

Ringsaker
kommune

ÅRSBERETNING

2019

Innholdsfortegnelse

I Oversikt og analyser

1.1 Innledning	3
1.2 Om virksomheten	14
1.3 Økonomisk analyse	40
1.4 Kort om finans- og gjeldsforvaltningen	64
1.5 Regnskapsmessig resultat	66

II Rapport for virksomhetsområdene

2.1 Politiske styringsorganer mv (VO nr. 10)	69
2.2 Adm. og fellesutgifter (VO nr. 11)	72
2.3 Barnehage (VO nr. 20)	89
2.4 Undervisning (VO nr. 30)	104
2.5 Pleie og omsorg (VO nr. 40)	130
2.6 Barne- og ungdomsvern (VO nr. 50)	140
2.7 Sosiale tjenester (VO nr. 51)	147
2.8 Helsestasjoner (VO nr. 52)	151
2.9 Kultur (VO nr. 55)	155
2.10 Kulturskole (VO nr. 56)	162
2.11 Bibliotek (VO nr. 57)	165
2.12 Brann (VO nr. 60)	168
2.13 Landbruk (VO nr. 61)	172
2.14 Teknisk drift (VO nr. 62)	177
2.15 Kart og byggesak (VO nr. 63)	185
2.16 Servicesenteret (VO nr. 71)	187
2.17 Renhold (VO nr. 80)	192
2.18 Bygg og eiendom (VO nr. 81)	195
2.19 Matproduksjon (VO nr. 82)	200

III Avslutning

3.1 Avslutning	203
Vedlegg 1: Plan- og utredningsarbeid	204

1.1 Innledning

Rådmannen legger med dette frem årsberetningen for 2019. Ringsaker kommune driver en omfattende virksomhet som spenner over et vidt spekter av samfunnsområder. Gjennom årsberetningen beskrives omfanget og resultatene av virksomheten, utviklingstrekk og viktige hendelser for kommunen gjennom 2019.

Ordfører Anita Ihle Steen og rådmann Jørn Strand.

Ringsaker kommune har over år posisjonert seg for vekst, blant annet gjennom tilrettelegging av tomter, byutvikling, infrastruktur, næringsutvikling, satsing på oppvekst, kultur, arrangementer, attraktivitet og markedsføring. En har de siste årene klart å snu en til dels krevende utvikling til vekst, både i befolkningstall, handel, boligmarked og næringsliv. Befolkningsveksten er den aller viktigste indikatoren, da dette sier noe om kommunens attraktivitet. I 2019 hadde Ringsaker kommune en netto vekst på 280 innbyggere, og det var totalt 34.768 innbyggere i kommunen ved utgangen av året. For tredje år på rad var veksten prosentvis større enn landet. Vekst danner økonomisk grunnlag for videre utvikling av velferdstjenestene.

Kommunens samlede anvendelse av midler ble på 3,8 mrd. kroner i 2019. Kjøp og salg av aksjer for i underkant av 3 mrd. kroner ved sammenslåingen av Eidsiva Energi AS og Hafslund E-CO AS og etablering av Innlandet Energi Holding AS er da holdt utenom. Om lag 2,9 mrd. kroner ble anvendt til løpende drift, mens det ble investert for 461 mill. kroner. Finansutgifter bestående av renter, avdrag og utlån utgjorde til sammen 451 mill. kroner.

Netto driftsresultat ble på -72,7 mill. kroner. Dette er langt svakere enn tidligere år, men samtidig i stor grad som forventet ut fra hva som gjennom året ble meldt gjennom tertialrapportene og på kommunestyrets rammekonferanse. Med et negativt driftsresultat har det vært nødvendig å bruke av

tidligere års avsatte driftsinntekter for å dekke opp for økte utgifter i 2019. Det er særlig innenfor virksomhetsområdet pleie og omsorg de største økonomiske utfordringene er, med et netto merforbruk på 41,3 mill. kroner. Det er helt nødvendig å ta kraftige grep for å få bedre balanse mellom økonomiske rammer og aktivitetsnivå innenfor tjenesten. Uten slik balanse vil egenkapitalen svekkes ytterligere. Dette vil derfor være en høyt prioritert oppgave framover.

Etter avsetning og bruk av fond, fikk kommunen et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) i 2019 på 20,3 mill. kroner. Det regnskapsmessige mindreforbruket skyldes i hovedsak en svært god skatteinngang. Disponeringen av mindreforbruket vil en komme tilbake til i regnskapssaken.

Balansen er fortsatt solid selv om arbeidskapitalen er svekket med om lag 129 mill. kroner som følge av innfrielse av to lån for å redusere framtidig rente- og avdragsbelastning. Bokførte eiendeler utgjør ved årsskiftet om lag 12,5 mrd. kroner. Den totale gjelda er på 3,1 mrd. kroner, og vurderes å være på et forsvarlig nivå. Gjeld som belaster kommunekassa utgjør ved årsskiftet om lag 1,82 mrd. kroner, som er en liten nedgang fra 2018. Forholdet mellom egenkapital og gjeld har utviklet seg positivt i løpet av 2019. Egenkapitalandelen er på hele 44,8 % mot 33,8 % i 2018, som blant annet skyldes oppskrivning av aksjeverdier med om lag 2 mrd. kroner ved sammenslåing av Eidsiva Energi AS og Hafslund E-CO AS.

Målt mot anerkjente nøkkeltall for en sunn kommuneøkonomi viser regnskapet for 2019 at Ringsaker kommune ligger under normen for netto driftsresultat og langsiktig gjeld, men godt over normen for arbeidskapital, likviditet og soliditet.

I årsberetningen er ovennevnte forhold utdypet, samtidig som det er gitt utførlige kommentarer til den øvrige virksomheten som er utøvet i 2019. Årsberetningen foreligger til behandling samtidig med at årsregnskapet legges frem. De to dokumentene behandles parallelt og ses nært i sammenheng. Sammen skal de gi et grunnlag for å evaluere kommunens virksomhet og de oppnådde resultater siste år, samt gi et verdifullt bidrag til den forestående budsjett- og økonomiplanprosessen.

Rådmannen vil innledningsvis trekke frem noen områder hvor det er lagt ned betydelig innsats i 2019.

- Det ble i 2019 lagt ut ni reguleringsforslag til offentlig ettersyn. Åtte reguleringsplaner ble vedtatt av kommunestyret, og det ble vedtatt 16 endringer av gjeldende planer gjennom forenklet prosess.
- «Den store infrastrukturen» gir muligheter for vekst i Mjøsområdet, og dette arbeidet har derfor høyeste prioritet. Byggingen av ny firefelts E6 gjennom Ringsaker startet opp i november 2017, og skal være ferdigstilt til Moelv i 2020. Det har gjennom året vært tett dialog med Nye Veier om arbeidet. Ringsaker kommune har over år posisjonert seg for vekst gjennom å legge til rette for utvikling av store næringsområder langs E6, og en ser nå at dette gir uttelling i form av nye etableringer og arbeidsplasser.
- Satsingen på Brumunddal by er helt sentral for å oppnå vekst, og det er gjennomført tiltak en rekke steder i byen. De største tiltakene i 2019 er utviklingen av næringsområdene langs E6, bystranda i Mjøsparken og ny Skibladnerbrygge. Det var en storstilt markering da Skibladner for første gang la til kai i Brumunddal 17. august. I tillegg er det laget en ny parkeringsplass på Granerudjordet for langtidsparkering. Over tid utvikles det en ny bydel nedenfor jernbanen, som sammen med signalbygget Mjøstårnet med Mjøsbadet og Mjøsparken med badeplass, parkområder og ulike aktivitetsarenaer, vil bidra til at området får en helhet og en betydelig økt attraktivitet for byens innbyggere og andre. Mjøsbadet åpnet for skolebading i februar og publikumsbading i juni. Det er gjennomført tiltak som en del av satsingen på «Sykkelbyen Brumunddal», blant annet tilrettelegging av gang- og sykkelveier for delte felter for gående og syklende på flere strekninger, og etablering av flere sykkelstativer. Gjennom året er det

gjennomført en rekke arrangementer på torget for å bygge attraktivitet og støtte opp under handelsaktiviteten i byen, og det er tett samspill med Brumunddal Sentrum om ulike aktiviteter gjennom året.

Mjøsparken har blitt et rekreasjonseldorado og en perle i Mjøskanten.

- Gjennom 2019 har Moelv kommet mye nærmere å bli vertskap for et framtidig Mjøssykehus, og interessen for Moelv som bo- og arbeidsted tiltar. Det er gjort forberedende arbeider til utarbeidelsen av en kommunedelplan for å kunne møte framtidige utviklingsmuligheter med en overordnet plan som blant annet ser veg, jernbane, nærings- og boligarealer i sammenheng. Kunstverket «Silva», som er en gave fra Moelven Industrier, er plassert i rundkjøringen ved innkjøringen til Moelv og ble behørig markert med avduking 21. juni. Det har gjennom året vært tett dialog med Moelv handelsstand om videre utvikling av Moelv som handelssted, og det er gjennomført en rekke arrangementer for å bygge attraktivitet og støtte opp under handelsaktiviteten i byen.
- Tilrettelegging for salg av tomter og boliger har høy prioritet. Det ble i 2019 gitt tillatelse til 259 nye boliger og 93 nye hytter/fritidsboliger. Det er lagt til rette for utbygging på en rekke steder i kommunen gjennom reguleringsplanarbeid. Kommunen tilrettelegger og selger også tomter. Det ble opparbeidet infrastruktur til Kvalfeltet i Furnes i 2019 slik at tomtesalg her kan starte i 2020. Det ble ikke solgt noen kommunale tomter i 2019.
- For å imøtekomme etterspørselen etter utleieboliger og tilskynde aktiviteten i boligmarkedet, er det tatt i bruk tilvisningsavtaler, der kommunen har tilvisnings- og tildelingsrett til en andel av utleieboligene, og utbygger kan motta grunnlån med gunstige rente- og avdragsbetingelser fra Husbanken. Dette har vært forløsende for flere boligprosjekter. I 2019 har det blitt ferdigstilt ett prosjekt i Brumunddal og to prosjekter i Moelv med til sammen 37 boenheter, hvor kommunen har tilvisnings- og tildelingsrett til 15 boenheter. Dette medfører at utleiemarkedet siden 2015 nå

totalt sett er tilført 208 nye utleieboliger hvor kommunen har tilvisnings- og tildelingsrett til 91 boenheter.

- Arbeidet med næringsutvikling har høy prioritet. Det er over år lagt til rette for utvikling av store næringsområder langs E6, og en ser nå at dette gir uttelling i form av nye etableringer og arbeidsplasser. Dette gjelder særlig utviklingen i Furnes-/Nydalsområdet, i Brumunddal, på Rudshøgda og i Moelv. Sentrumsutvikling og arrangementer legger til rette for økt handel og utbygging i byene. Det er tett dialog med næringslivet, og det legges til rette for en rekke ulike møtepunkter gjennom året. Samlinger som Ringsakerseminaret og IKT-seminaret har etablert seg som sentrale møtepunkter for næringslivet i Innlandet. Gründerparken har blitt en attraktiv arena for gründere, små vekstbedrifter, studenter, pendlere og lokalt næringsliv. Totalt har 58 personer i 32 virksomheter vært tilknyttet Gründerparken i 2019.
- Det er høy aktivitet i reiselivet. Det er etablert turistkontor på Tingnes, i Moelv og i Brumunddal i samarbeid med Visit Innlandet. Totalt har 30 aktører fra Ringsaker meldt seg inn i Visit Innlandet, og Visit Innlandet har ansatt en medarbeider lokalisert på turistkontoret i Brumunddal. Det har i 2019 også vært et tett samarbeid med Opplandske Dampskibsselskap om rutetrafikk til ny brygge i Ringsaker. Skibladners anløp i Brumunddal blir en viktig del av det helhetlige reiselivstilbudet og av næringsutviklingen i området.

Rådmann Jørn Strand og reiselivssjef Arne-Jørgen Skurdal underskrev 4. februar en formell samarbeidsavtale mellom Ringsaker kommune og Visit Innlandet.

- Ringsaker er landets desidert største hyttekommune med 7.251 hytter. Hyttebyggingen bidrar til sysselsetting og stor økonomisk aktivitet, og bruken av hyttene genererer økt handel og omsetning for en rekke bedrifter. Ringsaker kommune samarbeider med Destinasjon Sjusjøen og grunneierne i fjellet for å videreutvikle Sjusjøen og Ringsakerfjellet som reiselivsdestinasjon. Vekst på Sjusjøen er viktig med tanke på de investeringer som gjøres i vann og avløp og som et viktig bidrag i

arbeidet med å sikre arbeidsplasser i denne delen av kommunen. Konflikt rundt avtale om investeringer i vann og avløp har gjort at planaktiviteten i Ringsakerfjellet er redusert.

- Ringsaker har i 2019 ytterligere styrket posisjonen som arrangør og tilrettelegger av kulturopplevelser gjennom en lang rekke større og mindre arrangementer. Kultursatsingen har bidratt til et positivt lokalt og regionalt omdømme og et betydelig engasjement hos lokalbefolkningen. Tusenvis av publikummere har gjestet torgarrangementene i Brumunddal og Moelv. Tilbakemeldingene er jevnt over svært gode, og handelsstanden gir tilbakemelding om at arrangementene er viktige for handelen i sentrum.
- Prøysenhuset har i 2019 befestet sin posisjon som nasjonalt kulturhus for å minne, hedre og aktualisere Alf Prøysens forfatterskap. Hovedsesongene er «Sommer i Prøysen» og «Jul i Prøysen». «Sommer i Prøysen» har et variert dags- og kveldsprogram med teater og konserter. I 2019 ble det satt opp en helt ny sommerforestilling: «Præstvægen Grand Prix». «Jul i Prøysen» inneholder et rikholdig førjulsprogram med teater, konserter og juleverksted.
- For å tiltrekke seg nye innbyggere, nytt næringsliv og tilreisende, har det i 2019 vært iverksatt en rekke tiltak for å markedsføre Ringsaker. Magasinet «Næringskommunen Ringsaker» ble i 2019 utgitt for fjerde gang, og ble distribuert med Dagens Næringsliv på Østlandet i 31.000 eksemplarer, og med SAS på innenlandsflygninger i én måned i 10.000 eksemplarer. Julemagasinet ble laget for andre gang. Det ble trykket i 51.000 eksemplarer og distribuert med SAS på innenlandsflygninger, som innstikk i Romerikes Blad, Hadelands Avis og Oppland Arbeiderblad og sendt pr. post til alle hytteiere med adresse utenfor Ringsaker.
- Rundt 300 utflyttede ringsaksokninger møtte opp da Ringsaker kommune inviterte til Ringsakerkveld på Månefisken i Oslo, og for andre året på rad ble det i oktober arrangert et eget innflyttertreff på Prøysenhuset. 150 innflyttere var samlet for mat og mingling, underholdning, konkurranser og en «bli-kjent-løype» med diverse stands for presentasjon av aktiviteter, arrangementer og opplevelser i Ringsaker. Det ble også utviklet et helt nytt innflyttermateriell, som deles ut til alle som flytter til kommunen.

I oktober arrangerte Ringsaker kommune innflyttertreff for nyinnflyttede ringsaksokninger på Prøysenhuset.

- Ringsaker kommune hadde også i 2019 stand på hyttemessa på Hellerudsletta og på Dyrsku'n. TV-programmet «Julenatt hos Prøysen» med fire programmer á 45 minutter ble sendt i beste sendetid på TV2 før jul. Annonsering har vært brukt som strategisk virkemiddel gjennom året, og det har vært jobbet systematisk med å få redaksjonell omtale. Siste lørdag i april var det rykket inn en femsiders ad-street annonse i Dagbladet Magasinet, med markedsføring av Ringsaker som reisemål for sommeren.
- Det har vært arbeidet med en lang rekke tiltak for å styrke Ringsakers posisjon som matkommune. Andreas Viestad har som prosjektleder deltatt i flere møter og arbeider med lokale produsenter og næringsmiddelindustri gjennom året. Geitmyra Ringsaker matkultursenter for barn har hatt flere arrangementer i samspill med lokale produsenter og næringsmiddelindustri, hvor lokal mat har vært løftet fram. Matfatet har bidratt til å øke oppmerksomheten og bevisstheten om lokalmat fra Ringsaker, og det har vært jobbet med ulike andre konsepter for å videreutvikle lokalmatsatsingen. Matlystfestivalen hadde svært gode besøkstall og er viktig for å stimulere til bruk av serveringsstedene.

Elever i Ringsakerskolen får deler av mat- og helseundervisningen på Geitmyra Ringsaker matkultursenter for barn. Her lærer barna å lage sunn og god mat.

- Med finansiering fra Sparebankstiftelsen Hedmark og Hedmark fylkeskommune ble det etablert et Newtonrom i Brumunddal i 2019. Dette vil bli en viktig arena for styrking av realfag, og vil ha betydning både for skole og næringsliv.
- Kommunen har full barnehagedekning. Det betyr at alle barn med lovfestet rett til plass fikk tilbud høsten 2019 etter utvidelse av antall plasser i tre barnehager (Hempa barnehage, Bakkehaugen barnehage og Simenstua barnehage). Barnehagedekningen er god, men det er imidlertid en endring i Brumunddal, der kapasiteten i stor grad er brukt opp. I Furnes er det en ledig avdeling i

Simenstua barnehage etter at den femte avdelingen åpnet høsten 2019, og i tillegg utvidet Marihøna gårds- og friluftsbarnhage med en avdeling fra desember 2019 slik at det er mulig å møte en begrenset økning i søkertallet. I Nes, Moelv og nordre Ringsaker var det en del ledige plasser. Gjennom året har nye søkere fått tilbud om barnehageplass i disse områdene.

- Arbeidet med kompetanseheving og kvalitetsutvikling er en kontinuerlig prosess i barnehagene. Å arbeide for et godt leke-, omsorgs- og læringsmiljø er en av kjerneoppgavene. Sentrale føringer følges opp, og det pågår et gjennomgående arbeid med utgangspunkt i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. I rammeplanen er barnehagens digitale praksis en av arbeidsmåtene som skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Barna skal bruke digitale verktøy til utforskning, lek, kreativitet og læring. Videre skal de få erfaring med ulike digitale verktøy og utvikle en begynnende etisk forståelse og dømmekraft knyttet til digitale medier. Det arbeides med å utvikle de ansattes kompetanse på området. I forbindelse med digitaliseringsprosjektet i skolen har Simenstua, Furnes og Kylstad barnehager et pilotprosjekt der barna skal bruke iPad i læringsprosesser, hvor målet er å leke seg til ny kunnskap innen ulike fagområder. Videre arbeides det med tiltak knyttet opp mot barn med nedsatt funksjonsevne.
- Gjennom lokal og regional kartlegging, samt nasjonale prøver og eksamen, følges elevenes læring tett av lærere, skoleledere og skoleeier. Ett av hovedgrepene har vært en utvidelse av timetallet ut over det nasjonale for å øke lærertettheten på 1.-4. trinn samt en økning av timetallet i matematikk på 5.-7. trinn med to timer pr. uke. Samlet får elevene i Ringsaker nå 465,5 årstimer ut over minstetimetallet for grunnskolen, det vil si 12,25 uketimer fordelt på 1.-7. trinn. Læringstrykket er høyt, med særlig vekt på norsk, engelsk og matematikk. Resultatene fra nasjonale prøver viser at 5. trinn er likt med landsgjennomsnittet i regning, og at de er bedre enn landsgjennomsnittet både i lesing og i engelsk. Resultatene på skriftlig eksamen på ungdomstrinnet i matematikk er over landsgjennomsnittet og eksamensresultatene i norsk er likt med landsgjennomsnittet.
- Fra skoleåret 2019/2020 har alle elever på barnetrinnet nettbrett til bruk i skolearbeidet, og på ungdomstrinnet har alle elevene i løpet av 2019 fått bærbar PC som arbeidsverktøy. Lærere og elever har gjennomgått systematisk opplæring i bruk av digitale verktøy, og den digitale læringsaktiviteten har økt betydelig. Geitmyra Ringsaker matkultursenter for barn gir elevene et styrket og utvidet undervisningstilbud i faget mat og helse, med vekt på matkultur, økologi, dyrking og høsting av frukt og grønnsaker. Fra oktober 2019 har barnehager og skoler i Hamarregionen fått tilbud om undervisning innen realfag og teknologi ved Newtonrommet i Ringsaker, og om lag 1.000 barn og unge benyttet seg av tilbudet denne høsten.
- Det er klare føringer for prioritering av investeringer i skolebygg, jf. k.sak 43/2008. Skolebyggene har fått et betydelig løft med åpning av Brøttum skole i 2015, Mørkved skole i 2016, nye lokaler for Fagernes skole i 2016 og åpning av Moelv skole i 2017. Ny barneskole på Stavsberg med stor flerbrukshall stod klar for innflytting i desember 2019, og med dette er alle skolene i pulje 1 bygget. Stavsberg skole er bygget med en kapasitet på 420 elevplasser. Svømmebasseng og idrettshall i Moelv åpnet i 2018, og i 2019 åpnet Mjøsbadet i Brumunddal. Mjøsbadet er bygget gjennom offentlig og privat samarbeid. Med dette har alle grunnskoleelever i Ringsaker tilgang på gode arenaer for svømmeundervisning.
- Forebygging og mestring er hovedstrategien for at helse- og omsorgstjenestene skal kunne møte framtidens utfordringer. I 2018 ble det etablert en felles enhet for tjenestetildeling og samordning for å sikre mer likeverdige tjenester i hele kommunen. For å tilrettelegge best mulig for en helhetlig drift og utvikling av tjenestene, er det i 2019 foretatt ytterligere tilpasninger i den øvrige

organiseringen av helse- og omsorgstjenestene. Distriktsmodellen er forlatt til fordel for organisering etter funksjon/tjeneste; hjemmetjenester, institusjonstjenester, Kommunalmedisinsk senter Ringsaker og tilrettelagte tjenester. En slik modell skal legge til rette for bedre oppfølging av pasienter/brukere med store og sammensatte behov, mer helhetlige og sammenhengende tjenester, samt at flest mulig kan bo hjemme livet ut med tilpassede tjenestetilbud.

Den musikkglade gjengen i «Musikalis» gledet seg til å være oppvaminsband for countryartisten Anne Nørdsti som hadde konsert 27. mars i teatersalen i Brumunddal.

- I 2019 er det utredet funksjonsprogram for nytt sykehjem i Moelv, og det ble gjennomført en innovativ anskaffelsesprosess med benevnelsen «Morgendagens sykehjem». Arbeidet med funksjonsprogrammet er gjennomført med støtte fra Nasjonalt program for leverandørutvikling (LUP). LUP er et samarbeid mellom NHO, KS, DIFI, Innovasjon Norge og Forskningsrådet. Det er gjennomført en dialogkonferanse og én-til-én-samtaler med aktuelle leverandører. Dialogkonferansen tiltrakk seg et vidt spekter av leverandører som for eksempel bygg-entreprenører, arkitekter og leverandører av velferdsteknologi, innredning med flere. Det er gjennomført intervjuer med aktuelle enheter i pleie og omsorg, samt med frivillige lag og foreninger som er aktive i det sosiale tilbudet på dagens sykehjem. Alle innspill er samlet og vil bli benyttet videre i prosjektutviklingen.
- Den 1. april 2019 åpnet et nytt bofellesskap for unge mennesker med funksjonshemming i Byporten Sør i Brumunddal. Etableringen av bofellesskapet er et pilotprosjekt nasjonalt, der Ringsaker kommune har samarbeidet tett med privat utbygger og Husbanken om tilpassing av leilighetene til brukergruppen. Ringsaker kommune har tilvisnings- og tildelingsrett på seks leiligheter i leilighetskomplekset. I 2019 ble det inngått avtale med Penningrud gård om drift av dagtilbudet «Inn på tunet» for mennesker med demens og kognitiv svikt. Tilbudet startet opp 1. oktober, og har allerede fått svært positive tilbakemeldinger både fra brukere og deres pårørende.

- Utgiftene til utskrivningsklare pasienter gikk betydelig ned i 2019 i forhold til 2018, og endte under budsjettet beløp. Siden april 2019 har det vært satt inn nye tiltak for å håndtere de utskrivningsklare pasientene, noe som har hatt veldig god effekt. Enheten for tjenestetildeling og samordning har en stedlig representant ukentlig på et av sykehusene. Dette for å ha bedre dialog med pasient, pårørende og sykehuset, og avdekke behovene i forbindelse med utskrivning. Det er en målsetting at ordningen utvides til å omfatte flere sykehus. Det jobbes kontinuerlig med å forbedre kommunikasjonen med sykehusene gjennom elektronisk meldingsutveksling (EMU).
- Ringsaker interkommunale barnevernvakt ble etablert fra 1. januar 2019 for å oppfylle nasjonale krav til barnevernets tilgjengelighet til enhver tid, og for å overta barnevernfaglig akuttberedskap for 15 kommuner. Fra 1. september 2019 ivaretar barnevernvakta også telefonberedskap for barneverntjenesten i Nord-Østerdal (5 kommuner), som selv har bakvakt for utrykninger. De 20 samarbeidskommunene er: Engerdal, Trysil, Stor-Elvdal, Åmot, Elverum, Løten, Stange, Hamar, Ringsaker, Lillehammer, Gausdal, Øyer, Ringebru, Sør-Fron, Nord-Fron, Rendalen, Alvdal, Folldal, Tolga og Tynset. Totalt kom det inn 1.011 henvendelser med oppfølging i 2019.
- Barneverntjenesten i Ringsaker har aldri før mottatt så mange bekymringsmeldinger som i 2019. Ringsaker ligger, som resten av Hedmark, over landsgjennomsnittet når det gjelder antall meldinger og undersøkelser i barnevernet. På tross av høyt antall meldinger, er resultatet for overholdelse av frister i undersøkelser gode. Utfordringen er å utvikle gode hjelpetiltak som tidlig kan forebygge videre problemutvikling. I Ringsaker er andel barn med akuttvedtak lavere enn gjennomsnittet, men andelen av barn som bor utenfor hjemmet har økt siden 2018.
- De senere års vekst i sosialhjelpsutbetalinger ser ut til å ha stagnert. De samlede utbetalinger til livsopphold, boutgifter og tilleggsytelser er redusert med 2,0 % fra 2018 til 2019. Aktivitetsplikten er vesentlig for å hindre vekst i sosialhjelpsutbetalinger. Et viktig verktøy for oppfølging av denne plikten er arbeidssentralen, som kommunen etablerte i desember 2015. I 2019 har sentralen hatt oppfølging av til sammen 90 sosialhjelpsmottakere. I løpet av året har 84 brukere avsluttet sin aktivitet på arbeidssentralen. Av disse har 17 brukere gått til arbeid, 24 brukere til tiltak/skole, 1 bruker har flyttet og 19 brukere har stans i sosialhjelp. Kun 23 brukere mottar fortsatt økonomisk sosialhjelp. Det vil si at 61 brukere (73 %) ikke lenger mottar økonomisk hjelp fra kommunen. I tillegg er det arbeidet med avklaring på 21 brukere opp imot varige trygdeytelser.
- NAV Ringsaker har fått prosjektmidler fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) gjennom nasjonal tilskuddsordning mot fattigdom. Det er også mottatt til sammen 1,2 mill. kroner fra Gjensidigestiftelsen, Sparebankstiftelsen DnB og Sparebankstiftelsen Hedmark til formålet. Det er etablert en utstyrssentral, BUA Ringsaker, i Brumunddal, der alle kan låne sports- og fritidsutstyr gratis. Utstyrssentralen holder åpent tre dager i uka, og har i snitt hatt 627 utlån hver måned siden oppstarten 1. april 2019. Det er også etablert et aktivitetskort som gir en deltaker med ledsager/venn mulighet til å være med på aktiviteter i 2019.
- Det er registrert 329 nyfødte i kommunen i 2019. I helsestasjonstjenesten vektlegges støtte og veiledning til foreldre for å styrke relasjon og samspill mellom barn og foreldre. Familiens og barnets behov står sentralt for alle faggrupper. Jevnlige faste kontakter styrker målsettingen. Mange familier har større utfordringer, og samarbeid med andre instanser er nødvendig. Enheten fordeler ressurser og fagpersoner til fire helsestasjoner, samt helsestasjon for ungdom. Det er tilstedeværelse av helsesykepleier ved alle skoler i kommunen, fordelt etter elevtall. Dette gir desentraliserte tjenester og nærhet til helsestasjons- og skolehelsetjenesten for brukerne.
- Helsestasjonstjenesten fikk innvilget tilskudd fra Helsedirektoratet på 4,1 mill. kroner i 2019. Tilskuddet ble benyttet til styrking av skolehelsetjenesten med mer tilstedeværelse i skolene,

utvidet tilbud til skolebarn, forebyggende fysioterapi i barneskoletrinnet, og til styrking av jordmortjenesten for å tilstrebe et økt tilbud til familiene i barselperioden. Tilskuddet har gitt grunnlag for høyere kvalitet i tilbudene. Det ble også innvilget tilskudd fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet på kr 451.000 i 2019. Tilskuddet ble benyttet til foreldreveiledning til foreldre med minoritetsspråklig bakgrunn.

- I 2019 fylte Kulturskolen 40 år. Fra å være en kulturskole med 78 elever i 1979 har den i dag 482 registrerte elever pluss ukentlig kontakt med ytterligere ca. 500 barn gjennom salg av tjenester til barnehager, korps og grunnskoler. Skolen har nå fire avdelinger, dans, musikk, teater og visuell kunst. Kulturskolen er fortsatt i utvikling. Fra høsten 2019 er det inngått samarbeid med Ringsaker Operaskole, som har fått fast undervisningsplass i Kulturskolens lokaler i Brumunddal.
- Tilbudet til barn og unge er bibliotekets hovedsatsningsområde. Gode leseevner er avgjørende for å tilegne seg kunnskap og informasjon. Aktiv formidling med bokprater, forfatterbesøk og lesekampanjer skaper lese lyst og lese glede. Prosjektet «Lesestimulering i Ringsaker-skolen» er støttet av Utdanningsdirektoratet og har som mål å styrke kommunens skolebibliotek. Aktiv bruk av velfungerende skolebibliotek støtter opp om kommunens målsettinger knyttet til lesing, dybdelæring, kritisk tenkning og personlig vekst. Sommerlese kampanjen som retter seg mot barn hadde svært høy deltagelse. Tiltaket er positivt for lesingen og utlåns- og besøkstallene. Som en følge av stor aktivitet økte bibliotekets besøkstall i 2019.
- Også i 2019 ble brannforebyggende innsats for utsatte grupper prioritert. Gjennom bruk av midler fra Gjensidigestiftelsen er det kjøpt inn mobile slukkeanlegg og røykvarslere som er blitt utplassert hos utsatte grupper. I det forebyggende brannvern arbeidet rettet mot de yngste barna ble brannbamsen «Bjørnis» brukt i forbindelse med besøk fra og i barnehager, Moelvdagene, blålysdagene i Brumunddal, og også noen arrangementer utenfor egen kommune. Brannvesenet gjennomførte et brannforebyggende undervisningsopplegg for elever fra 6. trinn på elleve skoler.
- Flom som følge av ekstremnedbør 12. og 13. august 2019 påførte veger og anlegg i deler av Brumunddal betydelige skader. Kostnader med utbedring av veger og anlegg ble estimert til 2,9 mill. kroner. Ringsaker kommune søkte Fylkesmannen om skjønnsmidler etter flommen, hvor det ble redegjort for omfanget og utgiftene i forbindelse med flommen. Ringsaker kommune ble tildelt 1,58 mill. kroner for å dekke deler av de uforutsette utgiftene.
- Ringsaker kommune har, siden IA-avtalen ble underskrevet i 2003, hatt målrettet fokus på tiltak for å redusere sykefraværet. Målsettingen har alltid vært å identifisere faktorer som over tid reduserer sykefraværet, og deretter opprettholder et sykefravær på et lavt nivå. Kommunen har i årene fra 2013 til 2018 hatt en nedgang i sykefraværet, og i 2018 var sykefraværet det laveste siden 2010. Fra 2018 til 2019 har derimot sykefraværet økt med 0,4 prosentpoeng. Sykefraværet i 2019 er samlet på 8,7 %, det samme nivå som i 2016. Den nye IA-avtalen, som gjelder til og med 2022, har som mål å redusere sykefraværet med 10 % fra 1. januar 2019. Rådmannen er av den oppfatning at oppmerksomhet på både ledelse, helsefremmende, forebyggende og oppfølgende prosesser må videreføres og videreutvikles. Disse prosessene har stort sett gitt gode resultater siden 2012.
- Reduksjon av deltid er en viktig oppgave for Ringsaker kommune, og det har vært jobbet aktivt med dette siden 2011. Siden oppstart av arbeidet har det blitt innført alternative arbeidstidsordninger, og andre tiltak for å redusere deltidsstillinger. Alt arbeid gjøres i dialog og samarbeid med de tillitsvalgte og verneombud. I 2019 er det innført turnus med langvakter i helg for en av avdelingene ved Brumunddal sykehjem, og en ser på muligheten for å innføre lignende ordning ved andre sykehjemsavdelinger i kommunen. Det er gjennomført et eget fire-dagers kurs i

arbeidstid og turnus for alle personalledere i pleie og omsorg, med fokus på blant annet turnuser med heltidsstillinger. Gjennomsnittlig deltidsstilling har siden målingene startet i 2011 økt fra 46,93 % til 50,6 %. Dette viser at arbeidet er krevende, men at det har gitt resultater. Samtidig er antall faste deltidshjemler redusert med 127 fra 1.672 til 1.545. Antall heltidsårsverk har økt med 412 fra 1.193 til 1.605.

1.2 Om virksomheten

1.2.1 Måloppnåelse

I dette kapitlet presenteres resultater i forhold til vedtatte mål for kommunen samlet. Resultatene er et gjennomsnitt av alle enheters resultater på de ulike resultatindikatorerne. Samfunnsperspektivet vises kun på overordnet nivå.

Samfunn	Mål	Resultat
Befolkningsvekst	300	280
Nye boliger	150	259
Nye hytter/fritidsboliger	80	93
Antall arbeidsplasser (vekst i %)	0,6	0,6
Nytt godkjent næringsareal (kvm)	35 000	9 000
Nyetablerte virksomheter	300	386
Antall miljøsertifiserte bedrifter	5	3

Målsetting ble oppnådd på indikatorne *nye boliger*, *nye hytter/fritidsboliger*, *antall arbeidsplasser (vekst i %)* og *nyetablerte virksomheter*. Ringsaker kommune hadde i 2019 en befolkningsvekst godt over landsgjennomsnittet, men litt under målsettingen. Det bygges fortsatt mange nye boliger og hytter/fritidsboliger, noe som viser at Ringsaker er en attraktiv kommune å bo og feriere i. På indikatorne *nytt godkjent næringsareal (kvm)* og *antall miljøsertifiserte bedrifter* nådde en ikke målsettingen.

Det ble i 2019 gjennomført brukerundersøkelser for pleie og omsorg – hjemmetjenester, helsestasjon for ungdom og matproduksjon. Resultatene fra brukerundersøkelsene fremgår under hoveddel II i årsberetningen for virksomhetsområdene.

Det ble i desember 2019 gjennomført en 10-faktor medarbeiderundersøkelse som er utviklet av KS i samarbeid med Linda Lai. Undersøkelsen skal brukes som et utviklingsverktøy, og ikke kun som et kartleggingsverktøy. De 10 faktorene som måles er indre motivasjon, mestringstro, selvstendighet, bruk av kompetanse, mestringsorientert ledelse, rolleklarhet, relevant kompetanseutvikling, fleksibilitetsvilje, mestringsklima og nytteorientert motivasjon.

Dette er første gang Ringsaker kommune benytter denne medarbeiderundersøkelsen, så det finnes ikke sammenligningsgrunnlag fra tidligere år. 10-faktor er en undersøkelse der medarbeidere og ledere svarer ved å ta stilling til 36 påstander. Svorskalaen er femdelt, fra «svært uenig» til «svært enig». Total svarprosent i Ringsaker kommune var på 78,0 %.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	Ind.	8,7 %

Ringsaker kommune hadde i 2019 en gjennomsnittlig sykefraværprosent på 8,7 %. Sykefraværet er nærmere kommentert i kapittel 1.2.6.

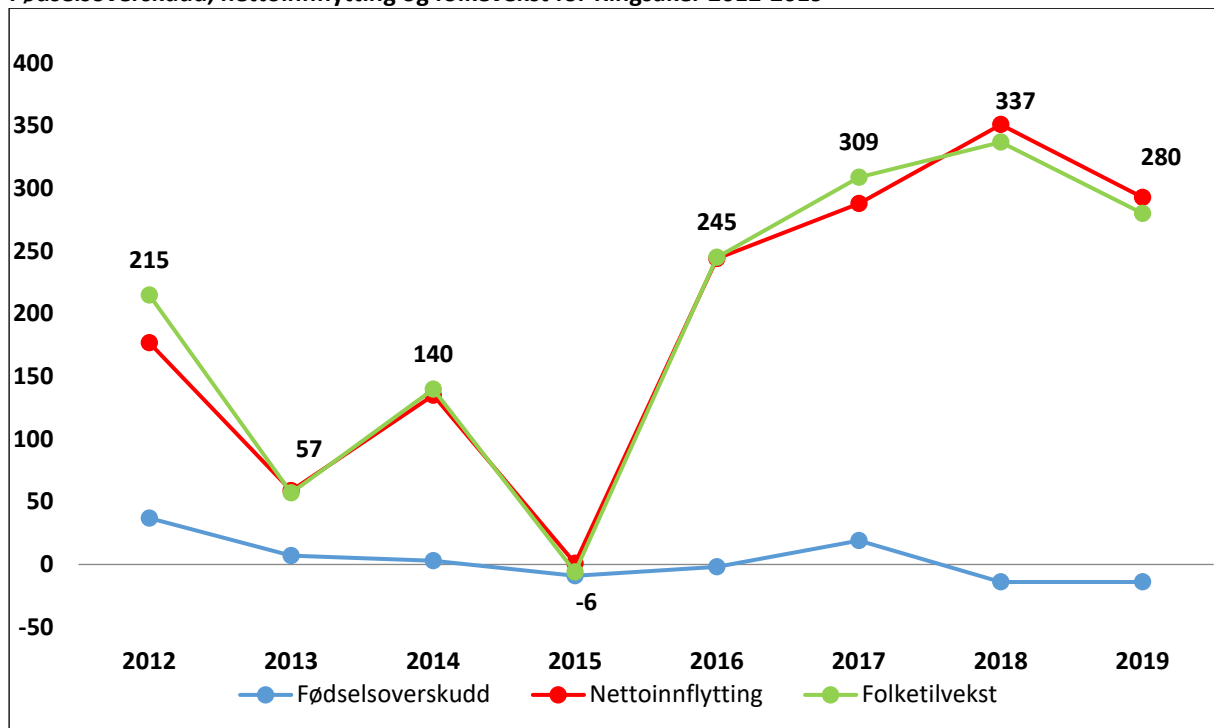
1.2.2 Befolkningsutviklingen i Ringsaker fra 2012 til 2019

Befolkningsutvikling i Ringsaker 2012-2019

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Folketallet 1. januar	33 191	33 406	33 463	33 603	33 597	33 842	34 151	34 488
Fødte	370	306	298	282	320	326	320	328
Døde	333	299	295	291	322	307	334	342
Fødselsoverskudd	37	7	3	-9	-2	19	-14	-14
Innflytting	1 491	1 410	1 427	1 404	1 536	1 609	1 736	1 643
Utflytting	1 316	1 351	1 292	1 403	1 292	1 321	1 385	1 350
Nettoflytting inkl. inn- og utvandrer.	175	59	135	1	244	288	351	293
Folketilvekst	215	57	140	-6	245	309	337	280
Folketallet 31. desember	33 406	33 463	33 603	33 597	33 842	34 151	34 488	34 768
Prosentvis vekst	0,65	0,17	0,42	- 0,02	0,73	0,91	0,99	0,81

Den 1.1.2020 var innbyggertallet i Ringsaker 34.768. Det gir en befolkningsøkning på 280 personer i 2019. Dette tilsvarer en prosentvis vekst på 0,81, og er godt over gjennomsnittlig vekst i landet for 2019 som var på 0,74 %.

Fødselsoverskudd, nettoinnflytting og folkevekst for Ringsaker 2012-2019

Figuren over viser en sammenheng mellom folketilvekst og nettoflytting. Befolkningsveksten i Ringsaker skyldes i all hovedsak en positiv nettoinnflytting. Nettoinnflytting er noe lavere enn rekordåret 2018, men for 3. året på rad har Ringsaker kommune en befolkningsvekst som er høyere enn landsgjennomsnittlig vekst.

1.2.3 Oversikt over kommunens personalressurser

Tabellen nedenfor viser omfang og fordeling av personalressursene etter gjeldende inndeling i virksomhetsområder/enheter.

Personalressurser, faste årsverk pr. 31.12.2019

Virksomhetsområde/resultatenhet	Årsverk	Virksomhetsområde/resultatenhet	Årsverk
11 Adm. og fellesutgifter	100,42	40 Pleie og omsorg	954,49
20 Barnehage	243,88	420 Ringsaker avlastningssenter	
200 Lismarka, Brøttum og Åsen barnehage	27,90	424 Psykisk helse og rustjenester	
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	41,47	440 Institusjonstjenester	
204 Nes barnehage	38,84	442 Hjemmetjenester	
205 Tømmerli barnehage	15,82	444 Kommunalmedisinsk senter	
206 Hempa og Vesleparken barnehage	24,64	446 Tilrettelagte tjenester	
207 Buttekvern og Fredheimveien barnehage	28,52	449 Pleie- og omsorg ikke fordelt	
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage	33,49	500 Barne- og ungdomsvern	72,77
209 Bakkehaugen barnehage	28,20	510 Sosiale tjenester	34,35
249 Barnehageformål ikke fordelt på enheter	5,00	520 Helsestasjoner	29,79
30 Undervisning	620,31	550 Kultur	38,95
300 Brøttum ungdomsskole	18,75	560 Kulturskole	12,79
301 Moelv ungdomsskole	24,68	570 Bibliotek	11,03
302 Nes ungdomsskole	18,64	600 Brann	20,72
303 Brumunddal ungdomsskole	45,44	610 Landbruk	9,09
304 Furnes ungdomsskole	46,01	620 Teknisk drift	75,40
310 Brøttum barneskole	20,03	630 Kart og byggesak	19,20
312 Messenlia og Lismarka skole	17,94	710 Servicesenter	12,00
313 Fagernes og Åsen skole	18,53	800 Renhold	91,63
316 Gaupen skole	17,51	810 Bygg og eiendom	51,66
319 Kirkekretsen skole	21,19	820 Matproduksjon	23,88
321 Hempa skole	22,60		
322 Fagerlund skole	77,33		
323 Mørkved skole	52,76		
324 Kirkenær skole	23,71		
325 Kylstad skole	17,56		
326 Stavsberg skole	23,73		
327 Nes barneskole	40,09		
328 Moelv og Fossen skole	62,24		
342 Voksenpedagogisk senter	28,47		
343 PPT	20,10		
399 Undervisningsformål ikke fordelt	3,00		
Sum årsverk			2 422,36
Årsverk lærlinger			42,00
Totalt antall årsverk			2 464,36

På grunn av omorganiseringen i VO 40 Pleie og omsorg i 2019 oppgis det kun årsverk samlet sett for virksomhetsområdet.

Personalressurser, faste årsverk, 2012-2019

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sum årsverk	2 056,22	2 077,84	2 150,85	2 158,40	2 216,54	2 281,09	2 391,21	2 422,36
Årsverk lærlinger	32,00	34,00	36,00	38,00	40,00	42,00	42,00	42,00
Totalt antall årsverk	2 088,22	2 111,84	2 186,85	2 196,40	2 256,54	2 323,09	2 433,21	2 464,36

Endringene i tabellene foran er kommentert i budsjett 2019, og under hvert virksomhetsområde i del II i årsberetningen.

1.2.4 Likestilling og mangfold

Overordnet mål for arbeidet med likestilling og mangfold

Det fremgår av kommunens arbeidsgiverpolitiske dokument, vedtatt av kommunestyret 17.6.2009, at kommunens arbeidsgiverpolitikk blant annet har som målsetting å fremme likestilling mellom kjønn, mangfold i alderssammensetning, og motvirke forskjellsbehandling/diskriminering på grunnlag av etnisitet og nedsatt funksjonsevne.

Faktisk likestillingstilstand pr. 31.12.2019

Ved utgangen av 2019 hadde Ringsaker kommune 2.422,36 faste årsverk. Tabellen under viser kjønnsfordelingen fordelt på faste og midlertidige stillinger.

Kjønnsfordeling faste og midlertidige stillinger

	2017		2018		2019	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Faste stillinger	2 079 79,4 %	541 20,6 %	2 138 79,1 %	564 20,9 %	2 148 78,0 %	606 22,0 %
Midlertidige stillinger	744 77,0 %	222 23,0 %	690 77,4 %	201 22,6 %	685 75,9 %	218 24,1 %
Totalt	2 823 78,7 %	763 21,3 %	2 828 78,7 %	765 21,3 %	2 833 77,5 %	824 22,6 %

Faste stillinger inkluderer ansatte i permisjon med lønn, reduserte stillinger og fast ansatte i foreldrepermisjon i forbindelse med svangerskap, fødsel og adopsjon. Fordelingen mellom kvinner og menn i faste stillinger viser at andelen kvinner er redusert fra 79,1 % i 2018 til 78 % i 2019.

Midlertidige stillinger inkluderer engasjement, vikarer for faste ansatte og vikarer i ledig hjemmel. I 2018 var 77,4 % av alle midlertidige ansatte kvinner. Denne andelen er redusert til 75,9 % i 2019. Totalt var det 77,5 % kvinner og 22,6 % menn i 2019.

Tabellen under viser kjønnsfordelingen i faste stillinger fordelt på ulike stillingsgrupper.

Kjønnsfordeling faste stillinger fordelt på stillingsgrupper

	2017		2018		2019	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Rådmannens ledergruppe	3 33,3 %	6 66,7 %	4 44,4 %	5 55,6 %	4 44,4 %	5 55,6 %
Resultatenhetsledere	31 62,0 %	19 38,0 %	31 62,0 %	19 38,0 %	30 62,5 %	18 37,5 %
Mellomledere (kap. 4)	118 67,4 %	57 32,6 %	54 52,9 %	48 47,1 %	58 55,8 %	46 44,2 %
Mellomledere (kap. 3)			77 79,4 %	20 20,6 %	78 75,0 %	26 25,0 %
Min. 4-årig høyskole (kap. 5)	98 51,9 %	91 48,1 %	94 54,7 %	78 45,3 %	85 53,1 %	75 46,9 %
Krav om høyskole (kap. 4)	848 84,9 %	151 15,1 %	881 85,2 %	153 14,8 %	891 83,5 %	176 16,5 %
Fagarbeidere	754 82,8 %	157 17,2 %	780 82,9 %	161 17,1 %	782 82,4 %	167 17,6 %
Ufaglærte	370 80,8 %	88 19,2 %	340 76,4 %	105 23,6 %	335 74,1 %	117 25,9 %

Andelen kvinner i rådmannens ledergruppe er uendret fra 2018 til 2019. Andelen av kvinnelige resultatenhetsledere har økt med 0,5 prosentpoeng fra 2018.

Tabellen viser at Ringsaker kommune har flere kvinnelige enn mannlige mellomledere. Andelen kvinnelige mellomledere i kapittel 4 har økt fra 52,9 % til 55,8 % i 2019, mens det i kapittel 3 er en reduksjon i kvinneandelen fra 79,4 % i 2018 til 75,0 % i 2019.

Antall ansatte med minimum 4-årig høyskole er redusert fra 172 i 2018 til 160 i 2019. Kvinneandelen innenfor denne gruppen er i samme periode redusert fra 54,7 % til 53,1 %.

Gruppen fagarbeidere og ufaglærte har også en høy andel kvinner. Andelen mannlige fagarbeidere er tilnærmet uforandret fra 2018 til 2019, mens for ufaglærte har andelen menn økt fra 23,6 % til 25,9 %.

Tabellen under viser gjennomsnittslønn for kvinner og menn fordelt på faste og midlertidige stillinger.

Gjennomsnittslønn

	2017		2018		2019	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Faste stillinger	457 498 91,7 %	498 969	467 011 94,0 %	496 700	485 106 95,3 %	508 802
Midlertidige stillinger	407 384 104,3 %	390 549	417 241 104,6 %	398 816	440 474 107,2 %	410 939
Totalt	444 291 95,1 %	467 424	454 868 96,6 %	470 982	474 314 98,2 %	482 911

Totalt utgjør gjennomsnittlig lønn for kvinner 98,2 % av gjennomsnittlig lønn for menn. Dette er en økning fra 2018 hvor tilsvarende tall for kvinner var 96,6 %. I faste stillinger tjener kvinner 95,3 % av menns gjennomsnittlige lønn, mens i midlertidige stillinger er kvinners gjennomsnittslønn 7,2 % høyere enn menns gjennomsnittslønn. Dette er en økning på 2,6 prosentpoeng fra 2018.

Tabellen under viser gjennomsnittslønn for faste stillinger fordelt på stillingsgrupper.

Lønn - faste stillinger fordelt på stillingsgrupper

	2017		2018		2019	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Rådmannens ledergruppe	875 733 89,0 %	983 567	898 400 91,0 %	987 613	926 025 88,2 %	1 050 180
Resultatenhetsledere	678 000 91,6 %	739 789	687 948 90,5 %	760 579	725 161 90,4 %	802 235
Mellomledere (kap. 4)	528 615 106,8 %	494 952	493 554 104,6 %	471 906	512 973 106,5 %	481 450
Mellomledere (kap. 3)			599 109 89,9 %	666 550	631 372 91,1 %	692 769
Min. 4-årig høyskole (kap. 5)	636 441 95,2 %	668 448	647 204 94,9 %	682 305	673 522 96,4 %	698 971
Krav om høyskole (kap. 4)	497 925 99,2 %	501 738	505 172 99,1 %	509 726	524 585 99,7 %	526 353
Fagarbeidere	400 346 99,9 %	400 891	408 083 100,4 %	406 381	425 451 100,8 %	422 030
Ufaglærte	379 290 99,3 %	381 894	385 709 103,2 %	373 845	397 799 104,1 %	382 127

Gjennomsnittslønn for faste stillinger ligger gjennomgående høyere for menn enn for kvinner. Dette gjelder innenfor nesten alle stillingsgrupper med unntak av mellomledere i kapittel 4, hvor kvinner

tjener gjennomsnittlig 6,5 % mer enn menn og ufaglærte hvor kvinner tjener gjennomsnittlig 4,1 % mer enn menn.

Lønnsforskjellen mellom kvinner og menn er størst i rådmannens ledergruppe, mellomledere i kapittel 3 og resultatenhetsledere. I rådmannens ledergruppe utgjorde kvinners lønn 88,2 % av menns lønn i 2019, noe som er en nedgang på 2,8 prosentpoeng fra 2018. Lønnsnivået blant kvinnelige mellomledere i kapittel 3 utgjorde 91,1 % av menns lønn, og lønnen for kvinnelige resultatenhetsledere utgjorde 90,2 % av menns lønn i 2019. I gruppene krav om høyskole og fagarbeidere er det tilnærmet lik lønn mellom kvinner og menn.

Tabellen under viser fordelingen av heltids- og deltidsstillinger for faste og midlertidige ansatte.

Kjønnsfordeling og heltid – deltid

	2017		2018		2019	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Fast deltidsansatte	64,7 %	46,2 %	61,8 %	44,7 %	60,4 %	44,6 %
Fast heltidsansatte	35,3 %	53,8 %	38,2 %	55,3 %	39,6 %	55,4 %
Midlertidig deltidsansatte	91,0 %	87,4 %	90,6 %	84,6 %	88,0 %	84,9 %
Midlertidig heltidsansatte	9,0 %	12,6 %	9,4 %	15,4 %	12,0 %	15,1 %

Av tabellen fremgår det at av fast ansatte er kvinner i større grad deltidsansatte enn menn. 60,4 % av fast ansatte kvinner jobber deltid, som er en reduksjon på 1,4 prosentpoeng fra 2018. Til sammenligning jobber 44,6 % av mannlige fast ansatte deltid, dette er tilnærmet uendret fra 2018.

88 % av alle kvinner som er midlertidig ansatt, er ansatt i en deltidsstilling. For menn er denne prosentandelen 84,9 %.

Tiltak for likestilling og mangfold

Under redegjøres det for iverksatte og planlagte tiltak for likestilling, mangfold og inkludering i Ringsaker kommune. Det betyr like muligheter for alle uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet/uttrykk, religion eller sosial tilhørighet. Likestilling handler om rettferdighet for det enkelte menneske og er en del av grunnlaget i demokratiet. Likestilling skal være en naturlig del av det daglige beslutningsgrunnlaget.

Ringsaker kommune jobber med likestilling, mangfold og inkludering som arbeidsgiver, og målet er at *Kommunens arbeidsgiverpolitikk skal fremme likestilling mellom kvinner og menn og motvirke forskjellsbehandling/diskriminering på grunnlag av etnisitet og nedsatt funksjonsevne*. Dette arbeidet er forankret i arbeidsgiverpolitisk dokument og i lønnsstrategisk plan. Gjennom lønnspolitikken fremmes likestilling, og det arbeides målbevisst for at kvinner og menn får samme mulighet til lønnsutvikling og avansement. Kriteriene som benyttes i lokale lønnsforhandlinger skal være kjønnsnøytrale og brukes slik at de fremmer likestilling.

Det er en målsetting om å redusere bruken av deltidsstillinger. Tradisjonelt har deltid blitt benyttet i størst grad innen kvinnedominerte yrker. Reduksjon av deltid er et tiltak for å fremme likestilling. Det jobbes med alternative løsninger innen arbeidsordninger og andre tiltak for å redusere deltid. I 2019 har flere avdelinger i pleie og omsorg startet med alternative arbeidstidsordninger for å redusere andelen deltidsstillinger.

Likestilling, mangfold og inkludering er sentrale temaer også i det daglige personalarbeidet. Kommunens rutiner for forebygging av vold, trussel om vold og konflikthåndtering ble revidert i 2019. Dagens rutiner omfatter alle typer trakassering, men i lys av #metoo ble seksuell trakassering

tydeliggjort i de interne rutinene. Likestilling og diskriminering er også et årlig tema på intern undervisning for enhetenes HMS-utvalg. I 2019 gjennomførte alle enheter risikovurdering knyttet til vold og trussel om vold i sin enhet.

Det jobbes aktivt med å skape et tilrettelagt og inkluderende arbeidsliv, også for ansatte med varige helseplager som fører til at de ikke kan utføre det arbeidet de i utgangspunktet var ansatt til å utføre. Det er blant annet i samarbeid med bedriftshelsetjenesten gjennomført tilretteleggingstiltak slik at gravide kan stå i jobb lengst mulig gjennom svangerskapet.

Gjennom rekruttering skal en vise at kommunen er en arbeidsgiver som ønsker mangfold velkommen, og hindre utstøting fra arbeidslivet. For å rekruttere tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft vil det derfor være viktig for kommunen å tilpasse seg og legge til rette for et mangfoldig arbeidsliv.

Ringsaker kommune har som målsetting å ferdigstille likestilling- og livsfaseplan for kommunen i 2020. Denne planen vil tydeliggjøre alle tiltak og rutiner som bidrar til at kommunen oppfyller formålene i likestillings- og diskrimineringsloven når det gjelder etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Et av tiltakene vil innebære at alle enheter skal undersøke om det finnes risiko for diskriminering eller andre hindre for likestilling i sin enhet. I etterkant av en slik risikovurdering må det foretas en analyse av årsakene for risiko, for deretter å kunne iverksette tiltak som bidrar til økt likestilling og mangfold og motvirker diskriminering.

1.2.5 Heltid/deltid

Reduksjon av deltid er en viktig oppgave for Ringsaker kommune, og det har vært jobbet aktivt med dette siden 2011. Siden oppstart av arbeidet har det blitt innført alternative arbeidstidsordninger, og andre tiltak for å redusere deltidsstillinger. Alt arbeid gjøres i dialog og samarbeid med de tillitsvalgte og verneombud.

I 2019 er det innført turnus med langvakter i helg for en av avdelingene ved Brumunddal sykehjem, og en ser på muligheten for å innføre lignende ordning ved andre sykehjemsavdelinger i kommunen. Det er gjennomført et eget fire-dagers kurs i arbeidstid og turnus for alle personalledere i pleie og omsorg, med fokus på blant annet turnuser med heltidsstillinger.

Pleie og omsorg har i 2019 gjennomgått en omorganisering, og som en del av dette arbeidet er bemanningsplaner og turnuser gjennomgått med fokus på å slå sammen stillingshjemler og øke stillingsstørrelser. Det er igangsatt en egen arbeidsgruppe som ser på ulike løsninger for å redusere antall deltidsstillinger i sektoren.

I det følgende gis en kort redegjørelse for situasjonen i kommunen som helhet, og noen kommentarer knyttet til enkelte virksomhetsområder (VO). For mer detaljert informasjon om arbeidet innenfor de ulike resultatene henvises det til rapportene fra den enkelte enhet.

Antall stillingshjemler fra oppstart av arbeidet med reduksjon av deltid i 2011 til 31.12.2019

VO	Status pr. 1.1.2011				Status pr. 31.12.2019			
	Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler		Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler	
	Heltid	Deltid	Antall	Gjennomsnitt	Heltid	Deltid	Antall	Gjennomsnitt
11	73	7,09	15	47,27 %	95	3,33	8	41,58 %
20	169	28,28	59	47,93 %	213	28,88	60	48,13 %
30	377	153,44	312	49,18 %	468	135,09	282	47,90 %
40	303	429,63	899	47,79 %	450	490,83	937	52,38 %
50	37	5,75	18	31,94 %	68	5,92	17	34,81 %

VO	Status pr. 1.1.2011				Status pr. 31.12.2019			
	Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler		Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler	
	Heltid	Deltid	Antall	Gjennomsnitt	Heltid	Deltid	Antall	Gjennomsnitt
51	32	3,35	6	55,83 %	33	1,35	2	67,50 %
52	7	16,03	29	55,28 %	18	11,71	25	46,83 %
55	13	10,42	33	31,58 %	22	16,94	34	49,83 %
56	3	8,69	17	51,12 %	3	9,79	19	51,53 %
57	8	3,36	8	42,00 %	10	1,03	2	51,50 %
60	17	0,50	1	50,00 %	19	0,50	1	50,00 %
61	10	0,09	1	9,00 %	9	0,09	1	9,00 %
62	42	11,00	25	44,00 %	72	2,90	6	48,33 %
63	15	1,50	3	50,00 %	18	1,20	3	40,00 %
71	9	1,15	3	38,33 %	11	1,00	2	50,00 %
80	15	86,97	207	42,01 %	34	57,62	119	48,42 %
81	42	2,68	6	44,67 %	51	0,66	2	33,10 %
82	9	11,68	26	44,92 %	11	12,88	25	51,52 %
Sum	1 193	784,67	1 672	46,93 %	1 605	781,72	1 545	50,60 %

Gjennomsnittlig deltidstilling har siden målingene startet i 2011 økt fra 46,93 % til 50,6 %. Dette viser at arbeidet er krevende, men at det har gitt resultater. Samtidig er antall faste deltidshjemler redusert med 127 fra 1.672 til 1.545. Antall heltidsårsverk har økt med 412 fra 1.193 til 1.605.

Det er viktig å være oppmerksom på at én person kan inneha flere hjemler og dermed totalt ha tilnærmet full stilling. Ideelt sett burde disse hjemlene vært slått sammen for å gi et riktigere bilde av situasjonen. Det jobbes opp mot enhetene for å sikre at hjemler slås sammen der hvor dette er mulig. En del hjemler må imidlertid være splittet av regnskapsmessige hensyn for å få frem riktig tjeneste i KOSTRA.

Antall stillingshjemler i 2019

VO	Status pr. 1.1.2019				Status pr. 31.12.2019			
	Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler		Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler	
	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt
11	84	3,13	8	39,13 %	95	3,33	8	41,58 %
20	204	29,98	61	49,15 %	213	28,88	60	48,13 %
30	487	137,36	279	49,23 %	468	135,09	282	47,90 %
40	446	508,49	966	52,64 %	450	490,83	937	52,38 %
50	59	5,75	16	35,94 %	68	5,92	17	34,81 %
51	32	1,35	2	67,50 %	33	1,35	2	67,50 %
52	18	11,19	25	44,76 %	18	11,71	25	46,83 %
55	21	14,99	34	44,01 %	22	16,94	34	49,83 %
56	3	9,79	19	51,53 %	3	9,79	19	51,53 %
57	10	1,03	2	51,50 %	10	1,03	2	51,50 %
60	19	0,50	1	50,00 %	19	0,50	1	50,00 %
61	9	0,09	1	9,00 %	9	0,09	1	9,00 %
62	71	2,00	4	50,00 %	72	2,90	6	48,33 %
63	18	1,10	3	36,67 %	18	1,20	3	40,00 %
71	11	1,00	2	50,00 %	11	1,00	2	50,00 %
80	30	60,54	123	49,22 %	34	57,62	119	48,42 %

VO	Status pr. 1.1.2019				Status pr. 31.12.2019			
	Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler		Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler	
	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt
81	50	1,06	4	35,33	51	0,66	2	33,10 %
82	10	12,63	25	50,52 %	11	12,88	25	51,52 %
Sum	1 588	801,98	1 574	50,95 %	1 605	781,72	1 545	50,60 %

Gjennomsnittlig stillingsstørrelse i deltidshjemmel har i 2019 holdt seg tilnærmet stabilt på i overkant av 50 %. Gjennom året har antall heltidsårsverk økt med 17, mens antall deltidsårsverk er redusert med 20,26. Antall faste deltidshjemler er redusert med 29.

Antallet deltidsansatte har blitt redusert fra 1.154 til 1.130 siden oppstart av målingene i 2011. I 2019 er det en økning i antall deltidsansatte. Tallene er hentet ut pr. virksomhetsområde, og viser dobbeltregistreringer ved at én ansatt kan ha deltidsstilling i flere virksomhetsområder. Tabellen viser 1.130 deltidsansatte totalt i kommunen, men ved å hente ut tall på antall deltidsansatte i hele kommunen blir resultatet 1.098 deltidsansatte.

Antall ansatte fordelt på heltid og deltid

VO	Status pr. 1.1.2011		Status pr. 1.1.2019		Status pr. 31.12.2019	
	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid
	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte
11	74	10	86	7	92	7
20	152	46	196	48	180	70
30	366	207	472	159	453	172
40	280	671	363	693	410	681
50	32	17	50	11	67	22
51	31	6	27	5	31	4
52	10	21	17	16	18	15
55	13	29	17	36	22	42
56	3	14	3	17	3	17
57	7	7	9	3	8	4
60	13	1	16	1	19	1
61	10	0	9	4	9	0
62	49	0	64	3	67	3
63	14	1	17	2	15	3
71	9	1	10	2	11	3
80	28	98	39	70	44	70
81	40	3	41	4	48	2
82	8	19	16	12	15	14
SUM	1 149	1 154	1 458	1 093	1 512	1 130

Det som vanskelig lar seg synliggjøre gjennom de ovenstående tabellene er de ansatte som har fått økt sin stillingsprosent, men som fortsatt har en deltidstilling. Det jobbes målrettet med at ledige hjemler fordeles på allerede deltidsansatte i kommunen slik at de som ønsker det kan få en større fast stilling. Noe av dette er synlig i tabellen på neste side, som viser gjennomsnittlig stillingsstørrelse.

Fordeling av stillingsstørrelse for ansatte

Stillingsstørrelse	Pr. 31.12.2011		Pr. 1.1.2019		Pr. 31.12.2019	
	Antall fast ansatte	Årsverk	Antall fast ansatte	Årsverk	Antall fast ansatte	Årsverk
over 100 %	5	7,33	13	19,03	7	9,47
100 %	1 197	1 197,00	1 458	1 458,00	1 513	1 513,00
90-99,99 %	56	51,52	54	50,04	63	58,16
80-89,99 %	175	143,78	183	148,70	201	164,31
70-79,99 %	188	138,98	182	134,80	172	127,13
60-69,99 %	100	62,86	152	96,42	164	103,54
50-59,99 %	297	158,21	280	152,03	269	146,08
40-49,99 %	56	24,62	57	24,90	51	21,99
30-39,99 %	46	15,90	37	12,54	45	15,30
20-29,99 %	81	19,19	83	20,37	75	17,96
10-19,99 %	67	10,33	45	7,07	52	8,06
0,1-9,99 %	10	0,88	7	0,63	6	0,55
Sum	2 278	1 830,60	2 551	2 124,53	2 618	2 185,55

Tabellen viser fordelingen av stillingsstørrelse for ansatte. Ringsaker kommune har i 2019 økt antall fast ansatte med 63, mens antall årsverk er økt med 61,03. I dag er det kun 8,7 % av de faste ansatte som har under 50 % stilling, og 68,1 % av kommunens ansatte har stillinger fra 80 % og oppover.

Ufrivillig deltid

Det er en viktig målsetting for kommunen å redusere antall ansatte som jobber deltid. Fokuset har siden arbeidet ble startet i 2011, først og fremst vært å redusere antall ansatte som jobber ufrivillig deltid. Oversikten over ufrivillig/frivillig deltid skal oppdateres kontinuerlig gjennom året, og spørsmål om ufrivillig/frivillig deltid skal alltid være en del av medarbeidersamtalen for ansatte med deltidsstilling.

Registrering av ufrivillig deltid pr. 31.12.2019

RE		Antall ansatte deltid	Frivillig deltid	Ufrivillig deltid	Sum reg. deltid	Andel deltidsansatte som er registrert (%)
110	Rådmannen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
120	Organisasjon- og administrasjonsseksjonen	2	2	0	2	100,00
130	Strategiseksjonen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
140	Økonomiseksjonen	1	1	0	1	100,00
150	Planseksjonen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
160	Skole- og barnehageseksjonen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
170	Helse- og omsorgsseksjonen	2	2	0	2	100,00
180	Seksjon øvrige enheter	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
200	Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	3	3	0	3	100,00
201	Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	8	4	4	8	100,00
204	Nes barnehage	19	14	5	19	100,00
205	Tømmerli barnehage	4	4	0	4	100,00
206	Hempa og Vesleparken barnehage	4	3	1	4	100,00
207	Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	3	2	1	3	100,00
208	Furnes, Kilstad og Simenstua barnehage	8	4	4	8	100,00

RE		Antall ansatte deltid	Frivillig deltid	Ufrivillig deltid	Sum reg. deltid	Andel deltidsansatte som er registrert (%)
209	Bakkehaugen barnehage	5	3	2	5	100,00
249	Barnehage ikke fordelt	2	1	1	2	100,00
300/310	Brøttum barne- og ungdomsskole	10	6	4	10	100,00
301	Moelv ungdomsskole	2	1	1	2	100,00
302	Nes ungdomsskole	1	1	0	1	100,00
303	Brumunddal ungdomsskole	4	3	1	4	100,00
304	Furnes ungdomsskole	5	5	0	5	100,00
312	Messenlia og Lismarka skoler	10	6	4	10	100,00
313	Fagernes og Åsen skoler	6	1	5	6	100,00
316	Gaupen skole	6	4	2	6	100,00
319	Kirkekretsen skole	9	7	2	9	100,00
321	Hempa skole	5	5	0	5	100,00
322	Fagerlund skole	21	8	13	21	100,00
323	Mørkved skole	10	10	0	10	100,00
324	Kirkenær skole	5	4	1	5	100,00
325	Kylstad skole	5	3	2	5	100,00
326	Stavsberg skole	5	3	2	5	100,00
327	Nes barneskole	14	14	0	14	100,00
328	Moelv og Fossen skoler	23	19	4	23	100,00
342	Voksenpedagogisk senter	6	3	3	6	100,00
343	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)	5	5	0	5	100,00
399	Ufordelt undervisning	2	2	0	2	100,00
420	Ringsaker avlastningscenter	12	12	0	12	100,00
424	Psykisk helse og rustjenester	20	17	3	20	100,00
440	Institusjonstjenester	211	127	84	211	100,00
442	Hjemmebaserte tjenester	88	47	41	88	100,00
444	Kommunalmedisinsk senter Ringsaker	84	31	53	84	100,00
446	Tilrettelagte tjenester	191	121	70	191	100,00
500	Barne- og ungdomsvern	21	17	4	21	100,00
510	Sosiale tjenester	4	4	0	4	100,00
520	Helsestasjoner	12	9	3	12	100,00
550	Kultur	38	29	9	38	100,00
560	Kulturskolen	17	7	10	17	100,00
570	Bibliotek	4	4	0	4	100,00
600	Brann	1	1	0	1	100,00
610	Landbruk	4	4	0	4	100,00
620	Teknisk drift	3	2	1	3	100,00
630	Kart og byggesak	3	2	1	3	100,00
710	Servicesenteret	1	1	0	1	100,00
800	Renhold	69	43	26	69	100,00
810	Bygg og eiendom	2	1	1	2	100,00
820	Matproduksjon	13	11	2	13	100,00
	Totalt pr. 31.12.2019	1 012	643	369	1 012	100,00
	Totalt pr. 1.1.2019	1 093	669	424	1 093	100,00

Tallene i tabellen er basert på enhetenes rapporter. Antall deltidsansatte er redusert med 81, og antall ansatte som arbeider ufrivillig deltid er redusert med 55 i løpet av 2019.

Årsaken til at antall deltidsansatte varierer i forskjellige tabeller er at dersom en ansatt har ansettelsesforhold i flere enheter blir den ansatte registrert som én deltidsansatt i alle disse, og derfor får blir det dobbelt registrering. Dersom en tar ut tallene for antall deltidsansatte totalt i Ringsaker kommune fjernes disse dobbeltregistreringene.

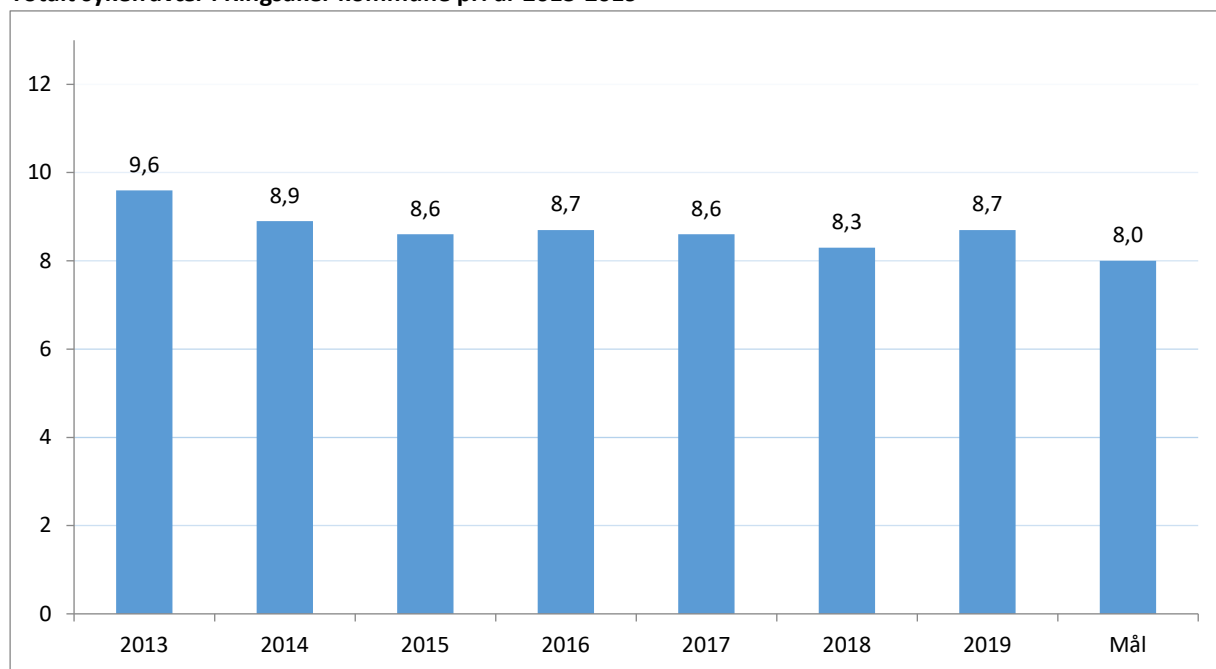
Oppsummering

Rådmannen opplever at det arbeides godt i kommunen med å redusere deltid. Det innføres alternative arbeidstidsordninger der dette er hensiktsmessig, og enhetene har fokus på reduksjon av deltid. Når en ser på fordelingen av frivillig/ufrivillig deltid ser en at det er en stor andel av deltidsansatte som jobber frivillig deltid. I de to virksomhetsområdene med flest deltidsansatte, VO 30 Undervisning og VO 40 Pleie og omsorg, jobber henholdsvis 71,5 % og 58,5 % av de deltidsansatte frivillig deltid. Dette viser at utfordringene med deltid er sammensatt, og at en må fokusere på å øke kunnskapen og motivasjonen blant de ansatte for å skape en heltidskultur. Dette er et arbeid der arbeidsgiver og arbeidstaker sammen må løse utfordringene, og det vil være spesielt viktig med tanke på det økende behovet for arbeidskraft i helsesektoren i årene fremover.

1.2.6 Sykefravær

Nedenfor vises en oversikt over hvordan sykefraværet i Ringsaker kommune har utviklet seg siden 2013.

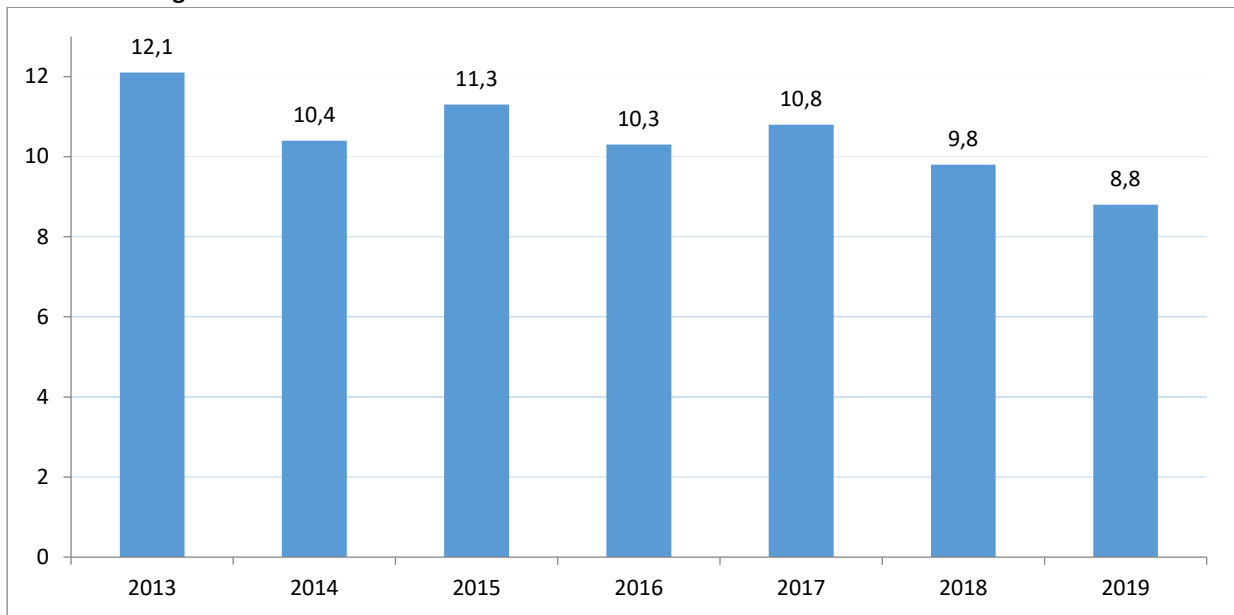
Totalt sykefravær i Ringsaker kommune pr. år 2013-2019

Ringsaker kommune hadde i 2019 et samlet fravær på 8,7 %. Dette er en økning på 0,4 prosentpoeng fra 2018. Økningen skyldes i hovedsak legemeldt fravær i kategorien fra 57 dager og opp mot 1 år. Fraværet i 2013 var på 9,6 %, mens det i de påfølgende årene har vært noe lavere, og sykefraværet i 2019 viser en nedgang på 0,9 prosentpoeng i forhold til sykefraværet i 2013.

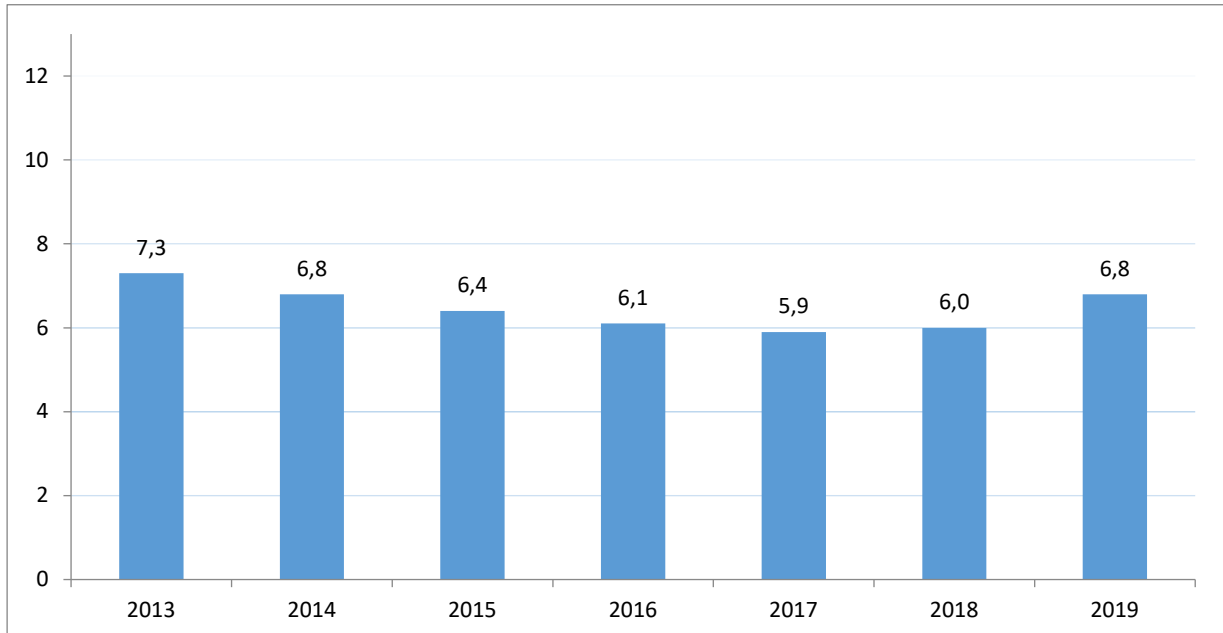
Sykefravær for hvert virksomhetsområde

VO 20 Barnehage 2013-2019

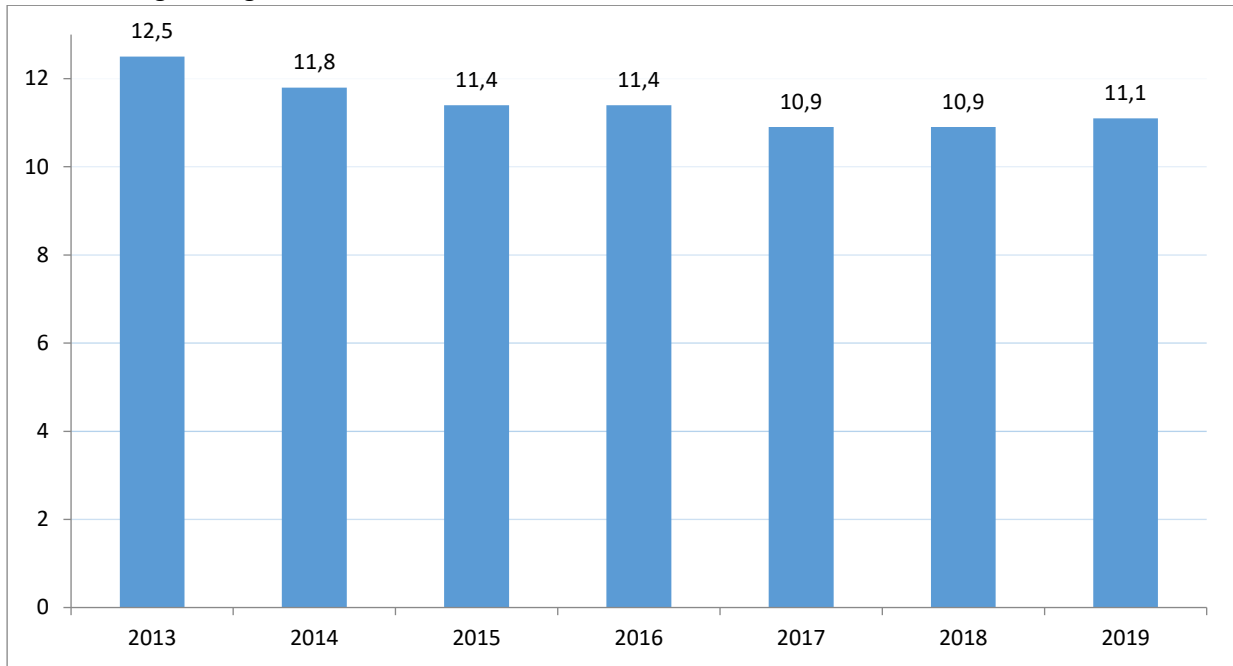
For VO 20 Barnehage registreres det en nedgang i sykefraværet på 1 prosentpoeng, fra 9,8 % i 2018 til 8,8 % i 2019. Måltallet for sykefraværet i 2019 varierer fra barnehage til barnehage.

VO 30 Undervisning 2013-2019

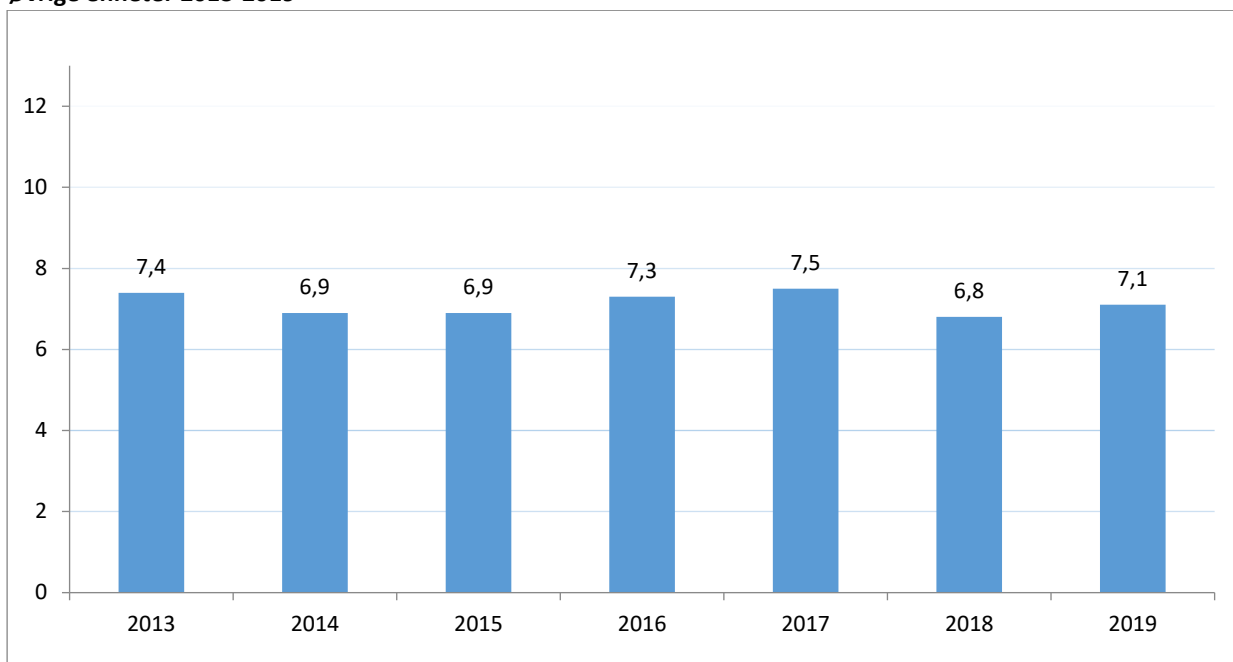
For VO 30 Undervisning registreres en økning i sykefraværet på 0,8 prosentpoeng, fra 6,0 % i 2018 til 6,8 % i 2019. Måltallet for sykefraværet i 2019 varierer fra skole til skole.

VO 40 Pleie og omsorg 2013-2019

For VO 40 Pleie og omsorg registreres en økning i sykefraværet på 0,2 prosentpoeng, fra 10,9 % i 2018 til 11,1 % i 2019. Måltallet for sykefraværet i 2019 varierer mellom de ulike enhetene.

Øvrige enheter 2013-2019

For øvrige enheter registreres en økning i sykefraværet på 0,3 prosentpoeng, fra 6,8 % i 2018 til 7,1 % i 2019. Måltallet for sykefraværet i 2019 varierer mellom de ulike enhetene.

Fordeling av korttidsfravær og langtidsfravær samlet for hele organisasjonen

Tabellen nedenfor viser både det egenmeldte og legemeldte sykefraværet fordelt på ulike sykefraværsperioder i sykepengeåret (52 uker) fra korttid til langtid.

År	1-8 dager egenmeldt	1-8 dager legemeldt	9-16 dager legemeldt	17-56 dager legemeldt	> 57 dager legemeldt
2013	1,4 %	0,4 %	0,4 %	1,3 %	6,1 %
2014	1,4 %	0,4 %	0,6 %	1,3 %	5,2 %
2015	1,4 %	0,4 %	0,5 %	1,3 %	5,0 %
2016	1,5 %	0,4 %	0,5 %	1,3 %	5,0 %
2017	1,5 %	0,4 %	0,4 %	1,2 %	5,0 %
2018	1,5 %	0,4 %	0,4 %	1,3 %	4,7 %
2019	1,5 %	0,3 %	0,4 %	1,3 %	5,2 %

Det siste året har det vært en nedgang på 0,1 prosentpoeng i legemeldt fravær fra 1-8 dager. Legemeldt fravær 9-16 dager og legemeldt fravær 17-56 dager, samt egenmeldt fravær fra 1-8 dager har vært stabilt det siste året. Det er fortsatt langtidsfraværet over 57 dager som representerer den største utfordringen i kommunen. Dette fraværet har en økning på 0,5 prosentpoeng fra 2018 til 2019.

Sykefraværet i Ringsaker fordelt på kvinner og menn

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kvinner	10,7 %	9,9 %	9,5 %	9,5 %	9,7 %	9,2 %	9,8 %
Menn	5,9 %	5,0 %	5,8 %	5,7 %	5,7 %	5,2 %	4,9 %
Totalt	9,6 %	8,9 %	8,6 %	8,7 %	8,6 %	8,4 %	8,7 %

Sykefraværet i 2019 blant kvinnelige medarbeidere i Ringsaker kommune er på 9,8 %, noe som er en økning på 0,6 prosentpoeng fra 2018. I samme periode har sykefraværet blant mannlige medarbeidere hatt en nedgang på 0,3 prosentpoeng, fra 5,2 % i 2018 til 4,9 % i 2019.

Nærmere om sykefraværet

Ringsaker kommune har, siden IA-avtalen ble underskrevet i 2003, hatt målrettet oppmerksomhet på tiltak for å redusere sykefraværet. Målsettingen har alltid vært å identifisere faktorer som over tid reduserer sykefraværet og deretter opprettholder et stabilt fravær på et lavt nivå. Kommunen har i årene fra 2013 til 2018 hatt en nedgang i sykefraværet, og i 2018 var sykefraværet det laveste siden 2010. Fra 2018 til 2019 har derimot sykefraværet økt med 0,4 prosentpoeng. Sykefraværet i 2019 er på samme nivå som i 2016.

Det er fortsatt i all hovedsak det lange legemeldte sykefraværet som er utfordringen for Ringsaker kommune. Korttidsfraværet er stabilt, både når det gjelder egenmeldt og legemeldt fravær. Arbeidsgiver har ikke krav på å få opplyst hvilke diagnoser som er årsaken til fraværet, men den ansatte plikter å opplyse om hvordan funksjonsnivået påvirker de arbeidsoppgavene som skal løses. Dette er en del av medvirkningsplikten i sykefraværsarbeidet. NAV utgir diagnoseoversikt som forteller noe om sykefraværet, men årsaken til sykdomsbildet er sammensatt.

Statistikk på diagnosefordeling fra NAV, viser at i Ringsaker kommune utgjør muskel- og skjelettplager over 40 % av sykefraværet, og om lag 20 % av sykefraværet er begrunnet i psykiske plager. Dette bildet samsvarer med sykefraværet for hele Norge. Årsakene til dette fraværet kan være relatert til jobb og privatliv, og ofte en sammenheng mellom disse arenaene.

Om lag 80 % av kommunens ansatte er kvinner. Kvinner er oftere sykmeldt enn menn, selv i samme stilling. Det er forsket mye på dette området, likevel mangler en kunnskap om hvorfor det er slik.

Ringsaker kommune søker stadig ny forskning på området for å kunne benytte tiltak som en vet har effekt. Foreliggende forskning viser til at et fokus på kjønnsforskjeller i sykefraværdebatten er en blindgate, og at tiltak for å redusere sykefravær bør iverksettes mot individets forhold på arbeidsplassen uansett kjønn.

Ifølge Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) kan 35 % av sykefraværet i Norge relateres til forhold på arbeidsplassen. En kan anta at det samme også gjelder for Ringsaker kommune. Satsing på helsefremmende arbeidsplasser er et tiltak for å identifisere disse faktorene på hver enkelt arbeidsplass og iverksette nødvendige tiltak. Den kunnskapsoversikten en slik prosess vil gi har stor betydning for å redusere sykefravær og hindre frafall fra arbeidslivet. Medarbeiderundersøkelsen 10-faktor som ble gjennomført i kommunen i desember 2019, er et av flere verktøy for å kartlegge hvilke faktorer som har betydning for arbeidsmiljøet, og som kan påvirke fraværet.

Sykefraværsvivået i Ringsaker kommune er med stor sannsynlighet påvirket av de samme faktorene som gjør at det totale sykefraværet i arbeidslivet i Norge ligger høyt både i privat og offentlig sektor. Sysselsettingen av antall kvinner i Norge bidrar også til det høye fraværet sammenlignet med andre land. Foreliggende forskning peker også på forhold som spredt bosetting, utdanningsnivå og inntektsnivå som forklaringsmomenter på variasjoner i sykefraværet fra kommune til kommune.

Sykefraværarbeidet

Sykefraværarbeidet i Ringsaker kommune er forankret i arbeidsgiverpolitisk dokument og HMS-handlingsplan og inkluderer mål for inkluderende arbeidsliv. I disse dokumentene vises det til fire hovedområder som skal vektlegges i sykefraværarbeidet, både på systemnivå, gruppenivå og individnivå. Disse fire områdene er:

- Ledelse
- Helsefremmede arbeid
- Forebyggende sykefraværarbeid
- Oppfølgende sykefraværarbeid

Arbeidet med ledelse i sykefraværarbeidet er knyttet til lederutvikling og kompetanseutvikling. Lederutviklingsprogram, opplæring i ordinært personalarbeid og grunnkurs i helse, miljø og sikkerhet er eksempler på tiltak/prosesser på tema ledelse som benyttes i organisasjonen.

Innen temaet helsefremmende arbeidsplasser vektlegges faktorer på arbeidsplassen som kan øke nærværet. Dette arbeidet omfatter utvikling, vekst og trivsel. Noen prinsipper ved helsefremmende arbeid er:

- Samsvar mellom holdning og handling
- Tydelig ledelse og struktur i arbeidsprosesser
- Fremme mestringskapasiteten hos den enkelte medarbeider
- Ha en involverende og ansvarliggjørende dialog på arbeidsplassen

Tydelige mål i arbeidet med helse, miljø og sikkerhet for enheten, velfungerende HMS-utvalg, relevant kompetanseutvikling og rolleklarhet er eksempler på helsefremmende tiltak som benyttes i organisasjonen. En kultur preget av mestringsorientert ledelse og økt oppmerksomhet på arbeidshelse, kan gi høyere jobbengasjement og et mestringsorientert klima som gir økt kvalitet på tjenestene.

I det forebyggende arbeidet vektlegges den tydelige sammenhengen mellom arbeidsmiljø og kvaliteten på tjenestene innenfor hver enhet. Grunnlaget for et effektivt forebyggende arbeidsmiljøarbeid er faktakunnskap om risikofaktorer i arbeidsmiljøet. I etterkant av risikovurderinger utarbeides det handlingsplaner med tiltak. I det forebyggende sykefraværarbeidet inngår også

opplæring, involvering, tilbakemeldinger og rolleklarhet. Oppmerksomhet på tidlige faresignaler som hyppige egenmeldinger og gjentatte korte sykmeldinger, samt vurdering av mulige tilretteleggingstiltak er også et forebyggende sykefraværarbeid.

Det oppfølgende arbeidet starter når et sykefravær registreres. Stikkordsmessig kan følgende nevnes: tett og tidlig oppfølging etter interne obligatoriske oppfølgingsrutiner, tidlig samarbeid med sykmelder for avklaring der det er nødvendig, bistand fra bedriftshelsetjeneste og/eller NAV ved behov. Dersom oppfølging av sykmeldte ikke har ført til at arbeidet er gjenopptatt etter 52 uker, videreføres arbeidet med avklaring av funksjonsevne og mulighet for midlertidig eller varig tilrettelegging. Målet er å få den ansatte tilbake i arbeid i organisasjonen. Noen ansatte finner arbeid utenfor organisasjonen som er forenlig med de helseutfordringene de har. I noen tilfeller avsluttes prosessen med hel eller delvis uføretrygd og pensjonering. I enkelte tilfeller avsluttes også arbeidsforholdet ved oppsigelse etter langvarig fravær der det ikke er utsikt til at medarbeideren vil kunne komme tilbake i arbeid.

Sykefraværarbeid/nærværarbeid i 2019

Sykefraværarbeidet i 2019 har fulgt de tiltak og prosesser som er nedfelt i styringsdokumentene. I alle tiltak og prosesser er personalledere sentrale pådrivere, men de er også avhengige av å involvere tillitsvalgte og verneombud som kan bidra som ressurspersoner i arbeidsmiljøet. Tillitsforholdet til den enkelte ansatte er også av betydning i sykefraværarbeidet, og den ansatte må være kjent med sin medvirkningsplikt. Eksterne aktører som NAV sykefraværsteam, NAV Arbeidslivssenter og bedriftshelsetjenesten har bistått i det oppfølgende sykefraværarbeidet. Tiltak gjennom attføringsbedrifter og henvisning til arbeidsrettede tiltak fra NAV og/eller sykmelder er sentrale i flere av prosessene på individnivå.

Det er en rekke tiltak i sykefravær- og nærværarbeidet som er utført i løpet av rapporteringsåret. Følgende kan nevnes:

- Grunnkurs i helse, miljø og sikkerhet for ledere med personalansvar, verneombud, tillitsvalgte og medlemmer av HMS-utvalg og arbeidsmiljøutvalg avholdes hvert år.
- Det er gjennomført tre frokost-/lunsjmøter for personalledere, verneombud og tillitsvalgte innenfor HMS- og IA-arbeid i løpet av året.
- Temauke i helsefremmede arbeid, som ble gjennomført for første gang i 2018, ble videreført i 2019. Målgruppen var ledere, verneombud og tillitsvalgte. Tema i 2019 var risikokartlegging.
- Det er gjennomført individuell lederopplæring i grunnleggende personalarbeid for nyansatte ledere.
- Elektronisk personalhåndbok med relevant informasjon til bruk for alle ansatte har blitt videreutviklet og forbedret.
- Bedriftshelsetjenesten har gjennomført kurs/opplæring i risikovurderinger, førstehjelp, ergonomi, vold og trusler og mestringssamtaler i forbindelse med sykefravær.
- NAV sykefraværsteam og HMS-rådgiver har gjennomgått forbedringsmuligheter i sykefraværarbeidet for enheter med høyt sykefravær.
- Ergonomi og forflytning har vært vektlagt i pleie og omsorg i en årrekke med godt resultat, og lagt et grunnlag for videre arbeid. Ergonomi for ansatte i barnehage, SFO og skole er vektlagt, og i barnehage har det vært konkrete tiltak de siste årene. SFO og skole startet med konkret ergonomisk gjennomgang av sine arbeidsoperasjoner i 2016, dette arbeidet er videreført også i 2019. Hovedverneombudet er en pådriver i dette arbeidet.
- En har videreutviklet og kvalitetsforbedret samarbeidet med eksterne samarbeidspartnere, blant annet NAV sykefraværsteam.
- NAV Arbeidslivssenter, hovedverneombudet, HR-rådgiver og HMS-rådgiver har deltatt på personalmøter og HMS-utvalgsmøter i flere enheter med ulike tema/problemstillinger knyttet til HMS- og sykefraværarbeidet.

- Tidlig avklaring av funksjonsevne, tilretteleggingsbehov/muligheter har vært et videreført satsningsområde i 2019. Involvering av sykmelder så raskt som mulig der det er nødvendig med avklaringer har hatt høy prioritert i sykefraværarbeidet.
- Det har blitt gjennomført kurs i forebygging av vold og trussel om vold i regi av bedriftshelsetjenesten for alle personalledere, og for 190 ressurspersoner fordelt på alle enheter og avdelinger i kommunen. Alle enheter har risikovurdert vold og trussel om vold i sin enhet, og utarbeidet handlingsplan med tiltak i etterkant.
- Det er blitt gjennomført fagdag i trafikksikkerhet for ansatte.
- Det har vært gjennomført en rekke målrettede tiltak av ulikt omfang i de ulike enheter. Blant annet har rolle- og forventningsavklaring, medvirkningsplikt, avvikshåndtering, tilretteleggingsbehov/muligheter, helsefremmende arbeidsplasser, arbeid og psykisk helse vært tema.

Oppsummering

Den nye IA-avtalen, som gjelder til og med 2022, har som mål å redusere sykefraværet med 10 % fra 1. januar 2019. For Ringsaker kommune vil det si at ved utgangen av 2022 skal det samlede fraværet være på 7,4 %. Rådmannen er av den oppfatning at oppmerksomhet på både ledelse, helsefremmende, forebyggende og oppfølgende prosesser må videreføres og videreutvikles. Disse prosessene har stort sett gitt gode resultater siden 2012. Dette bekreftes også gjennom tilsyn fra Arbeidstilsynet, tilbakemeldinger fra NAV sykefraværsteam, NAV Arbeidslivssenter og den innleide bedriftshelsetjenesten Frisk HMS. Vernetjenesten og tillitsmannsapparatet støtter opp og bidrar aktivt i de tiltak og prosesser som iverksettes.

Sykefraværarbeidet har de siste årene dreid seg mot å vektlegge forebyggende prosesser, mer enn å legge hovedvekt på det oppfølgende sykefraværarbeidet. I den videre utviklingen av arbeidet med å redusere sykefraværet i organisasjonen skal helsefremmende arbeid, risikovurderinger og arbeidsmiljøfaktorer vektlegges i større grad, blant annet gjennom oppfølging av resultatene av medarbeiderundersøkelsen 10-faktor. Det forebyggende og oppfølgende sykefraværarbeidet skal kvalitetsforbedres og videreutvikles, med særlig vekt på faktorer som kan hindre langvarig og gjentakende legemeldt fravær. Personalledere vil være sentrale pådrivere i dette arbeidet i samarbeid med sine HMS-utvalg ved enhetene.

1.2.7 Kommunens påvirkning på ytre miljø

Klima- og energiplan

Kommunestyret vedtok i k.sak 59/2010 energi- og klimaplan for Ringsaker kommune. Planen beskriver status for energibruk og utslipp av klimagasser, energi- og klimautfordringer, samt mål og tiltak for å redusere energiforbruk og klimagassutslipp i Ringsaker kommune. Klima- og energiplanen skal revideres og utvalget for oppvekst er styringsgruppe for arbeidet med revisjon av klima- og energiplanen, jf. f.sak 5/2018. Planarbeidet startet opp i januar 2018 og forventes avsluttet med behandling i kommunestyret våren 2020.

Innen 2020 har Ringsaker kommune som mål å redusere klimagassutslippene med 20 % av totalt utslipp i 2006. Dette betinger at bruk av fossilt brensel til oppvarming fases ut uten at elektrisitetsforbruket øker vesentlig og at utslipp av klimagasser fra landbruket og fra transportsektoren reduseres med 15 %. Det jobbes med tiltak for reduksjon av energiforbruk og klimagassutslipp innenfor kommunale bygg og anlegg, husholdninger, landbruk, øvrig næringsliv og transport.

Ringsaker kommune prioriterer fornybar energi, energieffektive og klimavennlige løsninger i egen bygningsmasse. Overfor husholdningene og næringslivet satses det på informasjon og holdningsskapende arbeid innen energisparing og alternativ energibruk, avfallshåndtering og

transport. Tiltakene innenfor transportsektoren har som mål å redusere bruk av privatbil ved å legge til rette for at flere kan gå eller sykle, samt legge til rette for økt kollektivtransport. Mange av tiltakene er knyttet til arealplanlegging, som for eksempel fortetting av byer og tettsteder og bygging av flere gang- og sykkelveger.

Innenfor landbruk settes det i verk tiltak både innenfor husdyrhold og jordbruk som blant annet endret fôring og førsammensetning, redusert bruk av kunstgjødsel og optimal bruk av husdyrgjødsel, redusert jordpakking, god drenering, redusert jordarbeiding, valg av vekster m.m. Økt skogplanting og ungsogpleie, og optimalisering av skogsdrifta vil bidra til økt binding av karbondioksid (CO₂). Bruk av tre som byggemateriale bidrar til å lagre CO₂.

Av kommunens økonomireglement fremgår det blant annet at kommunen i sine anskaffelser skal bidra til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der det er relevant. Dette skal blant annet skje ved at oppdragsgiver tar hensyn til livssyklus-kostnader (LCC).

Energi

Kommunens samlede energiforbruk i 2019 for kommunens tjenestebygg og boliger var 32,670 mill. kWh mot 30,379 mill. kWh i 2018. Olje benyttes fortsatt som energikilde, men det pågår et arbeid med utfasing av gamle oljekjeler. I henhold til kommunens handlingsplan for energi og klima, skal fornybar energi og energieffektive løsninger prioriteres i nye bygninger og ved ombygging av eksisterende bygninger. Siden planen ble vedtatt har bruk av fyringsolje hatt en nedgang fra 8,3 % i 2010 til 1,7 % i 2019 av totale energiutgifter. De siste ni årene har det vært en nedgang i fossilt brennstoff på hele 90 %.

Sentralt driftssystem (SD-system) gir god energistyring og er et viktig ENØK-tiltak. I alle nye bygg og ved rehabilitering av eldre bygg, blir det installert SD-anlegg. Energioppfølging er en forutsetning for et godt ENØK-arbeid, og ved hjelp av energioppfølgingssystemet EOS kartlegges energibruken.

Kommunen har over flere år arbeidet med energimerking av yrkesbygg. Den ordinære energimerkingen av kommunens bygg ble slutført i 2016. Energimerkeordningen omfatter også energivurdering av tekniske anlegg over en viss størrelse som skal utføres hvert fjerde år. Dette vil bli fulgt opp i årene som kommer, samt energimerking av utleide bygg/lokaler og bygg som eventuelt skal selges. I 2019 ble to nye bygg energimerket, Stavsberg skole og Mjøsbadet (leid bygg).

I 2019 ble fire bygg tilknyttet fjernvarme. Totalt 32 kommunale bygg er nå tilkoblet fjernvarme i tillegg til Mjøsbadet og NAV-bygget som kommunen drifter.

Avfall

Kommunen er en stor avfallsprodusent. Sorteringsgraden for avfallshåndtering i kommunale tjenestebygg ligger rundt 30 %. Bruk av komprimeringsmaskiner gir en stor reduksjon i avfallsmengder og gir en tryggere håndtering av smittefarlig avfall. Det arbeides med ny rammeavtale for avfallshåndtering, og det forventes at ny avtale er klar i løpet av 2020 med ikrafttredelse fra 2021.

Transport

Kommunal tjenesteyting innebærer en god del transport og dermed utslipp av blant annet klimagassen CO₂. Kommunen har i dag biler som går på bensin eller diesel, hybridbiler, el-biler og el-lastebil. Kommunen har i sin handlingsplan for energi og klima, mål om reduksjon av CO₂ utslipp fra blant annet kjøretøy. Det stilles krav til lavest mulig utslipp fra kommunale kjøretøyer, og dette blir ivaretatt gjennom anskaffelsesprosessene i forbindelse med kjøp/leie av biler.

Kommunen vil i samarbeid med utbyggere, energiselskap med flere bidra til økt bruk av el- og hybridbiler, blant annet ved å etablere ladepunkter/-stasjoner på strategiske plasser i kommunen. Det er i løpet av 2019 etablert 10 ladepunkter for el-biler ved kommunale bygg.

Avløp

Kommunen drifter sju renseanlegg, hvorav seks er kommunale. I tillegg overføres avløpsvann til Hias sitt renseanlegg. Alle avløpsrenseanleggene har i 2019 oppfylt de rensekrav som Fylkesmannen har stilt i utslippstillatelsen. Det er i 2019 ikke registrert tilfeller av utslipp til ytre miljø eller tap via overløp som overskrider myndighetenes krav til kommunens avløpsanlegg.

Innlekk av fremmedvann på spillvannsledningene er redusert, og målsettingen satt i felles kommunedelplan VA er nådd. Utskifting og utbedring av ledningsnett og kummer er et kontinuerlig arbeid som gir resultater både på innlekkingsgrad, strømforbruk på pumpestasjonene og utgifter til avløpsrensing. I 2019 er innlekkingsgraden på ledningsnettet 38 %.

1.2.8 Etikk

Det fremgår av kommunelovens § 14-7 pkt. d at det i årsberetningen skal redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard i virksomheten. Bakgrunnen for en slik redegjøringsplikt i årsberetningen er at dette vil kunne bidra til en skjerpet og mer systematisk oppmerksomhet rundt de etiske forholdene i kommuner og fylkeskommuner. Det er et mål at redegjøringsplikten skal bidra til at kommunene og fylkeskommunene jevnlig vier oppmerksomhet til og reflekterer rundt etiske problemstillinger, og initierer konkrete tiltak for å heve den etiske standarden.

For å få et inntrykk av hvordan temaet behandles, har rådmannen valgt å gi en samlet presentasjon av hvordan det arbeides med tiltak for å høyne den etiske standarden i virksomheten.

Etiske retningslinjer for ansatte i Ringsaker kommune ble vedtatt av formannskapet i f.sak 59/2016. Det er hensiktsmessig å ha overordnede etiske retningslinjer som er like for alle ansatte uavhengig av fagområde for å skape en felles etisk plattform. En slik felles plattform reflekterer forventningene kommunen har til ansatte. De etiske retningslinjer beskriver verdier, prinsipper og retning for høy etisk praksis. Alle ansatte i Ringsaker kommune har et selvstendig ansvar for at egne handlinger er i samsvar med de etiske retningslinjene. De etiske retningslinjene gjelder i tillegg til lovgivning, vedtatte retningslinjer, samt allmenngyldige etiske verdier og normer.

Av kommunens økonomireglement fremgår det blant annet at kommunen gjennom valg av handelspartner og ved å bruke sin innflytelse som kunde overfor leverandører og produsenter, skal bygge opp under en anerkjent etisk norm som bidrar til at varer produseres etisk forsvarlig. Dette skal skje innenfor de begrensninger som til enhver tid følger av norsk lov og internasjonal rett og avtaleverk. I økonomireglementet er det også inntatt en bestemmelse om at de etiske retningslinjene som til enhver tid er gjeldende for Statens Pensjonsfond Utland, skal være retningsgivende for Ringsaker kommunes etiske håndtering av kapitalforvaltningen.

Ringsaker kommune har i 2019 inngått en ny rammeavtale på kontraktsoppfølging av etiske krav, hvor Oslo kommune er avtaleansvarlig. Avtalen «Oppfølging og kontroll i offentlige virksomheter» har 243 tilsluttede virksomheter, hvorav 16 virksomheter har opsjon på tiltredelse. Avtalen inkluderer blant annet:

- Oppfølging og kontroll av lovfestede og kontraktsfestede krav.
- Stedlige kontroller og dokumentasjonskontroll.
- Risikovurdering eller GAP-analyser av innkjøpsportefølje.

- Rådgivning i oppbygning og forbedring av rutiner og systemer for å ivareta både lønns- og arbeidsbetingelser, sosiale og etiske krav og miljøhensyn i anskaffelser.
- Utforming av relevante kvalifikasjonskrav eller kontraktskrav for anskaffelser eller i maler, samt eventuell bistand til vurdering av oppfyllelse av disse.
- Identifisere objektivt konstaterbare forhold som kan benyttes i forhold til avvisning av useriøse aktører i anskaffelsesprosesser eller sanksjoner i forbindelse med gjennomføring av kontrakter.
- Bakgrunnssjekk og aktsomhetsvurdering av leverandører og underleverandører, kontroll av underleverandører, lærlingebud og kvalitetssikringssystemer i og utenfor Norge.
- Vurdering av systemer for oppfølging av samfunnsansvar, og om hvorvidt disse er gode nok, eventuell bistand til å videreutvikle disse.
- Bistand til gjennomføring og eventuell vurdering av egenrapportering og annen dokumentasjon knyttet til kontraktsoppfølging, samt anbefale relevante oppfølgingstiltak med sannsynlig eller dokumentert effekt.
- Analysere datagrunnlag fra oppdragsgivers system for elektroniske mannskapslistene «HMS-register», eller andre tilsvarende systemer. Trekke frem risikoleverandører, samt anbefale relevante tiltak.
- Kurs og kompetansehevingstiltak.

Kommunen benytter norske standardavtaler (NS-kontrakter) ved prosjekter eller større anskaffelser innenfor bygg og anlegg. Disse kontraktene henviser til at kontraktarbeidet skal utføres i henhold til enhver tids gjeldende lover, forskrifter og andre offentlige vedtak.

Ved rammeavtaler er krav til etikk og lønns- og arbeidsvilkår regulert i Ringsaker kommunes avtalevilkår.

Innenfor de ulike tjenesteproduserende enhetene i kommunen jobbes det med temaet etikk på flere måter. I det videre gis det en oppsummering av dette arbeidet.

Barnehager

Både i møte med barn, foreldre og ansatte er etikk en viktig del av det arbeidet som gjøres i barnehagene. Den etiske veiledningen barnehagen gir, må ta hensyn til barnas alder og det enkelte hjemts kulturelle, religiøse og verdimeslige tilknytning. Det er avgjørende å legge til rette for en felles forståelse for det som skjer i barnehagen. De ansatte diskuterer felles verdigrunnlag i fagmøter for å øke den enkeltes bevissthet om ulike etiske tema, og reflekterer om etiske dilemmaer som kan oppstå. Etisk refleksjon er viktig for de ansattes trivsel, utfoldelse og utvikling.

Barnehagens formål er å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling, i samarbeid og forståelse med barnas hjem. Barnehagen skal bygge på verdier som fellesskap, omsorg og medansvar og representere et miljø som bygger opp om respekt for menneskeverd og retten til å være forskjellige. Menneskelig likeverd, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse og solidaritet er sentrale samfunnsverdier som skal legges til grunn for omsorg, dannelse, lek og læring i barnehagen.

Å arbeide for et godt leke-, omsorgs- og læringsmiljø er en av kjerneoppgavene til barnehagen. Sentrale føringer følges opp, og det pågår et gjennomgående arbeid med utgangspunkt i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Videre arbeides det med tiltak knyttet opp mot barn med nedsatt funksjonsevne og HMS-arbeid.

Undervisning

Skolens samfunnsmandat er å fremme elevers læring, utvikling og dannelses. Etikk er både et kunnskapsfag og holdningsfag i grunnopplæringen. Skolen har et viktig samfunnsansvar for grunnleggende verdispørsmål og etikk, som menneskeverd, menneskerettigheter, profesjonell integritet, respekt, likeverd og personvern. Det krever at lærerprofesjonen må ha tydelig etisk bevissthet og høy faglighet. Samfunnet skal ha tillit til at de profesjonelle i grunnskolen opptrer på en etisk forsvarlig måte. Å overholde taushetsplikten og opplysningsplikten er avgjørende i arbeidet. Alle elever har rett til personvern. Dagens muligheter til å spre informasjon digitalt krever særlig kritisk årvåkenhet.

Grunnoplæringen bygger på verdier og prinsipper nedfelt i læreplanens generelle del og læringsplakaten. Etske spørsmål omfatter hele grunnopplæringen på områder som læring, trygghet, inkludering, respekt, mangfold og medansvar. For elevene i grunnskolen er utvikling av sosial kompetanse og relasjonelle ferdigheter viktig for å legge til rette for gode læringsmiljø og best mulig læringsutbytte for den enkelte elev. Opplæringen skal medvirke til å utvikle sosial tilhørighet og mestring av ulike roller i samfunns- og arbeidslivet og på fritiden. Alle elever har rett til å være seg selv innenfor trygge rammer, og dette må møtes med stor pedagogisk profesjonalitet. Det arbeides for at elevene skal bli den beste utgaven av seg selv der de unytter sitt potensiale.

Dette krever god læringsledelse og samarbeid med foresatte. Elevene skal møtes med respekt og likeverd, og den enkelte elev har rett til et godt psykososialt skolemiljø etter opplæringslovens bestemmelser. For at denne retten skal innfris, må arbeid med klasse-, skole- og læringsmiljø til enhver tid ha høy prioritet. Skolene følger opp arbeidet med det psykososiale skolemiljøet ut fra et årshjul med internkontroll for oppfølging av opplæringsloven § 9a-3, og skolens egne planer for å ivareta et godt læringsmiljø. Det er utarbeidet et felles ordensreglement for skolene, og klasse-/samværsregler gir etiske retningslinjer i skolehverdagen. Skolene har en handlingsplan mot mobbing og krenkende atferd. Arbeidet med utfordrende elevatferd og mobbing står sentralt for trivsel og trygghet på skolen.

Videreutvikling av gode læringsmiljø er jevnlig temaer i dialogmøter mellom skoleeier og skoleledere. Etske spørsmål drøftes jevnlig på alle nivå i virksomhetsområdet, enten det gjelder læringsarbeid, omdømmebygging eller arbeid for profesjonsutvikling.

Pleie og omsorg

Etikk er en svært viktig del av arbeidet innen pleie og omsorg. De ansatte i omsorgssektoren står daglig overfor vanskelige dilemmaer og problemstillinger som krever etisk bevissthet og god dømmekraft. En jobber hele tiden for økt bevissthet knyttet til brukermedvirkning og at alle pasienter blir behandlet med respekt og verdighet. I dette ligger hvordan pasienten omtales og sikres medbestemmelse. Etikk er også viktig i spillet mellom kollegaer og hvordan en gir og mottar veiledning og råd. Det har de de siste årene vært arbeidet mye med å høyne kvaliteten og den etiske standarden på pasientjournalene, og det blir gitt veiledning både til enkeltansatte og ledere. Helse- og omsorgsseksjonen i rådmannens stab foretar stikkprøvekontroller av pasientjournaler for å sikre tilstrekkelig etisk standard.

Etikk er tema på ledermøter, fagmøter, personalmøter og en fast del av opplæringen for lærlingene. Vedtatte etiske retningslinjer for ansatte i Ringsaker kommune er gjennomgått på ledermøter og personalmøter. De ulike enhetene har egne etikk-kontakter som deltar i helse- og omsorgsseksjonens etikknettverk. Målet er å bli mer bevisst og øke evnen til etisk refleksjon over egen arbeidspraksis.

Øvrige enheter

Også de øvrige av kommunens enheter jobber bevisst med etikk, både internt og opp mot brukere og andre. Taushetsplikt, innkjøpsreglement, kommunens rutiner for varsling og respektfull behandling av brukere er viktige elementer i arbeidshverdagen. Alle ansatte har et ansvar for å sørge for god orden i

alle ledd, ha rutiner som gir innsyn, som er dokumenterbare og etterprøvbare. En søker å gi rettferdig og lik behandling til alle brukerne. Dette må gjenspeile måten enhetene jobber på og hvordan de framstår i hverdagen. Gjennom det daglige arbeidet legges det vekt på å ha en god etisk fremtreden som sikrer en god, rettferdig og lik behandling av alle. Etikk er tema på ulike personalseminar og i medarbeidersamtaler.

Innenfor skatteoppkreverfunksjonen gjelder også de etiske retningslinjene som er vedtatt for statstjenesten og Skatteetaten. Dette arbeidsområdet tilsier en høy etisk standard, og denne sikres ved etterlevelse av nevnte retningslinjer.

1.2.9 Internkontroll

I ny kommunelov er det inntatt et eget kapittel for internkontroll. Kapittel 25 sier at kommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Rådmannen er ansvarlig for internkontrollen, som skal være systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Det skal rapporteres til kommunestyret om internkontroll og om resultater fra statlige tilsyn minst en gang i året.

God internkontroll understøtter styringen og bidrar til at kommunens mål og krav blir oppfylt. Internkontroll handler om å sikre kvalitet i produkt- og tjenesteleveranser. En velfungerende internkontroll gir rimelig sikkerhet for at kommunens drift er målrettet og effektiv, at rapporteringen er pålitelig og at kommunen overholder lover og regler.

Virksomhetsledelsen har ansvaret for internkontroll i virksomheten og for å tilpasse denne til risiko, vesentlighet og egenart. De ansatte bidrar på sin side til internkontroll i sitt daglige arbeid ved å følge etablerte rutiner. En strukturert prosess for internkontroll vil gi viktige bidrag til læring og forbedring i virksomheten.

Internkontroll generelt og økonomisk internkontroll er prosesser som er utformet for å gi en rimelig sikkerhet knyttet til måloppnåelse innenfor områder som:

- Målrettet og effektiv drift.
- Pålitelig rapportering.
- Overholdelse av lover og regler.

Definisjonen vektlegger at internkontroll må forstås som en prosess som er utformet for å gi rimelig sikkerhet for måloppnåelse. Denne prosessen må tilpasses og justeres i tråd med endrede forutsetninger, rammer og risiko. Etablering, gjennomføring og oppfølging av internkontrollen inngår derfor som en integrert del av de øvrige plan-, gjennomførings-, oppfølgings- og rapporteringsprosessene i virksomheten, og gir grunnlag for kontinuerlig læring og forbedring.

Rådmannen skal i henhold til kommunelovens § 25 påse at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. Revisor skal også i henhold til § 24-6, 1. ledd kontrollere at den økonomiske internkontrollen er ordnet på en betryggende måte.

Kommunestyret vedtar hvert år, i forbindelse med behandlingen av handlingsprogram med økonomiplan og årsbudsjett, mål for kommunen samlet og for virksomhetsområdene. Oppnådde resultater rapporteres til kommunestyret som del av årsberetningen og ved 1. og 2. tertialrapport.

Innenfor økonomiområdet er det blant annet utarbeidet et økonomireglement som vedtas av kommunestyret hvert år i forbindelse med budsjettbehandlingen. Hovedmålet med

Økonomireglementet er å legge til rette for en god økonomistyring og en effektiv økonomiforvaltning i kommunen basert på prinsippene om mål- og rammestyring.

Økonomireglementet skal bidra til å:

- Klargjøre arbeids- og ansvarsfordeling i økonomisaker.
- Dokumentere hovedelementene i viktige økonomirutiner.
- Sikre at økonomireglene i kommuneloven med tilhørende forskrifter følges.
- Tilrettelegge for at de folkevalgte skal få tilfredsstillende beslutningsgrunnlag.

Reglementet skal videre bidra til å dokumentere hovedelementene i viktige økonomirutiner innenfor blant annet kjøp av varer og tjenester, bygg- og anleggsprosjekter og finansforvaltning, for å redusere risiko for misligheter. En effektiv internkontroll legger til rette for at tingene gjøres riktig første gang. Internkontroll kan på den måten bidra til å forebygge feil og negative hendelser. Samtidig vil internkontrollen også bidra til kvalitet, effektivitet og forutsigbarhet i kommunens leveranser.

Økonomireglementet gir rammer for hvordan kommunens ansatte skal opptre i økonomiforvaltningen. Bestilling av varer og tjenester, fakturakontroll, attestasjon og anvisning skjer gjennom fullmakter i elektroniske systemer. Kontrollrutinene i alle ledd er bygd opp slik at ingen ansatte alene skal utføre alle funksjoner i en arbeidsprosess uten kontroll fra en overordnet eller personer med andre myndigheter. Tilgangskontroller, attestasjonsfullmakter og anvisningsmyndighet i de elektroniske systemer ajourføres jevnlig for å redusere risiko for feil og samtidig bygge kontroll omkring rutinene for å oppfylle kravene til god kommunal regnskapsskikk. Det gjennomføres kontinuerlig opplæring i regelverk og systemer. Ved utbetalinger skal det alltid være en dobbel godkjenning av transaksjoner i nettbanken.

Kommunens elektroniske innkjøpssystem sikrer at det hovedsakelig er samme person som bestiller, gjennomfører varemottak og behandler fakturaen. Innkjøpssystemet sikrer at enhets- eller stabsleder som er budsjettansvarlig og har anvisningsfullmakt, godkjenner anskaffelsen før denne effektueres.

Ringsaker kommune bruker det digitalt konkurransegjennomføringsverktøy (KGV) og kontraksadministrasjonsverktøy (KAV). Anskaffelseskonkurranser (rammeavtaler/ kontraktinngåelser o.l.) over kr 100.000 skal i hovedsak gjennomføres ved bruk av disse verktøyene. Dette bidrar til bedre, enklere, raskere og sikrere anskaffelser, samt forenklet og forbedret avtaleinformasjon og kontraktoppfølging. Ved bruk av KGV og KAV oppnås fullelektronisk saksbehandling, og en forenkler arkiveringsprosessene for denne type anskaffelser. KGV og KAV er integrert mot kommunens journal- og saksbehandlingssystem Websak.

Kommunen har siden 2010 benyttet det elektroniske kvalitetssystemet EQS (Extend Quality System). EQS er et web-basert ledelsesverktøy for kvalitetsstyring der alle styrende dokumenter, prosedyrer, avvik og risikostyring kan forvaltes. Systemet tilfredsstiller alle krav for ISO-sertifisering. EQS er ikke et arkivsystem, men skal gjøre alle styrende dokumenter og prosedyrer lett tilgjengelig for alle ansatte. Enhetenes internkontroll gjennomføres som kontroll av om styrende dokumenter og prosedyrer følges som forutsatt. For at dette skal gi mening må dokumentene være oppdatert og revidert i henhold til relevante tidsperioder. All historikk om dokumenter og avvik blir ivaretatt. Avvik meldes i EQS, og behov for korrigerende tiltak skal vurderes/iverksettes av enhetsleder. All kommunikasjon innenfor systemet skjer automatisk via e-post.

Kommunens delegeringsreglement ble vedtatt av kommunestyret i k.sak 118/2016 og er tilpasset en nettbasert løsning og ny/endret lovgivning og organisasjonsendringer. Delegeringsreglementet er viktig for å kunne sikre en forsvarlig forvaltning og drift av kommunens ulike tjenester, og for å kunne

muliggjøre utøvelse av samfunnsutviklerrollen. Ringsaker sin praksis med at kommunestyret delegerer til formannskapet, og andre politiske organer innenfor sitt ansvarsområde, myndighet til å fatte avgjørelser i saker av prinsipiell betydning, og myndighet til rådmannen til å fatte avgjørelser i kurante saker fungerer godt.

Arbeidsreglement for ansatte i Ringsaker kommune og permisjonsreglement for kommunens ansatte ble vedtatt av kommunestyret i henholdsvis k.sak 119/2016 og 158/2016. Begge reglementene skal sikre en lik behandling og felles forståelse av ansattes plikter og rettigheter.

Retningslinjer for intern varsling ble vedtatt av formannskapet i f.sak 139/2009, og revidert av rådmannen i 2014. Å varsle er å si ifra om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Varsling gir mulighet for å rydde opp i problemene og unngå at problemene blir større. Retningslinjene for varsling er blitt utarbeidet for å være en sikkerhetsventil i de tilfeller der varselet ikke fører frem eller varsler ikke ønsker å varsle gjennom ordinær tjenestevei (sentral varsling). Det er da lagt til rette for sentralt varslingsmottak, som innebærer at varselet sendes direkte til et varslingssekretariat.

1.2.10 Kommunens arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap

Målsettingen for alt arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap i Ringsaker kommune er å skape et trygt og robust lokalsamfunn.

Gjennom risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) kartlegges risiko for uønskede hendelser som kan føre til ekstraordinære belastninger for kommunen, årsakssammenhenger og mulig forebyggende og avdempende tiltak. ROS-analysene legger premisset for kommunens totale arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap og for utarbeidelse av konkrete beredskapsplaner. Gjeldende ROS-analyse for Ringsaker kommune ble vedtatt av kommunestyret i 2014 ved k.sak 54/2014. Det ble våren 2019 igangsatt et arbeid med å revidere ROS-analysen, og denne forventes å bli lagt fram for politisk behandling i løpet av 2020.

Kommunestyret vedtok i k.sak 48/2018 ny overordnet beredskapsplan, som er beredskapsplanverkets prinsipielle del. Den definerer rammene for det helhetlige arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap og gir føringer for de operative beredskapsplanene, samt fundamentet for samhandling med eksterne aktører innenfor samfunnsikkerhets- og beredskapsområdet.

Kommunestyret har delegert ansvaret for å vedta plan for kriseledelse til formannskapet, som vedtok ny plan i f.sak 115/2018. Plan for kriseledelse er planverkets operative del og definerer hvordan kommunen i krisesituasjoner utøver overordnet styring av de tiltak hendelsen krever av kommunen. Planen er øvet jevnlig gjennom året, og har i reelle hendelser i 2019 vist seg hensiktsmessig.

Enhetsledere i kommunen skal være forberedt på å opprettholde normal drift ved sin virksomhet, også i en krisesituasjon. Enhetslederne plikter å kjenne til kommunens overordnede planverk innenfor samfunnsikkerhet og beredskap, og skal sørge for at eget nøkkelpersonell også er kjent med dette. Enhetene har rapportert at de forholder seg til bestemmelsene i kommunens overordnede beredskapsplan, som innebærer at de for sin virksomhet har beredskapsplan for krisesituasjoner, ROS-analyse, varslingsrutiner, varslingslister og planlegging av egen operativ organisering ved krisepreget hendelse. Nødvendig revidering gjennomføres årlig. Planene er kjent for medarbeiderne gjennom HMS-utvalg, personalmøter, oppslag i avdelinger samt lett tilgjengelige prosedyrer. I aktuelle enheter er det gjennomført planlegging rundt PLIVO-hendelser (pågående livstruende vold), og omhandler hvordan de tre nødetatene politi, brann og helse skal opptre ved hendelser som involverer livstruende vold mot flere personer. Enhetene gjennomfører øvelser i henhold til sine ROS-analyser.

1.2.11 Bruk av delegert myndighet

Administrasjonen har fått delegert avgjørelsesmyndighet innenfor ulike områder. Nedenfor er det gitt en oversikt over antall slike saker.

Antall delegerte saker registrert i saksbehandlingssystemet Websak

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Delegerte barnehagesaker (DBH)	34	65	49	43	51	121	120
Delegerte boligsaker (DBO)	117	226	244	233	318	259	217
Delegerte brann saker (DBR)	14	39	12	22	53	46	42
Delegerte byggesaker (DBS)	939	1 011	877	858	877	784	727
Delegerte delingsaker (DDS)	223	231	167	224	246	222	202
Delegerte dispensasjonssak PBL (DPU)	221	201	228	259	306	265	273
Delegerte forurensningssaker (DFS)	61	78	72	82	95	96	109
Delegerte gjeldssaker (DGJ)	3	6	4	0	0	0	0
Delegerte helsesaker (DHS)	11	3	2	0	11	6	5
Delegerte innkjøpsaker (DIK)	151	164	172	193	163	162	125
Delegerte landbruksaker (DLB)	211	212	242	239	226	164	112
Delegerte personalsaker (DPE)	440	371	332	378	495	479	385
Delegerte plansaker (DPS)	0	0	0	0	1	1	2
Delegerte saker – avskr. restanse (DAV)	29	8	31	23	6	0	0
Delegerte saker – endelig utgiftsføring (DKU)	11	34	35	59	20	0	0
Delegerte saker – parkeringstillatelse (DPT)	130	119	140	141	173	201	202
Delegerte skolesaker (DSK)	903	812	807	902	1 048	1 170	942
Delegerte valgsaker (DVA)	0	0	0	0	0	2	1
Delegerte vegsaker (DVS)	45	15	7	4	24	9	5
Delegerte økonomisaker (DØK)	344	298	339	305	326	310	291

I tillegg kommer bruk av delegert myndighet registrert i egne fagsystemer for barne- og ungdomsvern jf. avsnitt 2.6.4, og sosiale tjenester jf. avsnitt 2.7.4.

1.2.12 Rådmannens årslønn

Rådmannens årslønn pr. 31.12.2019 utgjorde kr 1.280.000.

1.3 Økonomisk analyse

1.3.1 Generelt om årsregnskapet og regnskapsskjemaene

Gjennom den økonomiske analysen redegjøres det for utviklingen i kommunens økonomi med grunnlag i de transaksjoner som er registrert i 2019-regnskapet. Analysen tar utgangspunkt i hovedstørrelser og sentrale nøkkeltall fra regnskapet. For å vise kommunens økonomiske utvikling, vises sammenlignbare tallstørrelser for de siste fem årene.

Kommunens regnskap består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noter. I drifts- og investeringsregnskapet registreres all anskaffelse og all anvendelse av midler i løpet av året. Årsregnskapsheftet inneholder de obligatoriske regnskapsskjemaene 1A/1B og 2A/2B, økonomiske oversikter for henholdsvis drifts-, investerings- og balanseregnskap og til sammen 24 noter over blant annet endring arbeidskapital, pensjonskostnader, garantiansvar, kapitalkonto, investeringsoversikt mv. I tillegg er det tatt inn et detaljert drifts-, investerings- og balanseregnskap.

Assisterende rådmann Espen Hvalby, rådmann Jørn Strand og økonomisjef Rita Hidemstrædet presenterer rådmannens forslag til budsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023.

1.3.2 Driftsregnskapet

Driftsregnskapet viser kommunens driftsutgifter/-inntekter, finansutgifter/-inntekter, avsetninger/bruk av tidligere avsetninger og regnskapsresultatet for året. Driftsregnskapet er i oppbygging og innhold samsvarende med budsjettet.

I regnskapsskjema 1A føres inntekter og utgifter knyttet til virksomhetsområde 90 Felles. I skjemaet vises først summen av de frie disponible inntektene og deretter hvordan de er disponert til netto finansutgifter, netto avsetninger, investeringsformål og til driftsformål (skjema 1B).

Regnskapsskjema 1A (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
Skatt på inntekt og formue	-888 971	-859 075	-816 755	-837 000
Ordinært rammetilskudd	-975 866	-997 689	-1 001 753	-947 330
Skatt på eiendom	-129 840	-130 000	-129 000	-128 881
Andre direkte eller indirekte skatter	-1 100	0	0	-1 045
Andre generelle statstilskudd	-92 152	-84 085	-87 878	-91 334
Sum frie disponible inntekter	-2 087 930	-2 070 849	-2 035 386	-2 005 590
Renteinntekter og utbytte	-72 348	-67 331	-64 156	-98 417
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	89 042	89 077	87 652	82 653
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Avdrag på lån	84 547	84 481	127 481	114 505
Netto finansinntekter/-utgifter	101 241	106 227	150 977	98 740
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	41 805	41 804	0	65 256
Til bundne avsetninger	2 706	0	0	2 886
Bruk av tidl. regnsk.m. mindreforbruk	-28 477	-28 477	0	-19 216
Bruk av ubundne avsetninger	-121	-121	-35 434	-14 384
Bruk av bundne avsetninger	0	0	0	0
Netto avsetninger	15 912	13 206	-35 434	34 542
Overført til investeringsregnskapet	1 553	2 495	2 495	1 761
Til fordeling drift	-1 969 223	-1 948 921	-1 917 348	-1 870 547
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	1 948 921	1 948 921	1 917 348	1 842 070
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	-20 302	0	0	-28 477

Regnskapsskjema 1B viser hvor mye som er disponert til drift under de ulike virksomhetsområdene, etter at det er foretatt avsetninger av mindreforbruk til disposisjonsfond eller bruk av disposisjonsfond for å dekke opp merforbruk i enhetene. Skjema 1B er spesifisert på samme måte som budsjett vedtatt av kommunestyret.

Regnskapsskjema 1B (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
10 Politiske styringsorganer mv	13 316	13 316	13 316	11 262
11 Adm. og fellestutgifter	168 503	168 503	165 464	156 367
20 Barnehage	242 679	242 679	241 067	230 067
30 Undervisning	452 151	452 151	449 240	415 498
40 Pleie og omsorg	503 208	503 208	480 013	477 936
50 Barne- og ungdomsvern	73 647	73 647	73 591	71 201
51 Sosiale tjenester	85 913	85 913	85 886	90 657
52 Helsestasjoner	21 440	21 440	21 417	20 768
55 Kultur	45 950	45 950	45 664	42 001
56 Kulturskole	7 441	7 441	7 431	7 282
57 Bibliotek	7 962	7 962	7 953	7 817
60 Brann	22 363	22 363	22 347	22 128
61 Landbruk	6 812	6 812	6 804	6 486
62 Teknisk drift	44 815	43 761	41 948	41 342
63 Kart og byggesak	817	8	2	1 946

	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
71 Servicesenter	9 013	9 013	9 017	10 309
80 Renhold	55 413	55 413	55 647	53 530
81 Bygg og eiendom	77 789	77 789	77 648	76 050
82 Matproduksjon	19 810	19 810	19 676	19 018
87 Overføringer	29 823	29 823	29 959	29 450
88 Tilleggsbevilgninger	104 547	104 547	104 547	90 976
89 Felles (i skjema B)	-44 490	-42 628	-41 289	-40 021
Totalt	1 948 921	1 948 921	1 917 348	1 842 070

I kapittel 1.5 vises det regnskapsmessige resultatet for de ulike virksomhetsområder og resultatenheter før det er foretatt avsetninger av mindreforbruk til disposisjonsfond eller bruk av disposisjonsfond for å dekke opp merforbruk i enhetene.

Økonomisk oversikt drift viser summer for de eksterne driftsinntekter, driftsutgifter, finansinntekter og finansutgifter. Ut fra disse summene beregnes resultatstørrelsene brutto og netto driftsresultat. Analysen av disse resultatbegrepene er gjort under punkt 1.3.4 finansieringsanalyse. Til slutt i oversikten vises de interne finansieringstransaksjonene i driftsregnskapet.

Økonomisk oversikt drift (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	105 005	107 998	109 495	102 855
Andre salgs- og leieinntekter	290 780	287 147	287 147	277 717
Overføringer med krav til motytelse	415 354	344 834	284 169	377 581
Rammetilskudd	975 866	997 689	1 001 753	947 330
Andre statlige overføringer	106 206	90 922	94 715	103 583
Andre overføringer	9 477	0	0	5 200
Skatt på inntekt og formue	888 971	859 075	816 755	837 000
Eiendomsskatt	129 840	130 000	129 000	128 881
Andre direkte og indirekte skatter	1 100	0	0	1 045
Sum driftsinntekter	2 922 600	2 817 665	2 723 034	2 781 191
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	1 535 864	1 481 724	1 392 002	1 446 804
Sosiale utgifter	448 694	454 424	347 649	371 286
Kjøp av varer og tj. som inngår i tj.produksjon	332 774	296 341	293 864	331 275
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	375 896	338 636	331 220	327 393
Overføringer	201 983	160 478	159 661	180 422
Avskrivninger	100 273	0	0	96 289
Fordelte utgifter	-1 572	-1 572	-1 572	-1 451
Sum driftsutgifter	2 993 911	2 730 031	2 522 824	2 752 017
Brutto driftsresultat	-71 311	87 634	200 210	29 174
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	72 348	67 331	64 156	98 417
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidl.)	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	309	361	361	359
Sum eksterne finansinntekter	72 656	67 692	64 517	98 776
Finansutgifter				
Renteutgifter og låneomkostninger	89 044	89 077	87 652	82 655
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Avdrag på lån	84 547	84 481	127 481	114 505
Utlån	738	814	814	757
Sum eksterne finansutgifter	174 329	174 372	215 947	197 917
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-101 673	-106 680	-151 430	-99 141
Motpost avskrivninger	100 273	0	0	96 289
Netto driftsresultat	-72 711	-19 046	48 780	26 321
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	28 477	28 477	0	19 216
Bruk av disposisjonsfond	344 115	148 141	42 926	268 858
Bruk av bundne fond	34 479	14 019	15 336	54 465
Sum bruk av avsetninger	407 071	190 637	58 262	342 538
Overført til investeringsregnskapet	3 611	4 563	2 495	2 500
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	288 418	167 028	104 547	311 914
Avsatt til bundne fond	22 030	0	0	25 968
Sum avsetninger	314 059	171 591	107 042	340 382
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	20 302	0	0	28 477

Regnskapet viser et negativt brutto driftsresultat på 71,3 mill. kroner. Etter netto renter og avdrag, netto utlån, samt motpost avskrivninger ble netto driftsresultat negativt med 72,7 mill. kroner. Netto driftsresultat er langt svakere enn tidligere år, med en reduksjon fra 2018 på 99,0 mill. kroner. Tar en hensyn til de interne finanstransaksjonene som avsetning og bruk av fond og overføring fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet, fikk kommunen et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) i 2019 på 20,3 mill. kroner. Det regnskapsmessige mindreforbruket skyldes blant annet god skatteinngang, høyere integreringstilskudd og høyere renteinntekter enn budsjettert. Disponeringen av mindreforbruket vil en komme tilbake til i regnskapssaken.

I det videre kommenteres noen av avvikene mellom regnskap og regulert budsjett slik dette fremkommer i tabellen økonomisk oversikt drift.

Skatt og rammetilskudd (frie inntekter) ble 8,1 mill. kroner høyere enn regulert budsjett. Skatteinntektene ble 29,9 mill. kroner høyere, mens rammetilskuddet ble 21,8 mill. kroner lavere. De frie inntektene fordeles til kommunene gjennom inntektssystemet, hvor rammetilskuddet til kommunene fordeles ved utjevning av utgifter og skatteinntekter. Det overordnede formålet med utgiftsutjevningen og skatteutjevningen er å sikre utjevning av de økonomiske forutsetningene, for at kommunene skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

Andre statlige overføringer ble 15,3 mill. kroner høyere enn regulert budsjett. Økningen skyldes at integreringstilskuddet for flyktninger ble 8,1 mill. kroner høyere og øremerkede tilskudd ble 7,2 mill. kroner høyere enn regulert budsjett.

Overføringsinntektene ble 70,5 mill. kroner høyere enn regulert budsjett, hvorav 35,1 mill. kroner skyldes økte syke- og fødselspengerefusjoner. Refusjon fra staten ble 23,7 mill. kroner høyere enn regulert budsjett som følge av blant annet tilskudd fra Utdanningsdirektoratet til tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsett på 1.-10. trinn, tilskudd til videreutdanning for lærere, og tilskudd fra Helsedirektoratet til satsning på helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Refusjon fra fylkeskommunen og refusjon fra andre kommuner ble 5,1 mill. kroner høyere enn regulert budsjett. Refusjon fra andre ble 5,4 mill. kroner høyere enn regulert budsjett som følge av blant annet økt refusjon til barne- og ungdomsarbeid, barnevernstjeneste og tillitsmannsordningen. Momskompensasjon drift ble om lag 22,2 mill. kroner høyere enn budsjettert, med en tilsvarende økning under overføringsutgifter.

Andre salgs- og leieinntekter ble 3,6 mill. kroner høyere enn regulert budsjett. Merinntektene knytter seg blant annet til billettinntekter og salgsinntekter kafé/kafeteria som viser en merinntekt på til sammen 5,3 mill. kroner. Avgiftspliktig salg og avgiftspliktig leieinntekt viser en merinntekt på til sammen 2,2 mill. kroner. For vann- og avløp ble årsgebyrene 3,8 mill. kroner høyere enn budsjettert, mens tilknytningsgebyrene ble 7,7 mill. kroner lavere enn budsjettert.

Lønn og sosiale utgifter ble 48,4 mill. kroner høyere enn regulert budsjett. Merforbruket skyldes i hovedsak et totalt merforbruk for lønn og sosiale utgifter med 46,6 mill. kroner innenfor VO 40 Pleie og omsorg. Merforbruket knytter seg til økt bruk av vikarer med 10,4 mill. kroner, økt bruk av ekstrahjelp med 8,8 mill. kroner og økt bruk av overtid med 6,8 mill. kroner. I tillegg har kvelds- og nattillegg, lørdags- og søndagstillegg og helligdagstillegg et totalt merforbruk på 11,5 mill. kroner. Sosiale utgifter som arbeidsgiveravgift og pensjonsinnskudd KLP har et totalt merforbruk på 7,8 mill. kroner. Merforbruket i VO 40 Pleie og omsorg må ses i sammenheng med økte sykepengerefusjoner under overføringsinntekter.

Kjøp av varer og tjenester ble 73,7 mill. kroner høyere enn regulert budsjett. I 2019 fikk nesten alle virksomhetsområder merforbruk på kjøp av varer og tjenester. Merforbruket skyldes i blant annet bruk av bemanningsbyrå innenfor VO 40 Pleie og omsorg med 5,5 mill. kroner, økte utgifter til kulturformål og kulturarrangementer innenfor VO 55 Kultur med 4,9 mill. kroner, økt tilskudd til

private barnehager med 11,4 mill. kroner, økte utgifter til snøbrøyting med 10,8 mill. kroner, kjøp av konsulenttjenester med 4,1 mill. kroner og kjøp av tjenester fra staten med 4,9 mill. kroner.

Overføringsutgiftene ble 41,5 mill. kroner høyere enn regulert budsjett, hvorav momskompensasjonen utgjør 22,2 mill. kroner. Overføringer til andre og overføringer til staten ble henholdsvis 17,1 mill. kroner og 2,0 mill. kroner høyere enn regulert budsjett.

Bruk av disposisjonsfond ble 196,0 mill. kroner høyere enn regulert budsjett. Årsaken til avviket er inntektsføring av tidligere års mindreforbruk med 61,1 mill. kroner, bruk av årsavregningsfondet til å dekke opp enhetenes merforbruk i 2019 med 55,8 mill. kroner, og bruk av pensjonsfondet med 79,1 mill. kroner i forbindelse med amortisering av premieavvik 2018.

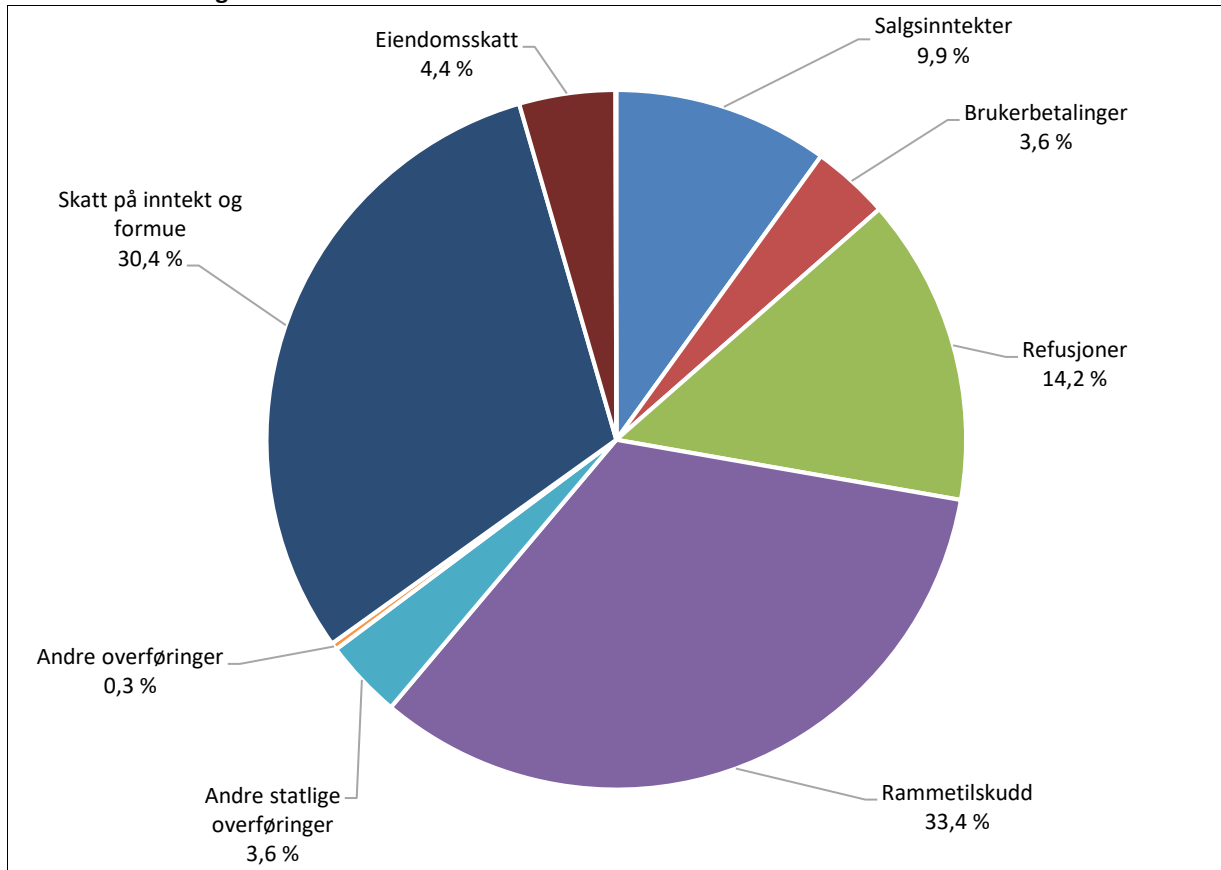
Avsetning til disposisjonsfond ble 121,4 mill. kroner høyere enn regulert budsjett, og skyldes tilbakeføring av enhetenes akkumulerte merforbruk for 2018 til årsavregningsfondet med 4,4 mill. kroner, avsetning av årets premieavvik til pensjonsfondet med 88,0 mill. kroner, og avsetning av resultatenehetenes mindreforbruk i 2019 med 29,0 mill. kroner.

Ringsaker kommune budsjetterer ikke med avsetning til bundne fond, men avsetter udisponert statstilskudd til bundne fond i forbindelse med regnskapsavslutningen. I 2019 ble det avsatt 22,0 mill. kroner til bundne fond. Det foretas heller ikke budsjettregulering i forbindelse med bruk av bundne fond med unntak av bruk av bundne VAR-fond og byggesaksfond. I 2019 ble det brukt 20,5 mill. kroner mer av bundne fond enn budsjettet.

Driftsinntekter

Regnskapsførte driftsinntekter utgjorde i 2019 om lag 2,92 mrd. kroner. Driftsinntektene består av inntekts-, formues- og eiendomsskatt, rammetilskudd fra staten, refusjoner, øremerkede tilskudd, brukerbetaling og salgsinntekter. Driftsinntektene økte nominelt med til sammen 141,4 mill. kroner, eller 5,08 % fra 2018. Den prosentvise fordelingen mellom de ulike inntektstypene fremgår av figuren nedenfor.

Prosentvis fordeling driftsinntekter

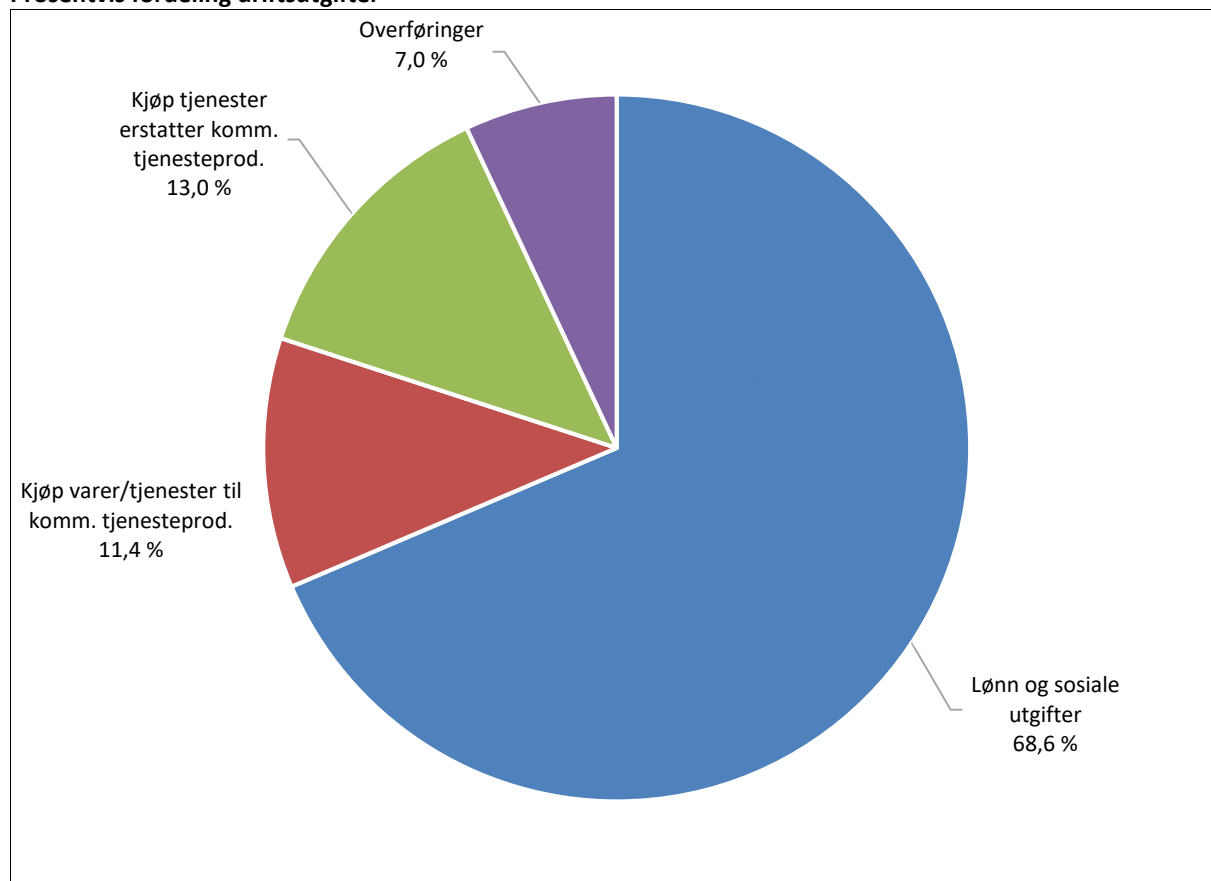

Fordelingen mellom de ulike inntektstypene er omtrent den samme i 2019 som i 2018. Salgsinntekter er redusert fra 10 % til 9,9 %, refusjoner har økt fra 13,6 % til 14,2 %, rammetilskudd er redusert fra 34,1 % til 33,4 %, mens skatt på inntekt og formue har økt fra 30,1 % til 30,4 % i 2019.

Driftsutgifter

Driftsutgifter utgjorde i 2019 i overkant av 2,89 mrd. kroner. Driftsutgiftene består av lønn og sosiale utgifter, kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon, kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon og overføringer. Driftsutgiftene økte nominelt med 237,9 mill. kroner, eller 9 % fra 2018. Figuren nedenfor viser den prosentvise fordelingen av regnskapsførte driftsutgifter i 2019. Kostra-avskrivninger på 100,27 mill. kroner er da holdt utenom.

Prosentvis fordeling driftsutgifter

Fordelingen mellom de ulike utgiftstypene er tilnærmet lik som i 2018. Andel av utgifter til lønn og sosiale utgifter er økt fra 68,5 % til 68,6 %, andel andre kommunale overføringer er økt fra 6,8 % til 7 %. Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon er økt fra 12,3 % til 13 %, og kjøp av varer/tjenester til kommunal tjenesteproduksjon er redusert fra 12,4 % til 11,4 %.

1.3.3 Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet viser årets investeringsutgifter inkl. utlån og aksjekjøp med tilhørende finansiering. Investeringsregnskapet er i oppbygging og innhold samsvarende med budsjettet.

I regnskapskjema 2A føres virksomhetsområde 90 Felles. Regnskapskjemaet viser først summen av investeringer i anleggsmidler (skjema 2B), utlån, avdrag vedrørende startlån og avsetninger. Deretter vises det hvordan investeringsbeløpene er finansiert.

Regnskapsskjema 2A (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
Investeringer i anleggsmidler	461 204	498 998	516 220	582 128
Utlån og forskutteringer	75 255	80 000	50 000	42 563
Aksjer og andeler	2 999 473	6 540	7 700	229 880
Avdrag på lån	193 886	195 627	11 576	21 396
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0
Avsetninger	98 097	25 000	25 000	21 441
Årets finansieringsbehov	3 827 915	806 165	610 496	897 407
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	-371 361	-401 339	-379 540	-453 586
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-3 017 985	-27 098	-25 200	-20 881
Tilskudd til investeringer	-160 590	-92 286	-85 140	-38 718
Kompensasjon for merverdiavgift	-55 401	-66 845	-66 845	-71 269
Mottatte avdrag på lån og refusjoner	-28 278	-22 056	-11 576	-244 646
Andre inntekter	-1 551	0	0	-776
Sum ekstern finansiering	-3 635 165	-609 624	-568 301	-829 875
Overført fra driftsregnskapet	-3 611	-4 563	-2 495	-2 500
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-189 140	-191 978	-39 700	-65 031
Sum finansiering	-3 827 915	-806 165	-610 496	-897 407
Udekket/udisponert	0	0	0	0

De store utslagene på postene aksjer og andeler og inntekter fra salg av anleggsmidler skyldes kjøp og salg av aksjer i forbindelse med sammenslåingen av Eidsiva Energi AS og Hafslund E-CO AS, og eierkommunenes etablering av et felles holdingselskap, Innlandet Energi Holding AS, i henhold til vedtak i ny aksjonæravtale.

Regnskapsskjema 2B (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
10 Politiske styringsorganer mv	625	487	0	21
11 Adm. og fellesutgifter	10 595	8 573	3 800	8 987
20 Barnehage	5 855	2 606	750	1 969
30 Undervisning	162 358	162 090	160 500	201 969
40 Pleie og omsorg	12 462	12 295	15 200	58 008
51 Sosiale tjenester	0	0	0	548
52 Helsestasjoner	225	450	6 000	0
55 Kultur	20 302	21 502	19 430	5 592
60 Brann	6 621	6 607	1 270	630
62 Teknisk drift	209 607	253 598	280 645	271 113
71 Servicesenter	272	272	0	250
80 Renhold	1 124	1 125	0	0
81 Bygg og eiendom	21 375	19 488	19 625	23 235
82 Matproduksjon	1 284	1 405	500	1 305
87 Overføringer	8 500	8 500	8 500	8 500
Totalt	461 204	498 998	516 220	582 128

Ringsaker kommune har i løpet av 2019 avsluttet investeringsprosjekter i forbindelse med 1. tertialrapport, jf. k.sak 36/2019, og 2. tertialrapport, jf. k.sak 67/2019, samt i sak om avslutning av investeringsprosjekter jf. k.sak 85/2019. Budsjettavvikene skyldes i stor grad investeringsprosjekter som har blitt budsjettregulert med for lite beløp i forhold til virkelig fremdrift på prosjektene, jf. k.sak 86/2019.

Totalt sett viser skjema 2B et positivt budsjettavvik på 37,794 mill. kroner, som skyldes tidsforskyvning, forsert fremdrift eller forsinkelse i prosjektene i forhold til vedtatt budsjett. I henhold til veileder fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) for budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsprosjekter, er investeringsprosjekter som går over flere budsjettår kun budsjettert med den delen av utgiftene til prosjektene som en forventer blir brukt i løpet av året. I k.sak 86/2019 ble det foretatt en budsjettregulering av investeringsprosjekter for 2019, ut i fra forventet fremdrift eller forsinkelser i prosjektene på det tidspunktet saken ble skrevet.

Økonomisk oversikt investering viser hvordan en kommer frem til et samlet finansieringsbehov på 3,584 mrd. kroner for 2019 og videre hvordan dette behovet er dekket opp.

Økonomisk oversikt investering (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	Regnskap 2018
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	26 055	27 098	25 200	20 931
Andre salgsinntekter	1 542	0	0	710
Overføringer med krav til motytelse	1 350	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	55 401	66 845	66 845	71 269
Statlige overføringer	41 962	26 740	28 240	28 806
Andre overføringer	117 278	65 546	56 900	9 912
Renteinntekter og utbytte	9	0	0	0
Sum inntekter	243 596	186 229	177 185	131 628
Utgifter				
Lønnsutgifter	2 114	0	0	2 408
Sosiale utgifter	538	0	0	618
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	394 291	490 498	516 220	507 271
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	78	0	0	0
Overføringer	64 183	8 500	0	71 831
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0
Sum utgifter	461 204	498 998	516 220	582 128
Finanstransaksjoner				
Avdrag på lån	193 886	195 627	11 576	21 396
Utlån	75 255	80 000	50 000	42 563
Kjøp av aksjer og andeler	2 999 473	6 540	7 700	229 880
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	25 000	25 000	25 000	20 607
Avsatt til bundne investeringsfond	73 097	0	0	834
Sum finansieringstransaksjoner	3 366 711	307 167	94 276	315 279
Finansieringsbehov	3 584 319	619 936	433 311	765 778
<i>Dekket slik:</i>				
Bruk av lån	371 361	401 339	379 540	453 586
Salg av aksjer og andeler	2 991 930	0	0	16
Mottatte avdrag på utlån	28 278	22 056	11 576	244 646
Overført fra driftsregnskapet	3 611	4 563	2 495	2 500
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	132 756	132 911	0	5 921
Bruk av bundne driftsfond	5 824	4 647	4 500	1 233
Bruk av ubundne investeringsfond	50 559	52 420	35 200	56 649
Bruk av bundne investeringsfond	0	2 000	0	1 229
Sum finansiering	3 584 319	619 936	433 311	765 778
Udekket/udisponert	0	0	0	0

De store utslagene på postene kjøp og salg av aksjer og andeler skyldes kjøp og salg av aksjer i forbindelse med sammenslåingen av Eidsiva Energi AS og Hafslund E-CO AS, og eierkommunenes etablering av et felles holdingselskap, Innlandet Energi Holding AS, i henhold til vedtak i ny aksjonæravtale.

Brutto investeringsutgifter (ekskl. utlån, aksjekjøp, renter og avdrag) ble på 461,2 mill. kroner i 2019. For nærmere informasjon om omfang av prosjektene i investeringsregnskapet vises det til årsregnskapsheftets detaljerte prosjektoversikt i note 11, hvor medgått beløp er vist pr. prosjekt. I tillegg er det redegjort kort for investeringsaktiviteten i 2019 både under kapitlene 2.14 Teknisk drift og 2.18 Bygg og eiendom.

1.3.4 Finansieringsanalyse

Tallene i oppstillingene under er hentet fra økonomisk oversikt for drifts- og investeringsregnskapet. Finansieringsanalysen gir uttrykk for hvordan midler er anskaffet og på hvilken måte disse midlene er benyttet.

Finansieringsanalyse (beløp i kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018	2019
I. Drift					
+ Driftsinntekter	2 434 426	2 551 404	2 707 075	2 781 191	2 922 600
- Driftsutgifter	2 346 467	2 418 770	2 617 452	2 752 017	2 993 911
= Brutto driftsresultat	87 959	132 634	89 623	29 174	-71 311
+ Renteinntekter og utbytte	98 644	75 925	70 040	98 417	72 348
+ Mottatte avdrag startlån	489	301	359	359	309
- Renteutgifter	72 525	77 374	75 381	82 655	89 044
- Avdrag på lån og utlån	82 305	91 300	102 880	115 262	85 286
+ Motpost KOSTRA-avskrivning	61 659	74 466	85 906	96 289	100 273
= Netto driftsresultat	93 921	114 653	67 667	26 321	-72 711
II. Investeringer					
- Investeringsutgifter/overføringer	476 504	579 649	639 983	582 128	461 204
- Netto utlån og aksjekjøp	-43 105	16 464	14 927	27 782	54 520
- Renter/avdrag startlån	25 155	25 306	22 918	21 396	193 886
+ Investeringsinntekter	92 931	159 450	160 884	131 628	243 596
= Netto finansieringsbehov¹	271 702	347 316	449 277	473 355	538 724
III. Finansiering					
+ Bruk av lån	378 619	452 417	470 173	453 586	371 361
+ Bruk av arbeidskapital	0	0	0	19 769	167 363
- Økning i arbeidskapital ²	106 917	105 101	20 896	0	0
= Sum	271 702	347 316	449 277	473 355	538 724

¹ Netto finansieringsbehov = Investeringsutgifter + Utlån + Renter/avdrag startlån - Investeringsinntekter - Netto driftsresultat

² Denne økningen/bruken av arbeidskapitalen er den del av endringen som er forårsaket av transaksjoner (utgifter, inntekter, utbetalinger og innbetalinger) i drifts- og investeringsregnskapet.

Brutto driftsresultat er resultatet av kommunens ordinære driftsvirksomhet inkludert avskrivninger før det tas hensyn til finansposter, som renteutgifter/-inntekter, utbytte, avdrag på lån og utlån. Finansieringsanalysen viser et negativt brutto driftsresultat på 71,3 mill. kroner.

Ringsaker kommune fikk et negativt netto driftsresultat på 72,7 mill. kroner i 2019. Størrelsen på netto driftsresultat viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Det finansielle kravet i kommuneloven tilsier at driftsresultat i størrelse

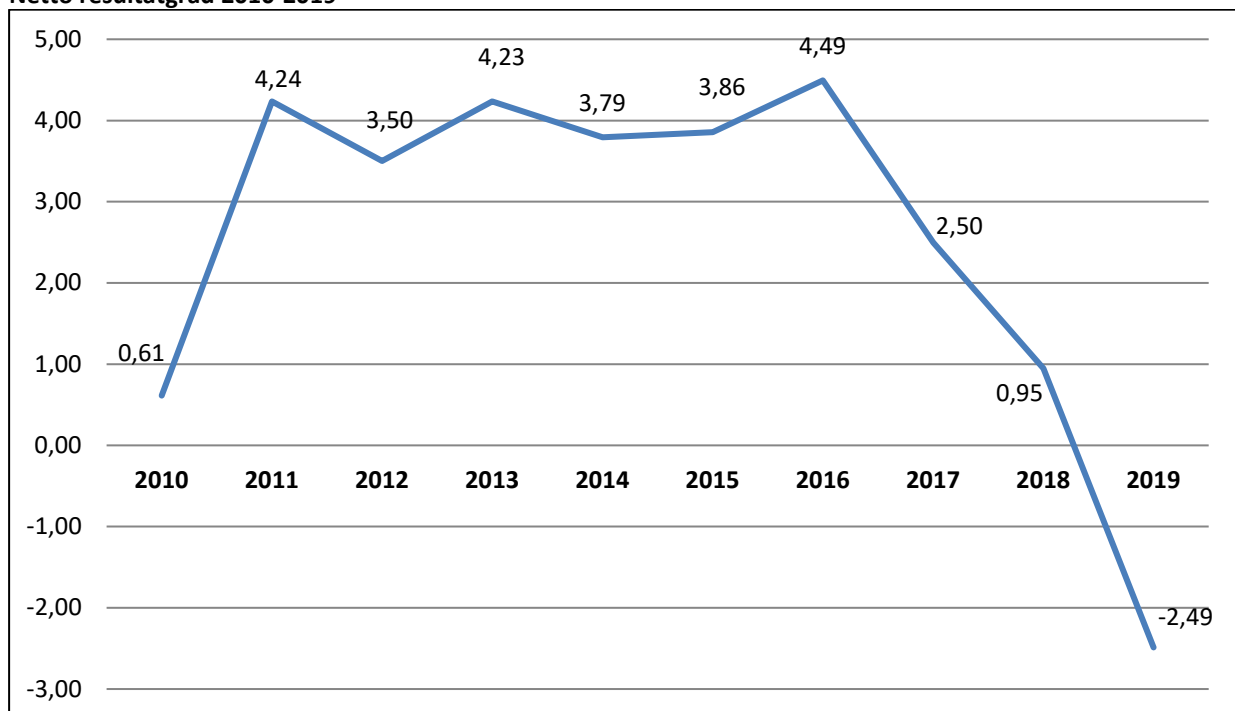
minst skal dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger. Videre kan det avsettes midler til bruk senere år.

Driftsresultatet for 2019 er i stor grad som forventet, og som meldt i tertialrapporter gjennom 2019. Det var også tema på kommunestyrets rammekonferansen i juni 2019. Det er særlig innenfor virksomhetsområdet pleie og omsorg at de største økonomiske utfordringene er, med et netto merforbruk på 41,3 mill. kroner for enhetene. Videre ble det brukt 25,8 mill. kroner av tidligere års mindreforbruk til å dekke økte utgifter til ressurskrevende brukere under budsjettansvar 449. I tillegg ble tilskuddet til private barnehager 11,4 mill. kroner høyere enn budsjettet.

Netto resultatgrad viser hvor stort netto driftsresultat er i forhold til de samlede driftsinntekter. Teknisk beregningsutvalg (TBU) har oppgitt at netto resultatgrad bør være på 1,75 %. En lavere resultatgrad enn 1,75 % vil i utgangspunktet ikke frigjøre tilstrekkelig midler til avsetninger og fremtidige investeringer. Over tid vil dette påvirke egenkapitalsituasjonen og dermed lånefinansieringsgraden.

Figuren nedenfor viser hvordan netto resultatgrad har utviklet seg fra 2010. Momskompensasjon for investeringer inngår i tallene til og med 2013.

Netto resultatgrad 2010-2019

Med en netto resultatgrad på -2,49 % i 2019 ligger Ringsaker kommune vesentlig under normtallet for en sunn kommuneøkonomi på 1,75 %. En negativ resultatgrad innebærer at det har vært nødvendig å bruke av tidligere års avsatte driftsinntekter for å dekke opp for økte utgifter i 2019. Det må fremover arbeides med tiltak for å få en sunn balanse mellom utgifter og inntekter.

En må være klar over at kommunens netto driftsresultatet er påvirket av forhold utenfor den ordinære driften. I denne sammenheng nevnes reglene for regnskapsføring av pensjonspremie, pensjonskostnad og premieavvik. For å få et best mulig bilde av den reelle økonomiske situasjonen bør slike forhold trekkes ut av netto driftsresultat.

Tabellen under viser utviklingen i netto driftsresultat fra 2015 til 2019 både med og uten korreksjoner for premieavviket ved kommunens pensjonsordninger.

Netto driftsresultat (beløp i kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018	2019
Netto driftsresultat	93 921	114 653	67 667	26 321	-72 711
- Netto premieavvik	-56 416	24 437	2 664	58 373	8 985
= Korrigert netto driftsresultat	150 337	90 216	65 003	-32 052	-81 696

Korrigert for premieavvik er netto resultatgrad -2,8 % i 2019. Negativ netto resultatgrad over tid tærer på egenkapital og likviditet, og en må fremover ha en nøktern styring innenfor de vedtatte budsjetterammer.

Kommunens frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter, og fordeles til kommunene gjennom inntektssystemet. Frie inntekter utgjorde 1,865 mrd. kroner i 2019.

Skattedekningsgraden viser hvor stor del av sum driftsutgifter som blir finansiert ved skatteinntektene, mens skatte- og rammetilskuddsgraden viser hvor stor del av driftsutgiftene som blir finansiert av frie inntekter.

Frie inntekter i % av sum driftsutgifter

	2015	2016	2017	2018	2019
Skattedekningsgrad i %	28,96	31,11	30,15	30,41	29,69
Rammetilskudd i %	38,87	38,01	35,71	34,42	32,60
Skatte- og rammetilskuddsgrad i %	67,83	69,12	65,86	64,84	62,29

Skatte- og rammetilskuddsgraden er i 2019 på 62,29 %, noe som er en nedgang i forhold til de siste årene. En reduksjon i skatte- og rammetilskuddsgrad betyr at en stadig større andel av driftsutgiftene må finansieres av andre inntekter som for eksempel brukerbetaling, salgs- og leieinntekter, eiendomsskatt, refusjoner og overføringer fra andre og egenkapital. I 2019 innebærer det at 37,71 % av driftsutgiftene finansieres med andre inntekter og bruk av tidligere års avsatte inntekter.

Det samlede investeringsnivået har ligget relativt høyt de siste årene, men er vesentlig lavere i 2019 enn de foregående årene. Rene investeringsprosjekter utgjorde til sammen 461,2 mill. kroner i 2019, mens de i 2018 var på 582,1 mill. kroner, noe som er en nedgang på 120,9 mill. kroner fra 2018. I 2019 er det blant annet gjennomført investeringer ved nye Stavsberg skole med stor flerbrukshall, Moelv hallen – svømmebasseng og flerbrukshall, Moelv vannverk, utendørs kulturarenaer, Moelv kulturhus og Skibladnerbrygga i Brumunddal.

Normtallet tilsier at brutto investeringsutgifter ikke bør utgjøre mer enn 15 % av de totale driftsinntektene. Tabellen under viser at kommunen har oversteget normtallet, men at det i 2019 er nede på et mer akseptabelt nivå. Investeringsnivået de siste årene kan ikke opprettholdes, og Ringsaker kommune følger opplegget med å etablere et lavere investeringsnivå i årene fremover. I handlingsprogram med økonomiplan 2019-2022 fremgår det at en for en god periode fremover styrer etter en «handlingsregel» som tilsier at lånegjelden, korrigert for den delen av gjelden som er helt eller delvis selvfinansierende og startlån, ikke skal utgjøre mer enn 2 mrd. kroner etter at utbyggingen av Stavsberg skole er ferdig.

Investerings tall i % av driftsinntekter

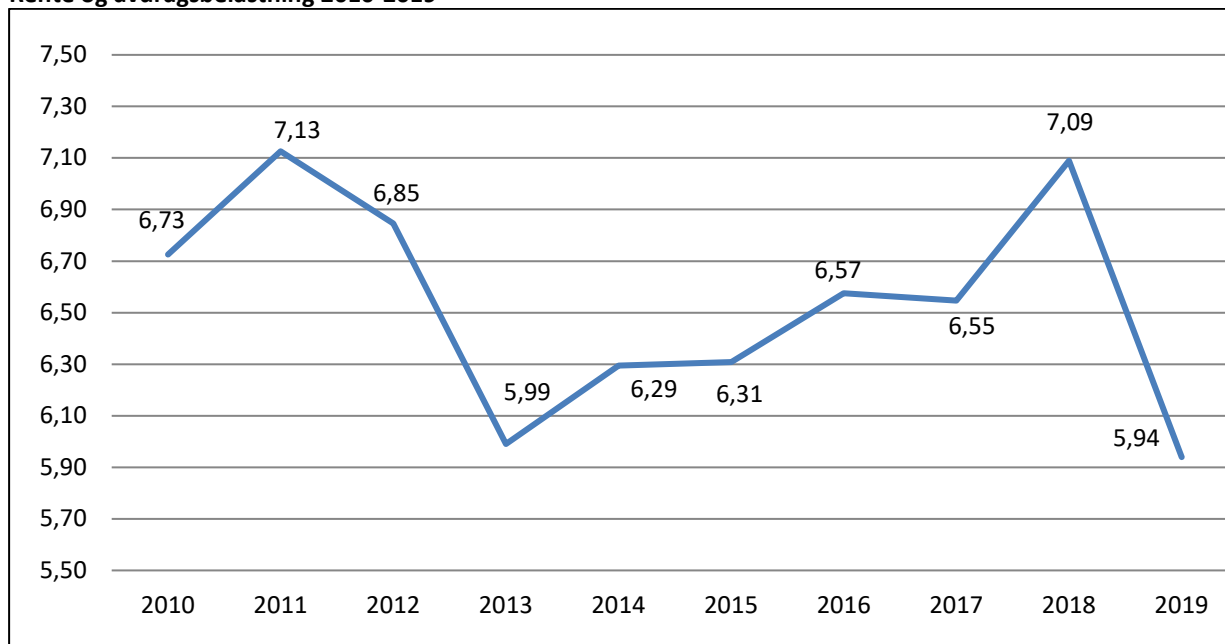
	2015	2016	2017	2018	2019
Brutto investeringsutgifter	19,57	22,72	23,64	20,93	15,78
Netto finansieringsbehov ¹	11,16	13,61	16,60	17,02	18,43

¹ Netto finansieringsbehov = Investeringsutgifter + Utlån/aksjer + Renter/avdrag startlån – Investeringsinntekter - Netto driftsresultat

Avdragsutgiftene i driftsregnskapet ble redusert med totalt 30 mill. kroner i 2019, fra 115,3 mill. kroner i 2018 til 85,3 mill. kroner i 2019. Renteutgiftene i samme periode økte fra 82,7 mill. kroner til 89 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak at avdrag utover minimumsavdrag med 43 mill. kroner ble flyttet fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet, samt at det er innfridd to lån i Kommunalbanken med 128,57 mill. kroner i 2019, jf. omtale i 2. tertialrapport.

Figuren nedenfor viser hvor stor andel av driftsinntektene som har gått med til å dekke renter og avdrag på kommunens lån de ti siste årene. Normtallet tilsier at rente- og avdragsbelastningen ikke bør overstige 7 % av driftsinntektene. Rente- og avdragsbelastningen var stigende fra 2013 til 2018, mens den har blitt redusert i 2019, som har det laveste nivået siden 2007. Reduksjonen skyldes i all hovedsak flytting av 43 mill. kroner i avdragsutgifter fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet.

Rente og avdragsbelastning 2010-2019

Det gjøres fortløpende vurderinger av behovet for rentebindinger for å sikre et stabilt rentenivå i samsvar med budsjettforutsetningene, jf. del 1.4 om finansforvaltning.

1.3.5 Balanseregnskapet

Balanseregnskapet er en oppstilling over kommunens økonomiske status pr. 31.12. i regnskapsåret. Balansen viser på den ene siden kommunens bokførte eiendeler og på den andre siden bokført gjeld og egenkapital.

I oversikten under presenteres hovedtall fra balanseregnskapet, og en henvisning til noter til årsregnskapet. Notene vises detaljert i årsregnskapsheftet etter de obligatoriske regnskapsskjemaene og økonomiske oversikter.

Som en note til balanseregnskapet inngår memoriakonti for blant annet ubrukte lånemidler. Hensikten med slike konti er å holde rede på hvor stor andel av opptatte lån som fremdeles ikke er benyttet til finansiering av en investeringsutgift. Kommunen kan ha ubrukte lånemidler fra tidligere år som ikke er brukt som planlagt, som følge av at investeringsbudsjettet er ettårig. Dette er i henhold til veileder fra KMD for budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet, som sier at investeringsprosjekter som går over flere budsjettår kun skal budsjetteres med den delen av utgiftene som en forventer blir brukt i løpet av året. På grunn av forskjell i tid mellom budsjettering/finansiering og gjennomføring av investeringsprosjektene vil det derfor som regel være en beholdning av ubrukte lånemidler. Selve låneopptaket er imidlertid bokført som langsiktig gjeld med motpost i omløpsmidlene. Pr. 31.12.2019 har Ringsaker kommune 119,2 mill. kroner i ubrukte lånemidler.

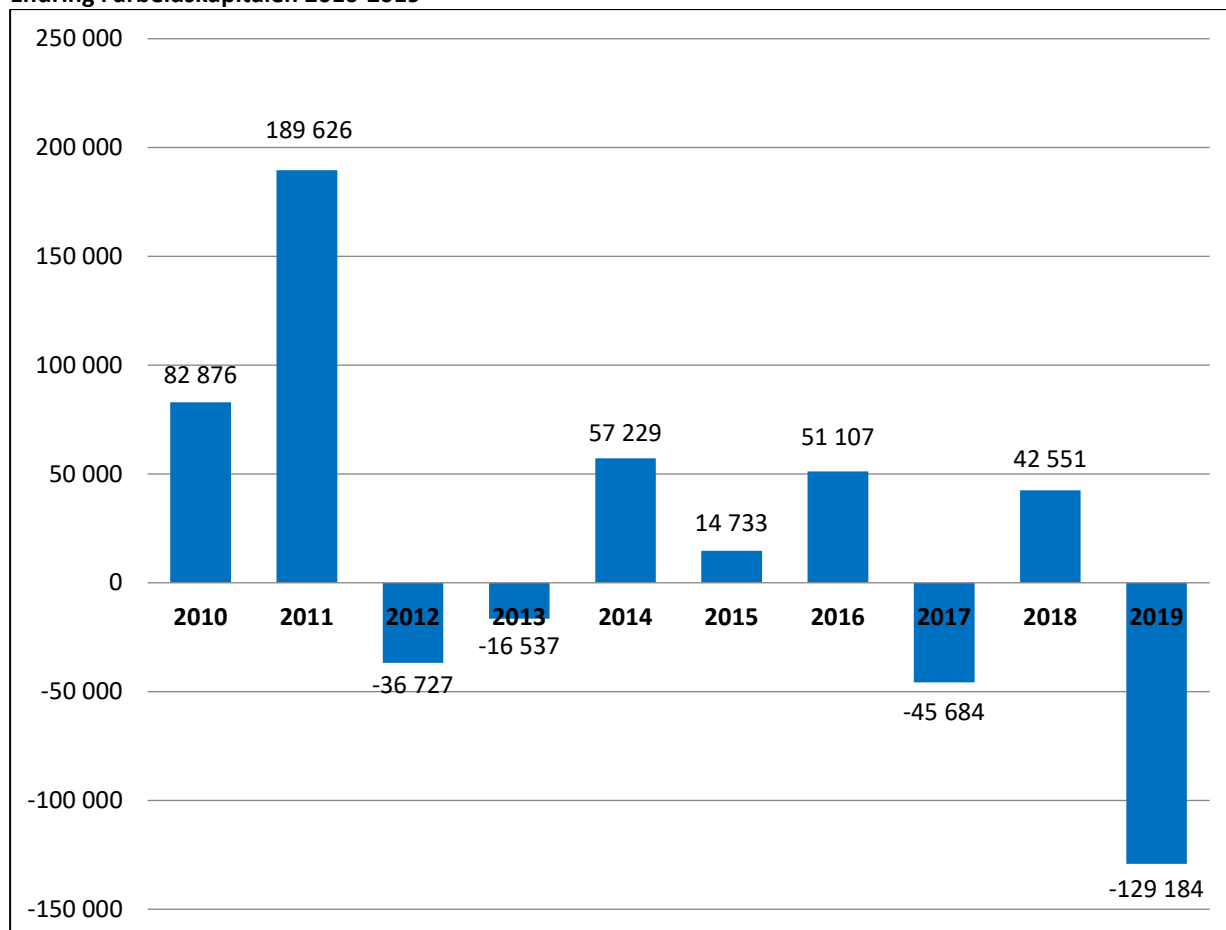
Endringer i sammensetningen av balanseregnskapets aktiva (eiendeler) og passiva (gjeld og egenkapital) pr. 31.12.2019 er et resultat av kommunens økonomiske virksomhet i året som har gått. Med unntak av interne overføringer i drifts- og investeringsregnskapet påvirkes balansen av alle andre regnskapstransaksjoner.

Balansen (beløp i kr 1.000)

	Note	Regnskap 2019	Regnskap 2018
EIENDELER			
Anleggsmidler		11 040 323	8 413 572
<i>Herav:</i>			
Faste eiendommer og anlegg	10	4 547 546	4 225 725
Utstyr, maskiner og transportmidler	10	103 501	89 832
Utlån	22	276 333	230 713
Aksjer og andeler	7	3 101 091	1 046 408
Pensjonsmidler	4	3 011 852	2 820 894
Omløpsmidler		1 474 831	1 671 956
<i>Herav:</i>			
Kortsiktige fordringer		262 885	254 923
Premieavvik	4	89 473	82 615
Aksjer og andeler	12	0	0
Sertifikater	12	0	0
Obligasjoner	12	0	0
Derivater	12	0	0
Kasse, postgiro, bankinnskudd		1 122 473	1 334 419
SUM EIENDELER		12 515 154	10 085 528
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital		5 606 801	3 409 334
<i>Herav:</i>			
Disposisjonsfond	8	547 388	735 842
Bundne driftsfond	8	87 119	105 392
Ubundne investeringsfond	8	217 806	243 366
Bundne investeringsfond	8	78 504	5 406
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	20	-15 906	-15 906
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Invest	20	-314	-314
Regnskapsmessig mindreforbruk	21	20 302	28 477
Regnskapsmessig merforbruk		0	0
Udisponert i investeringsregnskap		0	0
Udekket i investeringsregnskap		0	0
Kapitalkonto	9	4 671 902	2 307 071
Langsiktig gjeld		6 487 630	6 187 531
<i>Herav:</i>			
Pensjonsforpliktelser	4	3 385 048	3 216 055
Ihendehaverobligasjonslån		0	0
Sertifikatlån		0	0
Andre lån	14	3 102 582	2 971 476
Kortsiktig gjeld		420 723	488 663
<i>Herav:</i>			
Kassekredittlån		0	0
Annen kortsiktig gjeld		420 723	486 476
Premieavvik	4	0	2 127
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		12 515 154	10 085 528
MEMORIAKONTI			
Memoriakonto		116 813	115 337
<i>Herav:</i>			
Ubrukte lånemidler		119 209	81 030
Ubrukte konserninterne lånemidler		0	0
Andre memoriakonti		-2 396	34 307
Motkonto for memoriakontiene		-116 813	-115 337

Nivå, sammensetning og utvikling av arbeidskapitalen er sentrale forhold i et kommunalt regnskap. Arbeidskapitalen er definert som omløpsmidler minus kortsiktig gjeld. Dette gir et bilde av kommunens likviditetssituasjon. Det er viktig at den finansielle styringen er slik at arbeidskapitalen til enhver tid er stor nok til at kommunen kan betale sine forpliktelser til rett tid. Endring i arbeidskapitalen er blant annet et uttrykk for om kommunens betalingsevne har forbedret eller forverret seg i løpet av året. Figuren nedenfor viser hvordan arbeidskapitalen har endret seg de ti siste årene.

Endring i arbeidskapitalen 2010-2019

I løpet av 2019 er arbeidskapitalen redusert med 129,2 mill. kroner. Av dette har transaksjoner i driftsregnskapet (utgifter, inntekter, utbetalinger og innbetalinger) redusert arbeidskapitalen med 72,7 mill. kroner, mens transaksjoner i investeringsregnskapet har redusert arbeidskapitalen med 94,7 mill. kroner. Endring i beholdning av ubrukte lånemidler har økt arbeidskapitalen med 38,2 mill. kroner. Dette innebærer at transaksjoner i drifts- og investeringsregnskapet har redusert arbeidskapitalen, mens endringen i ubrukte lånemidler har økt, og bidrar til at reduksjonen av arbeidskapitalen ikke blir så stor. Nedgangen i arbeidskapitalen skyldes i all hovedsak innfrielse av to lån i Kommunalbanken på til sammen 128,57 mill. kroner, jf. omtale i 2. tertialrapport.

Ved beregning av arbeidskapitalutviklingen er det viktig å være klar over at det i arbeidskapitalen ligger 119,2 mill. kroner i ubrukte lån. Beholdningen av ubrukte lånemidler ligger som en del av omløpsmidlene frem til de blir brukt. Når disse lånemidlene som forutsatt blir brukt til finansiering av investeringsprosjekter eller til videreutlån, medfører dette en tilsvarende reduksjon av arbeidskapitalen.

Korrigert for ubrukte lånemidler er arbeidskapitalen 934,9 mill. kroner, en reduksjon på 167,4 mill. kroner fra 2018. Den korrigerte arbeidskapitalen tilsvarer egenkapitalens fondsdeler.

En gjennomgang av kommunens likvider viser at en betydelig del av kommunens arbeidskapital er reservert bestemte formål. For å kunne vurdere kommunens betalingsevne er det derfor viktig å se på hvordan de likvide midlene er fordelt mellom bankinnskudd og andre typer ofte reserverte plasseringer. Kommunens likvide midler (kasse og bankinnskudd) utgjorde ved utgangen av 2019 i overkant av 1,12 mrd. kroner.

Ubrukte lånemidler ligger inne som en del av kommunens kasse/bank beholdning. De ubrukte lånemidlene kan bare brukes til investeringer og er derfor ikke å anse som en del av kommunens kortsiktige likviditet. Ubrukte lånemidler utgjør 10,6 % av bankinnskuddene pr. 31.12.2019.

Avsatte fondsmidler inngår også som en del av kommunens likvide beholdning. Bundne fond kan ikke overføres til andre formål og bør som et minimum trekkes ut når en vurderer kommunens likviditet.

I en sunn kommuneøkonomi bør arbeidskapitalen utgjøre minst 8-10 % av driftsinntektene. Tabellen nedenfor viser arbeidskapitalen og driftslikvidene i % av driftsinntektene for de siste fem årene. Tallene viser at likviditeten i Ringsaker kommune over tid har vært god.

Nøkkeltall vedrørende likviditeten

	2015	2016	2017	2018	2019
Arbeidskapital i % av driftsinntektene	46,64	46,50	42,14	42,55	36,07
Driftslikvider i % av driftsinntektene	14,59	13,74	17,03	15,20	11,35

Ved utgangen av 2019 hadde Ringsaker kommune en arbeidskapital i prosent av driftsinntektene på 36,07 %, som er godt over normtallet, men det er en vesentlig reduksjon fra 2018. Korrigert for ubrukte lånemidler utgjør arbeidskapitalen 31,99 % av driftsinntektene. Tar en også hensyn til at betydelige deler av fondsmidlene er knyttet til bestemte formål og korrigerer for disse utgjør resterende driftslikvider 11,35 % av driftsinntektene. Dette er en reduksjon fra 2018 hvor tilsvarende tall var 15,2 %. Reduksjonen skyldes innbetaling av to lån i kommunalbanken på til sammen 128,57 mill. kroner og at kommunen i 2019 fikk et negativt netto driftsresultat som er finansiert med tidligere års avsatte driftsinntekter.

Et kommunalt krav oppstår når kommunen sender faktura for betalbare tjenester. Forfallsdato fremkommer tydelig på alle fakturaene. Hvis fakturaen ikke er betalt innen forfall, går fakturaen over fra å være et kommunalt krav til å bli en kommunal restanse. Tabellen nedenfor viser restansene i de ulike typer av krav pr. 31.12.2019.

Restanse kommunale krav (beløp i kr 1.000)

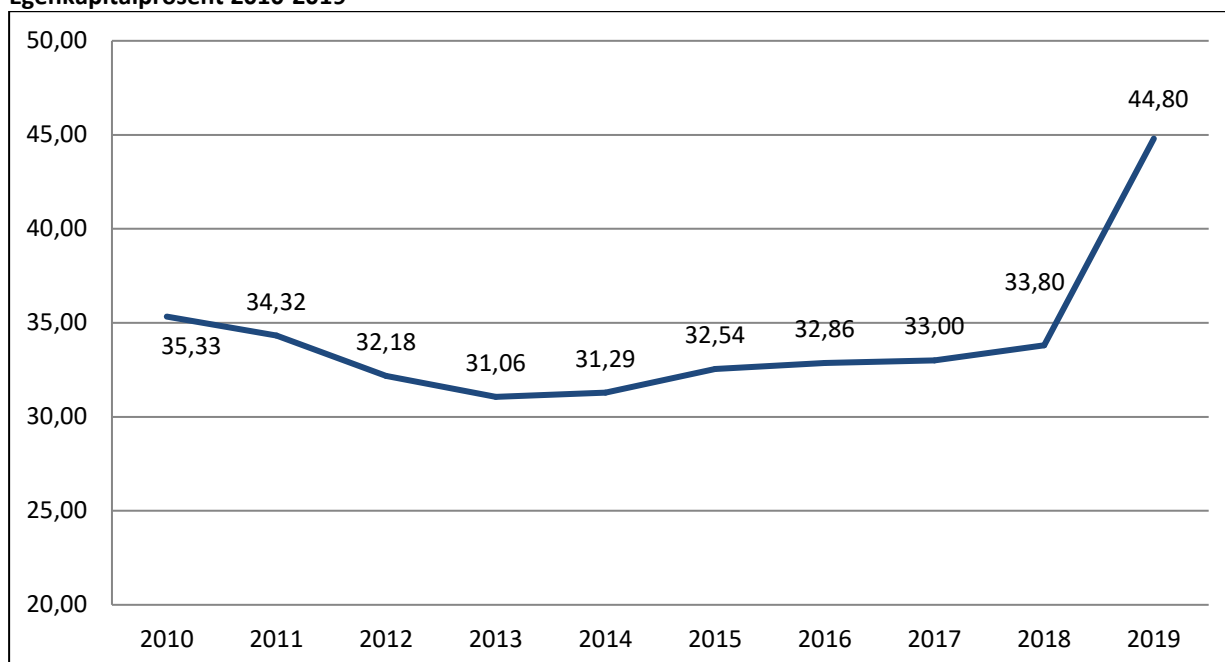
	Saldo 31.12.2019	Fakturert, forfall 2020	Korrigert saldo 2019
Eiendomsskatt	317	0	317
Eiendomsavgifter	11 219	2 668	8 551
Diverse tekniske tjenester	279	154	125
Teknisk oppmåling	2 598	2 011	587
Septiktømming	18	18	0
Vann og avløp	5 013	3 054	1 959
Brann	125	125	0
Bygg og eiendom	0	0	0
Jordleie	13	0	13
SFO	973	0	973
Barnehage	714	0	714
Musikkskolen	60	0	60

	Saldo 31.12.2019	Fakturert, forfall 2020	Korrigert saldo 2019
Hjemmetjenester	3 503	1 944	1 559
Husleie	1 997	43	1 954
Bibliotek	100	26	74
Diverse	1 489	1 539	-50
Refusjonskrav	11 603	5 705	5 898
Sum	40 021	17 287	22 734

Korrigert for krav som har forfall i 2020, har kommunen restanser på 22,7 mill. kroner pr. 31.12.2019. Dette er en økning på 2,6 mill. kroner fra 2018, som skyldes økningen i refusjonskrav.

Et vanlig mål for å beregne soliditet er egenkapitalprosenten. Med egenkapitalprosent menes den bokførte egenkapitalen sett opp mot sum av gjeld og egenkapital (passiva). Egenkapitalprosenten viser hvor stor del av eiendelene som er finansiert med egenkapital. Nedenfor vises utviklingen i egenkapitalprosenten de ti siste årene.

Egenkapitalprosent 2010-2019

Ringsaker kommune hadde ved utgangen av 2019 en egenkapitalgrad på 44,8 %, som er en økning fra 2018 hvor tilsvarende tall var 33,8 %. Dette er over normtallet som tilsier en egenkapitalgrad på minst 30 %. Egenkapitalgraden må ses i sammenheng med andre nøkkeltall. Utviklingen i resultatgrad vil som oftest gjenspeile seg i egenkapitalgraden.

Den store økningen i egenkapitalprosent fra 2018 skyldes kjøp og salg av aksjer i forbindelse med sammenslåingen av Eidsiva Energi AS og Hafslund E-CO AS, og eierkommunenes etablering av et felles holdingsselskap, Innlandet Energi Holding AS, i henhold til vedtak i ny aksjonæravtale. Dette medførte at aksjene ble verdsatt om lag 2 mrd. kroner høyere pr. 31.12.2019 enn pr. 31.12.2018.

Kommunens kapitalkonto var ved utgangen av 2019 på 4,672 mrd. kroner. Saldoen på kommunens kapitalkonto viser hovedsakelig kommunens samlede egenfinansiering av anleggsmidler. Størrelsen på kommunens kapitalkonto utgjorde 42,3 % av kommunens anleggsmidler ved utgangen av 2019.

Ringsaker kommunes langsiktige lånegjeld pr. 31.12.2019 utgjør 3,103 mrd. kroner. Tabellen nedenfor viser utviklingen i langsiktig lånegjeld.

Utvikling av kommunens lånegjeld (beløp i kr 1.000)

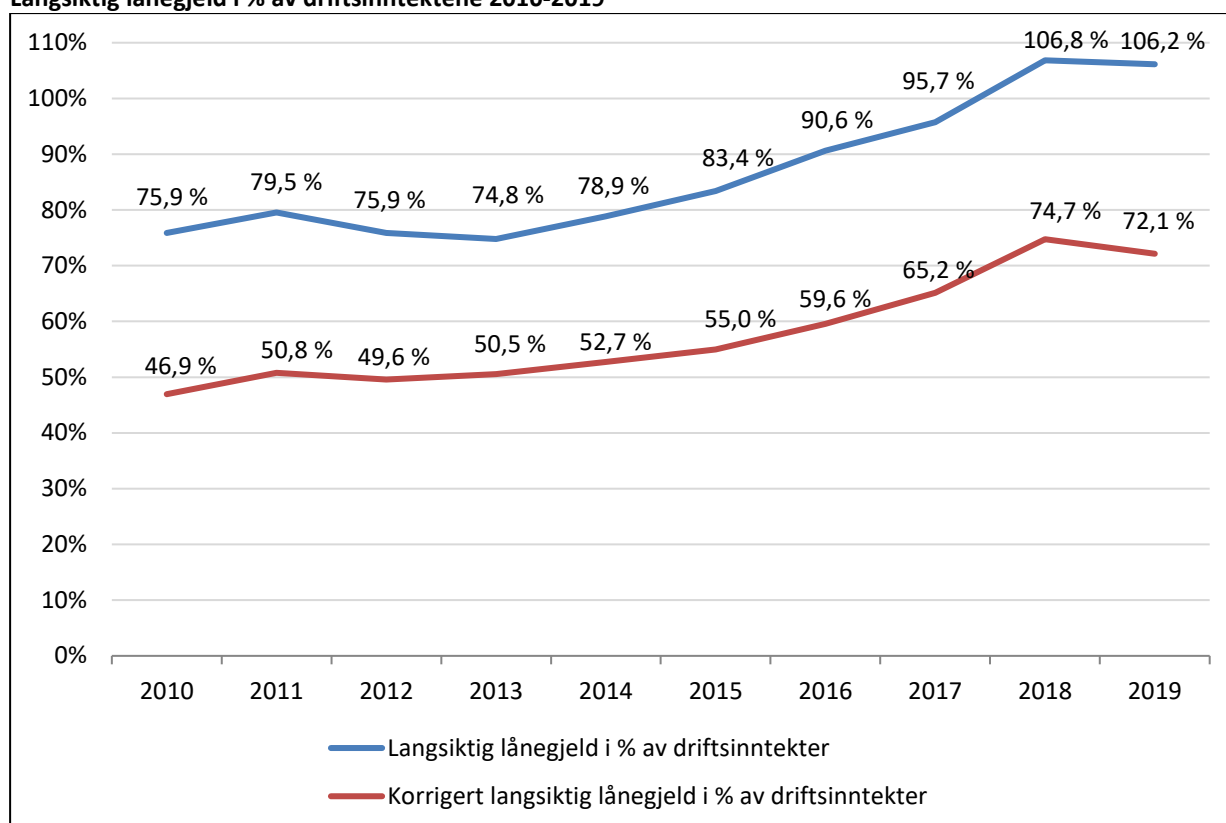
	2015	2016	2017	2018	2019
+ Bruk av lån	378 619	452 417	470 173	453 586	371 361
+ Endring ubrukte lån	-92 185	-53 995	-66 580	62 320	38 179
- Avdrag	106 200	115 679	124 755	135 900	278 433
= Netto økning i gjeld	180 234	282 743	278 838	380 006	131 107
Langsiktig gjeld (LG)	2 029 889	2 312 632	2 591 470	2 971 476	3 102 583
LG pr innbygger (i kr)	60 419	68 336	75 883	86 160	89 237

Ringsaker kommunes lånegjeld har økt med 131,11 mill. kroner fra 2018 til 2019, som er en vesentlig lavere økning enn tidligere år. Reduksjonen skyldes lavere låneopptak på grunn av lavere investeringer enn tidligere år og innfrielse av to lån i Kommunalbanken på 128,57 mill. kroner.

Normtallet knyttet til langsiktige lånegjelden tilsier at denne ikke bør overstige 50 % av driftsinntektene. Ringsaker kommune har ved utgangen av 2019 en langsiktig lånegjeld som tilsvarer 106,2 % av driftsinntektene, som er en liten nedgang fra 2018. For å få låneandelen ned mot anbefalt nivå på 50 %, betinger dette enten et lavere investeringsvolum og lavere låneopptak, og/eller frigjøring av midler i driftsregnskapet til finansiering av investeringer.

I en vurdering av kommunens gjeldssituasjon er imidlertid andelen gjeld som er helt eller delvis selvfinansierende av vesentlig betydning. Figuren på neste side viser hvordan den langsiktige lånegjelden i prosent av driftsinntektene har utviklet seg siden 2010 både før og etter korreksjoner for den delen av gjelden som er helt eller delvis selvfinansierende.

Langsiktig lånegjeld i % av driftsinntektene 2010-2019

Av kommunens samlede langsiktige lånegjeld pr. 31.12.2019 på 3,103 mrd. kroner, utgjør gjeld knyttet til selvkostområdet for vann, avløp og renovasjon (VAR) 817,8 mill. kroner. Denne gjelden blir finansiert gjennom brukerbetaling. Gjeld knyttet til selvkostområdet har økt med 115,8 mill. kroner fra 2018 og utgjør 26,4 % av den totale langsiktige gjelden ved utgangen av 2019. Korrigert for den langsiktige lånegjelden knyttet til VAR-sektoren utgjør den langsiktige lånegjelden 2,28 mrd. kroner eller 78,2 % av driftsinntektene.

Kommunen mottar i tillegg rentekompensasjonstilskudd for skoleanlegg, og kompensasjonstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem fra Husbanken til delvis finansiering av lån knyttet til skoleanlegg og omsorgsboliger/sykehjem. Ringsaker kommune mottok 1,146 mill. kroner fra Husbanken i 2019 til dekning av renteutgifter for investeringer utført ved ti skoler. Rentekompensasjonen beregnes sjablongmessig med utgangspunkt i et serielån med 20-års løpetid, 5-års avdragsfrihet og flytende rente i Husbanken. Beregningsgrunnlaget for kommunens rentekompensasjon er 100,5 mill. kroner. Dette utgjør anslagsvis 3,2 % av kommunens langsiktige lånegjeld ved utgangen av året.

Kompensasjonstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjem dekker utgifter både til renter og avdrag. Tilskuddets størrelse beregnes ut fra godkjente kostnader for en omsorgsbolig/sykehjem, og vil tilsvare utgifter knyttet til et serielån i Husbanken med 30 års løpetid, ingen avdragsfri periode og med den til enhver tid flytende husbankrenten. Ringsaker kommune mottok 6,075 mill. kroner fra Husbanken i 2019 til dekning av renter og avdrag på lån for investeringer utført ved 17 omsorgsboliger/sykehjem. Beregningsgrunnlaget for kommunens kompensasjon er 76,8 mill. kroner. Dette utgjør anslagsvis 2,5 % av kommunens langsiktige lånegjeld ved utgangen av året.

Korrigert for den andelen av gjelden som er helt/delvis selvfinansierende, utgjør den langsiktige lånegjelden ved utgangen av året anslagsvis 2,11 mrd. kroner. Dette er 72,1 % av driftsinntektene, og er en nedgang på 2,6 prosentpoeng fra 2018. Korrigeres det for startlån på 281,5 mill. kroner, utgjør den langsiktige lånegjelden 1,826 mrd. kroner, som da er 62,5 % av driftsinntektene. Det gjennomføres store investeringer i hele kommunen både i infrastruktur og bygg, hvor investeringer i utbygging og rehabilitering av skolebygg, flerbrukshaller og svømmehall er det største grepet på investeringssiden. For at normtallet for langsiktig gjeld igjen skal komme under 50 % må skissert opplegg følges for investeringsnivå i årene som kommer. I handlingsprogram med økonomiplan 2019-2022 fremgår det at investeringer styres etter en «handlingsregel» som tilsier at lånegjelden korrigert for den delen av gjelden som er helt eller delvis selvfinansierende og startlån, ikke skal utgjøre mer enn 2 mrd. kroner. Ringsaker kommune er innenfor denne handlingsregelen, da denne gjelden utgjør 1,826 mrd. kroner ved årsskiftet. Nærmere oversikt over langsiktig gjeld kan gjenfinnes under hovedkapittel 2.4 i regnskapsheftet.

Pensjonsforpliktelsene bokføres sammen med den ordinære langsiktige lånegjelden og utgjør 3,385 mrd. kroner ved utgangen av 2019. Dette er en økning på 169 mill. kroner fra 2018. Pensjonsforpliktelsene er nåverdien av de ansattes opptjente pensjonsrettigheter, og beregnes av pensjonskassens aktuarer.

Under kommunens anleggsmidler fremgår beholdningen av pensjonsmidler med 3,012 mrd. kroner, som er en økning på 191 mill. kroner fra 2018. Pensjonsmidler er summen av de pensjonspremier kommunen har innbetalt til pensjonsordningene i KLP og SPK for å dekke de ansattes opptjente pensjonsrettigheter. I løpet av 2019 er netto pensjonsforpliktelse redusert med 22 mill. kroner, og utgjør ved årsskiftet 373,2 mill. kroner inkl. arbeidsgiveravgift.

Langsiktig gjeld inkludert pensjonsforpliktelsene utgjør 6,5 mrd. kroner. Dette korrigerte uttrykket for langsiktig gjeld tilsvarer 222 % av driftsinntektene. Dette er en liten reduksjon fra 2018 hvor tilsvarende tall var 222,5 %.

I tabellen under vises utviklingen i kommunens fondsbeholdning.

Utvikling av kommunens fond (beløp i kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018	2019
Disposisjonsfond	514 664	621 966	698 706	735 842	547 388
Bundne driftsfond	153 363	146 595	135 121	105 392	87 119
Ubundne investeringsfond	326 866	316 100	279 408	243 366	217 806
Bundne investeringsfond	4 406	12 964	5 801	5 406	78 504
Sum fond	999 299	1 097 625	1 119 037	1 090 006	930 818

Disposisjonsfond er midler avsatt av netto driftsresultat, og som i henhold til lov eller forskrift ikke er formelt øremerket for bestemte formål. Totalt har kommunen ved årsskiftet 547,4 mill. kroner i slike ubundne driftsfond. Dette er en reduksjon på 188,5 mill. kroner i forhold til regnskapet for 2018. Nedgangen i disposisjonsfond skyldes høyere inndekking av enhetenes merforbruk enn avsetning av enhetenes mindreforbruk for 2019, samt flytting av avdrag fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet og innfrielse av to lån i Kommunalbanken som i stor grad er finansiert med bruk av disposisjonsfond.

Total fordeling av disposisjonsfond fremgår av balansens kapittel 2.56 i regnskapsheftet. Selv om disse fondene i navnet er frie fond, må en være klar over at de likevel i praksis vil være knyttet til bestemte formål.

Bundne driftsfond er fond som i henhold til lov eller forskrift er avsatt til bestemte driftsformål. Som vilkår for et tilskudd kan det være forutsatt at midlene er øremerket og kun kan anvendes til spesielle formål. Dersom det i lov/forskrift eller som vilkår for tilskuddet er angitt at midler ikke kan nyttes til andre formål, er avsetning til fond eneste mulighet dersom midlene ikke er oppbrukt i løpet av året. Selvkostfond til vann, avløp, renovasjon og byggesaksgebyrer er eksempler på bundne fond hvor lovverket sier at gebyrene kun skal dekke kommunens utgifter for tjenesten og et eventuelt overskudd skal avsettes til bundet fond.

Samlet har kommunen ved årsskiftet 87,1 mill. kroner i bundne driftsfond. Dette er en reduksjon på 18,3 mill. kroner fra 2018, som i all hovedsak skyldes bruk av VAR-fond i regnskapet for 2019. Total fordeling av bundne driftsfond fremgår av balansens kapittel 2.51 i regnskapsheftet.

Ubundne investeringsfond er avsatte midler av inntekter fra salg av fast eiendom eller andre anleggsmidler som fritt kan nyttes av kommunen generelt til finansiering av utgifter i investeringsregnskapet. Driftsmidler og tilskudd til et investeringsprosjekt som budsjetteres et år, men ikke kommer til utbetaling før et senere år, vil i mellomtiden bli plassert på et slikt ubundet investeringsfond. Kommunen har ved årsskiftet 217,8 mill. kroner i ubundne investeringsfond. Dette er en reduksjon på 25,6 mill. kroner fra 2018, som i hovedsak skyldes bruk av investeringsfond for å finansiere investeringer i henhold til budsjett 2019. Total fordeling av ubundne investeringsfond fremgår av balansens kapittel 2.53 i regnskapsheftet.

Investeringsfondet utgjør 23,6 mill. kroner og fond jordkjøp utgjør 79,7 mill. kroner pr. 31.12.2019. Det er imidlertid gjort vedtak om bruk av en andel av begge disse fondene slik at de reelle/disponible beløp er 24,2 mill. kroner lavere. Hvor mye fondene vil bli tilført i perioden, vil avhenge av størrelsen på tomtosalget, tilbakeføring til fond jordkjøp i forbindelse med utbyggingsprosjekter samt avsetninger i forbindelse med avslutning av prosjektregnskap.

Bundne investeringsfond er avsatte inntekter/innbetalinger i investeringsregnskapet som i henhold til lov eller forskrift, eller etter nærmere bestemmelse av innbetaler, er forutsatt nyttet til bestemte formål i investeringsregnskapet.

Kommunen har ved årsskiftet 78,5 mill. kroner i bundne investeringsfond. Dette er en økning fra 2018 på 73,1 mill. kroner, som i all hovedsak skyldes tilskudd fra Nye Veier AS til infrastrukturtiltak, jf. omtale i 2. tertialrapport. Total fordeling fremgår av balansens kapittel 2.55 i regnskapsheftet.

1.4 Kort om finans- og gjeldsforvaltningen

I årsberetningens kapittel 1.3 inngår en nærmere analyse av kommunens likviditetssituasjon og langsiktige gjeld pr. 31.12.2019. Under gis en redegjørelse om kommunens finansforvaltning, både forvaltningen av kommunens likviditet og langsiktige lån.

I henhold til kommunens finans- og gjeldsreglement rapporteres det til kommunestyret om finans- og gjeldsforvaltningen tre ganger i året, hvor det utarbeides en egen gjeldsrapport. Rapporteringen foretas i forbindelse med 1. og 2. tertial, samt ved årets slutt.

1.4.1 Aktiva

I tabellen under har en vist sammensetningen av de likvide midlene (innen omløpsmidlene) slik det fremgår av de avlagte regnskapene i perioden 2015-2019. Utviklingen har for de ulike aktivaklassene vært slik:

Likvide midler (beløp i 1.000 kr)

	2015	2016	2017	2018	2019
Kasse	55	51	49	49	42
Bank	1 294 558	1 334 081	1 365 947	1 334 370	1 122 431
Sum	1 294 613	1 334 132	1 365 996	1 334 419	1 122 473

Bortsett fra små kassebeholdninger er alle likvide midler plassert innen kategorien bankinnskudd. Disse følger bankavtalens vilkår om flytende rente basert på pengemarkedsrenten NIBOR 3 måneder korrigert for margin. Dette innbefatter også ikke-disponible bankinnskudd med 79,0 mill. kroner, som består av særinnskudd, skattetrekkmidler, legat- og gavekonti. I 2019 var årlig gjennomsnitt for 3 måneder NIBOR 1,55 %. I tillegg kommer avtalt margin med banken. I kommunens beholdning av likvide midler ligger blant annet ubrukte lånemidler på 119,2 mill. kroner og fondsmidler på til sammen 930,8 mill. kroner.

Av praktiske grunner hadde kommunen pr. 31.12.2019 om lag 1,3 mill. kroner i annen bank enn hovedbankforbindelsen. Dette er bank som brukes som oppgjørsbank i samarbeidet om kjøp av strøm sammen med fylkeskommunene og kommunene i området.

Kommunen har hovedbankavtale med Sparebank 1 Østlandet som trådte i kraft 1.11.2017 for en periode på tre år med mulighet for forlengelse med ett år.

1.4.2 Passiva

Kommunens langsiktige gjeld utgjorde 3,103 mrd. kroner pr. 31.12.2019. Av dette var lån til videreutlån 281,5 mill. kroner. Utviklingen av den langsiktige gjeldens sammensetning er vist i tabellen under.

Langsiktig lånegjeld (beløp i 1.000 kr)

	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
Investeringslån Husbanken	11 188	8 826	6 532	4 894	3 636
Formidlingslån Husbanken	193 468	198 162	205 244	223 849	281 533
Lån i Kommunalbanken	1 822 726	1 742 526	2 029 692	1 937 039	1 715 815
Lån i KLP Kommunekreditt AS	0	362 282	350 001	805 694	1 101 598
Lån i Sparebank 1 Østlandet	2 507	836	0	0	0
Sum	2 029 889	2 312 632	2 591 469	2 971 476	3 102 583

Låneporteføljen er i 2019 fulgt opp i nært samarbeid med kommunens hovedbankforbindelse Sparebank 1 Østlandet, som har etablert et rådgivningsteam for kommunen. I sammensetningen av gjelden benyttes fastrenteavtaler og rentebytteavtaler. En vesentlig andel av kommunens lån, til sammen 1,630 mrd. kroner, er sikret mot renteoppgang gjennom 13 rentebytteavtaler pr. 31.12.2019. Det aller meste av kommunens lån med flytende rente er knyttet opp mot 3 måneders NIBOR.

Det gjøres fortløpende vurderinger av behovet for rentebindinger for blant annet å sikre et stabilt rentenivå i samsvar med budsjettforutsetningene. Det er inngått to nye rentebytteavtaler på til sammen 330 mill. kroner i 2019 som erstatter to utgåtte avtaler på til sammen 330 mill. kroner for å opprettholde sikringsandelen. Den ene nye rentebytteavtalen er inngått med start den 2.12.2019 og løper til 3.12.2029 og den andre er inngått med start den 18.3.2020 og løper til 18.3.2030. Bokføringen av rentebytteavtalene følger gjeldende regnskapspraksis.

Det vises for øvrig til finansrapporteringen for 2019 som inneholder detaljert oversikt og markedsverdier pr. 31.12.2019 for rentebytteavtalene.

For formidlingslånene i Husbanken er den gjennomsnittlige renten 1,79 % i 2019.

1.4.3 Forvaltningen av kommunens konsesjonskraft

Det ble i 2005 gjennom f.sak 96/2005 lagt til rette for finansielt salg av kommunens konsesjonskraft. Det er inngått avtale om salg via Ishavskraft AS basert på pris etter gjennomsnittlig månedlig spotpris. Salget for 2019 innbrakte netto 1,483 mill. kroner.

1.5 Regnskapsmessig resultat

Kommunens økonomistyring er blant annet basert på prinsippet om at resultatenehetene, så langt regnskapsforskriftene og kommunens samlede resultat tillater det, skal få overført mindreforbruk (overskudd) til påfølgende år. På samme måte skal resultatenehetene også få overført et eventuelt merforbruk (underskudd) til inndekning påfølgende år.

Som omtalt i tertialrapportene for 2019 og på kommunestyrets rammekonferanse i juni, er det regnskapsmessige forbruket for flere av resultatenehetene vesentlig høyere enn vedtatt budsjetttramme. Regnskapsresultatet for 2019 viser at resultatenehetene samlet sett har et negativt budsjettavvik på 37,199 mill. kroner. Dette innebærer at enheter som har mindreforbruk i 2019 ikke kan få overført mindreforbruket til påfølgende år i henhold til nevnte prinsipp. Årets mindreforbruk må brukes til å dekke merforbruk i andre enheter, og avsettes i all hovedsak til årsavregningsfondet.

Årsavregningsfondet, balansekonto 2.5600.08, er opprettet for å kunne håndtere de enkelte resultateneheters merforbruk rent regnskapsmessig, ved at fondet benyttes til å dekke opp/avregne merforbruk i de aktuelle resultateneheter i 2019. Årsavregningsfondet har pr. 31.12.2019 en saldo på 64,682 mill. kroner etter å ha blitt styrket med 32 mill. kroner ved behandling av 2. tertialrapport 2019.

Resultateneheter som ikke har egne disposisjonsfond må tilføres midler fra årsavregningsfondet for å få et regnskap i balanse. I 2020 tilbakeføres fondet tilsvarende midler fra driftsbudsjettet til de samme enheter som har merforbruk i 2019. I 2019 er fondet belastet for følgende resultateneheter med merforbruk:

Resultateneheter med merforbruk i 2019 som tilføres midler fra årsavregningsfondet (beløp i kr 1.000)

		Akkumulert merforbruk 2019	Utgifts-/inntektsført mer-/mindreforbruk tidligere år	Mer-/mindreforbruk årets drift 2019
20	Barnehage	-982	10 833	-11 815
206	Hempa og Vesleparken barnehage	-23	0	-23
249	Barnehageformål	-959	10 833	-11 792
30	Undervisning	-5 653	-1 851	-3 802
300/310	Brøttum barne- og ungdomsskole	-522	-69	-453
301	Moelv ungdomsskole	-228	-404	176
302	Nes ungdomsskole	-139	-158	20
312	Messenlia og Lismarka skole	-702	-182	-520
316	Gauppen skole	-83	-239	156
342	Voksenpedagogisk senter	-3 980	-798	-3 181
40	Pleie og omsorg	-42 655	0	-42 655
440	Institusjonstjenester	-9 282	0	-9 282
442	Hjemmetjenester	-10 453	0	-10 453
444	Kommunalmedisinsk senter	-5 962	0	-5 962
446	Tilrettelagte tjenester	-16 958	0	-16 958
	Andre resultateneheter	-5 589	-1 640	-3 949
510	Sosiale tjenester	-5 477	-1 770	-3 707
560	Kulturskole	-113	130	-243
	Sum merforbruk	-54 879	7 342	-62 221

Totalt merforbruk som er belastet årsavregningsfondet i 2019 og som tilbakeføres til enhetene i 2020 er 54,879 mill. kroner.

Blant de øvrige resultatene har de fleste et mindreforbruk i 2019, som i all hovedsak er avsatt til årsavregningsfondet. Resultatene med merforbruk som har egne disposisjonsfond, dekker merforbruket med bruk av fond slik at regnskapet går i balanse pr. 31.12.2019.

Øvrige resultateneheter (beløp i kr 1.000)

	Mindreforbruk pr. 31.12.2019	Inntektsført mindreforbruk tidligere år	Mer- /mindreforbruk årets drift 2019
100 Politiske styringsorganer	968	0	968
11 Adm. og fellesutgifter	3 199	958	2 241
110 Rådmann/kommunalsjefer	327	0	327
120 Organisasjons- og adm.seksjonen	1 455	0	1 455
130 Strategiseksjonen	82	506	-424
140 Økonomiseksjonen	172	401	-229
150 Planseksjonen	89	0	89
160 Skole- og barnehageseksjonen	90	50	40
170 Helse- og omsorgsseksjonen	845	0	845
180 Seksjon for øvrige enheter	139	0	139
20 Barnehager	1 156	691	465
200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	0	329	-329
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	0	118	-118
204 Nes barnehage	310	0	310
205 Tømmerli barnehage	136	0	136
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	87	200	-113
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage	259	44	215
209 Bakkehaugen barnehage	363	0	363
30 Undervisning	6 070	1 873	4 198
303 Brumunddal ungdomsskole	608	0	608
304 Furnes ungdomsskole	405	0	405
313 Fagernes og Åsen skole	394	-104	498
319 Kirkekretsen skole	0	372	-372
321 Hempa skole	124	0	124
322 Fagerlund skole	673	0	673
323 Mørkved skole	223	0	223
324 Kirkenær skole	0	354	-354
325 Kylstad skole	371	-73	444
326 Stavsberg skole	0	105	-105
327 Nes barneskole	0	146	-146
328 Moelv og Fossen skoler	629	0	629
343 PPT	945	0	945
399 Undervisningsformål – ufordelt	1 699	1 072	627
40 Pleie og omsorg	6 616	34 984	-28 368
420 Ringsaker avlastningssenter	1 211	18	1 193
424 Psykisk helse og rustjenester	165	80	85
449 Pleie- og omsorgsformål – ufordelt	5 239	34 886	-29 647

	Mindreforbruk pr. 31.12.2019	Inntektsført mindreforbruk tidligere år	Mer- /mindreforbruk årets drift 2019
Andre resultatenheter	5 665	4 159	1 506
500 Barne- og ungdomsvern	811	0	811
520 Helsestasjoner	214	331	-117
550 Kultur	249	0	249
570 Bibliotek	161	0	161
600 Brann	300	0	300
610 Landbruk	0	168	-168
620 Teknisk drift uten VAR	0	561	-561
630 Kart og byggesak uten byggesak	1 513	2 743	-1 230
710 Ringsaker kommunale servicesenter	308	0	308
800 Renhold	1 503	0	1 503
810 Bygg og eiendom	579	0	579
820 Matproduksjon	27	0	27
870 Overføringer	0	356	-356
Sum	23 674	42 665	-18 990

Budsjettavvikene for alle virksomhetsområder er kommentert pr. virksomhetsområde i årsberetningen, og det henvises til del II for mer detaljerte forklaringer til mindre-/merforbruk.

Etter avsetning/inndekning av mindre-/merforbruket i 2019 for virksomhetsområdene 10 til 89 er det for Ringsaker kommune samlet et regnskapsmessig mindreforbruk for 2019 på kr 20.301.979,94.

Skibladner – Mjøsas hvite svane.

2.1 Politiske styringsorganer mv (VO nr. 10)

2.1.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter de sentrale folkevalgte styringsorganene som kommunestyret, formannskapet, planutvalget, landbruksutvalget, valgstyret, kontrollutvalget, utvalg for omsorg og utvalg for oppvekst. I tillegg inngår politiske styrer, råd og utvalg, samt brukerrådene. Videre omfattes støtte til politiske partier, kjøp av revisjonstjenester, samt bidrag til interkommunale/regionale råd og samarbeidstiltak.

Kommunestyret i Ringsaker for perioden 2019-2023.

2.1.2 Hovedkommentar

Kommunestyrevalget i Ringsaker kommune ble gjennomført med forhåndsstemming ved tre faste stemmemottak i perioden 12. august til 6. september 2019, og ved seks stemmesteder på valgdagene 8. og 9. september. Totalt 59,12 % av de stemmeberettigede i Ringsaker kommune stemte ved kommunestyrevalget, hvorav 21,08 % ved forhåndsstemming og 38,04 % på stemmedagene. Tjeneste 1004 «Valgavvikling og støtte til politiske partier» hadde 1,686 mill. kroner i utgifter i 2019, noe som er kr 350.000 lavere enn budsjettet. Kommunestyrevalget ble godkjent i k.sak 57/2019.

Ny politisk struktur ble gjeldende for det nye kommunestyret. Dette innebærer blant annet en reduksjon i antall kommunestyrerepresentanter fra 41 til 39. I tillegg ble antall medlemmer i formannskapet økt fra 11 til 13. Landbruksnemda og planutvalget er personidentisk med formannskapet.

Møteaktiviteten i politiske styrer, råd og utvalg samt brukerråd har vært på om lag samme nivå som de to foregående år. Det har vært behandlet til sammen 490 flere saker enn i 2018, noe som skyldes behandling av saker i sakkyndig skattetakstnemd og i klagenemda for eiendomsskattetakstsaker, se kapittel 2.1.4.

Innføring av elektroniske sakslister og «live streaming» av politiske møter ble vedtatt av kommunestyret i k.sak 35/2019. En ordning med elektroniske sakslister innebærer at politikerne har fått tilgang til hvert sin iPad med nødvendig programvare som gir tilgang til sakslistene og mulighet til å jobbe med disse. I forbindelse med videooverføring fra politiske møter er det installert utstyr for videooverføring i formannskapssalen og utstyret i kommunestyresalen er oppgradert.

Som en forberedelse til det kommende kommune- og fylkestingsvalget høsten 2019, ble det arrangert en politisk debatt under Innlandsmarkedet i Moelv i august. Her fikk lokalpolitikere ytret sine standpunkter i viktige lokalpolitiske saker.

Fra 1.1.2018 har ansvaret for borgerlig vigsel vært lagt til kommunene. Vigslene gjennomføres i all hovedsak i kommunens administrasjonsbygg av ordfører. I 2019 ble det gjennomført 38 vielser, som er en økning fra 2018 hvor det ble gjennomført 31 vielser.

2.1.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det er ikke fastsatt resultatmål for dette virksomhetsområdet.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	13 250	12 187	14 187	14 294
Driftsinntekter	841	925	871	978
Netto driftsutgifter	12 409	11 262	13 316	13 316

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	742	21	487	625
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	742	21	487	625

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter beløp før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
100 Pol. styringsorganer mv	13 316	12 348	968	7,3 %

Virksomhetsområdet hadde et mindreforbruk ved utgangen av 2019 på kr 968.000. Mindreforbruket skyldes blant annet lavere utgifter til valgavvikling, brukerråd og utvalg enn budsjettet.

2.1.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer**Møter i styrer, råd og utvalg**

	2017		2018		2019	
	Møter	Saker	Møter	Saker	Møter	Saker
Administrasjonsutvalget	5	11	4	7	5	12
Arbeidsmiljøutvalget	4	35	4	26	4	29
Eldrerådet	10	56	8	40	10	47
Formannskapet	20	140	19	154	17	139
Funksjonshemmedes råd	9	41	8	31	10	27
Klagenemnda	4	8	3	9	3	8
Kommunestyret	9	91	9	91	10	97
Kontrollutvalget	8	55	9	68	9	58
Landbruksnemnda	9	28	7	24	6	17
Mangfolds- og inkluderingsrådet	4	19	5	25	5	19
Utvalg for omsorg	10	35	10	30	7	28
Utvalg for oppvekst	11	33	10	34	7	31
Planutvalget	18	120	17	96	17	85
Valgstyret	3	9	1	2	4	10
Ungdommens kommunestyre	5	37	4	20	5	21
Sakkyndig skattetakstnemnd	9	21	12	141	20	502
Klagenemnda for eiendomsskattetakstsaker	1	2	2	14	16	171
Antall i alt	139	741	132	812	155	1 301

2.2 Adm. og fellesutgifter (VO nr. 11)

Rådmann:	Jørn Strand
Assisterende rådmann:	Espen Hvalby
Kommunalsjef:	Anne Kari Thorsrud
Kommunalsjef:	Sverre Rudjord
Kommunalsjef:	Håvard Haug
Plansjef:	Anne Gunn Kittelsrud
Økonomisjef:	Rita Hidemstrædet
HR-sjef:	Marian Evenstad
Strategisjef:	Alf Thomassen

2.2.1 Ansvarsområde

Virksomhetsrådets ansvar og oppgaver er i praksis tillagt rådmannskontoret, som ivaretar tilrettelegging av arbeidet for de politiske styringsorganer, overordnet strategisk planlegging, ledelse, koordinering og rådgivning overfor resultatenehetene. Dessuten utføres direkte brukerrettede tjenester for næringsaktører og en rekke typer utbyggere. Videre er forvaltning og kontroll av kommunehelsetjenesten, samt miljøvern arbeidsområder som er lagt til rådmannskontoret. Til sist ivaretar rådmannskontoret fellesordninger som personal- og organisasjonstiltak, HMS-rådgivning og bedriftshelsetjeneste, beredskapsarbeid, IKT-tjenester, innkjøpsordninger, regnskaps- og lønnsfunksjon, økonomisk planlegging og rapportering, samt en rekke andre administrative oppgaver.

I 2019 har rådmannskontoret vært inndelt i HR-seksjonen, strategiseksjonen, økonomiseksjonen, planseksjonen, skole- og barnehageseksjonen, helse- og omsorgsseksjonen, og seksjon for øvrige enheter. I tillegg inngår kommuneadvokatkontoret som en del av rådmannskontoret.

Fra 1. september 2019 ble VO 70 Kemnerkontoret ble lagt ned som eget virksomhetsområde og slått sammen med økonomiseksjonen, jf. k.sak 36/2019. Ansvaret for alle kommunale oppgaver relatert til skatt, innfordring og fakturering ble da overført til VO 11.

2.2.2 Hovedkommentar

Prioritering av arbeidsoppgaver ved rådmannskontoret har vært styrt av strategiene for å oppnå vekst og utvikling, både gjennom arbeidet med handlingsprogram med økonomiplan og budsjett og i arbeidet med næringsutvikling, boligprosjekter, reguleringsplaner, fag-/temaplaner og enkeltsaker. Av enkeltsaker, hvor det er nedlagt et betydelig arbeid i 2019, nevnes planlegging av firefelts E6 og dobbeltsporet jernbane, sentrumsutvikling i Brumunddal og Moelv, utvikling av markedsføringstiltak, tilvisningsavtaler for boligbygging, utviklingsprosjekter for øvrig, samt oppfølging av sykefravær og tiltak mot ufrivillig deltid.

2.2.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det ble i desember 2019 gjennomført medarbeiderundersøkelse blant alle ansatte innenfor virksomhetsrådet. Medarbeiderundersøkelsen 10-faktor ble brukt for første gang, og svarprosenten var på 91,6 %. Resultatet av undersøkelsen vil bli gjennomgått og fulgt opp i hver enkelt stabsenhet i løpet av 2020.

Det har ikke vært gjennomført brukerundersøkelser for virksomhetsrådet i 2019.

Brukere	Mål	Resultat
Innbetalt restskatt 2017 pr. 31.12.2019	94,00 %	94,96 %
Innbetalt forskuddsskatt 2018 pr. 31.12.2019	99,00 %	98,76 %
Innbetalt forskuddstrek 2018 pr. 31.12.2019	99,90 %	99,98 %
Innbetalt arbeidsgiveravgift 2018 pr. 31.12.2019	99,90 %	99,94 %
Antall regnskapskontroller pr. 31.12.2019	45	26
Innbetalte kommunale krav pr. 31.12.2019	90,00 %	95,00 %

Resultatmålet for antall regnskapskontroller er ikke nådd, da det frem til 1.9.2019 kun var ett årsverk som jobbet med arbeidsgiverkontroll mot to årsverk tidligere.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	4,0 %	5,4 %

Virksomhetsområdet hadde i 2019 et gjennomsnittlig sykefravær på 5,4 %, som er noe høyere enn målsettingen. Stabsenhetene har en økning i sykefraværet på 0,4 prosentpoeng sammenlignet med 2018. Mellom de ulike stabsenhetene varierer sykefraværet fra 0,7 % til 6,9 %. Av sykefraværet på 5,4 % er 1,7 % korttidsfravær og 3,6 % langtidsfravær. Sykefraværet er ikke relatert til arbeidssituasjonen.

Alle stabsenhetene har etablert HMS-utvalg med verneombud. Enhetene har hatt tilbud om individuell arbeidsplassvurdering for å forebygge belastningsplager, og rutinene for forebygging og oppfølging av sykefravær har blitt fulgt opp.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	78,09	88,13	93,89	100,42

I forbindelse med etableringen av ny enhet for tjenestetildeling og samordning i helse og omsorg ble det i 2019 overført ett årsverk fra VO 40 Pleie og omsorg til den nye tildelingsenheten, i tillegg til de ni årsverkene som ble overført i 2018. I delegert personalsak 48/2019 ble det vedtatt at 0,47 % stilling som kantinebestyrer overføres fra VO 11 Administrasjon og fellesutgifter til VO 82 Matproduksjon. I forbindelse med sammenslåing av VO 70 Kemnerkontoret med Økonomiseksjonen, ble seks årsverk overført til VO 11 Administrasjon og fellesutgifter.

Ved utgangen av 2019 var det fem deltidsansatte i sentraladministrasjonen. Ingen av de deltidsansatte er registrert med ufrivillig deltid.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	184 237	207 368	195 763	227 546
Driftsinntekter	40 064	53 506	27 260	59 043
Netto driftsutgifter	144 173	153 862	168 503	168 503

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	4 093	8 987	8 573	10 595
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	4 093	8 987	8 573	10 595

Avviket mellom budsjett og regnskap skyldes tidsforskyvninger i forbindelse med kjøp av tomter og utgifter vedrørende tomtsalg.

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
11 Adm. og fellesutgifter	168 503	165 588	2 915	1,7 %

Virksomhetsområdet har et mindreforbruk på 2,915 mill. kroner. Resultatet inkluderer også et inntektsført mindreforbruk fra 2018 på 0,673 mill. kroner. For regnskapsåret 2019 utgjør isolert sett mindreforbruket om lag 2,242 mill. kroner for virksomhetsområdet. Mindreforbruket skyldes i hovedsak lavere lønnsutgifter på grunn av vakante stillinger og sykefravær hvor det ikke er leid inn vikar, og dermed høyere sykepengerefusjoner enn budsjettet. Det er også noe mindreforbruk på fellesfunksjoner innen de ulike seksjonene.

2.2.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Areal- og samfunnsplanlegging

Kommunal planstrategi for perioden 2016-2020 klargjør hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre i perioden for å legge til rette for en ønsket utvikling i kommunen. Kommuneplanen, som består av en samfunnsdel og en arealdel, er et overordnet styringsdokument for kommunen, og skal gi rammer for utviklingen av samfunnet og forvaltningen av arealressursene. Mot slutten av 2018 ble det igangsatt en revisjon av samfunnsdelen som ble vedtatt i 2006. Arealdelen ble vedtatt av kommunestyret i 2014, og senere revidert med hensyn til LNF-områder i 2015. Den er juridisk bindende, og skal legges til grunn for arbeidet med detaljplaner og gjennomføring av enkelttiltak. Arealplanen skal bidra til å fremme videre vekst og utvikling i Ringsaker, og det er planavklart arealer for nye nærings- og boligområder med sentral beliggenhet. I planarbeidet er det lagt til grunn samordnet areal- og transportplanlegging, hvor det er lagt vekt på at områder nær sentrum og kollektivknutepunkt skal utnyttes godt gjennom fortetting og omforming til bybebyggelse.

Fra 1.1.2016 overtok Nye Veier AS ansvaret for planlegging, bygging og drift av firefelts E6 fra Kolomoen i Stange til Ensby i Øyer. Strekningen Arnkværn-Moelv skal være ferdigstilt til Moelv i 2020. E6 utbyggingen er kommet langt, og endringer behandles fortløpende i tett dialog med Nye Veier og entreprenør.

I gjeldende handlingsprogram for Jernbanedirektoratet er det vedtatt at dobbeltsporet jernbane bygges fram til Hamar i 2026, mens det i henhold til Nasjonal transportplan forventes dobbeltspor til Lillehammer i 2034. Kommunedelplan for dobbeltsporet gjennom Ringsaker sørfra til Brumunddal er vedtatt. I arbeidet med kommunedelplan for dobbeltsporet jernbane gjennom Hamar, tyder mye på at lokalisering av hensettingsareal for tog (nattparkering) blir i Hamar og Stange. Forberedelse av arbeidet med kommunedelplan på strekningen Brumunddal-Moelv startet opp høsten 2019.

Handlingsprogram for fylkesveger 2018-2023 og tiltaksplan for Hedmark Trafikk 2018-2021 er vedtatt av fylkestinget. Gjennomføring av tiltakene i Ringsaker har startet opp og omfatter utbedringer av fylkesveger, bygging av gang- og sykkelveger, tiltak for trafikksikkerhet og forbedring av kollektivtilbudet. Det er vedtatt og igangsatt flere planer for utbygging av gang- og sykkelveger og andre trafikksikkerhetstiltak, som følge av prioriterte strekninger i handlingsprogram for fylkesveger, og som følge av sykkelbysatsingen i Brumunddal. Revisjonen av kommunens trafikksikkerhetsplan har startet opp. Involvering av FAU ved skolene ble gjort i 2018. Planen forventes å bli vedtatt av kommunestyret i 2020.

2019 har vært et roligere år hva angår ferdigstillelse av private planforslag. Mange planer er imidlertid på gang, for blant annet boligutbygging og noen mindre næringsområder. De større handels- og næringsområder er tidligere ferdig regulert i Nydal, Brumunddal og på Rudshøgda. Kommunen behandler fortløpende søknader om endringer og tilpasninger av plangrunnet etter hvert som områdene selges og/eller bygges ut.

Kommunen er involvert i flere områdeplaner som til dels utarbeides av private utbyggere. Områdeplan for Brumunddal nord, som er i slutfasen, er det kommunen selv som utarbeider. Det skal blant annet tilrettelegges for fortetting, sykkel og gange. Det har også vært jobbet med å forberede planinnsats for kommunedelplan i Moelv, som blant annet skal se på veg, jernbane, nærings- og boligarealer i sammenheng, for å kunne møte framtidige utviklingsmuligheter

Planaktiviteten i Ringsakerfjellet er betydelig redusert som følge av konflikt rundt VA-avtalen og framtidige investeringer i infrastruktur. Tidlig på året ble det imidlertid vedtatt planer for utbygging av Birkebeiner-landsbyen i Natrudstilen, et konsentrert utbyggingsområde med opptil 450 enheter og tilhørende service- og aktivitetsområder. Det ble også vedtatt fortetting i en del av hyttefeltet i Birkebeinerbakken. Utover dette er trafikksikkerhetstiltak under planlegging og etablering, herunder skiløypekryssing under Nordsetervegen og gang- og sykkelveg langs fv. 2 og Nordsetervegen, som er i henhold til utbyggingsavtale mellom de store grunneierne i fjellet og kommunen.

I 2019 ble ni reguleringsforslag lagt ut til offentlig ettersyn av planutvalget. Kommunestyret vedtok i åtte reguleringsplaner, og det ble vedtatt 16 endringer av gjeldende planer gjennom forenklet prosess. For status i planarbeidet pr. 31.12.2019, se vedlegg 1.

Moelven Industrier har gitt Ringsaker kommune – og med det byen Moelv – det fantastiske kunstverket med navn «Silva» i gave.

Kommuner, regionale og statlige myndigheter deltar i prosjektet *ATP Mjøsbymen* hvor formålet blant annet er å lage en strategi for å utvikle Mjøsområdet som en felles bo- og arbeidsregion. Bedret infrastruktur og økt kollektivbruk er sentralt for å oppnå dette. Strategien danner grunnlag for om mulig å få tilgang til statlige bypakkemidler. Alle ti kommuner vedtok strategien i 2019, men Hedmark fylkesting utsatte videre behandling av saken. Det forventes vedtak i Innlandet fylkesting våren 2020.

Næring

Gjeldende strategisk næringsplan, som ble vedtatt i 2012, gir overordnede føringer for arbeidet med næringsutvikling fram mot 2020. Det har i 2019 blitt arbeidet spesielt med tilrettelegging for næringsetableringer og næringsutvikling i byene, tilrettelegging og salg av nye næringsarealer, reiseliv og opplevelsesnæringer, samt omdømme, profilering og markedsføring.

E6-utbyggingen er svært viktig for næringsutviklingen. Det er over år lagt til rette for utvikling av store næringsområder langs E6, og en ser nå at dette gir uttelling i form av etableringer og arbeidsplasser.

Utviklingen i Furnes- og Nydalsområdet fortsetter, og begge de to store, nye næringsområdene til henholdsvis Olrudgruppen og Tema Eiendom er under utvikling. Til sammen er det her nå ca. 2.500 arbeidsplasser, og med utviklingen av de nye næringsområdene er dette forventet å stige ytterligere i tiden framover.

I Brumunddal er det jobbet med tilrettelegging for utvikling av et næringsområde på over 170 dekar, noe som gir muligheter for stor utbygging i området. Det er gjort mye grunnlagsarbeid med tanke på hvilke typer næringer en her bør tiltrekke seg. Det er opparbeidet infrastruktur med veg, vann og avløp, slik at det nå er klart for utbygging. Næringsmegler er engasjert, og området er klarlagt for salg og markedsført bredt både regionalt og nasjonalt. Næringsarealene synes interessante for så vel regionale som nasjonale etablerere og utviklere.

Mjøstårnet, verdens høyeste trebygning, sett fra sjøsiden. Foto: ANTI Hamar

Mjøstårnet og Wood Hotell åpnet våren 2019. Med dette fikk Brumunddal igjen et hotell, og Mjøstårnet ser ut til være et attraktivt besøksmål for bedrifter. I følge driver har de hatt en meget god start med godt belegg og god omsetning.

Det har også gjennom 2019 vært mange forespørsler om ledige næringsstomter på Rudshøgda. Tomtene er attraktive, flere er solgt, og det er byggeaktivitet. Det er fortsatt ledige tomter på det nye næringsområdet på vestsiden langs E6 (E21). Det store næringsarealet i nordgående retning (N4) er planavklart, men ikke ferdig regulert. Sentralt på Rudshøgda er det nå nærmere 100 virksomheter og 1.800 arbeidsplasser. Næringsforeningen på Rudshøgda jobber aktivt for å skape intern og ekstern næringsaktivitet i området og samkjøre felles aktiviteter mot markedet. Dette er en viktig arena for informasjonsutveksling, spesielt med tanke på E6-utbyggingen og de utfordringer den gir.

I Moelv er det økende interesse for næringsutvikling knyttet opp til beslutning om et Mjøssykehus. Stadig flere aktører gjør strategiske oppkjøp av areal for å sikre seg posisjon med tanke på de vekstmuligheter et nytt sykehus kan gi. I den anledning er det flere prosesser som er igangsatt.

Den pågående sentrumsutviklingen i Brumunddal og Moelv gir et godt grunnlag for økt handel, og sett sammen med varehandelsetableringer langs E6, er handelslekkasjen ut av kommunen demmet kraftig opp. De senere årene er varehandelen i Ringsaker økt kraftig, langt over snittet i omkringliggende kommuner og i landet forøvrig. For 2019 rapporteres det også om god handelsutvikling hos ulike handelsvirksomheter, samtidig som det innenfor enkelte deler av handelsnæringen uttrykkes bekymring for utviklingen. Flere nisjeforretninger har hatt en økning i handel fra tilreisende, og er gode omdømmebyggere for Ringsaker. Det er god dialog med handelsnæringen i begge byene, og i begge byer har det vært gjennomført infrastrukturtiltak og arrangementer i sentrum for å legge til rette for økt handel.

Det har vært arbeidet med en lang rekke tiltak for å styrke Ringsakers posisjon som matkommune. Andreas Viestad har som prosjektleder deltatt i flere møter, og har arbeidet med lokale produsenter og næringsmiddelindustri gjennom året. Geitmyra Ringsaker matkultursenter for barn har hatt flere arrangementer i samspill med lokale produsenter og næringsmiddelindustri, og lokalmat har vært løftet fram gjennom en rekke arrangementer, slik som eksempelvis Innlandsmarkedet og sommer på Mjøsgårdene. Matfatet har bidratt til å øke oppmerksomheten og bevisstheten om lokalmat fra Ringsaker, og det har vært jobbet med ulike andre konsepter for å videreutvikle lokalmatsatsingen. Matlystfestivalen hadde gode besøkstall og er viktig for å stimulere til bruk av serveringsstedene.

Det er et rikt og mangfoldig reiseliv i Ringsaker, og det har vært høy aktivitet også i 2019. Det er i samarbeide med Visit Innlandet etablert turistkontor på Tingnes, i Moelv og i Brumunddal. Totalt har 30 aktører fra Ringsaker meldt seg inn i Visit Innlandet, og Visit Innlandet har ansatt en medarbeider på turistkontoret i Brumunddal. Samarbeidet med Destinasjon Sjusjøen er godt, og utviklingen i bruk av hytter i fjellet er god. Sjusjøen og fjellområdene rundt er en sterk og aktiv langrennsdestinasjon, med større nasjonale og internasjonale arrangement og flere målgrupper. Ringsaker kommune har også et godt samspill med Visit Lillehammer om utviklingen på Sjusjøen. Det har i 2019 i tillegg vært et tett samarbeid med AS Oplandske Dampskibsselskap om rutetraffikk til ny brygge i Ringsaker. Skibladners anløp i Brumunddal blir en viktig del av den helhetlige utviklingen av reiselivstilbudet og næringsutviklingen i området.

Gründerparken startet opp i 2018 i Parkgården i Brumunddal. Her har gründere, små vekstbedrifter, studenter og pendlere et aktivt næringsmiljø i regi av Ringsaker kommune, sammen med næringsrelaterte ressurser lokalt og regionalt. Totalt har 58 personer i 32 virksomheter vært tilknyttet Gründerparken i 2019, og det er fortsatt flere på veg inn. Gründerparken har blitt en attraktiv arena som møteplass for næringslivet. I 2019 er det etablert en mentorordning for etablerte og gründerbedrifter som et pilotprosjekt, i samarbeid med Hedmark fylkeskommune og IKT Ressursforum

Innlandet. Målet er å styrke overlevelsesvevnen over tid, og 17 bedrifter har fått egen mentor i løpet av 2019.

IKT Ressursforum Innlandet, Hedmark fylkeskommune og Ringsaker kommune igangsatte et unikt prosjekt med mentorstøtte ovenfor regionens næringsliv høsten 2019. Etter bare noen måneder hadde 17 bedrifter benyttet seg av tilbudet.

Det ble etablert et Newtonrom i Brumunddal i 2019, med finansiering fra Sparebankstiftelsen Hedmark og Hedmark fylkeskommune. Dette vil bli en viktig arena for styrking av realfag, og vil ha betydning både for skole og næringsliv.

Ringsakerseminaret som ble arrangert i samarbeid med Eidsiva, og IKT-dagen som ble arrangert i samarbeid med Evry, var kommunens største næringslivsarrangementer i 2019. Utover dette har kommunen arrangert en rekke faglige kurs og temamøter, alene eller i samarbeid med andre, innenfor blant annet temaene entreprenørskap, økonomi, ledelse, styrearbeid, industri, IKT, innovasjon og forskning. Etablererkurs over seks kvelder er arrangert i Brumunddal både våren og høsten 2019, med godt besøkte inspirasjonskvelder i samarbeid med øvrige kommuner i Hamarregionen.

Det gode samarbeidet mellom skole og næringsliv er videreført i 2019. Dette gjelder særlig samarbeidet om karriereveiledning og rådgivning inn mot yrkesvalg og trening i entreprenørskap.

Videre har Ringsaker kommune samarbeidet med flere kommuner og næringslivet om arrangementet *Arena INNlandet*, jobbmesse og fagseminar, som ble arrangert i Oslo i slutten av september.

I henhold til avtale har rådmannen gjennom næringsavdelingen utført de funksjoner som er tillagt driften av kommunens næringssekskap Ringsaker Vekst AS. I hovedsak er dette rådgivningstjenester overfor bedrifter og nyetablerere i Ringsaker, oppfølging av eksisterende låneengasjement, forberede og innstille saker som styrebehandles i Ringsaker Vekst AS, herunder søknader til næringsfondet, samt administrere den daglige driften av selskapet. 43 søknader er behandlet i 2019.

Etter avtale med NAV gjennomfører kommunen næringsfaglig vurdering som et grunnlag for behandling av søknader om dagpenger under etablering. Ni vurderinger er gjennomført i 2019.

Miljø- og naturvern

Tiltak med forankring i klima- og energiplanen er innarbeidet i budsjett og blir ivaretatt i ulike deler av organisasjonen, blant annet i planer og flomforebygging. Dette gjelder også tiltak for reduksjon av energiforbruk og klimagassutslipp innenfor kommunale bygg og anlegg, husholdninger, landbruk, øvrig næringsliv og transport. Planen er under revisjon og forventes ferdigstilt i 2020. Utvalg for oppvekst er styringsgruppe for revisjonsarbeidet.

I 2019 ble tre virksomheter sertifisert etter miljøfyrtårnordningen. Flere nye virksomheter har startet opp prosessen. Sertifiseringsordningen skal hjelpe private og offentlige virksomheter til å drive lønnsomt og miljøvennlig.

Miljødirektoratet har gitt Ringsaker kommune pålegg om å foreta målinger av luftkvaliteten i Brumunddal til og med 2020. Resultatet fra målingene er at det i perioder av året 2019 er uønsket høye støvmålinger i byen.

Handlingsprogram for *Sykelbyen Brumunddal* ble vedtatt av formannskapet i f.sak 55/2015, der målet er å øke sykkelbruken i byen. I 2019 ble det blant annet gjennomført følgende tiltak i Brumunddal:

- Åpningsdag på torget i samarbeid med blant andre Hamar naturskole, Statens vegvesen, lensmannen og sportsforretningene.
- Stolpejakt på sykkel i samarbeid med Ringsaker orienteringslag.
- Sykkelprøven på barneskolene i samarbeid med Hamar naturskole.
- Sykkelmekkegruppe på hver av barneskolene i samarbeid med Hamar naturskole.
- Sykkeldag på Hempa for 5. klasse i samarbeid med Hamar naturskole.
- Gang- og sykkelveg forbi administrasjonsbygget ble ferdigstilt.
- Sykkelveg med fortau langs fylkesveg 84 over «myra» ble ferdigstilt.
- Det ble etablert flere sykkelstativ ved kommunebygget.
- Tour of Norway for Kids ble arrangert i Brumunddal 18. mai og i Moelv 8. juni.

Lørdag 4. mai åpnet sommersesongen på torget i Brumunddal. Med både torgåpning, konsert med Gaute Ormåsén, åpning av sykkelbyen og «Glade maidager» på én og samme dag var det mange som så sitt snitt til å ta turen til sentrum denne dagen.

Boligutvikling

Det har vært jobbet aktivt for å legge til rette for befolkningsvekst gjennom å følge opp de sentrale målene for bosetting. Rask planbehandling, god oversikt over markedet og god dialog med private utbyggere er sentralt i dette arbeidet. Kommunen har ikke solgt kommunale boligtomter i 2019, dette på grunn av at det for tiden er få tilrettelagte tomter som er klare for salg.

For å imøtekomme etterspørselen etter utleieboliger, er det tatt i bruk tilvisningsavtaler, der kommunen har tilvisningsrett til en andel av utleieboligene, og utbygger kan motta grunnlån med gunstige rente- og avdragsbetingelser fra Husbanken. Dette har vært forløsende for flere boligprosjekter. I 2019 har det blitt ferdigstilt ett prosjekt i Brumunddal og to prosjekter i Moelv med til sammen 37 boenheter, hvor kommunen har tilvisningsrett til 15 av disse boenhetene. Dette medfører at utleiemarkedet siden 2015 nå totalt sett er tilført 208 nye utleieboliger hvor kommunen har tilvisnings- og tildelingsrett til 91 boenheter.

Bolystforum, en møteplass for kommuner i Hamarregionen og Elverum, samt utbyggere, eiendomsmeglere, arkitekter med flere, har gjennomført to møter for å øke kompetansenivået og belyse felles utfordringer for å øke bosettingen.

Kommunikasjon og markedsføring

For å lykkes med de overordnede strategier for vekst og utvikling, er det nødvendig med et strategisk og langsiktig arbeid med kommunikasjon og markedsføring, samtidig som en hele tiden søker å utnytte de anledninger som oppstår. Kommunen skal sørge for åpen og profesjonell kommunikasjon både internt og eksternt, i aktuelle kanaler, på aktuelle flater, i det daglige og ved spesielle hendelser. I markedsføringen av kommunen løftes kommunens kvaliteter som bosted, arbeidsted og reisemål, særlig med tanke på Ringsakers unike fortrinn: Prøysen, mat, Sjusjøen og Mjøsa.

Det har vært jobbet aktivt med mediekontakt og kommunikasjon gjennom året. En rekke små og store saker har fått omtale i ulike kanaler. Sosiale medier er blitt sentralt for kommunikasjon med kommunens innbyggere, og både Facebook og Instagram har vært brukt aktivt i dette arbeidet. Det er forsøkt vist en bredde av de kommunale tjenestene, samtidig som en i kommunikasjonen bygger opp under strategien for vekst og utvikling. I mange arrangementer har arbeidet med byutvikling, kultur og kommunikasjon/markedsføring vært koblet tett for å skape attraktivitet og økt handel. Bildedatabasen er utvidet gjennom tilstedeværelse og fotografering ute på begivenheter der hvor ting skjer, samt gjennom regisserte fotograferinger.

Det har i 2019 vært flere målrettede kampanjer for å tiltrekke seg nye innbyggere, nytt næringsliv og tilreisende. I tillegg har en prioritert deltakelse på utvalgte messer og arrangementer. Annonsering har blitt brukt som virkemiddel gjennom året, og det har vært systematisk jobbing med å få redaksjonell omtale. Det er lagt ned et stort arbeid med markedsføring og kommunikasjon rundt ulike store anledninger gjennom året.

Rundt 300 utflyttede ringsaksøkninger møtte opp da Ringsaker kommune inviterte til Ringsakerkveld på Månefiske i Oslo. Flere Ringsakerbedrifter deltok på arrangementet og hadde med seg hele 50 ledige stillinger. Noen av deltakerne fikk jobb og flyttet tilbake som følge av kvelden, og svært mange var tydelige på at slike arrangementer er viktige for å holde kontakt med kommunen med tanke på å flytte tilbake.

Det ble også i 2019 gjennomført et regionalt arrangement i Oslo for utflyttede hedmarkinger for å selge inn Hamarregionen som et attraktivt sted å bo, leve og jobbe, under tittelen *Arena INNlandet*.

Tonje Opsalhagen og Eirik Moengen Pedersen fant drømmeleiligheten i Mjøstårnet. Under kommunens arrangement for utflyttede ringsaksokninger i Oslo i 2018, fortalte Tonje at hun skulle ta med kjæresten å flytte hjem igjen. I mars tok paret over leiligheten i Mjøstårnet, med vidstrakt utsikt over Mjøsa. Nå ser de frem til å starte en ny hverdag i Ringsaker som småbarnsforeldre.

For andre året på rad ble det i oktober arrangert et eget innflyttertreff på Prøysenhuset. 150 innflyttere var samlet for mat og mingling, underholdning, konkurranser og en «bli-kjent-løype» med diverse stands for presentasjon av aktiviteter, arrangementer og opplevelser i Ringsaker. Standene var bemannet med ansatte fra Servicesenteret, Kultur, Strategiseksjonen, Visit Sjusjøen og Visit Innlandet. Innflytterne fikk det nye magasinet «Velkommen til Ringsaker», en rabattflyer med tilbud på diverse opplevelser i Ringsaker utviklet eksklusivt for nye innbyggere, og én valgfri innflyttergave pr. husstand.

Magasinet *Næringskommunen Ringsaker* ble i 2019 utgitt for fjerde gang. Det ble distribuert i februar med *Dagens Næringsliv* på Østlandet i 31.000 eksemplarer, og med SAS på innenlandsflygninger i en måned i 10.000 eksemplarer. I tillegg ble det trykket opp 7.000 eksemplarer for utdeling og bruk ved egne arrangementer og diverse anledninger gjennom året. Magasinet ble også gjort tilgjengelig på nett og spredt på sosiale medier. Det har kommet mange tilbakemeldinger på at magasinet var godt synlig for målgruppen.

Siste lørdag i april var det rykket inn en femsiders ad-street annonse i *Dagbladet Magasinet*, med markedsføring av Ringsaker som reisemål for sommeren. I annonsen ble den unike opplevelsesveien rundt Nes og Helgøya, Sommer i Prøysen, Skibladnertur på Mjøsa, helårsfjellet Sjusjøen og lokalmat og et utvalg spisesteder trukket fram som grunner til å legge turen til Ringsaker. I tillegg inneholdt annonsen liste over overnattingssteder, samt en liste over de viktigste arrangementene gjennom sommeren med datoer.

Matlystfestivalen ble arrangert for andre gang i november 2019. Festivalen ble gjennomført med 78 ulike arrangementer over tre dager i Brumunddal, der målet var å få vist fram for et bredt publikum hva serveringsstedene i Brumunddal står for, og hva de har å by på. Festivalen er et ledd i å ta posisjon som Matkommunen Ringsaker.

To større messedeltakelser ble prioritert i 2019. Ringsaker hadde stand på hyttemessa på Hellerudsletta i april. Dette er det største og viktigste møtestedet for virksomhetene i hyttemarkedet

og det store norske hyttepublikumet. Sjusjøen, Prøysenhuset, Infoteket og Matfatet var representert på standen, sammen med en helhetlig presentasjon av Ringsakers reiseliv. Ringsaker hadde også stand på Dyrsku'n i september. Dette er Norges største handels- og landbruksmesse med over 90.000 besøkende. Deltakelsen her var en del av satsingen på Ringsaker som matkommune, og standen vant prisen for årets beste stand blant over 800 utstillere.

Ringsaker er landets største hyttekommune og et populært reisemål for innbyggere, hytteinnbyggere og andre turister.

Ringsaker kommune har satset på å ta posisjon på jul med en rekke tiltak de senere år. For å ytterligere forsterke satsingen ble det for andre året på rad laget et eget julemagasin, som utkom i oktober. Magasinet ble trykket opp i 51.000 eksemplarer og distribuert med SAS på innenlandsflygninger, som innstikk i Romerikes Blad, Hadelands Avis og Oppland Arbeiderblad, sendt pr. post til alle hytteeiere med adresse utenfor Ringsaker, og det ble delt ut på arrangementer og messer. Magasinet ble meget godt mottatt, og resulterte i mange besøkende blant annet på Prøysenhuset og på julemarkedet på Hovinsholm.

For å synliggjøre Prøysen ble det lagt til rette for innspilling av TV-serien *Julekveld hos Prøysen* med fire programmer á 45 minutter, der kjente gjester ble intervjuet i Prøysenhuset. Programmene ble sendt i beste sendetid på TV2 i desember. Programmene hadde gode seertall, og i tillegg til selve programmene har det vært mye redaksjonell omtale av programseriene både på TV og i andre medier.

Opplæring/kompetanseforvaltning

Det er gjennomført flere kurs og gitt individuell lederstøtte ved behov innenfor personalforvaltning, IKT, økonomi og saksbehandling i løpet av året. I februar/mars ble det gjennomført 40-timers kurs i grunnopplæring i arbeidsmiljø/HMS. Kurset gjennomføres årlig og er lovpålagt for alle verneombud. I Ringsaker skal også ledere med personalansvar gjennomføre slik opplæring for å få tilstrekkelig kompetanse innen HMS. Tillitsvalgte oppfordres til å delta, slik at virksomhetenes HMS-utvalg har god kompetanse innen området. Det gjennomføres årlig flere temamøter innen personalforvaltning og

HMS. I forbindelse med arbeidsgivers lovpålagte plikt til å forebygge vold og trussel om vold ble det arrangert to 3-timers kurs for ledere og verneombud med dette som tema. I tillegg har ca. 160 ressurspersoner fra alle enheter gjennomgått et 3-timers kurs i terapeutisk konflikthåndtering.

I forbindelse med overgang til ny medarbeiderundersøkelse ble det i 2019 gjennomført fire innføringskurs for lederne i kommunen. Kursene inneholdt beskrivelser av forskningen bak 10-faktorundersøkelse, og en gjennomgang av innholdet i de ulike faktorene. Selve undersøkelsen ble gjennomført høsten 2019, og resultatene gjennomgås i enhetene i løpet av 2020.

Samarbeidet med Storhamar videregående skole om å gi et tilbud til kommunens ansatte som ønsker fagbrev i helsearbeiderfag er videreført, og 23 ansatte startet i august 2019 på utdanningen. Opplæringen bygger på en realkompetansevurdering og tilpasses så langt det er mulig kandidatens individuelle behov og kompetanse. I løpet av 2019 har 19 kandidater bestått fagprøven og fått fagbrev som helsefagarbeidere.

Det er i 2019 også gjennomført opplæring innen arbeidsrettet norsk og digitale ferdigheter. Kursene er gjennomført etter tildeling av midler fra Kompetanse Norge, og kursmidlene skal dekke opplæring i grunnleggende ferdigheter. Ordningen skal bidra til at voksne får nødvendig kompetanse til å mestre krav og omstilling i arbeidslivet og hindre utstøting.

Kommunen har også søkt og fått innvilget OU-midler til bruk på flere kurs og konferanser i regi av KS. Det er i tillegg gitt støtte til ledere som tar videreutdanning over kommunens sentrale opplæringsbudsjett.

Ca. 60 pedagogiske ledere i barnehager har i løpet av året gjennomført et lederopplæringsprogram. Dette er gjennomført i samarbeid med bedriftshelsetjenesten Frisk HMS. Det overordnede målet for programmet er at *lederutviklingsprogrammet skal videreutvikle lederkompetanse som ivaretar menneskelige ressurser på en slik måte at ansatte opplever motivasjon og mestring parallelt med at man påvirker resultater og kvalitet.* Programmet skal også bedre barnehagenes evne til å styrke læringsfellesskap. Det er gjennomført en pilot med tilsvarende lederopplæring for sykepleiere i et omsorgsdistrikt. Målet er å bedre lederkompetansen i sykepleierollen i hverdagen.

Lærlinger

Det ble i 2019 inngått 23 nye lærekontrakter fordelt på to i IKT servicefag, fire i barne- og ungdomsarbeiderfag, ett i feierfag, ett i byggdrifterfag, ett i institusjonskokkfag og 14 innen helsearbeiderfag. Totalt var det 43 løpende lærekontrakter pr. 31.12.2019, hvorav en i permisjon. Det har vært lagt vekt på å få en god rekrutteringsprosess, slik at en får tilsatt motiverte lærlinger med gode holdninger til faget.

Det er også inngått 12 lærekontrakter i renholdsoperatørfag under ordningen *Fagbrev på jobb* i 2019. Dette er ansatte i Ringsaker kommune som har fått mulighet til å ta fagbrev i ordinær jobb. De ansatte har fått teoriundervisning en ettermiddag pr. uke i tillegg til veiledet praksis. Alle har nå bestått VG3 skriftlig tverrfaglig eksamen og vil gjennomføre praktisk prøve våren 2020.

Det er totalt gjennomført 20 fagprøver av lærlinger i Ringsaker kommune, hvorav 15 % fikk karakteren meget godt bestått og 75 % bestått. To fagprøver ble bedømt til ikke bestått (10 %). Tilsvarende tall fra hele Hedmark fylke er meget godt bestått 33 %, bestått 61 % og ikke bestått 6 %. Fire lærekontrakter ble avsluttet uten fullført læretid og fagprøve. To av kontraktene var ikke aktive (permisjon) og to ble avsluttet fordi lærlingene flyttet eller startet med annen skolegang.

Den landsomfattende lærlingeundersøkelsen, som ble gjennomført høsten 2019, viser at lærlingene i Ringsaker fortsatt trives godt med oppgavene, og de er motivert for læretiden. Lærlingene har bedre

oversikt over kompetansemål, de dokumenterer mer enn landet for øvrig og de er godt fornøyd med den opplæringen de har fått på arbeidsplassen.

To lærlinger i barne- og ungdomsarbeiderfag og to i helsearbeiderfag har vært på utenlandsopphold gjennom Internasjonalt servicekontor i 2019. Denne ordningen gir lærlingene muligheter til å ta 14 uker av læretiden i et annet europeisk land hvor de får 2-3 uker med språkkurs før de får praksis innenfor sitt fagområde. Hensikten med slike opphold er å lære språk og få økt interkulturell kompetanse, personlig utvikling og oppleve forskjeller i utøvelse innen sitt fagområde. Oppholdet finansieres av stipend Erasmus + og lånekassen. To av lærlingene har vært i Tyskland, en i England og en i Italia.

Lærlingene i Ringsaker kommune hadde i 2019 et sykefravær på 5,6 %, som er en nedgang fra 7,3 % i 2018. Det har vært en betydelig nedgang i sykefraværet de siste årene fra 13,2 % i 2014. Det har vært gjennomført oppstartsamling for nye lærlinger og tre fellessamlinger for alle lærlinger, hvor den ene har hatt tema psykisk helse og rus. Det er i tillegg gjennomført førstehjelpskurs, kurs i brannvern og seks fagsamlinger i helsearbeiderfaget. Lærlingene i barne- og ungdomsarbeiderfag og helsearbeiderfag er innom forskjellige praksissteder i løpet av læretiden, og i den forbindelse er det gjennomført 72 overgangsmøter for å sikre en helhetlig opplæring og gode overganger mellom praksisstedene.

Digitalisering og IKT

Digitaliseringen av kommunens tjenester skal bidra til en effektiv tjenesteproduksjon, samt at tjenestene blir mer oversiktlige og tilgjengelige for publikum. Det må legges til rette for løsninger som muliggjør at kommunikasjonen med kommunens innbyggere og næringsliv i hovedsak kan foregå digitalt, og som samtidig automatiserer og forenkler det administrative arbeidet.

Det er i 2019 arbeidet med en rekke ulike områder innenfor digitalisering og IKT. Dette gjelder alt fra arbeidet med å videreutvikle og oppgradere kommunens driftsplattform, infrastruktur og systemløsninger, til anskaffelser av ulike løsninger og til kompetanseutvikling. Det er gjennom året lagt grunnlag for at en i 2020 kan få etablert enklere løsninger for innbyggerne for tilgang til kommunal og statlig informasjon og tjenester. Kommunen har i perioden etablert egen Min side-løsning på kommunens hjemmeside, som gir innbyggerne tilgang til kommunal informasjon på en enkel måte.

Nesten alle kommunens lokasjoner er koblet opp med fiber, og dekningsområder for Wifi-løsninger i kommunens enheter er bygd ut vesentlig de siste årene. Dette for å sikre bedre kapasitet og bedre tilgjengelighet til nødvendige tjenester.

Det er startet opp et omfattende sikkerhetsarbeid knyttet til innføring av GDPR og IKT-sikkerhet generelt. Kommunen har utnevnt eget personvernombud, og det er anskaffet IKT-løsninger, som også inneholder e-læringsmodul for kompetanseheving.

Digitaliseringen fortsetter innenfor helse og omsorg gjennom etablering av nye digitale arkivløsninger og løsninger for elektronisk dokumentflyt (SvarInn/SvarUt) for flere av virksomhetsområdets fagsystemer.

Fra midten av mars i 2019 ble Digisos satt i drift. Dette innebærer at sosialhjelpsknader fylles ut digitalt og sendes fra pc/nettbrett/mobil og deretter importeres direkte via SvarInn til Velferd, som er saksbehandlingssystemet til enheten Sosiale tjenester i NAV. For perioden mars til desember 2019 ble 2.589 forsendelser mottatt. Av dette er 1.865 søknader om sosialhjelp. De øvrige forsendelsene gjelder ettersendelse av dokumentasjon til søknader. Dette er forsendelser som tidligere ble mottatt på papir, som ble behandlet manuelt og skannet inn i fagsystemet.

Ved oppstart av skoleåret 2019/2020 startet elevene og lærerne ved barneskolene nord i kommunen med iPader. Etter en evaluering av erfaringene med bruk av iPader ved 8. trinn ved Furnes ungdomsskole og PC-er ved 8. trinn ved Moelv ungdomsskole skoleåret 2018/2019, ble det besluttet at alle elever (8.-10. trinn) fra skolestart høsten 2019 skal benytte PC-er i undervisningen. I løpet av høsthalvåret 2019 ble det gjennomført kompetanseheving for lærerne i pedagogisk bruk av iPader og PC-er. Med denne innføringen av iPader og PC-er har alle elevene hver sin digitale enhet. Arbeidet med nødvendige oppgraderinger av digitale visningsflater i undervisningsrom har fortsatt fra forrige periode.

Ved skolestart i august 2019 ble det også innført nytt skoleadministrativt system. Et program som blant annet håndterer elev- og ansattadministrasjon, timeplanlegging, eksamen og halvårsvurderinger. I løpet av skoleåret 2019/2020 vil det bli gjennomført kurs i bruk av de forskjellige modulene for aktuelle personer ved alle skolene.

I november 2019 ble iPad utlevert til alle nyvalgte representanter i kommunestyret, og det ble tatt i bruk elektroniske sakslister. Det betyr at sakslister ikke lenger trykkes opp og sendes ut via Posten. Dette innebærer besparelser på trykkeutgifter og porto.

Innkjøpsområdet

Siden januar 2018 har Ringsaker kommune benyttet digitalt konkurransegjennomføringsverktøy (KGV) og kontraktsadministrasjonsverktøy (KAV), og anskaffelseskonkurranser over kr 100.000 skal i hovedsak gjennomføres ved bruk av disse verktøyene (rammeavtaler/kontraktsinngåelser o.l.). Dette bidrar til bedre, enklere, raskere og sikrere anskaffelser, samt forenklet og forbedret avtaleinngåelse, informasjon og kontraktsoppfølging. KGV og KAV er integrert mot kommunens journal- og saksbehandlingssystem Websak.

Ringsaker kommune deltar i et interkommunalt innkjøpssamarbeid med kommunene Stange, Løten, Hamar og Elverum. Samarbeidet består av å gjennomføre konkurranser og forvalte avtaler på vegne av innkjøpssamarbeidet. Pr. i dag har Ringsaker kommune ca. 150 rammeavtaler og kontrakter, hvor 29 er interkommunale rammeavtaler.

Forebyggende arbeid overfor barn og unge

I Ringsaker kommune samordnes det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet for barn og unge gjennom SLT-modellen (Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak). SLT er et samarbeid mellom Ringsaker kommune og Ringsaker lensmannskontor. Også statlige og fylkeskommunale aktører, næringsliv og frivillige organisasjoner hører med i dette nettverket. Modellen sørger for å koordinere kunnskap og videreutvikle tverrfaglig/tverretattlig samarbeid innenfor rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid. SLT-koordinator sikrer at alle som arbeider med dette møtes regelmessig, oppnår en felles problemforståelse og samordner sine ressurser. Innsatsområder i 2019 har blant annet vært rusforebygging, barn og ungdoms bruk av internett, skolefravær, mobbing, psykisk helse, radikaliserings og vold.

Det er gjennom SLT etablert tverrfaglige oppvekstteam på kommunens to største barneskoler, alle ungdomsskolene og i videregående skole. I oppvekstteamene drøftes og behandles saker som angår elever, skolemiljø og lokalmiljøet generelt. Målet er å avdekke og gi rask oppfølging av barn og unge som er i risikozonen for å begå, har begått eller blitt utsatt for lovbrudd. Det er i 2019 gjennomført et felles oppvekstteam møte for alle barneskolene i kommunen.

Det ble i 2019 opprettet en ressursgruppe som jobber med utfordringer i forhold til skolefravær, skolevegring og rutiner knyttet til dette. Det ble gjennomført en fagdag med 50-60 deltagere fra SLT-samarbeidet der fokuset var tverrfaglig samarbeid, identifisering og forebygging av skolefravær.

I 2019 inngikk kommunen en samarbeidsavtale med KoRus-Øst om å utvikle og pilotere et kunnskapsbasert forebyggende program rettet mot foreldre i grunnskolen. Programmet fokuserer på utfordringer og kommunikasjon knyttet til bruk av spill og sosiale medier, og har som intensjon å skape gode skjermvaner og øke foreldrenes kunnskap og involvering i barnas skjermliv. Sju barneskoler i kommunen deltar i pilotprosjektet.

SLT har arbeidet systematisk og målrettet med rusforebygging blant barn og ungdom i flere år, og dette har vært et stort innsatsområde i 2019. Tidlig intervensjon unge og rus (TIUR) har som mål å forebygge at unge utvikler varige problemer knyttet til rus og kriminalitet. TIUR fulgte opp hele 80 ungdommer i 2019. Gjennom et samarbeidsprosjekt har Ringsaker kommune og Korus-Øst i 2019 arbeidet for å utvikle kompetanse og implementere et nytt program i forbindelse med oppfølging av ungdommer i TIUR. Her er relasjonen mellom ungdom og pårørende sentral. I forbindelse med dette prosjektet har kommunen tatt initiativ til å spre kompetanse og erfaring vedrørende rusforebygging til andre kommuner i regionen gjennom å avholde to nettverksmøter. Møtene i nettverket videreføres i 2020.

Politiråd

Politirådet i Ringsaker består av følgende faste medlemmer: ordfører, rådmann, lensmann, politikontakt, kommunalsjef for skole- og barnehage og SLT-koordinator, som er rådets sekretær. Politirådet har hatt ett møte i 2019, der det blant annet ble diskutert utviklingstrekk knyttet til kriminalitetsbildet i Ringsaker.

I samarbeidsavtalen om politiråd mellom Ringsaker kommune og Innlandet politidistrikt, tjenesteenhet Ringsaker, er det enighet om at TIUR og unges bruk av internett skal være satsningsområder lokalt. I tillegg skal temaene vold i nære relasjoner, vold og overgrep mot barn, radikalisering, voldelig ekstremisme og hatkriminalitet alltid drøftes.

Fastlegeordningen og legevakt

Ringsaker har 27 fastlegeavtaler fordelt på sju legesentre. Legesentrene er jevnt fordelt geografisk i kommunen, med unntak av Furnes- og Nydalsområdet der det ikke er legekantor. Legene mottar tilskudd på kr 499 fra kommunen pr. år for hver pasient de har på listen.

Det er få kvalifiserte søkere til ledige fastlegehjemler, og det er krevende å rekruttere gode fastleger. Ved utgangen av året var det to hjemler som var besatt av vikarer fordi en ikke har lyktes å få permanent lege i hjemmelen.

Samarbeidet med fastlegene skjer formelt gjennom oppnevnt samarbeidsutvalg som møtes 3-4 ganger i året. Representanter fra kommunen deltar også på møter i legenes allmennlegeutvalg. I tillegg er det løpende kontakt med legene i det daglige. Samarbeidet er godt.

De siste årene har det nasjonalt vært økende fokus på arbeidsbelastningen for fastlegene. Lokalt har det også kommet flere ønsker og krav fra legene om tiltak for å bedre deres situasjon. Fem av legesentrene har fremmet ønske om at kommunen skal overta ansvaret for driften av legesenteret. Dette ble avslått på grunn av kostnadene ved en slik løsning og at rammebetingelser for fastlegeordningen kan bli endret i forbindelse med forespeilet fastlegemelding fra regjeringen som legges frem våren 2020.

Ringsaker kommune har to turnusleger, for tiden plassert ved Portalen legesenter (tidligere NAF-gården legekantor) og Moelv legesenter. Etter ny forskrift om spesialisering for leger blir turnusleger heretter kalt Lis 1 (leger i spesialisering 1). Endringene har medført krav til økt oppfølging fra

kommunen. I tillegg tar Brumunddal og Herredshuset legesenter imot legestudenter i praksis fra Universitetet i Oslo.

Ringsaker kommune deltar i pilotprosjekt Primærhelseteam som én av ni kommuner, og den eneste i innlandet. Det er legesentrene Brumunddal og Herredshuset som er involvert. Prosjektet ledes av Helsedirektoratet og skal prøve ut at sykepleier er ansatt på legesenteret, og som sammen med lege og helsesekretær skal følge opp enkelte pasientgrupper på en bedre måte. Både faglig metode og finansiering blir utprøvd og evaluert. Prosjektet er utvidet både i tid og omfang, og Moelv legesenter vil delta i prosjektet fra 1.3.2020.

Ringsaker kommune har legevaktsamarbeid med Hamar og Lillehammer. Ca. 9.000 av innbyggerne nord i kommunen sokner til Lillehammer legevakt, resten til Hedmarken legevakt. Det er bemannet daglegevakt ved Hedmarken legevakt. For nordre deler av kommunen er det etablert en ordning som innebærer at daglegevaktansvaret sirkulerer mellom legekantorene.

Avtaler med privatpraktiserende fysioterapeuter

Privatpraktiserende fysioterapeuter er en viktig del av kommunehelsetjenesten, men skiller seg ut ved at de er organisert ved hjelp av avtalehjemler. Ringsaker har avtale med 30 privatpraktiserende fysioterapeuter. Til sammen har disse 21,8 hele driftstilskudd fordelt på åtte institutter. Fysioterapeutene mottar et tilskudd på kr 447.720 pr. år for full hjemmel. Avtale med kommunen gir fysioterapeutene rett til refusjon fra Helseøkonomiforvaltningen (Helfo).

Kommunen hadde tidligere en selskapsavtale med Frisk helse- og arbeidsklinikken. Eierforholdet i dette selskapet ble endret i 2019, og gjenværende eiere ønsket overgang til ordinære individuelle avtaler. Kommunen støttet endringen. Fysioterapeutene i tidligere Frisk helse- og arbeidsklinikken har sammen med Frisk barn dannet instituttet Frisk fysio.

Det er ikke lenger behov for henvisning fra lege for å gå til fysioterapeut. Denne endringen ser ut til å fungere bra for fysioterapeutene. Det er som tidligere stor etterspørsel etter fysioterapi, og det arbeides kontinuerlig med å redusere ventelistene.

Etter utarbeidelse av fysioterapiplanen i 2014 er det etablert et formelt samarbeidsutvalg mellom kommunen og kontaktperson for fysioterapeutene. Samarbeidet er godt.

Samfunnsmedisinsk enhet

Felles samfunnsmedisinsk enhet for Hamarregionen ble etablert i 2014 med 6,5 årsverk, hvorav 3,5 årsverk kommuneoverlege og 3 årsverk rådgiver miljørettet helsevern. Det er inngått egen samarbeidsavtale og leveranseavtale med Hamar kommune. En av kommuneoverlegene har Ringsaker kommune som hovedansvar. Gjennom 2019 har enheten hatt stor aktivitet innen alle avtalte tjenester, slik som tilsyn og godkjenning av skoler og barnehager, smittevernplan og helseberedskapsplaner. I løpet av 2019 har bemanningen ved enheten blitt stabil. Ordningen med interkommunal enhet innen samfunnsmedisin fungerer godt.

Folkehelse

For å sikre ivaretagelse av langsiktig og helhetlig planlegging på folkehelseområdet er det vedtatt et oversiktsdokument over helsetilstanden til befolkningen i Ringsaker kommune. Gjennom 2019 har det vært jobbet med grunnlag for revisjon av dette dokumentet. Det jobbes forebyggende med folkehelse innen svært mange områder, og folkehelsearbeidet er integrert i all planlegging i kommunen. En har i 2019 en rekke tiltak innenfor ulike områder, slik som tiltak for økt læringsutbytte, aktivitetstilbud, gang- og sykkelveger, utvikling av friområder, sosiale møteplasser m.m., som alle vil bidra til bedre folkehelse. Frivilligplanen, som ble vedtatt i 2018, og tiltakene som VilMer bidrar til, gjør at en i 2019 har videreutviklet samspeilet med frivillige for å bedre folkehelsen. Frisklivssentralen, som ble etablert i

2016, er et tilbud for de som har økt risiko for eller som har utviklet sykdom, og som trenger oppfølging av helsepersonell for å endre levevaner og mestre sykdom.

Kommunevalget 2019

Valgloven pålegger kommunen ansvaret for gjennomføringen av kommunestyrevalg og fylkestingsvalg. Det ble i 2019 gjennomført valg til nytt kommunestyre og til fylkesting. Loven konkretiserer hvilke oppgaver som skal utføres ved gjennomføringen. Felles for oppgavene er at kommunen må utføre andre administrative funksjoner enn de som for øvrig inngår i den løpende driften. Det har også vært knyttet arbeid til saker til politisk behandling i etterkant av kommunevalget.

Ringsaker kommune fikk uvurderlig hjelp av «valgfrivillige» under avviklingen av kommune- og fylkestingsvalget 2019.

2.3 Barnehage (VO nr. 20)

200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage
204 Nes barnehage
205 Tømmerli barnehage
206 Hempa og Vesleparken barnehage
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage
209 Bakkehaugen barnehage

Barnehageleder:
Trine Nymoen
Gunn Bjerke
Tone Beate Kristiansen
Britt Merete Hval
Gry Gulliksen
Anne Lene Alhaug
Mette Linnerud
Line Nordvik

2.3.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter barnehage tilbud til alle barn i Ringsaker i alderen 0 til 6 år.

Ringsaker kommune driver 16 barnehager organisert i åtte resultatenheter. I tillegg er det åpen barnehage ved Familiens Hus i Brumunddal, Nes og Moelv. To avdelinger i paviljonger ved Lismarka barnehage og ved Moelv barnehage er faste plasser i midlertidige lokaler. Det er 20 private barnehager fordelt på 15 ordinære barnehager og fem familiebarnehager.

Karusellkoret ble i mai 2019 arrangert for fjerde året på rad. Femåringer fra barnehager i hele kommunen kom til Prøysenhuset for å oppleve ekte sangglede.

Kommunen som barnehagemyndighet yter tjenester til de private barnehagene. Dette innebærer blant annet veiledning, godkjenning, tilsyn og formidling av offentlige tilskudd etter forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager. Videre behandles søknader om kommunal tilrettelegging i

barnehagen for barn med nedsatt funksjonsevne, søknader om spesialpedagogisk hjelp for barn under opplæringspliktig alder, og søknader om redusert foreldrebetaling og fritak i 20 timer pr. uke for 2-, 3-, 4- og 5-åringene i husholdninger med lav inntekt.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) er sakkyndig instans i saker om spesialpedagogisk hjelp. Videre bistår de barnehagene i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å tilrettelegge barnehagetilbudet for barn med særlige behov. Helsestasjon og PPT har i samarbeid etablert tilbud om åpen barnehage ved Familiens Hus.

2.3.2 Hovedkommentar

Ved barnehageopptaket 2019/2020 økte søkertallet med 53 fra forrige opptak, 38 for barn under 3 år og 15 for barn over 3 år. Kommunen har hatt full barnehagedekning i flere år med de nye etableringene som er gjennomført. Med økt søkertall i Brumunddal og Furnes de to siste årene ble det behov for å etablere nye plasser i disse områdene fra høsten 2019, for å gi tilbud til alle barn med lovfestet rett til plass. I Hempa barnehage i Brumunddal ble det etablert en friluftsavdeling med 14 plasser og i Bakkehaugen barnehage ble antall plasser utvidet med åtte. Simenstua barnehage i Furnes åpnet en ny avdeling med 12 barn i alderen 0 til 3 år. Gjennom året var det få ledige plasser for nye søkere i Brumunddal. I Furnes økte kapasiteten fordi Marihøna gårds- og friluftsbarnhage åpnet en ny avdeling i desember. I Moelv, nordre Ringsaker og på Nes var det noe ledig kapasitet, slik at nye søkere gjennom året har fått tilbud. Antall nye søkere avhenger i stor grad av fødselstall og tilflytting. Med økt tilflytting kan det forventes en ytterligere økning i søkertallet framover.

12. mars ble «Barnehagedagen 2019» markert over hele landet for å synliggjøre kvaliteten i norske barnehager. Under slagordet «Jeg lurer på...» fikk barna i Tømmerli barnehage testet ut en rekke sansevekkende aktiviteter. Formålet var å stimulere til undring, nysgjerrighet og entusiasme.

Barnehagene arbeider kontinuerlig med ulike tiltak for å videreutvikle kvaliteten på tjenestetilbudet. Det gjennomføres felles kompetansetiltak for alle barnehagene. Fra høsten 2017 deltar Ringsaker i

FoU-prosjektet *Kultur for læring* med alle de kommunale barnehagene og private ordinære barnehager. Satsingen *Kultur for læring* har som hovedmål at barn og unge i Hedmark skal vokse opp i en kultur for læring som motiverer til utdanning og deltakelse i samfunns- og arbeidsliv. Fylkesmannen og kommunene i Hedmark har utviklet en samordnet arbeidsform med profesjonelle læringsfellesskap som skal bygge opp under dette. Høgskolen Innlandet ved SePU (Senter for praksisrettet utdanningsforskning) er faglig ansvarlige for FoU-prosjektet, og de utarbeider kompetansepakker som barnehagene bruker. De ansatte er delt i grupper, og profesjonelle læringsfellesskap og pedagogisk analyse brukes som verktøy. I tillegg er det arrangert felles kompetansetiltak opp mot prosjektets målsetting, blant annet for barnehagelederne og gruppelederne.

I august 2019 ble det gjennomført felles planleggingsdag for kommunale og private barnehager med godt over 450 deltakere. Målet med dagen var å gi barnehagene felles kunnskap, og samle alle barnehagene i arbeidet med en helhetlig barnehagesektor. Tema var *Gode rutinesituasjoner i barnehagen, hvordan kan vi utnytte disse til å lage gode språkstimulerende læringsmiljø?* SePU har utarbeidet en kompetansepakke med dette temaet, og barnehagene arbeider videre med denne gjennom barnehageåret. Implementering av rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver ses i sammenheng med *Kultur for læring*.

Det arbeides med barnehagens digitale praksis. Barna skal bruke digitale verktøy til utforskning, lek, kreativitet og læring. I forbindelse med digitaliseringsprosjektet i skolen har Simenstua, Furnes og Kilstad barnehage et pilotprosjekt der barna skal bruke iPad i læringsprosesser, hvor målet er å leke seg til ny kunnskap innen ulike fagområder.

For å videreutvikle og styrke barnehagenes arbeid med tidlig innsats og tilrettelegging av tilbud for barn med nedsatt funksjonsevne bidrar PPT med kompetanseheving.

2.3.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse for barnehagene i 2019. Gjennom deltakelse i FoU-prosjektet *Kultur for læring* ble det gjennomført en spørreundersøkelse i 2017, der den ene delen er en foreldreundersøkelse. Videre er tilsvarende undersøkelse gjennomført høsten 2019. Barnehagene arbeider med resultatene i 2020.

Brukere	Mål	Resultat
Barnehageplass til alle som ønsker det, 0-5 år	100 %	99 %
Barnehageplass til alle som ønsker det, 3-5 år	100 %	100 %

Barnehageplass til alle som ønsker det gjelder søkere ved hovedopptaket. Alle søkerne med lovfestet rett fikk tilbud, noen få av de yngste barna fikk avslag. Noen barn fikk tilbud i en barnehage foreldrene ikke hadde søkt, og noen få som har barnehageplass, fikk avslag på å bytte barnehage.

Resultatenhetene i VO 20 Barnehage har i desember 2019 gjennomført medarbeiderundersøkelse, og 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Svarprosenten var på 85,2 % for virksomhetsområdet samlet sett. Resultatene forelå rett før årets slutt, og enhetene vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	Individuelt	8,8 %

Barnehagene hadde et samlet sykefravær i 2019 på 8,8 % mot 9,7 % i 2018.

Sykefravær	Mål	Resultat
200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	11,0 %	8,6 %
201 Fagernes, Fossen og Moelv barnehage	8,5 %	9,7 %
204 Nes barnehage	10,0 %	11,2 %
205 Tømmerli barnehage	10,0 %	9,2 %
206 Hempa og Vesleparken barnehage	10,0 %	7,7 %
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	7,0 %	7,5 %
208 Simenstua, Furnes og Kylstad barnehage	9,0 %	7,9 %
209 Bakkehaugen barnehage	10,0 %	8,3 %

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	27,30	27,90	27,90	27,90
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	41,47	41,47	41,47	41,47
204 Nes barnehage	37,54	38,84	38,84	38,84
205 Tømmerli barnehage	14,82	15,82	15,82	15,82
206 Hempa og Vesleparken barnehage	20,64	21,64	21,64	24,64
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	27,32	28,52	28,52	28,52
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage	26,59	28,99	28,99	33,49
209 Bakkehaugen barnehage	24,80	25,80	25,80	28,20
249 Barnehageformål – ikke fordelt enheter	5,00	5,00	5,00	5,00
Sum årsverk VO 20 barnehage	225,48	233,98	233,98	243,88

I forbindelse med barnehageopptaket 2019/2020 ble det nødvendig å utvide kapasiteten i tre barnehager, Hempa, Bakkehaugen og Simenstua, noe som medførte en økning i antall årsverk på 9,9 fra budsjett 2019. Av disse er 0,5 årsverk assisterende barnehageleder, 4,0 årsverk barnehagelærer og 5,4 årsverk barne- og ungdomsarbeidere.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	266 683	275 379	292 343	302 980
Driftsinntekter	39 335	45 312	49 664	60 301
Netto driftsutgifter	227 348	230 067	242 679	242 679

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	2 323	1 969	2 606	5 855
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	2 323	1 969	2 606	5 855

I 2019 er det investert i nye lekeapparater på uteområdet i Moelv og Nes barnehager. Det er utført utbedringer i henhold til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, mv. i Buttekvern og Fredheimvegen barnehager. I Hempa barnehage ble det oppført en grillhytte i forbindelse med åpning av ny uteavdeling. I Simenstua barnehage ble det anskaffet møbler og inventar i forbindelse med åpning av ny avdeling, og i Fredheimvegen barnehage ble det bygget nytt vognrom i forbindelse med omgjøring av en storbarnsavdeling til småbarnsavdeling.

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	11 401	11 730	-329	-2,9 %
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	17 878	17 996	-118	-0,7 %
204 Nes barnehage	17 904	17 594	310	1,7 %
205 Tømmerli barnehage	7 636	7 500	136	1,8 %
206 Hempa og Vesleparken barnehage	11 097	11 120	-23	-0,2 %
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	13 561	13 474	87	0,6 %
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage	14 540	14 281	259	1,8 %
209 Bakkehaugen barnehage	12 518	12 155	363	2,9 %
249 Barnehageformål – ikke fordelt enheter	136 144	137 103	-959	-0,7 %
Sum	242 679	242 952	-273	-0,1 %

Rapport fra resultatene**200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage**

Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage har i 2019 gitt plass til 75 barn i alderen 0 til 6 år. På grunn av mindre behov for plasser ved hovedopptaket, er en avdeling i Lismarka barnehage midlertidig stengt. Det var noe ledig kapasitet i barnehagene gjennom året. Bemanningen er tilpasset antall barn. Høsten 2019 ble det ansatt assisterende leder i enheten. Ledelsen består nå av barnehageleder, assisterende leder og arbeidsleder.

Enhetens hovedmål er at barna med lek og glede skal oppleve vennskap, trygghet og tilhørighet i et stimulerende læringsmiljø. Arbeidet med å implementere FoU-prosjektet *Kultur for læring* fortsetter, og det utvikles ny kompetanse gjennom profesjonelle læringsfelleskap. Det arbeides med å heve kvaliteten på foreldresamarbeidet. Fra høsten 2019 arbeider enheten med å videreutvikle rutinesituasjonene gjennom å bruke kompetansepakken fra *Kultur for læring, Gode rutinesituasjoner i barnehagene*. Et språkstimulerende læringsmiljø og barns lek og eksperimenterende virksomhet implementeres i arbeidet. Det er viktig å skape et godt og utviklende miljø med gode relasjoner mellom barna og mellom barn og voksne.

Det arbeides med en felles plattform mellom barnehagene med felles målsettinger, grunnsyn og verdisyn. Samhold og godt samarbeid mellom avdelingene i enheten vektlegges. Arbeidet med å utnytte hverandres kompetanse i forhold til ulike temaer er godt i gang.

Enheten legger vekt på lek, læring og skapende prosesser med bruk av digitalt verktøy. Våren 2019 ble det anskaffet interaktiv monitor til Brøttum barnehage.

Enheten arbeider med å få godkjent Brøttum barnehage etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, mv. Det etableres en ny grovgarderobe slik at barna ikke må krysse ren sone når de er ute og skal inn på toalettet. Arbeidet fortsetter i 2020.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember med en svarprosent på 86,2 %. Resultatene følges opp i 2020.

Gjennomsnittlig sykefravær var i 2019 på 8,6 %. Dette er en nedgang på 4,3 prosentpoeng fra 2018. Det arbeides systematisk på gruppe- og individnivå for å redusere sykefraværet. De sykmeldte blir fulgt opp etter gjeldende retningslinjer for IA-bedrifter.

Enheten har tre ansatte som arbeider frivillig deltid.

Regnskapet viser et merforbruk på kr 329.000 ved årets drift, som knytter seg til redusert foreldrebetaling ved en stengt avdeling i Lismarka, reduserte inntekter grunnet søskenmoderasjon og barn med rett til barnehageplass som har senere oppstart. Pr. 1.8.2019 hadde enheten 10 ledige plasser. Enheten har lavere sykepengerefusjoner enn budsjettert, samt økte utgifter ved at telefoniløsningen er blitt oppgradert. Merforbruket dekkes av enhetens disposisjonsfond.

201 Fagernes, Fossen og Moelv barnehage

Fagernes, Fossen og Moelv barnehage har i 2019 i gjennomsnitt gitt plass til 138 barn i alderen 0 til 6 år. Flere av søkerne hadde lovfestet rett til å starte i barnehagen i september, oktober og november, så det var færre barn på småbarnsavdelingene tidlig på høsten. Det var noe ledig kapasitet i Fagernes og Fossen barnehage fra høsten, og flere som søkte etter hovedopptaket fikk plass. Det har ikke vært behov for å åpne den stengte avdelingen i Moelv barnehage.

Enheten har som hovedmål at alle barn skal styrke sin identitet og utvikle et positivt selvbilde. Et godt leke- og læringsmiljø, inkluderende fellesskap og gjensidig respekt er viktige faktorer i arbeidet for å nå målet.

I FoU-prosjektet *Kultur for læring* arbeides det med å forbedre rutinesituasjonene med vekt på organisering, gode relasjoner og språkstimulering. Det foretas skriftlige observasjoner med påfølgende refleksjon i personalgruppen. Dette oppleves som en god metode for forbedring og kompetanseheving for alle.

Enheten satser mye på uteliv og opplevelser i skog og mark. Tre ansatte har gjennom året deltatt på kurs i uteaktiviteter hos Naturpilotene for å bli mer kreative på dette området.

To pedagogiske ledere tar videreutdanning i *Språkutvikling og språklæring* ved Høgskolen i Innlandet. Enheten har hatt to lærlinger i barne- og ungdomsarbeiderfaget i 2019. Fossen barnehage er partnerbarnehage for Høgskolen i Innlandet, og flere barnehagelærerstudenter har hatt praksis i barnehagen i løpet av året.

I Moelv barnehage er det foretatt oppgradering av utelekeplassen med flere nye lekeapparater, nytt underlag under gamle lekeapparater og noe asfaltering.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember med en svarprosent på 73,3 %. Resultatene følges opp i 2020.

Sykefraværet i 2019 var på 9,7 %, noe som er en nedgang på 2,8 prosentpoeng fra 2018. Fraværet er hovedsakelig langtidsfravær utover 57 dager. Sykmeldte blir fulgt opp etter retningslinjene for IA-bedrifter. Det samarbeides med NAV Arbeidslivssenter, Mjøsanker og HMS-rådgiver.

Enheten har åtte ansatte som arbeider deltid, hvorav fire ansatte arbeider ufrivillig deltid. Disse fire vil bli prioritert ved ledighet i aktuell stilling.

Regnskapet viser et merforbruk på kr 118.000 ved årets drift, som skyldes redusert foreldrebetaling grunnet søskenmoderasjon, ledige plasser og barn med senere oppstart i barnehagene. Merforbruket dekkes av enhetens disposisjonsfond.

204 Nes barnehage

Nes barnehage har i 2019 i gjennomsnitt gitt tilbud til 142 barn i alderen 0 til 6 år. Enheten har en høy andel ansatte med formell fagkompetanse innen arbeid med barn.

Enheten har over flere år arbeidet bevisst med å skape en *vi-kultur*, der alle ansatte har god innsikt og kjennskap til enhetens pedagogiske mål og er stolte av arbeidsplassen sin. Det legges vekt på å gjøre barnehagen til en enda bedre læringsarena for barn og voksne gjennom faglig fokus. FoU-prosjektet *Kultur for læring* er et viktig bidrag i dette arbeidet i tillegg til arbeidet med antall, rom og form, engelsk, fysisk aktivitet, *Grønne tanker – glade barn* og *DUÅ – de utrolige årene*. I 2019 har alle de pedagogiske lederne deltatt på lederutviklingskurs i regi av Ringsaker kommune.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember med en svarprosent på 87,2 %. Resultatene følges opp i 2020.

Enheten hadde i 2019 et sykefravær på 11,2 %, noe som er en nedgang på 0,9 prosentpoeng fra 2018. Langtidsfravær utover 57 dager er høyest. Enheten har et tett samarbeid med HMS-rådgiver og NAV, og det jobbes kontinuerlig med både individuelle og systemrettede tiltak.

Enheten har 14 ansatte som arbeider frivillig deltid og fem ansatte som arbeider ufrivillig deltid. Ansatte som arbeider ufrivillig deltid blir ivaretatt ved at stillingen økes midlertidig med vikartimer i påvente av ledig fast hjemmel.

Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 310.000 ved årets drift. Enheten har gjennom høsten hatt ledige plasser. For å redusere utgiftene er stillinger eller deler av stillinger holdt vakante. I tillegg har enheten høyere sykelønnsrefusjoner enn budsjettert.

205 Tømmerli barnehage

Tømmerli barnehage har gjennom 2019 gitt barnehagetilbud til 53 barn i alderen 0 til 6 år. Det var noe ledig kapasitet i august, men i løpet av høsten/vinteren ble plassene fylt opp.

Enheten har videreført arbeidet med FoU-prosjektet *Kultur for læring*. Høsten 2019 startet arbeidet med kompetansepakken *Gode rutinesituasjoner i barnehagen*, og personalet samarbeider i profesjonelle læringsfellesskap med tiltak innen dette temaet. De ansatte reflekterer sammen, utvikler og endrer praksis for å forbedre kvaliteten på tilbudet.

Enheten har videreført arbeidet med psykologisk førstehjelp, *Grønne tanker – glade barn* med de eldste barna. Dette er et opplegg med temasamlinger for barna som skal bidra til at de blir tryggere på å uttrykke egne følelser.

Arbeid med engelsk, antall, rom og form, leseglede og språkstimulering videreføres. Dette er en viktig del av arbeidet med barna i barnehagehverdagen.

I løpet av 2019 har alle de pedagogiske lederne deltatt på lederutviklingskurs i regi av Ringsaker kommune.

To pedagoger fullførte 30 studiepoeng videreutdanning i henholdsvis *Veiledning for praksislærere* og *Barns språkutvikling og språklæring* våren 2019. Fra høsten begynte en pedagog på videreutdanning i *Veiledning for praksislærere*.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember med en svarprosent på 88,9 %. Resultatene følges opp i 2020.

Sykefraværet for 2019 var på 9,2 %, noe som er en økning på 3,4 prosentpoeng fra 2018. Langtidsfravær ut over 57 dager er høyest. Det arbeides kontinuerlig med sykefraværet i samarbeid

med HR-avdelingen og NAV Arbeidslivssenter, og kommunens retningslinjer for oppfølging av sykmeldte følges.

Enheten har fire ansatte i deltidstillinger som alle arbeider frivillig deltid.

Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 136.000 ved årets drift. Mindreforbruket skyldes i hovedsak at utgifter til vikarer ved sykefravær er lavere enn sykelønnsrefusjonene.

206 Hempa og Vesleparken barnehage

Hempa og Vesleparken barnehage har i 2019 gitt tilbud til 84 barn i alderen 0 til 6 år.

Fra august 2019 ble Hempa barnehage utvidet med en friluftsavdeling for barn over 3 år for å ivareta alle søkere med lovfestet rett til plass. Videre ble en storbarnsavdeling gjort om til en småbarnsavdeling. Hempa barnehage har etter dette fire avdelinger, som tilpasser aldersgrupper etter behov.

Vesleparken barnehage har to avdelinger, en utvidet småbarnsavdeling med barn i alderen 0 til 3 år, og en avdeling med barn i alderen 3 til 6 år.

Enheten legger vekt på trygghet, kvalitet, livsmestring, bærekraftig utvikling, bruk av naturen og nærmiljøet i det pedagogiske arbeidet.

Barn fra Hempa barnehage lærte å lage fiskesuppe med skrei og blåskjell på Geitmyra Ringsaker matkultursenter for barn.

Enheten arbeider systematisk med kompetanseheving. FoU-prosjektet *Kultur for læring* videreføres, og fra august 2019 startet arbeidet med kompetansepakken *Gode rutinesituasjoner i barnehagen*. I tillegg fortsetter enheten tiltaket *Grønne tanker – glade barn*. Dette er et program om psykologisk førstehjelp for barn rettet mot å stimulere barnas tanke- og følelsesbevissthet. Enheten arbeider med trygg

tilknytning, *Trygghets sirkelen (Circle of Security)*, relasjonskompetanse mellom barn og mellom barn og voksne. Innholdet i *Trygghets sirkelen* er å øke voksnes bevissthet og kompetanse for å skape trygghet, vise godhet, regulere barnas følelser og hjelpe til i lek og vennskap. For å styrke lederrollen deltok alle de pedagogiske lederne på lederutviklingskurs i regi av Ringsaker kommune.

Enheten arbeider med tiltak for å få ny godkjenning etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, mv. i begge barnehagene. Avvikene som må rettes opp skyldes kryssforurensing ved at barna må krysse ren sone når de er ute og skal inn på toalettet. For å lukke avvikene etableres en ny felles grovgarderobe i Hempa barnehage, og det bygges et nytt toalett med inngang direkte utenfra i Vesleparken barnehage. Det foreligger en fremdriftsplan og resterende tiltak gjennomføres våren 2020.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember med en svarprosent på 96,4 %. Resultatene følges opp i 2020.

Enheten har et sykefravær de siste 12 månedene på 7,7 %, noe som er en økning på 2,1 prosentpoeng fra 2018, men under målsettingen på 10 %. Det meste av sykefraværet skyldes langtidsfravær. Enheten arbeider kontinuerlig med oppfølging av sykmeldte, og det samarbeides med NAV Arbeidslivssenter, HMS-rådgiver og bedriftshelsetjenesten.

Det er fire deltidsansatte, hvorav én arbeider ufrivillig deltid, og tre arbeider frivillig deltid. Den ansatte med ufrivillig deltid blir tilbudt større stilling ved ledighet.

I forbindelse med etableringen av friluftsavdelingen ble det opprettet tre nye årsverk, en pedagogstilling og to barneveileder-/fagarbeiderstillinger. Friluftsavdelingen har fått en egen base med stor grillhytte med innlagt strøm.

Regnskapet viser et merforbruk på kr 23.000 ved årets drift, inkludert inntektsføring av kr 202.000 fra enhetens disposisjonsfond. Merforbruket skyldes for en stor del utgifter i forbindelse med etablering av den nye uteavdelingen og omgjøring av en avdeling til småbarnsavdeling. Enheten har også lavere inntekt fra foreldrebetaling på grunn av senere oppstart i barnehagene.

207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage

Buttekvern og Fredheimvegen barnehage har i 2019 gitt tilbud til 104 barn i alderen 0 til 6 år. Enheten har bestått av fire storbarnsavdelinger med 18 barn pr. avdeling, en småbarnsavdeling med ni barn, to småbarnsavdelinger med tolv barn og en avdeling med 14 barn i alderen 2 til 6 år.

På grunn av behov for å gi tilbud til flere barn under 3 år ble en avdeling i Fredheimvegen barnehage endret til småbarnsavdeling fra høsten 2019. Det ble blant annet bygd vognskjul/soveplass. I tillegg har Fredheimvegen barnehage gjennomført omfattende ombygging og oppgradering. For å få barnehagen godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, mv. er det etablert nye garderober og toalett/stellerrom. Tiltaket er delvis finansiert av enhetens fondsmidler. Prosjektene ferdigstilles våren 2020 og godkjenningen forventes klar i april 2020.

Buttekvern barnehage ble i 2019 godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehage og skole, mv.

Enheten har foretatt endringer i organisasjonsstruktur og personalplanlegging. Administrasjonen fordeler arbeid og oppgaver på begge barnehagene. Dette gir en mindre sårbar struktur og bidrar til å få en bedre utnyttelse av den interne kompetansen. Enheten arbeider systematisk med helhet og samarbeid.

Det pedagogiske arbeidet har vært rettet mot *Kultur for læring* og barnehagens rutinesituasjoner. Det arbeides for å skape sammenhenger i enhetens fagområder og *Kultur for læring*.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember med en svarprosent på 82,4 %. Resultatene følges opp i 2020.

Sykefraværet i 2019 var på 7,5 %, noe som er en økning på 2,3 prosentpoeng fra 2018 og noe høyere enn målsettingen på 7,0 %. Det meste er langtidsfravær, og enheten arbeider systematisk med trivsel og nærvær som tiltak for et lavere sykefravær.

Enheden har tre ansatte i deltidsstilling, hvorav en arbeider ufrivillig deltid. Denne ansatte prioriteres ved ledighet i aktuell stilling.

Enheden har i 2019 et mindreforbruk på kr 87.000, inkludert kr 200.000 i inntektsført mindreforbruk fra forrige år. Midlene var tenkt brukt i forbindelse med det pågående arbeidet i Fredheimvegen barnehage for å bli godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, mv. som ikke ble ferdigstilt i 2019, men som fortsetter i 2020.

208 Simenstua, Furnes og Kylstad barnehage

Simenstua, Furnes og Kylstad barnehage har i 2019 gitt plass til 114 barn i alderen 0 til 6 år. Fra høsten 2019 åpnet en ny avdeling i Simenstua barnehage med 12 barn i alderen 0 til 3 år. I den forbindelse ble det ansatt to nye barnehagelærere og to nye barne- og ungdomsarbeidere. I tillegg ble stillingen som assisterende barnehageleder utvidet fra 50 % til 100 %.

Å bygge med magnetklosser er en populær aktivitet for barna på «Kyllingen» i Simenstua barnehage.

Enheden har i 2019 videreført arbeidet med *Kultur for læring* og kompetansepakken *Gode rutinesituasjoner i barnehagen* med vekt på gode relasjoner og språkutvikling. I tillegg videreføres

arbeidet med *Trygghetssirkelen, Grønne tanker – glade barn*, samt det å legge til rette for tilknytning og gode overganger for barn som begynner i barnehagen og barn som bytter avdeling. En stor satsning dette året har vært temaet *Gleding*. Temaet er knyttet opp mot *Kultur for læring*, og handler om forholdet mellom barna og mellom barna og de voksne. Dette er en viktig del av relasjonsarbeidet, og skal også bidra til å hindre mobbing. Det arbeides systematisk med trivsel både for ansatte og brukere.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember med en svarprosent på 97,4 %. Resultatene følges opp i 2020.

Sykefraværet i 2019 er på 7,9 %, noe som er en økning på 0,5 prosentpoeng fra 2018. Det meste er langtidsfravær, og enheten har et tett samarbeid med HMS-rådgiver og NAV Arbeidslivssenter for å følge opp de sykmeldte.

Enheten har åtte ansatte som arbeider deltid. Fire ansatte arbeider ufrivillig deltid og fire ansatte arbeider frivillig deltid. To ansatte med ufrivillig deltid fikk i 2019 utvidet sine stillinger fra 60 % til 85 %.

I 2019 viser regnskapet et mindreforbruk på kr 259.000, inkludert kr 44.000 i inntektsført mindreforbruk fra forrige år. Mindreforbruket skyldes i all hovedsak at deler av en stilling var vakant i en periode i påvente av ny ansatt. Dette kunne gjennomføres da flere barn hadde sen oppstart utover høsten 2019.

209 Bakkehaugen barnehage

Bakkehaugen barnehage har i 2019 i gjennomsnitt gitt plass til 100 barn i alderen 0 til 6 år. På grunn av økt behov for barnehageplasser i Brumunddal ble Bakkehaugen barnehage utvidet med åtte plasser fra høsten 2019. Enheten har tre småbarnsavdelinger, hvor to avdelinger ble utvidet til 15 barn, og tre storbarnsavdelinger, hvor en avdeling ble utvidet til 23 barn. I løpet av høsten har enheten fylt opp alle plassene. Kapasitetsutvidelsen medførte behov for flere ansatte, og det ble opprettet ett årsverk barnehagelærer og 1,4 årsverk barneveileder/fagarbeider.

Barnehagen har lagt vekt på natur og uteliv knyttet opp mot rammeplanens fagområder. Natur og uteliv i barnehagen og i nærmiljøet er benyttet som en viktig arena for lek og læring. Den varierte og fine naturen har en viktig verdi som kulturbærer både for barn og voksne. Gjennom å la barna oppleve gleden av å kunne bruke naturen bidrar personalet til at barna lærer å ta vare på naturen og får en begynnende forståelse for bærekraftig utvikling.

Barnehagens hovedmål om *å skape et stimulerende miljø med vekt på trygghet, språklig – og sosial kompetanse, der barna får gode lekerfaringer og muligheter til å danne gode vennskap* bygger på kommunens og rammeplanens målsettinger, og er en satsing for det pedagogiske innholdet. Personalet i barnehagen har videreutviklet den pedagogiske praksisen gjennom arbeid med prosjektet *Kultur for læring*. Fra høsten 2019 brukes kompetansepakken *Gode rutinesituasjoner i barnehagen*, som omhandler betydningen av rutinesituasjoner av god kvalitet, slik at barna får realisert sitt potensial for trivsel, utvikling og læring.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember med en svarprosent på 73,3 %. Resultatene følges opp i 2020.

Gjennomsnittlig sykefravær i 2019 er på 8,3 %, noe som er 0,1 prosentpoeng høyere enn i 2018, men under målsettingen på 10 %. Det er langtidsfraværet som er høyest. Enheten følger opp de sykmeldte i henhold til kommunens retningslinjer.

Enheten har totalt fem deltidsansatte. Tre ansatte arbeider frivillig deltid, og to ansatte arbeider ufrivillig deltid. De som arbeider ufrivillig deltid prioriteres når det er behov for vikarer.

Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 363.000 for 2019. Dette inkluderer inntektsføring av kr 535.000 fra enhetens disposisjonsfond for å dekke merutgifter som følge av barnehageopptaket 2019/2020 med utvidelse av antall barnehageplasser og nytilsatte.

249 Barnehageformål – ikke fordelt enheter

Under dette ansvaret budsjetteres en rekke felles tiltak på barnehageområdet. Det er blant annet spesialpedagogisk hjelp for barn under opplæringspliktig alder og kommunal tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne. Det budsjetteres også kommunale tilskudd til private barnehager, kompensasjon for søskenmoderasjon til private barnehager, interkommunalt oppgjør knyttet til private barnehageplasser, felles opplæringstiltak og differensiert foreldrebetaling etter forskrift om foreldrebetaling.

I budsjettet for 2019 var det innarbeidet 121,7 mill. kroner i tilskudd til private barnehager. Til sammen ble det utbetalt 131,7 mill. kroner i løpet av året. Budsjettområdet har dermed et merforbruk på 10 mill. kroner. Merforbruket skyldes en kombinasjon av at tilskuddssatsene har økt med om lag 5,9 %, mens budsjettposten er prisframskrevet med 1,9 % fra 2018, og at det pr. 15.12.2018 var markant flere barn i private barnehager enn året før. Grunnlaget for beregning av tilskuddssatsen for 2019 er kommunens regnskap for 2017 prisframskrevet til 2019-kroner. I 2017 var det en nedgang i antall oppholdstimer i de kommunale barnehagene, slik at kommunens beregnede driftsutgifter pr. barn i barnehage ble høyere i forhold til tidligere år. I tillegg er det en økning i antall barn i de private barnehagene i årsmeldingen fra 15.12.2018. Dette antallet legges til grunn ved utregningen av driftstilskudd for 2019 til de private barnehagene. Merforbruket er dekket ved bruk av tidligere avsatte midler på disposisjonsfond.

Ringsaker kommune har hatt en besparelse i det interkommunale nabooppgjøret i 2019. Ordningen gjelder det økonomiske oppgjøret mellom kommuner når foreldre velger å ha sine barn i private barnehager utenfor bostedskommunen. I 2019 har kommunen en netto besparelse på kr 242.000.

Budsjettet for kompensasjon av ordinær søskenmoderasjon til private barnehager hadde et merforbruk på kr 227.000.

Fra 2015 ble det etablert to nasjonale ordninger for redusert foreldrebetaling til husholdninger med lav inntekt. I budsjettet for 2019 er det budsjettert med 3,192 mill. kroner til disse ordningene. Til sammen er private og kommunale barnehager kompensert med 3,596 mill. kroner for reduserte inntekter fra foreldrebetaling. Dette utgjør et merforbruk på kr 404.000. Ordningen med gratis kjernetid for 3-, 4- og 5-åringer i husholdninger med lav inntekt ble fra 1.8.2019 utvidet til også å omfatte 2-åringer. Samtidig ble innslagspunktet for ordningen økt fra kr 533.500 til kr 548.500, slik at det ble flere husholdninger som kvalifiserte til å få reduksjon i foreldrebetaling via denne ordningen. Ved utgangen av 2019 hadde til sammen 170 husholdninger søkt om redusert foreldrebetaling for innværende barnehageår, noe som er en økning på 17,2 % fra 2018.

Budsjettområdet til spesialpedagogisk hjelp og kommunal tilrettelegging har et regnskapsmessig merforbruk på 1,3 mill. kroner. Det er en økning både i antall barn som har rett på spesialpedagogisk hjelp og i antall timer hjelp hvert barn har behov for. Videre er det en økning av antall barn som søker og har rett til å få kommunal tilrettelegging. Det tildeles styrkingsressurser i form av timer til barnehagelærer og/eller barne- og ungdomsarbeider/barneveileder.

Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn gis kommuner med minimum 10 % minoritetsspråklige barn av alle barnehagebarn, og minimum 50 barn. Årsmelding for

barnehager pr. 15.12.2018, som ga grunnlag for tilskudd i 2019, viste at Ringsaker kommune hadde 183 minoritetsspråklige barn, noe som var over 10 % av alle barnehagebarn. Det ble tildelt kr 583.613 i statlig støtte. De ekstra ressursene brukes til å styrke bemanningen i de barnehagene som har minoritetsspråklige barn. Dette fører til at barnehagene kan legge til rette for små språkgrupper og aktiviteter som kan bidra til å øke den norskspråklige forståelsen. Budsjettområdet har et mindreforbruk på kr 28.000 i 2019.

Budsjettområde 249 gikk i 2019 ut med et merforbruk på årets drift på totalt 11,792 mill. kroner. Av dette er 10,833 mill. kroner dekket ved bruk av tidligere års avsatte midler på disposisjonsfond. Det gjenstår dermed et merforbruk på 0,959 mill. kroner ved årets slutt.

2.3.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Barnehagedekning

Kommunen har full barnehagedekning. Det betyr at alle barn med lovfestet rett til plass fikk tilbud høsten 2019 etter utvidelse av antall plasser i tre barnehager (Hempa barnehage, Bakkehaugen barnehage og Simenstua barnehage). Noen få barn i den yngste aldersgruppa fikk avslag. Noen barn fikk tilbud i en barnehage de ikke hadde søkt, og noen få barn med barnehageplass fikk avslag på søknad om å bytte barnehage. Barnehagedekningen er god. Imidlertid er det en endring i Brumunddal der kapasiteten i stor grad er brukt opp. I Furnes er det en ledig avdeling i Simenstua barnehage etter at den femte avdelingen åpnet høsten 2019. I tillegg utvidet Marihøna gårds- og friluftsbarnhage med en avdeling fra desember 2019, slik at det er mulig å møte en begrenset økning i søkerantallet. I Nes, Moelv og nordre Ringsaker var det en del ledige plasser. Gjennom året har nye søkere fått tilbud om barnehageplass i disse områdene. Det er viktig med en kontinuerlig oppfølging av etterspørselen og gjennomføre vedtatte tiltak, slik at den gode barnehagedekningen i alle deler av kommunen opprettholdes.

I august åpnet Simenstua barnehage den femte av totalt seks avdelinger i barnehagen. Flere barnehagesøknader og tilflytting til søndre Ringsaker er årsaken til at «Maurtua» nå er tatt i bruk for barn i alderen 0-3 år.

Kvalitetsarbeid

Arbeidet med kompetanseheving og kvalitetsutvikling er en kontinuerlig prosess i barnehagene. Å arbeide for et godt leke-, omsorgs- og læringsmiljø er en av kjerneoppgavene til barnehagen. Sentrale føringer følges opp, og det pågår et gjennomgående arbeid med utgangspunkt i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Videre arbeides det med tiltak knyttet opp mot barn med nedsatt funksjonsevne og HMS-arbeid.

Gjennom FoU-prosjektet *Kultur for læring* utvikles en samordnet arbeidsform med profesjonelle læringsfellesskap. Ringsaker samarbeider med de andre kommunene i regionen, Fylkesmannen og SePU (Senter for praksisrettet utdanningsforskning) i prosjektet. Arbeidet startet opp for barnehagene med spørreundersøkelser høsten 2017. Hensikten med spørreundersøkelsene er for det første at barnehagen skal få kunnskap om barns opplevelse av barnehagetilbudet; deres sosiale og språklige utvikling. Videre får barnehagene informasjon om foreldrenes opplevelse av og tilfredshet med tilbudet og samarbeid med de ansatte. Barnehagen får også informasjon om hvordan de ansatte opplever egen arbeidssituasjon og kunnskap om ledelsen av barnehagen. I undersøkelsene deltok 4- og 5-åringene og kontaktpedagog på deres avdelinger, alle foreldrene, de ansatte og barnehagens ledelse.

Resultater fra de ulike spørreundersøkelsene dannet grunnlag for videre arbeid i den enkelte barnehage fra januar 2018. Høsten 2019 ble spørreundersøkelsen gjennomført på nytt, og resultatene er tilgjengelige fra 2020. De ansatte arbeider i profesjonelle læringsfellesskap. Alle kommunale barnehager og private ordinære barnehager deltar i prosjektet i perioden 2017-2021. Målet med forbedringsarbeidet *Kultur for læring* i barnehagen er å videreutvikle barnehagens pedagogiske praksis, slik at barna får realisert sitt potensial for trivsel, utvikling og læring. Arbeidet med implementering av den nye rammeplanen er en del av prosjektet. Fylkesmannen tildelte kompetansemidler til kommunene i Hamar-regionen til prosjektet. Midlene brukes til kompetansetiltak for de ansatte.

For å øke kompetansen blant ansatte har Fylkesmannen gjennomført opplæringstiltak for assistenter i kommunale og private barnehager i samarbeid med Elverum videregående skole i flere år. Dette er tiltak som setter deltakerne i stand til å gå opp til eksamen i teoridelen av fagprøven for barne- og ungdomsarbeiderfaget. Hvert år har det vært deltakere fra kommunale og private barnehager i Ringsaker, og barnehageåret 2018/2019 tok fire ansatte denne utdanningen. Dette betyr at andelen barneveiledere som har tatt fagarbeiderutdanning har økt de siste årene. Årsmelding for barnehager pr. 15.12.2019 viste at ca. 60 % av barneveilederne i kommunale barnehager har fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget. I tillegg har noen barne- og ungdomsarbeidere tatt videreutdanning for fagarbeidere.

Noen barnehager har partneravtale med Høgskolen Innlandet og tar imot barnehagelærerstuderenter i praksis. Det er et krav for øvingslærere å ha minimum 15 studiepoeng veiledningspedagogikk, og flere barnehagelærere har gjennomført videreutdanningen. Dette bidrar samtidig til at veiledningskompetansen i barnehagen øker.

Utdanningsdirektoratet startet ettårig videreutdanning for barnehagelærere høsten 2017, og barnehageåret 2018/2019 gjennomførte en barnehagelærer fra kommunal barnehage videreutdanning i *Språkutvikling og språklæring*. Barnehageåret 2019/2020 er det fire barnehagelærere fra kommunale barnehager som tar videreutdanning, to i *Språkutvikling og språklæring*, en i *Veilederutdanning for praksislærere* og en i *Tilleggsutdanning i barnehagepedagogikk*. Studietilbudene gir 30 studiepoeng. Staten bidro med kr 50.000 i tilretteleggingsmidler pr. ansatt til og med 2018/2019. Fra 2019/2020 er midlene økt til kr 70.000 pr. ansatt. Tilretteleggingsmidlene tildeles barnehagen og skal bidra til at den ansatte som tar

videreutdanning kan gjennomføre studiet. Midlene brukes til vikar når den ansatte er på studiesamling, kjøp av bøker, betaling av reiseutgifter, oppholdsutgifter og semesteravgift.

Det arbeides videre med kompetansetiltak innen forebyggende psykisk helse for barn og unge i samarbeid med Familiens hus/PPT. For å styrke barns psykiske helse bidrar psykologisk førstehjelp til at det arbeides helsefremmende og forebyggende for å utvikle barnas og de voksnes psykologiske kunnskap, mentale og sosiale ferdigheter og mestringsstrategier. Relasjonskompetansen hos barnehageansatte styrkes gjennom arbeid med trygg tilknytning i tråd med forskning på høykvalitetsbarnehager. Det pedagogiske materialet *Grønne tanker – glade barn* brukes. Dette er samtidig tiltak for å styrke arbeidet med vennskap og forebygge mobbing. Arbeidet med *De utrolige årene* ble videreført. Tiltaket gjelder forebygging og behandling av atferdsproblemer hos barn i alderen 3 til 8 år.

I rammeplanen er barnehagens digitale praksis en av arbeidsmåtene som skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Barna skal bruke digitale verktøy til utforsking, lek, kreativitet og læring. Videre skal de få erfaring med ulike digitale verktøy og utvikle en begynnende etisk forståelse og dømmekraft knyttet til digitale medier. Det arbeides med å utvikle de ansattes kompetanse. I forbindelse med digitaliseringsprosjektet i skolen har Simenstua, Furnes og Kylstad barnehager et pilotprosjekt der barna skal bruke iPad i læringsprosesser, hvor målet er å leke seg til ny kunnskap innen ulike fagområder.

Miljørettet helsevern

Samfunnsmedisinsk enhet for Hamar-regionen videreførte arbeidet med tilsyn og godkjenning etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, mv. I 2019 fikk Buttekvern barnehage, Fossen barnehage og Tømmerli barnehage ny godkjenning.

2.4 Undervisning (VO nr. 30)

	Skoleleder:
300 Brøttum ungdomsskole	Haldis Sveen
301 Moelv ungdomsskole	Kristin Marie Sørlien
302 Nes ungdomsskole	Ann-Therese D. Nomerstad
303 Brumunddal ungdomsskole	Line Osmo
304 Furnes ungdomsskole	Geir Mauseth
310 Brøttum skole	Haldis Sveen
312 Messenlia og Lismarka skole	May-Britt Eriksen Norberg
313 Fagernes og Åsen skole	Camilla S. Gjerlaug/Fredrik Sørensen Dahl
316 Gaupen skole	Gerd Elin Borgen
319 Kirkekretsen skole	Anna Saug/Tommy Mikkelsen
321 Hempa skole	Pål Volden
322 Fagerlund skole	Kari Storihle Ødegård
323 Mørkved skole	Tone Strømberg
324 Kirkenær skole	Grethe Granerud
325 Kilstad skole	Kristin Ingelstad
326 Stavsberg skole	Else Margrethe Holst
327 Nes barneskole	Stein Skjeseth/Anne Kari Thorstad
328 Moelv og Fossen skole	Steinar Ulven/Bodil Ellefsæter
342 Voksenpedagogisk senter	Geir Sandberg
343 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)	Turid Fauske

2.4.1 Ansvarsområde

Undervisning omfatter grunnskole, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), voksenopplæring, skolefritidsordning, leirskole, skolelokaler og skoleskys. Virksomhetsområdet består av:

Barneskole:	12 resultatenheter med til sammen 15 skoler
Kombinert:	1 resultat enhet med både barne- og ungdomsskole (Brøttum)
Ungdomsskole:	4 resultat enheter med til sammen 4 skoler
Andre:	2 resultat enheter (PPT, Voksenpedagogisk senter)
Totalt:	19 resultat enheter

2.4.2 Hovedkommentar

Gjennom lokal og regional kartlegging samt nasjonale prøver og eksamen følges elevenes læring tett av lærere, skoleledere og skoleeier. Læringstrykket er høyt, med særlig vekt på norsk, engelsk og matematikk. Samlet sett skal tiltakene bidra til at elevene får et best mulig læringsutbytte.

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Elevtall	4 167	4 134	4 050	3 987	4 040	4 001	3 968	3 963	4 005	3 975

Kilde: GSI

SFO-tilbudet ble i 2019 gitt ved alle barneskoler i kommunen. Omtrent 64 % av elevene på 1.-4. trinn benytter seg av tilbud på SFO. Andelen er noenlunde stabil de siste årene. Antallet elever ved SFO:

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Elevtall	850	931	959	950	1 037	1 040	1 033	984	963	953

Kilde: GSI

Det er en nasjonal målsetting å få ned andelen elever med vedtak om spesialundervisning, slik at flere elever får sin opplæring innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Pr. 1.10.2019 hadde 321 elever i kommunen vedtak om spesialundervisning. Det tilsvarer om lag 8,0 % av elevene. Landsgjennomsnittet var 7,8 % i 2019. Følgende tabell viser hvor mange elever i de kommunale grunnskolene i Ringsaker som har mottatt spesialundervisning siste 10 år:

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Elevtall	389	387	305	279	269	283	308	333	352	321

Kilde: GSI

2.4.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Resultatmålene for 2019 og de faktiske resultater vises i tabellen under.

Brukere	Mål	Resultat
Elevenes tilfredshet med faglig utfordring 7. trinn	4,0	4,0
Elevenes tilfredshet med faglig utfordring 10. trinn	4,3	4,2
Elevenes tilfredshet med vurdering for læring 7. trinn	3,9	3,9
Elevenes tilfredshet med vurdering for læring 10. trinn	3,3	3,3
Elevenes trivsel 7. trinn	4,3	4,2
Elevenes trivsel 10. trinn	4,1	4,2
Standpunktkarakterer norsk hovedmål	3,9	3,8
Standpunktkarakterer engelsk	4,0	3,8
Standpunktkarakterer matematikk	3,7	3,5
Avgangsprøve norsk hovedmål	3,4	3,4
Avgangsprøve engelsk	3,8	3,6
Avgangsprøve matematikk	3,6	3,7
Grunnskolepoeng	41,9	40,0
Nasjonale prøver lesing 5. trinn	50	51
Nasjonale prøver lesing 8. trinn	50	48
Nasjonale prøver lesing 9. trinn	54	53
Nasjonale prøver regning 5. trinn	50	50
Nasjonale prøver regning 8. trinn	50	49
Nasjonale prøver regning 9. trinn	54	53
Nasjonale prøver engelsk 5. trinn	50	51
Nasjonale prøver engelsk 8. trinn	50	49
Dialog og medvirkning – utviklingssamtalen 7. trinn	3,8	3,9
Dialog og medvirkning – utviklingssamtalen 10. trinn	3,4	3,4

Kilde: Skoleporten

Resultatenhetene i VO 30 Undervisning har i 2019 gjennomført medarbeiderundersøkelse. Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019 og 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Svarprosenten var på 86,3 % for virksomhetsområdet samlet sett. Resultatene forelå rett før årets slutt, og enhetene vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	Individuelt	6,8 %

Resultatenhetene i VO 30 Undervisning hadde et samlet sykefravær i 2019 på 6,8 % mot 6,0 % i 2018.

Sykefravær	Mål	Resultat
300 Brøttum ungdomsskole	6,0 %	10,5 %
301 Moelv ungdomsskole	6,0 %	4,8 %
302 Nes ungdomsskole	6,0 %	5,5 %
303 Brumunddal ungdomsskole	6,0 %	4,6 %
304 Furnes ungdomsskole	6,0 %	6,2 %
310 Brøttum barneskole	6,0 %	9,9 %
312 Messenlia og Lismarka skole	6,0 %	17,8 %
313 Fagernes og Åsen skole	7,0 %	4,4 %
316 Gaupen skole	5,5 %	4,8 %
319 Kirkekretsen skole	6,0 %	5,1 %
321 Hempa skole	6,0 %	6,9 %
322 Fagerlund skole	6,0 %	6,0 %
323 Mørkved skole	6,4 %	5,5 %
324 Kirkenær skole	6,5 %	5,3 %
325 Kilstad skole	7,0 %	11,0 %
326 Stavsberg skole	7,0 %	7,3 %
327 Nes barneskole	6,0 %	6,7 %
328 Moelv og Fossen skole	6,0 %	7,4 %
342 Voksenpedagogisk senter	7,0 %	6,5 %
343 PPT	6,5 %	13,2 %

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
300 Brøttum ungdomsskole	16,52	17,80	17,80	18,75
301 Moelv ungdomsskole	27,56	25,18	20,55	24,68
302 Nes ungdomsskole	17,81	20,55	20,55	18,64
303 Brumunddal ungdomsskole	45,07	45,58	45,58	45,44
304 Furnes ungdomsskole	44,11	42,07	42,07	46,01
310 Brøttum skole	20,92	19,70	19,70	20,03
312 Messenlia og Lismarka skole	18,57	18,68	18,68	17,94
313 Fagernes og Åsen skole	18,58	18,24	18,24	18,53
316 Gaupen skole	17,47	18,54	18,54	17,51
319 Kirkekretsen skole	21,16	20,14	20,14	21,19
321 Hempa skole	22,04	21,48	21,48	22,60
322 Fagerlund skole	79,37	79,56	79,56	77,33
323 Mørkved skole	46,00	51,67	51,67	52,76
324 Kirkenær skole	26,24	26,04	26,04	23,71
325 Kilstad skole	18,10	18,22	18,22	17,56
326 Stavsberg skole	20,53	21,58	21,78	23,73
327 Nes barneskole	41,34	40,47	40,47	40,09
328 Moelv og Fossen skole	65,91	67,09	67,09	62,24
342 Voksenpedagogisk senter	31,47	30,47	30,47	28,47
343 PPT	19,80	19,80	20,10	20,10
399 Undervisningsformål – ikke fordelt	0,50	1,50	1,50	3,00
Sum årsverk VO 30 Undervisning	619,07	624,36	624,86	620,31

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	509 242	535 271	545 648	580 752
Driftsinntekter	105 184	119 773	93 497	128 601
Netto driftsutgifter	404 058	415 498	452 151	452 151

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	285 065	201 969	162 090	162 358
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto Investeringsutgift	285 065	201 969	162 090	162 358

I 2019 er det utgiftsført 142,0 mill. kroner til byggingen av nye Stavsberg skole og flerbrukshall. Det er også utgiftsført 11,0 mill. kroner for ferdigstilling av Moelvhallen. Etableringen av Newton-rommet i Brumunddal kan også trekkes fram. I dette prosjektet er det utgiftsført 3,0 mill. kroner. I tillegg er det brukt 4,8 mill. kroner til miljørettede helseverntiltak.

I oktober inntok elevene fra 5. trinn ved Gaupen skole Ringsakers nye Newton-rom. Klassen var en av de første i Ringsaker til å få være med på det skreddersyde undervisningsopplegget for femteklassinger ved Newton Ringsaker.

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
300 Brøttum ungdomsskole	14 707	15 359	-652	-4,4 %
301 Moelv ungdomsskole	18 466	18 694	-228	-1,2 %
302 Nes ungdomsskole	14 341	14 480	-139	-1,0 %
303 Brumunddal ungdomsskole	33 662	33 054	608	1,8 %
304 Furnes ungdomsskole	32 259	31 854	405	1,3 %
310 Brøttum barneskole	13 633	13 503	130	1,0 %
312 Messenlia/Lismarka skole	11 773	12 475	-702	-6,0 %
313 Fagernes og Åsen skole	12 562	12 168	394	3,1 %
316 Gaupen skole	12 428	12 511	-83	-0,7 %
319 Kirkekretsen skole	13 672	14 044	-372	-2,7 %
321 Hempa skole	14 433	14 309	124	0,9 %
322 Fagerlund skole	51 970	51 297	672	1,3 %
323 Mørkved skole	33 490	33 267	223	0,7 %
324 Kirkenær skole	15 056	15 410	-354	-2,4 %
325 Kystad skole	11 823	11 452	371	3,1 %
326 Stavsberg skole	14 956	15 061	-105	-0,7 %
327 Nes barneskole	26 021	26 173	-152	-0,6 %
328 Moelv og Fossen skole	41 692	41 063	629	1,5 %
342 Voksenpedagogisk senter	15 159	19 139	-3 980	-26,3 %
343 PPT	14 560	13 615	945	6,5 %
399 Undervisningsformål – ikke fordelt	35 488	33 789	1 699	4,8 %
Sum VO 30 Undervisning	452 151	452 717	-566	-0,1 %

Rapport fra skoler, voksenpedagogisk senter og PPT**300/310 Brøttum barne- og ungdomsskole**

Det er et mål for skolen at arbeidet med elevenes motivasjon, engasjement og mestring skal gi ønsket resultat faglig og sosialt. Det betyr å nå mål på nasjonalt nivå og over. For å nå dette målet er det arbeidet systematisk med oppfølging av elevene, relasjoner, kommunikasjon og samarbeid skole-hjem.

Skolen har forberedt seg til å ta i bruk den nye læreplanen, LK-20, fra august 2020. Det pedagogiske bidraget ved skolen vises ved eksamensresultater og resultater fra nasjonale prøver.

Eksamensresultatene viser en score over nasjonalt nivå i engelsk og på nasjonalt nivå i matematikk og norsk. Resultater fra nasjonale prøver på 5. trinn viser en score over nasjonalt nivå i engelsk, og under nasjonalt nivå i lesing og regning. I lesing og regning er det flere elever på nasjonalt nivå enn tidligere, og det er flere gutter enn jenter på det laveste nivået. Resultater fra nasjonale prøver på 8. trinn viser en score under landsgjennomsnittet i regning, engelsk og lesing. På en skala fra 1 til 5, og hvor 5 er best, er det ingen gutter på nivå 5 i lesing. Resultater fra nasjonale prøver på 9. trinn viser god progresjon fra 8. til 9. trinn, med en score over landsgjennomsnittet i lesing og på nasjonalt nivå i regning. Videre tiltak blir oppfølging på mellomtrinnet, samt en evaluering av lese- og skriveopplæringen på 1.-4. trinn. Fortsatt er det varierende resultater ved skolen, og det arbeides med å bruke mer tid på analyse i stedet for å sette inn tiltak for raskt. Elevundersøkelsen (7. og 10. trinn) viser samlet resultat over det nasjonale gjennomsnittet. Det er registrert 8,6 % mobbing på 10. trinn. Skolen er kjent med problematikken, og tiltak som er satt inn følges tettere opp.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 91,8 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet i 2019 er 10,2 % mot 10,5 % i 2018. Langtidsfravær utgjør 7,4 %. Tiltak for å redusere langtidsfravær gjøres i dialog med den ansatte.

Til sammen er det ti faste deltidsstillinger ved skolen. Fire ønsker utvidelse av stillingen, og jobber dermed ufrivillig deltid.

Ved utgangen av 2019 har enheten et merforbruk på kr 522.000. Merforbruket gjelder økt bemanning rundt noen elevgrupper gjennom året.

301 Moelv ungdomsskole

Moelv ungdomsskole har i 2019 arbeidet med å tilegne seg ny kunnskap og ny forståelse i forbindelse med innføring av ny lærerplan LK-20. Det har vært arbeidet mest med overordnet del - opplæringens verdigrunnlag og prinsipper for læring, utvikling, danning og skolens praksis på disse områdene. Tema har vært hvordan videreutvikle et godt profesjonsfaglig fellesskap der en sammen reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler skolens praksis.

Skolen har samarbeidet med FAU og Lions om opplegg rettet mot elever og foresatte når det gjelder skolemiljø og elevers psykiske helse. For andre år på rad ble det arrangert en skolemiljødag i fellesskap. Skolen har også deltatt på skolering i undervisningsopplegget *Det er mitt valg*. Målet er å utvikle elevenes sosiale og emosjonelle kompetanse.

Alle elever på ungdomstrinnet i Ringsaker har fått tilgang til egen PC. Dette har gitt både muligheter og utfordringer. Det er mye som skal systemiseres og læres, og dette krever tydelig klasseledelse.

Årets 10. trinn startet på ungdomsskolen med et faglig resultat på nasjonale prøver noe under landsgjennomsnittet i både lesing, regning og engelsk. Det var god progresjon fram til nasjonale prøver på 9. trinn, og eksamensresultatene i engelsk og matematikk er på landsgjennomsnittet. I norsk scoret elevene litt under landsgjennomsnittet. Moelv ungdomsskole har de siste årene lagt om deler av undervisningen i matematikk. Ved å legge læreboka til side og ha fokus på kompetansemålene har undervisningen blitt mer målrettet. Det er også arbeidet med gode prosesser der elevene samarbeider om ulike måter å komme fram til løsningen på - forståelse framfor antall oppgaver.

Dette året hadde elevene ved Moelv ungdomsskole i gjennomsnitt 38,8 grunnskolepoeng. Høstens nasjonale prøver viser noe framgang for elevene på 9. trinn, omtrent som landsgjennomsnittet, noe lavere i lesing og noe høyere i regning. De siste årene har det vært god progresjon i matematikk, og det er tydelig at det må arbeides mer konkret med progresjonen i lesing. Alle lærere skal være leselærere. På årets 8. trinn er resultatene under landsgjennomsnittet på alle tre målingene. Resultatene er lavest i engelsk.

Elevundersøkelsen viser at elevene trives godt ved Moelv ungdomsskole, på de fleste områder ligger resultatene på linje med landsgjennomsnittet.

Skolen har en lærerspesialist i matematikk. Funksjonen har gitt alle ansatte nye innspill og gode faglige drøftinger med tanke på økt læring, og forskningsarbeidet som er inkludert i masteroppgaven gir verdifull kunnskap om vurderingsarbeid.

Skolen er partnerskole med Høgskolen i Innlandet og tar imot noen kull med studenter hvert år. Dette er et godt og verdifullt samarbeid for begge parter.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 86,7 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet i 2019 var på 4,8 %. Det er godt under målsettingen, som var satt til 6,0 %.

Det er én fast ansatt ved skolen som arbeider ufrivillig deltid.

Regnskapet viser i 2019 et merforbruk på kr 228.000. Fra 2018 hadde skolen med et merforbruk på kr 404.000. Det betyr at resultatet er forbedret med kr 176.000 gjennom 2019.

302 Nes ungdomsskole

Skolens satsingsområder i 2019 har vært *Kultur for læring*, arbeid med fagfornyelsen, samt digitalisering. Det har vært lagt vekt på å innarbeide en god forståelse for overordnet del av den nye læreplanen. Å videreutvikle metodikk slik at elevene medvirker i større grad, opplever det relevant og tilpasset, har vært sentralt i utviklingsarbeidet. Økt digital kompetanse er en viktig del av denne prosessen. Lesekursene fortsetter som i 2018, men med et større fokus på lese- og læringsstrategier i etterkant av kurset. Høsten 2019 fikk alle elevene hver sin PC og Teams ble tatt i bruk som læringsplattform. Samtidig startet 8. og 9. trinn opp med undervisvurdering uten karakter som et ledd i arbeidet med vurdering for læring.

Skolens resultater på eksamen 2019 var over landsgjennomsnittet. Engelsk har i en årrekke hatt gode resultater med unntak av 2018, men med 3,9 i gjennomsnitt i 2019, er skolen tilbake over landsgjennomsnittet på 3,7. Matematikk har de senere årene gitt gradvis bedre resultater, og med 3,9 i gjennomsnitt for 2019 er skolen over landsgjennomsnittet på 3,6. I norskfaget ligger skolen 0,4 over landsgjennomsnittet i både hoved- og sidemål. Standpunktkarakterene ligger noe under landsgjennomsnittet, men de viser fremgang fra 2018.

Grunnskolepoengene (39,8) ligger under landsgjennomsnittet, men det har vært en økning de siste fem årene.

Resultatene på nasjonale prøver på 8. trinn er på landsgjennomsnittet (50) i lesing, regning og engelsk. Progresjonen for 9. trinn er lavere enn forventet hvor lesing scorer 53 og regning 51,5. Resultatene er drøftet internt og tiltak som blant annet økt arbeid med lese- og læringsstrategier er igangsatt. Videre vil det ses i sammenheng med elevundersøkelsen.

Elevundersøkelsen er gjennomført på alle trinn. Skolens elever trives godt. Det er fremgang på de aller fleste områder fra året før. Gledelig er det å se stor fremgang på områder det arbeides med som elevmedvirkning, mer relevant undervisning og vurdering for læring. Det henger sammen med elevenes motivasjon, så selv om målsettingen ikke er nådd når det kommer til motivasjon, arbeides det godt og undersøkelsen viser fremgang.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 85,0 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Etter et høyt sykefravær i 2017, har fraværet vært stabilt i 2018 og 2019. For 2019 utgjorde det 5,5 %. Dette er bedre enn målsettingen, som er satt til 6,0 %. Sykefraværet følges opp i samsvar med kommunens fastlagte rutiner.

Skolen har ingen ansatte i ufrivillig deltid, men én ansatt i frivillig deltid.

Elevtallet ved skolen har vært stabilt de siste årene. Avviket mellom budsjett 2019 og faktiske forhold skyldes i hovedsak at skolen i skoleåret 2019/2020 ikke lenger har gjesteelever med ressurser tildelt fra hjemkommunen.

Regnskapet for 2019 viser et merforbruk på kr 139.000. Fra 2018 hadde skolen med et merforbruk på kr 158.000. Resultatet for 2019 isolert gir dermed et mindreforbruk på kr 19.000. Skolen har hatt besparelser på lønnsområdet. Samtidig har det vært noe økte utgifter i forbindelse med at tre ansatte har vært i videreutdanning. Det har også påløpt større utgifter til IKT-satsingen enn forutsatt i budsjettet. I løpet av året er utbedring av elevtoalettene gjennomført.

303 Brumunddal ungdomsskole

Brumunddal ungdomsskole har det siste året arbeidet med den nye læreplanen som skal tre i kraft fra og med skoleåret 2020/2021. I det profesjonsfaglige fellesskap har planens overordnede del, som blant annet beskriver skolens formål, verdier, prinsipper, dybdelæring og tverrfaglige temaer vært arbeidet med.

Ved skolestart 2019 innførte Ringsaker kommune PCer til alle elever ved kommunens ungdomskoler. Den digitale satsingen har gitt undervisningen et løft. Alle skolens primærklasserom er utstyrt med funksjonelle digitale tavler og skolen har arbeidet med kompetanse og struktur i Microsoft Teams, slik at lærerne kan tilpasse, strukturere og gi elevene gode verktøy for samarbeid og læring.

Siste års eksamensresultater viser at Brumunddal ungdomsskole over tid har hatt en positiv utvikling, og den beste utviklingen er i matematikk. I 2019 var resultatene på eksamen i norsk hovedmål og i matematikk på landsgjennomsnittet, mens resultatene i engelsk og norsk sidemål var noe lavere. Avgangselevne i 2019 hadde nesten 40 grunnskolepoeng. Det er en bedring fra tidligere år. Muntlig eksamen våren 2019 ble gjennomført i sju ulike fag med gjennomsnittlig karakter 4,7 mot 4,2 foregående skoleår. Noe av grunnlaget for bedret resultat på muntlig eksamen, er vurdert å være skolens satsing på tverrfaglige temaer.

Resultatene på nasjonale prøver viser at elevene ved Brumunddal ungdomsskole har relativt god progresjon fra 8. til 9. trinn. Best progresjon er det i regning. Resultatene på 8. trinn ligger noe under landsgjennomsnittet, men er klart bedre enn tidligere år, og da særlig i regning. Resultatene blir brukt som grunnlag for tiltak på 8. trinn og drøftes med barneskolene som avgir elever til skolen. Resultatene på 9. trinn drøftes internt. Årets analyse viser at det må gjøres tiltak i forhold til norsk sidemål, og tiltak for å øke kompetansen i lesing i alle fag. Skolen har med sine lærerspesialister i norsk analysert og tilrettelagt for kompetanseheving blant lærerne og satt i gang tiltak som skal følges opp i 2020.

Resultatene fra elevundersøkelsen på 10. trinn er noe varierende. Generelt ligger skolen på eller like over landsgjennomsnittet. Indikatoren som måler mobbing, har en negativ utvikling fra 2018, og skolen iverksetter tiltak for å bedre skolemiljøet.

Brumunddal ungdomsskole prioriterer to lærere pr. klasse i alle basisfag. Denne organiseringen tilrettelegger for spesialundervisning innenfor klassefellesskapet, slik at alle elever opplever helhet og sammenheng i opplæringstilbudet.

Skolen har to lærerspesialister som veileder sine kollegaer i arbeidet med å øke elevenes grunnleggende lese- og skriveferdigheter. I tillegg har skolen en lærerspesialist under utdanning i profesjonsfaglig digital kompetanse. Skolen ønsker å utdanne en lærerspesialist til innenfor dette området, slik at skolen får en lærerspesialist med profesjonsfaglig digital kompetanse kombinert med språkfag og en med realfagsbakgrunn. Våren 2019 sluttførte fire ansatte videreutdanning, og en ansatt fullførte første del av et to-årig løp. Skoleåret 2019/2020 har skolen fem lærere på videreutdanning, hvorav to er i lærerspesialistutdanning.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 86,8 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet i 2019 var på 4,6 %, og er en nedgang fra året før. Målsettingen er satt til 6,0 %. Sykmeldte følges opp etter kommunens fastlagte rutiner.

Virksomheten har fire deltidsansatte, hvorav én ansatt er i ufrivillig deltid. Det er en barneveileder som ved å følge undervisningstida i ungdomsskolen bare kan jobbe ca. 75 %.

Enheten har et mindreforbruk på kr 608.000 ved årsslutt 2019. Besparelser på lønnsområdet og forholdsvis lavt sykefravær har bidratt til dette resultatet.

304 Furnes ungdomsskole

Skolen har gjennom året arbeidet aktivt med fagfornyelsen. Innledningsvis ble det fokusert på læreplanens overordnede del, der blant annet tverrfaglighet og dybdelæring er sentrale begrep. Videre har arbeidet handlet om å planlegge en skole der det legges til rette for at alle elever skal tilegne seg og anvende grunnleggende ferdigheter og være aktive og engasjerte i egen opplæring. Det er et mål at framtidens skole i stor grad skal samhandle med samfunnet utenfor skolen - lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Skolen har deltatt i fase 1 av satsingen CLLP - Collaborative Leadership Learning Programme *It's not a course – it's a way of living*. Dette har vært til god nytte for å sikre kontinuitet og framdrift i utviklingsarbeidet ved skolen.

Skolen ble, etter et godt og systematisk forarbeid, sertifisert som en dysleksivennlig skole våren 2019. Hensikten med dette har hele tiden vært å kunne gjennomføre en bedre og mer tilpasset opplæring for elevene.

Resultatene fra avgangsprøvene i 2019 viste at elevene ved Furnes ungdomsskole presterte over landsgjennomsnittet i matematikk og norsk hovedmål. I norsk sidemål presterte elevene litt under landsgjennomsnittet. Eksamen i engelsk ble avbrutt og senere annullert grunnet et langvarig strømbrudd på skolen på eksamensdagen.

Resultatene fra nasjonale prøver i regning og lesing viser en progresjon fra 8. til 9. trinn som er litt over landsgjennomsnittet i regning og litt under landsgjennomsnittet i lesing. Guttene og jentene på 9. trinn presterer på samme nivå i regning, mens jentene kommer litt bedre ut enn guttene i lesing. Elevene på 8. trinn ligger på landsgjennomsnittet i lesing og litt under landsgjennomsnittet i engelsk og regning. Her presterer jentene litt bedre enn guttene på alle tre prøvene (lesing, regning og engelsk).

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 85,7 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet for 2019 er på 6,2 %. Hoveddelen av fraværet skyldes langtidsfravær som ikke kan knyttes til forhold på arbeidsplassen.

Det er ingen ansatte i ufrivillig deltid blant fast ansatte på enheten.

Skolen har et mindreforbruk på kr 405.000 ved utgangen av 2019. Det er god kontroll på økonomien. Ansatte bidrar med en betydelig del til mindreforbruket, da mye skyldes stor fleksibilitet blant enhetens ansatte i forbindelse med sykmeldinger. Mot slutten av året ble innkjøp av noe utstyr/materiell utsatt.

312 Lismarka og Messenlia skole

Enheten består av to grunnskoler på barnetrinnet. Virksomheten omfatter undervisning/opplæring av barn i alderen 6 til 13 år.

Begge skolene i enheten er fådelte og driver etter prinsippet for aldersblanding. Dette brukes aktivt i begge skolene for å fremme best mulig læringsmiljø for alle. Enheten følger de felles utviklingsområdene i kommunen: *Kultur for læring*, digitalisering og kompetanseutvikling innen fagfornyelsen. Begge skolene er kurset i *Mitt valg*. Dette sammen med psykologisk førstehjelp er program som brukes aktivt. Systematikk innen kartlegging og oppfølging av disse, samt av nasjonale prøver gjennomføres kontinuerlig. Program for systematisk lese- og skriveopplæring samt arbeidet i nettverk i fagene norsk, regning og engelsk vurderes å gi økt læringsutbytte på begge skolene.

Resultater fra elevundersøkelsen for 7. trinn som ble gjennomført høsten 2019, viser høy grad av tilfredshet ved begge skolene. Gjennomsnittlig score for Messenlia er 4,2 og for Lismarka 4,0. Elevundersøkelsen viser gjennomsnittlig score på 4,15. Dette er en god del høyere enn året før.

Resultatene fra nasjonale prøver er unntatt offentlighet på grunn av for lavt elevtall i henhold til reglene for publisering. Generelt sett scorer Lismarka skole noe høyere enn Messenlia skole på de nasjonale prøvene. Dette har vært en tendens over flere år, men resultatene har nærmet seg hverandre noe dette året.

Leksehjelp tilbys på begge skolene for 5.-7. trinn med 2 timer pr. uke pr. trinn innenfor ordinær skoletid.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 81,0 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet for 2019 utgjorde 17,8 %. Dette skyldes i stor grad langtidssykefravær.

Det er tolv personer ansatt i heltidsstillinger og ti personer i deltidsstillinger. Det er fire ansatte som er registrert med ufrivillig deltid.

Enheten har et merforbruk på kr 702.000 ved utgangen av 2019. Fra 2018 hadde enheten med seg et merforbruk på kr 182.000. Dette betyr at enheten fikk en økning på merforbruket med kr 520.000 gjennom 2019. Merforbruket skyldes økte vikarutgifter og lavere brukerbetaling for SFO. Omfanget av sykefravær har medført ekstrautgifter for enheten. Fra høsten 2019 ble det besluttet å videreføre SFO-tilbudet, til tross for at svært få elever brukte tilbudet.

313 Fagernes og Åsen skole

Forbedring av elevenes ferdigheter i lesing har vært et av de viktigste satsingsområdene for enheten i 2019. Dette arbeidet ble våren 2019 igangsatt for Fagernes skole, og videreført for hele enheten høsten 2019. Det ble i oppstarten gitt veiledning fra PPT, en annen skoleleder i kommunen og en lærerspesialist i kommunen.

Høsten 2019 fikk alle elever og lærere i enheten iPad som et ledd i kommunens digitaliseringsstrategi. Enheten er i pulje 3, og har fått grundig opplæring og oppfølging av et kommunalt veilederkorps.

Innføring av ny læreplan, LK-20, har også vært et prioritert område for Fagernes og Åsen skole sitt utviklingsarbeid gjennom året. Enheten har tatt i bruk digital kompetansepakke fra Utdanningsdirektoratet i dette arbeidet.

Enheten deltok for første gang på FIRST Lego League høsten 2019. Med fire lag fra 3.-7. trinn på hver skole, utgjorde enheten en stor del av det totale deltakerantallet på finaldagen i november.

Resultatene på elevundersøkelsen ved Åsen skole er under publiseringsgrensen på grunn av lavt elevtall på 7. trinn. Resultatet vises derfor for 5.-7.trinn.

Elevundersøkelsen viser resultater over landsgjennomsnittet på Åsen skole. På Fagernes skole ligger resultatene under målsetting i alle kategoriene. Fagernes skole gikk i 2018 over til aldersblandet undervisning for 5.-7. trinn. Denne omleggingen kan være en mulig forklaring på at elevene opplever mindre grad av faglig utfordring, fordi 7. trinn rapporterer lavest på dette området. Skolen har iverksatt tiltak for å bedre trivselen blant elevene på hele skolen. Det har blant annet vært gjennomført ukentlige morgensamlinger for hele skolen og systematisk bruk av uteskole er utvidet fra 1.-2. trinn til 1.-4. trinn. Det er også planlagt bruk av en ikke-anonym spørreundersøkelse (Spekter) for å kartlegge læringsmiljøet mer inngående, og for å jobbe mer målrettet med trivsel og mot mobbing.

Resultatene fra nasjonale prøver på 5. trinn ligger under målsettingen på begge skolene. Lesing utpeker seg som et område hvor ferdighetene må forbedres. Det er iverksatt tiltak for å heve lesekompetansen hos elevene, noe som også vil kunne få positive følger for ferdighetene i regning og engelsk.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 100 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Samlet sykefravær for 2019 ligger på 4,4 %. Fraværet på Fagernes utgjorde 6,2 % og på Åsen 2,0 %. Fagernes har hatt en økning på 0,6 prosentpoeng siden 2018, noe som skyldes langtidsfravær. Åsen har hatt en markant nedgang fra 4,5 % til 2,0 %. Det arbeides kontinuerlig for et godt arbeidsmiljø, med blant annet fokus på tilhørighet og medvirkning i egen arbeidshverdag.

Enheten har totalt seks deltidsstillinger. Én person er registrert med frivillig deltid og fem med ufrivillig deltid. Ufrivillig deltid gjelder i hovedsak barneveiledere i skole og SFO.

Enheten har et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 394.000 ved utgangen av 2019. Fra 2018 hadde enheten med seg et merforbruk på kr 104.000. Det er besparelser på lønnsområdet som har bidratt til dette resultatet. Siden elevtallet ved skolestart 2019 ble lavere enn forventet, har enheten spart en kontaktlærerressurs siste halvår. Mindreforbruket skyldes videre at enheten ikke har hatt behov for å sette inn vikar som følge av studiepermisjoner for fast ansatte, samt lite vikarbruk ved sykefravær.

316 Gaupen skole

Gaupen skole startet høsten 2019 opp i siste pulje for innføring av iPad til alle elever. Skolen har hatt eksterne kursinger og veiledningsøkter fra høsten 2019. Satsingsområdene tar utgangspunkt i det nye læreplanverket, overordnet del, arbeid med grunnleggende ferdigheter, dybdelæring, tverrfaglighet, kjerneelementer og digitalisering.

Gaupen skoles eget grunnlagsdokument synliggjør tydelige forventninger til alle ansatte i forhold til det profesjonelle lærende fellesskapet i relasjon og samarbeid med elever og foreldre.

Resultatene fra nasjonale prøver høsten 2019 viser at Gaupen skole ligger over landsgjennomsnittet i fagene norsk, engelsk og regning. Resultatene på 5. trinn er meget tilfredsstillende sett i lys av progresjonen på kartleggingsprøver for 4. trinn og trinnets sammensetning forøvrig. Resultater på 1. til 4. trinn viser en progresjon på alle trinn. Det gjennomføres tiltak ut fra resultater på alle trinn, og det arbeides kontinuerlig med å heve hver enkelt elevs faglige prestasjoner. Resultater fra nasjonale prøver 8. trinn høsten 2019, og Gaupen skoles avgangselever, viser gode resultater særdeles i regning. Noe svakere resultater i lesing og engelsk.

Gaupen skole fylte 10 år 23. februar. Elevene ved skolen feiret tiårsdagen til det fulle sammen med rektor Gerd Elin Borgen.

En lærer tar videreutdanning i matematikk gjennom Utdanningsdirektoratet sin satsing, en tar mastergrad i tilpasset opplæring utenom det statlige tilbudet for etter- og videreutdanning, og rektor avslutter våren 2020 sin mastergrad i utdanningsledelse. Gaupen skole har en lærerspesialist i matematikk.

Gaupen skole har i sitt samarbeidet med RIF (Ringsaker idrettsforening) et aktivitetstilbud rett etter skolen en dag i uka, som er et tilbud for alle elever og er gratis for de som går på SFO. Tilbudet er beskrevet på RIF sin hjemmeside.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 100 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet ligger på 4,8 % for 2019. Skolen har ikke hatt langtidsfravær i denne perioden. Sykmeldte følges opp etter kommunens faste rutiner.

Skolen har fire ansatte som arbeider frivillig deltid og to som arbeider ufrivillig deltid.

Gaupen skole har over flere år hatt med seg akkumulerte merforbruk. Ved utgangen av 2019 utgjorde dette kr 83.000. Gjennom 2019 er merforbruket redusert med kr 156.000. Det er besparelser både på skoledelen og på SFO.

319 Kirkekretsen skole

Kirkekretsen skole har i 2019 jobbet målbevisst med å øke elevenes læringsutbytte og målet er å etablere en felles struktur for alt læringsarbeidet. Høsten 2019 har det vært arbeidet med å utvikle profesjonsfellesskapet, relasjonskompetansen og et felles fagspråk, spesielt med tanke på ny læreplan fra høsten 2020.

Resultatene fra nasjonale prøver på 5. trinn er svært gode i lesing, gjennomsnittlig i regning, mens engelskresultatene er for svake og må forbedres. Det arbeides systematisk og godt med begynneropplæringen, og lesing i alle fag er prioritert. Målet er at det systematiske arbeidet som er gjort i lesing, videreutvikles i regning og engelsk.

Elevundersøkelsen viser at elevene har god trivsel og får gode faglige utfordringer. De har likevel ikke nok motivasjon, og opplever litt for liten mestring og medvirkning i læringsarbeidet. I arbeidet som startet høsten 2019, og som videreføres utover i gjeldende skoleår, er målet økt tilfredshet på disse parameterne.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 84,6 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet for 2019 ligger på 5,1 %. Målsettingen er satt til 6,0 %. Enheten har tett oppfølging av sykmeldte og det arbeides kontinuerlig med å holde sykefraværet nede.

Skolen har totalt 21 fast ansatte. Av disse arbeider ni personer deltid. Det er to med ufrivillig deltid i faste stillinger.

Regnskapet for 2019 viser et merforbruk på kr 372.000. Skolen har hatt utfordrende læringsmiljø på enkelte trinn. For å trygge både elever og ansatte har det vært nødvendig å bruke ekstra lønnsressurser dette året. Merforbruket er dekket med skolens disposisjonsfond.

321 Hempa skole

Skolens satsingsområder i 2019 har vært arbeid i forlengelse av innføringen av iPad på alle trinn. Videre er det arbeidet med innføring av ny læreplan, blant annet med kompetansepakker fra Utdanningsdirektoratet og Høgskolen i Innlandet.

På nasjonale prøver høsten 2019 presterte elevene rett under landsgjennomsnittet i regning, lesing og engelsk. Det er lagt ned et stort arbeid i begynneropplæringen, og det er høy bevissthet i kollegiet for å øke læringsutbyttet på mellomtrinnet.

Ny Start er et tiltak som gjennomføres for 1. og 2. trinn på høsten. Det har god effekt i forhold til leseopplæringen.

Elevundersøkelsen på 7. trinn i 2019 viser et trygt psykososialt miljø for elevene. Skolen har framgang på sju av punktene som måles. Elevenes psykiske helse vektlegges i hverdagen. Skolen har et tett og godt samarbeid med skolens helsesykepleier.

Våren 2018 ble det ved graving i skolegården oppdaget avfall i grunnen. Området ble avstengt og prøver ble tatt. Nå er rene masser lagt på, og området er asfaltert. I forbindelse med dette arbeidet ble det opparbeidet ekstra parkeringsplasser tilknyttet administrasjonsbygget. Videre arbeides det med å gjenskape dette området med merking av baner og lekeapparater.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 95,5 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Enheten hadde i 2019 et sykefravær på 6,9 %. Dette er noe høyere enn målsettingen på 6,0 %, men en nedgang på 0,5 prosentpoeng sammenlignet med 2018. Tallet på korttidsfravær er synkende. Sykmeldte følges opp i tråd med retningslinjene for en IA-bedrift.

Enheten har fem deltidsansatte som alle arbeider frivillig deltid.

Enheten hadde ved årsslutt i 2019 et mindreforbruk på kr 124.000. Det har blitt prioritert innkjøp av nye møbler, inventar og nødvendig utstyr, som er finansiert innenfor egen budsjetttramme.

322 Fagerlund skole

Fagerlund skole har i 2019 arbeidet med pedagogisk utviklingsarbeid knyttet til fagfornyelsen. Herunder har *Kultur for læring* sine moduler gitt retning for en del av arbeidet, mens programmering og sosiale ferdigheter har vært naturlig tilhørende emner dette året. Bevisstgjøring av arbeid med profesjonelle læringsfelleskap styrker allerede etablerte rutiner og strukturer for undervisning. Det arbeides målbevisst for et tett samarbeid mellom hjem og skole. Elevfravær følges effektivt opp med tiltak.

Nasjonale prøver for 5. trinn viste at elevene presterte over landsgjennomsnittet i engelsk og regning og på landsgjennomsnittet i lesing. Det arbeides ekstra med lesing på alle trinn. Kartleggingsresultater følges grundig og systematisk opp med tiltak etter pedagogiske drøftinger.

Elevundersøkelsen viste at elevene møter et trygt læringsmiljø. Det har vært jevne resultater på denne kartleggingen de siste årene. Sosiale ferdigheter ble løftet som satsing dette året, og det er arbeidet med temaene språkbruk, trivsel, vennskap og felleskap. Elevene har jobbet systematisk med *Psykologisk førstehjelp* og verktøy fra *Mitt valg*.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 84,6 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet i 2019 var på 6,0 %. Målsettingen var også satt til 6,0 %. Det arbeides kontinuerlig med å holde den enkeltes sykefravær så lavt som mulig.

Antall ansatte i ufrivillig deltidsstillinger er i 2019 til sammen 13 personer. I tillegg er det åtte ansatte som arbeider frivillig i deltidsstilling. Av de ansatte i ufrivillig deltid er det tolv barneveiledere og en førstesekretær som ønsker utvidelse av sine stillinger. På grunn av at barneveilederens arbeidsår følger skoleåret, er det ikke mulig å tilby hel stilling til disse.

Enheten har i 2019 et mindreforbruk på kr 673.000. Det er besparelser på lønnsområdet som har bidratt til dette.

323 Mørkved skole

Mørkved skole har i 2019 arbeidet med pedagogisk utviklingsarbeid knyttet til områdene psykisk helse, *Kultur for læring*, fagfornyelsen, digital læring og utvikling av samarbeidende skoleledelse i profesjonelle læringsfelleskap. Det siste er et interkommunalt satsningsområde med Hamar, Løten, Stange og Ringsaker.

Kultur for læring er et FoU-prosjekt som gjennomføres i hele Hedmark. Dette prosjektet er et kompetanseutviklingsprosjekt med mål om å heve de faglige resultatene i grunnskolen i Hedmark. *Kultur for læring* har som tema i fase to; motivasjon og tro på seg selv. I dette arbeidet er kompetanseheving og utvikling av lærernes undervisningspraksis viktige elementer. Skolen har våren 2019 analysert og tolket resultatene.

Skolens arbeid med psykisk helse følger kommunens forebyggende og helsefremmende innsats for barns psykiske helse. Alle trinn på skolen følger dette opplegget, og for å understreke betydningen av arbeidet, er det timeplanfestet. Bruken av iPad er nå implementert i skolens undervisningshverdag. Målsettingen for dette arbeidet er å utvikle skolen i tråd med samfunnsutviklingen for øvrig, og å gjøre

elevene best mulig rustet til å takle de utfordringene som kommer på fremtidens arbeidsmarked. Arbeidet med iPad gir en stor mulighet for tilpasset opplæring og økt motivasjon. Noe som igjen kan være med på å bedre elevenes læringsutbytte, og det ut i fra den enkelte elevs evner og forutsetninger. Fem av skolens lærere har i løpet av året utdannet seg som Apple Teachers. Disse har blitt benyttet som veiledere på andre skoler i kommunen. Skolen har også utviklet en egen plan for koding som er gjeldende fra 1.-7. trinn.

31. mai besøkte kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner Mørkved skole i Brumunddal. Her fikk han et innblikk i hvordan skolene i Ringsaker jobber med trivselslederarbeid og digital læring, psykologisk førstehjelp og inkludering av barn med store sammensatte vansker.

I 2019 fikk Ringsaker kommune prosjektmidler fra Utdanningsdirektoratet til å utvikle skolebibliotekene i hele kommunen gjennom blant annet kompetanseheving av skolebibliotekarene. Mørkved skoles bibliotekpedagog deltar i prosjektgruppa sammen med skolebibliotekarer fra fire andre skolebibliotek. Prosjektgruppas oppdrag er blant annet å utvikle en felles plan for skolebibliotekene i kommunen og besøke alle skolene i Ringsaker, for å holde kompetansehevingskurs i lesemotivasjon og pedagogisk bruk av skolebiblioteket for skolenes pedagogiske personale.

Mørkved skole arbeider kontinuerlig med å videreutvikle personalets kompetanse. Dette gjelder både relasjonskompetanse og fagkompetanse. Arbeidet med kompetanseutvikling har i 2019 vært konsentrert rundt å videreutvikle skolens digitale praksis samt arbeidet med overordnet del av den nye læreplanen.

Mørkved skole har de siste årene jobbet systematisk med basisfagene, og har også i 2019 gode resultater i lokale og nasjonale kartlegginger. Resultatene for 5. trinns nasjonale prøver ligger over landsgjennomsnittet i alle basisfag. I lesing og regning var resultatet 52 og i engelsk 54.

Elevundersøkelsen på 7. trinn viser at elevene trives, og at de har noen å være sammen med i friminuttene.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 86,2 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet i 2019 var på 5,5 %. Dette er en liten nedgang fra 2018, hvor fraværet var på 6,3 %. Sykefraværet skyldes sykdom og er ikke knyttet til forhold på arbeidsplassen. Medarbeidersamtaler, oppfølging av sykmeldte og HMS-arbeidet er i tråd med de retningslinjer som gjelder i Ringsaker kommune. Skolen fortsetter sitt arbeid med å utvikle et stadig bedre arbeidsmiljø.

Mørkved skole har ti ansatte i deltid. Alle er registrert med frivillig deltid.

Regnskapet for 2019 viser et mindreforbruk på kr 223.000. Skolen har besparelser på lønnsområdet og merforbruk på det ordinære driftsbudsjettet.

324 Kirkenær skole

Ansatte ved Kirkenær skole har arbeidet med innføringen av ny læreplan. Overordnet del og bærekraftig utvikling har vært prioriterte områder. Skolen har valgt å bruke Utdanningsdirektoratet sin kompetansepakke som støtte i dette arbeidet.

Elevtallet ved Kirkenær skole har gått ned det siste året. Antall elever på 1. trinn inneværende skoleår er betraktelig mindre enn det som er vanlig ved skolen.

Mjøsbadet åpnet for skolesvømming i februar 2019. Elever fra 3. trinn på Kirkenær skole var blant de første til å teste ut bassenget.

Kirkenær skole er partnerskole til Høgskolen Innlandet. Skolen har fem studentpartier i praksis. Enheten samarbeider med NAV i Ringsaker om praksisplasser for barneveiledere.

En av skolens lærere tar videreutdanning i norsk.

Den gamle rektorboligen ved skolen er revet og det er kommet opp en stor grillhytte som benyttes av både skole og SFO. Her har skolen fått et flott uteområde som en ønsker å utvikle til pedagogisk bruk i tråd med de nye fagplanene.

Resultatene for Kirkenær skole viser at det er god kvalitet på tjenesten. Resultatene på nasjonale prøver for 5. trinn ligger på eller over landsgjennomsnittet i engelsk, lesing og regning. Over år har det vært en stabil positiv utvikling. Spesielt i engelsk er resultatene gode.

Elevundersøkelsen for 7. trinn viser at elevene opplever å ha et trygt miljø og at de ikke blir mobbet av andre elever (4,94) eller voksne (5). Resultatene fra elevundersøkelsen viser at det er nødvendig å arbeide med motivasjon og mestring.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 71,4 %. Resultatene vil bli fulgt opp nærmere i 2020.

Sykefraværet for 2019 var på 5,3 %. Kirkenær skole har som mål å ikke ha sykefravær over 6,5 %. Sykmeldte følges opp i tråd med kommunens rutiner.

Enheten har fem deltidsansatte, hvorav én jobber ufrivillig deltid.

Enheten har et merforbruk på kr 354.000 i 2019. Merforbruket skyldes økte lønnsutgifter på grunn av økt voksentetthet på ett trinn. Merforbruket er dekket av skolens disposisjonsfond.

325 Kylstad skole

Kylstad skole har i 2019 arbeidet med skolebasert kompetanseheving knyttet opp mot utviklingen av nye læreplaner. I hovedsak har det vært arbeidet med overordnet del, med vektlegging av verdigrunnlaget og hvordan etablere og utvikle profesjonelle læringsfellesskap. Med utgangspunkt i satsingen på skolebibliotek, har lesing blitt løftet fram både som grunnleggende ferdighet, men også viktigheten av å utvikle leseglede hos elevene. Mot slutten av året ble skolebiblioteket åpnet i fornyet utgave, og det er en kontinuerlig prosess å gjøre tilgangen til bøker bedre, øke omfanget av nye bøker samt å gjøre lånesystemet digitalt.

I 2019 var det en betydelig utfordring for skolen å benytte kartleggingsresultatene fra nasjonale prøver på 5. trinn, da Utdanningsdirektoratet hadde ustabile systemer på to av de tre dagene prøvene ble gjennomført. Resultatet på leseprøven ble ikke valid, da samtlige elever opplevde å få avbrutt prøven med til dels lange tidsavbrudd underveis. Resultatet i regning viser en liten nedgang fra 2018, men innenfor normal variasjon. Skolen har brukt tid på å analysere resultatene for å sette inn tiltak på både individ- og systemnivå, men det har også vært viktig å hente inn informasjon om elevenes læring fra andre kartleggingsprøver. Arbeid med oppfølging og forberedelse til nasjonale prøver er omfattende og i tråd med kommunens retningslinjer. Resultatene fra Kylstad skole som avgiverskole til ungdomstrinnet er gjennomsnittlige i lesing, og noe lavere i engelsk og regning.

Mye av arbeidet i kollegiet i 2019 har handlet om arbeidet med utvikling av nye læreplaner, mens for elevene er det fortsatt den digitale satsingen som er tydeligst, samt mer samarbeid på tvers av trinn. Én lærer fullførte videreutdanning i norsk og en i veiledningspedagogikk. Skolen hadde håpet å få med minst en lærer på videreutdanning innenfor profesjonsfaglig digital kompetanse fra høsten 2019, men fikk ingen. Det er imidlertid to lærere fra Kylstad i det lokale digitale veilederkorpset. Dette ses på som nyttig kompetanseheving for skolen. I løpet av året har skolen fått utstyr som kan brukes til koding, noe som medfører at elevene får et variert, spennende kodetilbud med tydelig faglig progresjon.

340 førsteklasinger hadde sin aller første skoledag i Ringsaker 19. august 2019. Blant dem var 15 spente elever på Kylstad skole. Rektor Kristin Ingelstad ønsket førsteklasingene velkommen.

Elevundersøkelsen viste at skolen på de fleste områder scorer rundt landsgjennomsnittet. Undersøkelsen bekreftet utfordringer med mobbing og skolemiljø på 7. trinn, men resultatet var forventet og skolen har gjennom året satt inn mange tiltak på trinnet. Arbeidet med skolemiljø og sosial kompetanse er vektlagt i stor grad, og det arbeides grundig rundt forhold som er knyttet til elevenes trivsel og psykososiale miljø.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 85,0 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Kylstad hadde flere langtidssykemeldinger i 2019, og hadde et sykefravær på 11,0 %. Dette er godt over fjorårets tall og langt unna målsettingen på 7,0 %. Sykmeldte følges opp etter kommunens fastlagte rutiner.

Det er fem deltidsansatte ved skolen, fire er tilknyttet SFO, samt en merkantilt ansatt. To ansatte jobber ufrivillig deltid.

Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 371.000. Dette er knyttet til store sykelønnsrefusjoner, og overføringer som kom sent på høsten. Selv om vikarbruken var høy i 2019, var det noen perioder der mangelen på vikarer førte til en viss underbemanning.

326 Stavsberg skole

Året 2019 vil for fremtiden stå som et merkeår i Stavsberg skoles historie. Året ble preget av et tett samarbeid mellom alle aktører med tanke på ferdigstillingen av nye Stavsberg skole på 7.600 m², den store flerbrukshallen Furneshallen inkludert. Den 16. desember, like innunder jul var en grundig

16. desember deltok elevene på den aller første fellessamlingen i «Hjerterommet» på nye Stavsberg skole. Det ble en koselig og høytidsstemt adventssamling i regi av elever på 2. trinn.

forberedt flytteprosess vel i havn, og skolen kunne ha den første fellessamling rundt 3. søndag i advent i Hjerterommet. Nye Stavsberg skole er bygget for 420 elever.

De nasjonale prøvene på 5. trinn i 2019 viser en score over landsgjennomsnitt for engelsk (53). Resultatet i lesing endte på landsgjennomsnittet (50), og i regning presterer kullet like under landsgjennomsnittet (49). Med utgangspunkt i prediksjonen var samsvaret godt med det endelige resultatet i lesing, mens spriket var større i engelsk og regning. Dette skyldes den ene lærerens erfaring med gjennomføring av nasjonale prøver, kontra de lærerne som fører elevene sine mot nasjonale prøver for første gang. De nasjonale prøvene for skolens avgangselever 2019 viser et samlet resultat godt over landsgjennomsnittet: lesing (54), engelsk (53) og regning (52).

Elevundersøkelsen for 7. trinn høsten 2019 fikk høy score, med samtlige resultater mellom 4,0 og 4,7. De høyeste scorene finner en under de fire indeksene: felles regler (4,7), trivsel (4,6), støtte fra lærerne (4,6) og støtte hjemmefra (4,6). Hoveddelen i skolens oppfølgingsarbeid er knyttet til motivasjon (4,0). Den viktige indeksen Mobbing på skolen viser et gledelig resultat.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 96,4 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet har endret seg vesentlig fra 2018 til 2019. Samlet fravær for 2019 var på 7,3 %. Det sammenlignbare tallet for 2018 var 2,6 %. Det er en økning på 4,7 prosentpoeng. Det gledelige er at korttidsfraværet har gått ned, fra 1,7 % i 2018 til 1,3 % i 2019. Det er langtidsfraværet som har økt betraktelig, fra 0,9 % i 2018 til 6,0 % i 2019. Dette skyldes at fire medarbeidere har vært helt eller delvis sykmeldte over lang tid. Alle fire er forskriftsmessig fulgt opp, og det er ikke forhold ved arbeidsplassen som oppgis som årsak til noen av fraværene.

Det er fem ansatte i enheten som arbeider deltid. Av disse er det to som arbeider ufrivillig deltid. Begge har svart at de er villige til å ta imot tilbud selv om det kan innebære endret arbeidssted og/eller andre arbeidstidsordninger enn hva de har i dag. Stavsberg skole er pr. dato en liten enhet, og det er vanskelig å tilby 100 % fast stilling.

Resultatet for 2019 viser et merforbruk på kr 105.000. Dette skyldes utgifter i forbindelse med flytteprosessen ut av brakkeriggen og inn i nye Stavsberg skole mot slutten av året. Sjøppelsystemet i brakkeriggen viste seg å bli brukt av uvedkommende, og med det mottok enheten straffegebyr for feilsortering av søppel. Dette ga blant annet en merutgift på kr 20.000.

327 Nes barneskole

Nes barneskole arbeider målbevisst med faglig og sosial mestring. Det arbeides systematisk og målrettet for å tilpasse og ivareta den enkelte elev. Et positivt elevsyn og gode relasjoner er en forutsetning for å lykkes i dette arbeidet.

Arbeid med fagfornyelsen er prioritert i utviklingsarbeidet. Profesjonsfellesskapet er under utvikling, det reflekteres over felles verdier, praksis vurderes og videreutvikles. Det snakkes mye om den enkeltes bidrag inn i profesjonsfellesskapet og felles forpliktelser som profesjonelle relasjonsbyggere inn mot elever, foreldre og samarbeidspartnere.

Pedagogisk analyse har blitt et godt og viktig verktøy for å utvikle pedagogisk praksis. Grunnleggende ferdigheter vektlegges i enda større grad og spesielt innenfor lesing. Alle skolens lærere er ansvarlige for leseutviklingen. Skolen har et velfungerende bibliotek, med egen skolebibliotekar og pedagog, som også drifter ressursteam for lesing og oppfølging av trinn. Digitale ferdigheter videreutvikles. To lærere tar videreutdanning i profesjonsfaglig digital kompetanse, noe skolen har god nytte av i digitale delingsøker.

Høsten 2019 ble timen *Livet* innført for alle trinn. Dette er en snakketime, der voksne og barn snakker om ting som opptar dem. De får øve på å snakke om følelser og bli bedre kjent med seg selv og andre. Temaer som vennskap, skolemiljø, ensomhet, ulikheter, glede og samhold er noen eksempler. Her flettes også arbeid med psykologisk førstehjelp inn. Tverrfaglig tema som folkehelse og livsmestring, støtter også opp om dette arbeidet. Disse tankene og arbeidsmåtene skal prege det helhetlige arbeidet inn mot elevene hver dag og gjennom hele skoleløpet. Skolens elevråd bidrar aktivt inn i skolens psykososiale arbeid. De har blant annet laget film om skjult mobbing, som har blitt vist på fellessamling.

Resultatene fra nasjonale prøver høsten 2019 viser resultater litt under landsgjennomsnittet i regning, på landsgjennomsnittet i norsk og litt over i engelsk. Det jobbes systematisk og målrettet for å følge opp etter kartlegging. Vurdering for læring står sentralt.

Elevundersøkelsen viser at elevene trives godt på skolen, de opplever støtte fra lærere og foreldre. Undersøkelsen viser at det fortsatt må arbeides for å øke motivasjon og mestringsfølelsen hos den enkelte.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 88,9 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet i 2019 var på 6,7 %. Dette er høyere enn målsetting på 6,0 %. Hovedvekten av sykefraværet er langtidsfravær. Sykefraværet er ikke knyttet til forhold på arbeidsplassen. Sykmeldte følges opp i tråd med kommunens rutiner. Det er et kontinuerlig arbeid med å skape et godt og trygt arbeidsmiljø for de ansatte.

Ingen av de fjorten deltidsansatte på Nes barneskole jobber ufrivillig deltid.

Enheten har et merforbruk på kr 152.000 i 2019. Hovedårsaken er ekstraressurser på enkelte trinn og økte lønnsutgifter i forbindelse med endringer i ledergruppa høsten 2019.

328 Moelv og Fossen skole

Moelv og Fossen skoler er to skoler i samme enhet og med samme ledelse. Enheten har fokus på å utvikle det profesjonelle læringsfellesskapet og en vi-kultur på alle nivåer. Enheten har jobbet for å være godt forberedt til innføringen av nye læreplaner høsten 2020. Skolen deltar i prosjektet Lesestimulering i skolebiblioteket og er representert med en lærer (skolebibliotekansvarlig) i prosjektgruppen.

Resultatene fra de nasjonale prøvene på 5. trinn viser at elevene scorer likt med landsgjennomsnittet i engelsk (50). Dette kullet oppnådde ikke ønskede resultater i lesing (48) eller regning (49). Generelt er det for mange elever som scorer på nivå to. Et nødvendig etterarbeid med tiltak er iverksatt for å heve resultatene, og det er i tillegg startet et samarbeid med Moelv ungdomsskole for å sikre gode overganger knyttet til basisfagene. Tanken er at det skal være med på å øke resultatene for nasjonale prøver på 8. trinn i lesing.

Elever ved Moelv skole deltok på workshop i iskunst under kyndig veiledning av iskunstner Peder Istad i Garveriparken.

Elevundersøkelsen på 7. trinn viser at elevene trives og det er en lav andel av mobbing. I oppfølgingen jobbes det med klasseledelse og relasjoner. Arbeidet med elevenes psykososiale miljø vektlegges i det daglige arbeidet.

En lærer tar videreutdanning i lesing og to i ledelsen deltar på rektorutdanning gjennom Utdanningsdirektoratets satsing. To lærere tar utdanning utenom det statlige tilbudet for etter- og

videreutdanning, i fagene spesialpedagogikk og norsk. Skolen har to lærerspesialister, en i norsk og en i matematikk. Lærerspesialisten i matematikk er student innenfor lærerspesialistutdanningen. Moelv og Fossen skole er en flerkulturell skole, og dette innebærer nettverksarbeid med andre skoler, og en bevisst tilnærming og tilrettelegging.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 79,7 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet for 2019 ligger på 7,4 %. Dette er over målsettingen på 6,0 %. Fraværet er høyest på langtidssykemeldinger, og disse skyldes i hovedsak kroniske lidelser. Korttidsfraværet er relativt lavt. Registrert korttidsfravær skyldes sykt barn og egen sykdom. De sykmeldte er fulgt opp i tråd med kommunens retningslinjer. Fraværet er ikke relatert til arbeidsmiljøet.

Det er 37 ansatte ved Moelv og Fossen skole som arbeider heltid, mens 23 arbeidstakere arbeider deltid. Fire av medarbeiderne arbeider ufrivillig deltid. Det er gjort et betydelig arbeid over tid for å redusere antallet ansatte i ufrivillig deltid, i samarbeid med de tillitsvalgte.

Ved utgangen av 2019 har enheten et mindreforbruk på kr 629.000. Hovedårsaken er noen vakante stillinger, samt sykefravær gjennom deler av året. Dette har gitt lavere lønnsutgifter og økte sykepengerefusjoner.

342 Voksenpedagogisk senter

Voksenpedagogisk senter har hatt 230 deltakere fra til sammen 29 land i undervisning i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven, eksamensrettet grunnskoleopplæring, samt opplæring i grunnleggende ferdigheter og spesialundervisning etter opplæringsloven. Av disse var det 48 elever i grunnskoleopplæring gjennom våren, og 65 elever gjennom høsten. Deltakernes eksamensresultater i norsk og samfunnskunnskap ligger over, eller på nivå med landsgjennomsnittet.

Skolen deltar i kompetansehevingprogrammer i regi av Fylkesmannen og Kompetanse Norge i tillegg til kommunens egne programmer. For introduksjonsdeltakere har skolen vært involvert i to interkommunale prosjekt som er støttet av NAV Innlandet og av IMDi. Et hurtigspor, for å få introduksjonsdeltakere med akademisk bakgrunn raskt ut i relevant praksis og arbeid, og et prosjekt om karriereveiledning i samarbeid med Karrieresenteret i fylkeskommunen.

Logopedisenteret er en ambulansetjeneste der 51 enheter er involvert. Det gis logopedisk hjelp til barn og voksne innen områdene språk- og kommunikasjonsvansker, afasi, uttalevansker, taleflytvansker, stamming, løpsk tale, stemmevansker, spise- og svelgvansker. Det ble mottatt om lag 140 henvisninger, og avsluttet ca. 70 saker. Det er til enhver tid om lag 150 personer som får et tilbud. I gjennomsnitt står ca. 20 personer på venteliste til dette tilbudet.

Skolen er også prøvested for etablererprøven og kunnskapsprøven for servering, skjenking og salg av alkohol. Enheten behandler også søknader om kommunal støtte til kurs i regi av studieforbundene innenfor voksenopplæring.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 76,5 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet i 2019 var på 6,5 %. Dette er redusert fra 10,4 % forrige år. Det har vært, og er rettet oppmerksomhet mot sykefraværet i HMS-arbeidet. Ansatte følges opp i samsvar med kommunens retningslinjer for fraværarbeidet.

Seks ansatte arbeidet deltid ved årets slutt, tre frivillig og tre ufrivillig. Det arbeides for at de som ønsker høyere stilling skal få tilbud om det så raskt det åpner seg muligheter for dette i enheten.

Enheten har et regnskapsmessig merforbruk på 3,980 mill. kroner. Fra 2018 hadde enheten med et merforbruk på 1,399 mill. kroner. Resultatet for 2019 isolert gir dermed et merforbruk på 2,581 mill. kroner. Voksenpedagogisk senter har økte lønnsutgifter til særskilte elever. Etter planen forventer enheten å motta særskilt tilskudd fra IMDi i både 2020 og 2021. Videre har skolen mistet grunntilskuddet til norskopplæring på kr 575.000. Dette skjer når antallet elever med rett til norskopplæring overstiger 150 personer. I 2019 var det totalt 172 personer i denne kategorien.

343 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)

I 2019 har enheten fortsatt å arbeide målrettet for å nå de nasjonale målene om økt systemisk arbeid i PPT, som et virkemiddel for tidlig innsats og forebygging av faglige, sosiale og emosjonelle vansker. Hovedinnsatsområdet er fortsatt forsknings- og utviklingsprosjektet *Kultur for læring*, hvor PPT sammen med barnehage-/skoleeier, barnehagene og skolene har som mål at de faglige resultatene skal forbedres. I arbeidet med å forbedre pedagogisk praksis har PPT også i 2019 hatt som oppgave å gi veiledning til barnehagene og skolene i å gjøre gode analyser av data og kartleggingsresultater, å beskrive og analysere utfordringer, samt å arbeide fram forskningsbaserte tiltak og god evaluering til beste for barnas/elevens læringsprogresjon.

I PPTs sakkyndighetsarbeid vedrørende behov for spesialpedagogisk hjelp og/eller spesialundervisning, har enheten i 2019 hatt et ekstra fokus på at all læring i utgangspunktet skal skje innenfor et likeverdig og inkluderende læringsfellesskap. Målet er at alle barn/elever skal bli hørt, at de skal oppleve seg inkludert i sin gruppe/klasse, få likeverdige tilbud og få styrket sine sosiale, emosjonelle og faglige ferdigheter. Vurderinger i tråd med barnekonvensjonens artikkel 3 og 12 som gir barn rett til å bli hørt, og at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barnet/eleven, har vært sentrale i både sakkyndighetsarbeidet og det systemiske arbeidet i 2019.

Videre har arbeidet med barn og unges psykiske helse og sosiale kompetanse også i 2019 vært høyt prioritert, blant annet gjennom *Psykologisk Førstehjelp*. PPT har etter behov gitt veiledning til barnehage- og skoleansatte i dette arbeidet, og gjennomført workshop med erfaringsdeling mellom lærere i barnehage, barneskole og ungdomsskole. Veiledning av barnehageansatte i relasjonsarbeid gjennom arbeid med trygg tilknytning er videreført.

Under visjonen *Kompetente voksne – trygge barn* har Familiens hus en sentral rolle i kommunens arbeid for barn og unges psykiske helse. Organiseringen bidrar til koordinering og kompetansebygging, samt en samordning av informasjon til foreldre som ønsker veiledning og kurs. Til sammen har et høyt antall familier mottatt veiledning i form av kurs eller individuell veiledning, og mange barn er blitt påvirket positivt gjennom at deres nærmeste omsorgspersoner har deltatt på kurs i 2019, et arbeid som flere ansatte i enheten PPT har bidratt inn i.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 94,7 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Sykefraværet i 2019 lå på 13,2 %. Dette er høyere enn målsettingen, som er satt til 6,5 %. Hoveddelen av fraværet skyldes langtidsfravær. Det er ingen indikasjoner på at sykefraværet er arbeidsplassrelatert. Enheten har hatt og vil fortsatt ha fokus på nærværsfaktorer i arbeidshverdagen, på å bygge kompetanse hos medarbeiderne som medfører mestring av arbeidsoppgaver og det å arbeide under høyt arbeidspress over tid.

Enheten har fem ansatte med frivillig deltid, og ingen med ufrivillig deltid.

Regnskapet for 2019 viser et mindreforbruk på kr 945.000. Enheten har fått større inntekter enn budsjettet. Hovedsakelig gjelder dette økte sykelønnsrefusjoner og noe overføringer fra fylkeskommunen.

399 Ufordelt reserve

Innen virksomhetsområdet budsjetteres det med en ufordelt reserve til fordeling i løpet av kalenderåret. Det betyr at nødvendige endringer i timeressurser for grunnskolen gjennom året kompenseres med ressurser fra denne reserven så langt den rekker. I tillegg føres blant annet utgifter til skoleskyss, kjøp av tjenester fra andre kommuner og refusjonskrav til andre kommuner og staten under dette budsjettområdet.

Ved utgangen av 2019 har budsjettområdet et mindreforbruk på 1,699 mill. kroner. Det er inntektsført høyere refusjoner enn budsjettet, men samtidig er det også ført noen større utgifter enn forutsetningene i budsjettet. Samlet sett gjenstår det ubrukte tilleggsreserver på området. Dette kommer også av at budsjettområdet har noe større refusjonsinntekter enn forutsatt i budsjettet.

2.4.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Det arbeides systematisk med å øke læringsutbyttet over tid med utgangspunkt i statlige føringer, forskning om læringsutbytte og erfaringer fra utviklingsarbeid på skoler i og utenfor kommunen. Satsingen konsentrerer seg i hovedsak om fagene norsk, matematikk og engelsk. Ett av hovedgrepene har vært en utvidelse av timetallet ut over det nasjonale for å øke lærertettheten på 1.-4. trinn, samt en økning av timetallet i matematikk på 5.-7. trinn med to timer pr. uke.

Det er god tilgang på resultatinformasjon gjennom det digitale analyseverktøyet INSIGHT. Her hentes informasjon fra blant annet GSI, Skoleporten, ENGAGE, VIGO og SSB. Det gir mulighet til å se sammenstilte aggregerte data, samt måle kvaliteter opp mot resultatindikatorer. INSIGHT brukes av skoleeier og skoleledere til å lage gode prosesser i utviklingsarbeidet for hele kommunen, og ved den enkelte skole.

Resultatene fra nasjonale prøver viser at 5. trinn er likt med landsgjennomsnittet i regning, og at de er bedre enn landsgjennomsnittet både i lesing og i engelsk. Resultatene på skriftlig eksamen på ungdomstrinnet i matematikk er over, og eksamensresultatene i norsk er likt med landsgjennomsnittet.

Det er fortsatt behov for langsiktig og systematisk arbeid for økt læringsutbytte, slik at en oppnår stabilt gode resultater på alle trinn. Rådmannen følger utviklingen nøye, og det er tett dialog om styrker, utfordringer og tiltak på den enkelte skole.

Kultur for læring

Alle skolene deltar i forsknings- og utviklingsarbeidet *Kultur for læring*, der samtlige kommuner i Hedmark er aktivt deltakende. I så måte er dette et unikt prosjekt. Den overordnede strategien er å bygge kapasitet og kollektiv kompetanse på alle nivåer i utdanningssystemet. Det er etablert en praksis for pedagogisk analyse før en iverksetter tiltak. I 2019 har *Kultur for læring* vært rettet mot forberedelse til nytt læreplanverk LK-20. Skoleeier har lagt til rette for arbeid med *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*, og *Rammeverket for grunnleggende ferdigheter*. I disse prosessene utvikles profesjonelle læringsfellesskap blant lærere, skoleledere og andre ansatte. Målet er å bidra til at skolefaglige prestasjoner forbedres på alle trinn i grunnskolen, og at andelen elever fra Hedmark som fullfører og består videregående opplæring øker til 75 % i løpet av fem år.

Resultatene fra kartleggingen høsten 2018 er tolket og drøftet av skoleeier, skoleledelse og lærere, og har dannet grunnlag for iverksetting av tiltak og strategier i 2019. Kartleggingen gjentas i 2020.

Digitalisering

Digitaliseringsstrategi for grunnsopplæringen i Ringsaker kommune 2018-2021 ble vedtatt i kommunestyret 18. april 2018 i k.sak 28/2018. Den angir retningen på digitaliseringsarbeidet i skolen i Ringsaker gjennom mål og strategier.

Fra skoleåret 2019/2020 har alle elever på barnetrinnet iPad til bruk i skolearbeidet. Bruken av iPad øker den digitale læringsaktiviteten betydelig og legger grunnlaget for at elevene bruker digitale ferdigheter til å innhente og behandle informasjon, være kreative og skapende med digitale ressurser, og kommunisere og samhandle med andre i digitale omgivelser. På ungdomstrinnet har alle elevene i løpet av 2019 fått bærbar PC som arbeidsverktøy. Alle lærerne har sin egen PC og lærerne på barnetrinnet har også egen iPad. Lærere og elever har gjennomgått systematisk opplæring. Det har vært nødvendig å ruste opp klasserommene med digitale visningsflater og god nettdekning.

Alle elever i Ringsaker kommune hadde sin egen iPad eller datamaskin til bruk i skolearbeidet fra høsten 2019. Lærerne skal ha god digital kompetanse, og bruk av digitale verktøy skal sikre likeverdig og tilpasset opplæring i skolen.

Det er gjennomført kurs i koding og programmering for lærere i barne- og ungdomsskolen. Koding og programmering tilbys som valgfag ved alle ungdomsskolene, og flere barneskoler benytter koding og programmering systematisk i undervisningen.

Digital daglig kommunikasjon mellom skole og hjem i alle skoleslag og på alle trinn foregår i tjenesten Transponder. Office 365 er arbeidsflate for skoleorganisasjonen, lærere og elever på alle trinn. Plattformen inneholder verktøy for ulike oppgaver, og er et sentralt verktøy uansett arbeidsflate. Ved skolestart høsten 2019 ble det opprettet et eget veilederkorps bestående av lærere som ut i fra egen erfaring og ulik kompetanseheving har gode digitale ferdigheter, særlig i bruk av iPad i undervisningen.

Newtonrom

Fra oktober 2019 har barnehager og skoler i Hamarregionen fått tilbud om undervisning innen realfag og teknologi ved Newtonrommet i Ringsaker, og om lag 1.000 barn og unge benyttet seg av tilbudet denne høsten.

Kompetanse- og utviklingsarbeid

Strategi for kompetanseutvikling i grunnskolen i Ringsaker, vedtatt i f.sak 30/2016, prioriterer fagene norsk, engelsk og matematikk ved deltakelse i den statlig finansierte videreutdanningen. Lærerne får redusert arbeidstid eller stipend for å gjennomføre utdanningen, og utgiftene fordeles mellom stat og kommune.

Ringsaker kommune har 18 lærerspesialister, ni på barnetrinnet og ni på ungdomstrinnet. På barnetrinnet er det fem lærerspesialister i norsk og fire i matematikk. På ungdomstrinnet er det fire lærerspesialister i norsk, tre i matematikk og to i profesjonsfaglig digital kompetanse. De aller fleste har fullført eller er inne i et toårig utdanningsløp som lærerspesialister.

I 2019 deltar 42 lærere og ledere i en eller annen statlig finansiert videreutdanning. Lærerne tar utdanning i ett av basisfagene gjennom strategien, inklusive lærerspesialistutdanning, og skolelederne tar rektorutdanning.

Veiledning av nyutdannede lærere

Veiledning av nyutdannede lærere i samarbeid med Høgskolen i Hedmark er videreført i 2019. Det gjennomføres seks gruppebaserte veiledninger gjennom skoleåret, og det gis i tillegg tilbud om individuell veiledning til de som ønsker det.

Utbygging og rehabilitering av skoler

Ny barneskole på Stavsberg stod klar for innflytting i desember 2019, jf. k.sak 77/2017. Skolen er bygget med en kapasitet på 420 elevplasser, og med en mulig framtidig utvidelse til inntil 630 elevplasser. I k.sak 107/2016 ble det fattet vedtak om å utvide fra liten flerbrukshall til fullverdig idrettshall.

Moelv skole, Fossen skole og Nes ungdomsskole ble godkjent i 2019 etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, mv. Til sammen 14 skoler er godkjent pr. 31.12.2019.

Matkultursenteret

Ved Geitmyra Ringsaker matkultursenter for barn fikk elever på 6. trinn ved barneskolene og 9. trinn ved ungdomsskolene en ukes undervisning i mat og helse skoleåret 2018/2019. I tillegg hadde elever ved SFO tilbud om dagtilbud ved matkultursenteret før skoleårets start i august samt i høstferien.

2.5 Pleie og omsorg (VO nr. 40)

420 Ringsaker avlastningssenter
424 Psykisk helse og rustjenester
440 Institusjonstjenester
442 Hjemmetjenester
444 Kommunalmedisinsk senter
446 Tilrettelagte tjenester

Enhetsleder:
Hege Terese Granstrøm
Inger Stende Kjelsrud
Berit Elisabeth Nygård
Kari Vik
Atle Sørensen
Kjell Erik Bjurling

2.5.1 Ansvarsområde

Kommunene har ansvaret for tjenestetilbudet til alle mennesker med behov for helse- og omsorgstjenester. Dette er regulert gjennom lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Brukernes rettigheter er samlet i pasientrettighetsloven.

2.5.2 Hovedkommentar

Forebygging og mestring er hovedstrategien for at helse- og omsorgstjenestene skal kunne møte framtidens utfordringer. I 2019 er det jobbet med alle innsatsområdene i strategien. Strategien ble revidert i 2018, og de fire hovedlinjene ble videreført.

Helse- og omsorgstjenestene skal ha en organisering og struktur som sikrer at pasientene og brukerne får helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet. De skal ha god tilgang på nødvendig kompetanse, og helhetlige og koordinerte tjenester. For å etterleve dette, ble det den 2.5.2018 etablert en felles enhet for tjenestetildeling og samordning. Enheten tildeler tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven. Dette bidrar til samordning og mer likeverdige tjenester i kommunen.

For å tilrettelegge best mulig for en helhetlig drift og utvikling av tjenestene, er det i 2019 foretatt ytterligere tilpasninger i den øvrige organiseringen av helse- og omsorgstjenestene. Distriktsmodellen er forlatt til fordel for organisering etter funksjon/tjeneste; hjemmetjenester, institusjonstjenester, Kommunalmedisinsk senter Ringsaker og tilrettelagte tjenester. En slik modell skal legge til rette for bedre oppfølging av pasienter/brukere med store og sammensatte behov og mer helhetlige og sammenhengende tjenester, samt at flest mulig kan bo hjemme livet ut med tilpassede tjenestetilbud. Det er ikke tilført nye stillinger i forbindelse med organisasjonstilpasningene, men overordnet ledelse for de tre største enhetene er endret. Det er arbeidet med å forberede endringene, etablere ny avdelingsstruktur samt omstrukturere og tilpasse ulike fagsystemer. Det er jobbet med fordeling av ansatte og oppgaver etter ny struktur. Arbeidet slutføres i 2020.

De tjenesteproduserende enhetene i VO 40 Pleie og omsorg gikk ut av 2019 med et netto merforbruk på 41,279 mill. kroner. Av merforbruket skyldes 15 mill. kroner at reserven tilknyttet ressurskrevende brukere er mindre enn behovet som er meldt inn fra enhetene. Dette skyldes manglende finansiering av egenandel for de ressurskrevende brukerne. Hjemmetjenestene opplevde i 2019 en betydelig økning i antall brukere og kompleksitet. Stadig flere og sykere brukere skrives ut fra sykehusene. Ny organisering gir mulighet til å se helhetlig på tjenestene slik at det faglige tilbudet kan samkjøres hensiktsmessig i hele kommunen. Det forventes at omorganiseringen vil bidra til å redusere merforbruket slik at det blir bedre samsvar mellom vedtatte økonomiske rammer og aktivitetsnivå. Det er også nødvendig med strukturelle tiltak for å vri ressurser fra institusjon til hjemmetjeneste.

I 2019 er det utredet funksjonsprogram for nytt sykehjem i Moelv. Det forventes byggestart høsten 2021.

Den 1.4.2019 åpnet et nytt bofellesskap for unge mennesker med funksjonshemming i Byporten Sør i Brumunddal. Etableringen av bofellesskapet er et pilotprosjekt nasjonalt, der Ringsaker kommune har samarbeidet tett med den private utbyggeren og Husbanken om tilpasning av leilighetene til brukergruppen. Ringsaker kommune har tilvisningsrett på seks leiligheter i leilighetskomplekset.

I 2019 ble det inngått avtale med Penningrud gård om drift av dagtilbudet «Inn på tunet» for mennesker med demens og kognitiv svikt. Tilbudet startet opp 1.10.2019, og har allerede fått svært positive tilbakemeldinger både fra brukerne og deres pårørende. Det er ønskelig å utvide tilbudet.

Linda Bakke på Penningrud gård på Stavsjø ble Ringsaker kommunes nye leverandør av dagtilbudet «Inn på tunet» høsten 2019. Tilbudet omtales gjerne som «grønn omsorg», og gis spesielt til hjemmeboende personer med kognitiv svikt og/eller demens.

2.5.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Brukerundersøkelse

I 2019 ble det gjennomført brukerundersøkelse blant brukerne i alle sonene i hjemmetjenesten. Målet er å gjennomføre undersøkelser annen hver gang i hjemmetjeneste og institusjonstjeneste. Kommunen benytter et kvalitetssikret opplegg via KS «Bedre kommune». Svarprosenten på undersøkelsen var på 40 %, noe som anses som tilfredsstillende resultat på slike undersøkelser.

Brukerne skal på en skala fra 1 til 6 vurdere brukermedvirkning, respektfull behandling, tilgjengelighet, informasjon, resultat for brukeren (fornøydhet med ulike deler av hjelpen de får), samt gjøre en helhetlig vurdering. Resultatet for hjemmetjenesten i Ringsaker var i snitt på 4,8 og varierte mellom 4,5 til 5,2 for de ulike dimensjonene, noe som er på eller litt under landsgjennomsnittet. Selv om

resultatene varierer noe mellom ulike soner, så er det ingen områder eller soner som skiller seg spesielt ut. Enhet for hjemmetjenester skal benytte resultatene fra denne undersøkelsen videre i sitt eget interne forbedringsarbeid.

Resultatenhetene i VO 40 Pleie og omsorg har i 2019 gjennomført medarbeiderundersøkelse. Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019 og 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Svarprosenten var på 67,4 % for VO 40 Pleie og omsorg samlet sett. Resultatene forelå rett før årets slutt, og enhetene vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Sykefravær	Mål	Resultat
420 Ringsaker avlastningssenter	8,0 %	6,0 %
424 Psykisk helse og rustjenester	8,0 %	10,0 %
440 Institusjonstjenester	8,0 %	12,7 %
442 Hjemmetjenester	8,0 %	12,6 %
444 Kommunalmedisinsk senter	8,0 %	9,6 %
446 Tilrettelagte tjenester	8,0 %	10,4 %

Enhetene hadde et samlet sykefravær i 2019 på 11,1 %, som er en marginal økning sammenlignet med 2018, hvor samlet sykefravær var på 10,9 %. Sykefraværet blir kommentert under omtalen av de enkelte enhetene.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
420 Ringsaker avlastningssenter				
424 Psykisk helse og rustjenester				
440 Institusjonstjenester				
442 Hjemmetjenester				
444 Kommunalmedisinsk senter Ringsaker				
446 Tilrettelagte tjenester				
Sum årsverk VO 40 Pleie og omsorg	879,78	954,49	953,57	953,51

På grunn av omorganiseringen fra 1.10.2019 oppgis det kun årsverk samlet sett for VO 40 Pleie og omsorg. Årsverksrammen er redusert med 0,06 årsverk i løpet av 2019, og pr. 31.12.2019 var rammen på 953,51 årsverk.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	835 932	876 976	842 857	921 196
Driftsinntekter	360 639	399 040	339 649	417 988
Netto driftsutgifter	474 753	477 936	503 208	503 208

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	39 848	58 008	12 295	12 462
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	39 848	58 008	12 295	12 462

Netto driftsutgifter pr. resultatenhet før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
420 Ringsaker avlastningssenter	18 234	17 023	1 211	6,6 %
424 Psykisk helse og rustjenester	31 940	31 775	165	0,5 %
440 Institusjonstjenester	168 805	178 087	-9 282	-5,5 %
442 Hjemmetjenester	158 856	169 309	-10 453	-6,6 %
444 Kommunalmedisinsk senter	65 431	71 393	-5 962	-9,1 %
446 Tilrettelagte tjenester	234 475	251 433	-16 958	-7,2 %
449 Pleie og omsorgsformål – ikke fordelt enheter	-174 533	-179 772	5 239	-3,0 %
Sum netto driftsutgifter VO 40	503 208	539 247	-36 039	-7,2 %

Virksomhetsrådets driftsregnskap viser et samlet merforbruk på 36,039 mill. kroner inkludert budsjettansvar 449 Pleie og omsorgsformål – ikke fordelt enheter. For de tjenesteproduserende enhetene var det et samlet merforbruk på 41,279 mill. kroner. Av merforbruket skyldes 15 mill. kroner at reserven tilknyttet ressurskrevende brukere er mindre enn behovet som er meldt inn fra enhetene. Dette skyldes manglende finansiering av egenandel for de ressurskrevende brukerne.

Statstilskuddet til ressurskrevende tjenester er et viktig bidrag i finansieringen av utgiftene til de ressurskrevende brukerne i kommunen, og tilskuddet inntektsføres under budsjettansvar 449 Pleie og omsorgsformål – ikke fordelt enheter. Kommunen mottok 131,040 mill. kroner i statstilskudd i 2019. Kommunen har over tid bygget opp en reserve til ressurskrevende brukere som er avsatt på et eget disposisjonsfond, som i utgangspunktet er å betrakte som et engangsbeløp.

Det har hvert år vært mulig å bygge opp igjen reserven ved at det er søkt om og mottatt et høyere tilskuddsbeløp enn forutsatt i budsjettet. Med den innstramning som det i de siste årene har vært i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, kombinert med en stadig større tildeling fra reserven for å dekke opp økte utgifter, reduseres muligheten for gjenoppbygging av reserven til ressurskrevende brukere. Ved inngangen til 2019 var reserven på 55,819 mill. kroner. I løpet av 2019 er hele reserven brukt opp for delvis å dekke merutgifter til ressurskrevende brukere.

420 Ringsaker avlastningssenter

Ringsaker avlastningssenter har i 2019 organisert ulike typer avlastning for til sammen 53 familier med barn og unge i alderen 2 til 19 år. Det er gitt rullerende døgnopphold ved Ringsaker avlastningssenter til 29 barn og unge. Flere familier har hatt et stort omfang avlastning gjennom året. 24 barn og unge har mottatt avlastning hos fast ansatte private avlastere, eller ved kjøp av plass hos «Inn på tunet»-tilbydere.

Enheten samarbeider med Familiens Hus om tidlig innsats og forbyggende arbeid for familier. Dette bidrar til helhetlige tjenester og god habilitering. Enheten har gitt foreldreveiledning (ICDP) over åtte uker til en gruppe med seks foreldre. Denne gruppen har vært en del av effektstudien til Folkehelseinstituttet.

Enheten gjennomførte i 2019 medarbeiderundersøkelse. Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019 og 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Svarprosenten var på 92,9 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og enheten vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Ringsaker avlastningssenter hadde i 2019 et sykefravær på 6,0 %. Det er 2,5 prosentpoeng lavere enn i 2018. Fraværet er i hovedsak langtidsfravær og oppfølgingen skjer kontinuerlig og etter gjeldende retningslinjer.

Totalt er det registrert tolv deltidsansatte ved enheten, som alle jobber frivillig deltid.

Regnskapet for 2019 viser et mindreforbruk på 1,211 mill. kroner, som i hovedsak skyldes inntektsføring av 2,077 mill. kroner i tilskudd fra IMDi.

424 Psykisk helse og rustjenester

Enheten består av behandlingsavdeling og boligsosial avdeling. Behandlingsavdelingen yter samtalerapi, gruppebehandling, rusbehandling, herunder nærbehandling for rusavhengige og dagaktiviteter på to dagsenter. Boligsosial avdeling gir ambulante tjenester til personer som ikke klarer seg selv og har behov for tett oppfølging. Avdelingen drifter et tilbud i Kirkevegen 105, fire omsorgsplasser ved Brumunddal sykehjem og åtte boenheter for rusavhengige på «Kjerringhaugen».

Psykisk helse og rustjenester avviklet i juni 2019 omsorgsplasser ved Tandeveien i Moelv, og reetablerte disse ved Brumunddal sykehjem. Dette fordi det ble svært ressurskrevende, både økonomisk og personellmessig å drifte plassene i Tandeveien. Tilbudet ved Brumunddal sykehjem er godt etablert og tilbyr opphold for rusavhengige som i perioder har behov for døgnomsorg, samt KAD (kommunalt akutt, døgn) plasser ved behov. Plassene dekker etterspørselen slik at enheten ikke har behov for å kjøpe plasser av private tilbydere.

Enheten har dannet FACT team (oppsøkende ambulant team) i samarbeid med Stange, Hamar, Løten og DPS (distriktpsykiatrisk senter). Dette er et prosjekt over 3 år med opsjon på et 4. år, finansiert i sin helhet gjennom tilskudd fra Fylkesmannen. Psykisk helse og rustjenester bidrar i prosjektet med to årsverk.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 75,9 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og enheten vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Sykefraværet for 2019 er på 10,0 %, som er en nedgang på 1,6 prosentpoeng fra 2018 og er i all hovedsak langtidsfravær.

Psykisk helse og rustjenester har 20 deltidsstillinger, hvorav tre ansatte er registrert med ufrivillig deltid.

Regnskap 2019 viser et mindreforbruk på kr 165.000, som skyldes redusert bruk av vikarer. Enheten har i 2019 tilbakeført 1,5 mill. kroner til reserven for ressurskrevende brukere under budsjettansvar 449.

440 Institusjonstjenester

Fra 1.10.2019 ble Enhet for institusjonstjenester etablert gjennom å samle ansvaret for drift av langtidsplasser og avlastningsplasser, som tidligere var i omsorgsdistriktene og i demensenheten, til en enhet med felles overordnet ledelse. Enheten har etter dette totalt 283 langtidsplasser. Disse er fordelt på sykehjemmene på Brøttum, i Moelv, i Brumunddal og på Nes (Sundheimen og Nes sykehjem) og forsterket skjermet enhet (FSE).

I forbindelse med etableringen av enheten er det igangsatt flere prosesser både knyttet til utvikling av enhetens faglige innhold og tilbud og den interne organiseringen av enheten. Det å gå fra distriktsmodell til tjenestemodell har blant annet resultert i at avdelingslederne har etablert et nytt lederteam sammen med ny enhetsleder. Det er gjennomført en «bli kjent samling» for å bygge team. Denne samlingen ble gjennomført sammen med den nye enheten for hjemmetjenester. Ledergruppen er delt i tre hovedgrupper hvor den ene skal arbeide med arbeidstidsordninger, den andre med funksjonsinndeling og profilering og den tredje med fag og kvalitet som er felles for alle avdelingene.

Det er gjennomført en utviklingsprosess for alle sykepleiere ved Brumunddal sykehjem som skal videreføres til alle sykepleierne i enheten i løpet av 2020.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, med en svarprosent på 73,4 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og enheten vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Sykefraværet for 2019 er på 12,7 %, som er en nedgang på 0,6 prosentpoeng fra 2018. Oppfølging av sykefravær skjer etter kommunens fastlagte rutiner.

Enheten har 211 deltidsstillinger, hvorav 127 ansatte er registrert med frivillig deltid og 84 ansatte med ufrivillig deltid. Det er gjennomført heltidsvalg for alle ansatte i en avdeling ved Brumunddal sykehjem, og arbeidet med heltidsvalget vil fortsette ved flere avdelinger i 2020.

Regnskap 2019 viser et merforbruk på 9,282 mill. kroner. Merforbruket fordeler seg på enhetens ulike avdelinger. En stor andel av merforbruket knytter seg til ekstra innleie av personell, samt høye utgifter ved sykefravær i form av overtid og ekstrahjelp. Det har vært utfordrende å rekruttere sykepleiere ved enkelte avdelinger. For å ivareta forsvarlig sykepleierkompetanse har dette blitt løst med både innleie av sykepleiere fra bemanningsbyrå og bruk av overtid hos egne ansatte. Det har også vært en økning av overtid på egne ansatte ved sykefravær i avdelingene, da det ikke har vært tilgang på vikarer. Det har vært en økning i antall krevende brukere, og en del pasienter har behov for 1 til 1-bemanning. Dette henger også sammen med raskere utskrivning fra sykehusene, hvor pasientene trenger mer pleie og stell, behandling og oppfølging i avdelingen.

442 Hjemmetjenester

Fra 1.10.2019 ble Enhet for hjemmetjenester etablert gjennom å samle ansvaret for driften av alle tjenester til hjemmeboende brukere, som tidligere ble drevet av omsorgsdistriktene, til en enhet med en felles overordnet ledelse. Enheten er inndelt i geografiske soner som tar utgangspunkt i de tidligere omsorgsdistriktene. Enheten har videre ansvar for drift av dagaktivitetstilbud til hjemmeboende som drives ved og i sykehjemmene i Brumunddal, Tømmerli, Brøttum, Moelv og Nes, samt den tidligere demensenhetens dagaktivitetstilbud i Moelv og Brumunddal. Hjemmetjenesten har også ansvaret for drift av BPA-ordningen i Ringsaker.

Under arbeidet med å etablere en felles hjemmetjeneste er det gjort justeringer for å tilpasse de ulike geografisk inndelte sonene. Dette for å få til en god faglig ressursfordeling og ta av for økt press på hjemmetjenesten spesielt i sentrumsområdene rundt Brumunddal.

Rekruttering av vikarer er utfordrende med tanke på de oppgaver som tjenesten skal utføre. Det er relativt liten turnover i faste stillinger, men det er vanskelig å rekruttere faglært arbeidskraft som vikarer. Det er ikke mulig å gjennomføre daglig drift uten å leie inn vikar ved fravær, og ofte må avdelingene benytte egne faste ansatte som vikar for andre som er fraværende. Faste ansatte har ofte høy stillingsprosent, slik at ekstravakter ofte medfører overtidstillegg. Deler av året ble det benyttet vikarbyrå på grunn av rekrutteringssituasjonen.

Enheten har et pågående prosjekt for å styrke omdømmet, som på sikt vil kunne gi positive gevinster for enheten. Arbeidet med prosjektet ble påbegynt i tidligere omsorgsdistrikt Moelv. Etter omorganiseringen er dette prosjektet utvidet til alle deler av tjenestene.

Det ble i desember 2019 gjennomført medarbeiderundersøkelse, med en svarprosent på 64,6 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og enheten vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Enheten hadde i 2019 et sykefravær på 12,6 %, som er en økning fra 2018 på 0,4 prosentpoeng. Det har vært et kontinuerlig arbeid med å øke tilstedeværelsen, og oppfølging av de sykmeldte fortsetter framover.

Ved utgangen av 2019 var det registrert 88 deltidsansatte. Av disse jobber 47 frivillig deltid og 41 ufrivillig deltid. Oversikten over frivillig/ufrivillig deltid brukes aktivt for at de med ufrivillig deltid skal få økt sine stillinger, for eksempel ved at de blir gjort oppmerksomme på utlyste stillinger internt.

Regnskapet for 2019 viser et merforbruk på 10,453 mill. kroner. Merforbruket knytter seg i hovedsak til merforbruk på lønnsartene sykevikar, lønn ekstrahjelp og overtid, samt innleie av vikarer fra bemanningsbyrå. Bakgrunnen for dette er økende mengde pasienter og økende myndighetskrav til tjenesteytere om å utføre administrative oppgaver. Dette gjelder særlig behandling av pasienter med komplekst sykdomsbilde. Pasientgruppen har endret seg, og det er en økende gruppe yngre pasienter som mottar tjenester. Noen av pasientene har behov for at det opprettes egne turnuser rundt dem med egen bemanning. Utskrivningsklare pasienter på sykehus skrives oftere ut med plan om behandling i eget hjem. Dette er behandlinger som tidligere ble utført i sykehus eller i sykehjem.

444 Kommunalmedisinsk senter Ringsaker

Kommunalmedisinsk senter Ringsaker (KMS) fikk fra 1.10.2019 tilført ansvar for alle korttids plassene i sykehjem. Disse skal samles på Tømmerli. Langtids plassene og avlastnings plassene ble samtidig flyttet til Enhet for Institusjon. Enheten har etter dette til sammen 60 døgnplasser og omfattende konsultasjons- og oppfølgingsvirksomhet både i institusjon og hos hjemmeboende.

Arbeidsgivertilhørigheten for alle sykehjemsleger ble også tillagt enheten.

I den nye korttidsavdelingen er det påbegynt en prosess med fagkompetanseutvikling hos personalet, kvalitetssikring og implementering av nye rutiner, og økt dokumentasjonskompetanse blant de ansatte. Avdelingen skal raskt ta imot innbyggere med funksjonsfall og utskrivningsklare pasienter fra spesialisthelsetjenesten, og skal sikre et intensivt, tidsavgrenset og tverrfaglig innhold i tjenestetilbudet med fokus på rehabiliteringsperspektivet og egenmestring. Dette er tiltak for at innbyggerne i Ringsaker kommune skal kunne mestre en livssituasjon i eget hjem så lenge som mulig. For å støtte opp under dette er fysioterapeuter og ergoterapeuter i mye større grad blitt samlet på Tømmerli. Frisklivssentralen er også blitt fysisk flyttet til Tømmerli, for å samle den totale bredden av kompetanse under ett tak.

KMS driver kontinuerlig med mange prosjekter, utarbeidelse av plan for habilitering og rehabilitering, et innovasjonsprosjekt knyttet til fallforebygging med virtuell trening, samt forebyggende og helsefremmende fysioterapi i ungdomsskolen i Ringsaker kommune.

KMS gjennomførte i desember 2019 medarbeiderundersøkelse, med en svarprosent på 70,6 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og enheten vil arbeide med resultatene i 2020.

KMS hadde i 2019 et sykefravær på 9,6 %, som er en økning på 0,6 prosentpoeng fra 2018. Sykmeldte ansatte følges opp i henhold til gjeldende rutiner. Det arbeides med å utvikle både det faglige og sosiale samholdet i enheten, som ledd i ønsket om økt tilstedeværelse.

Ved utgangen av 2019 var det registrert 84 deltidsansatte ved enheten, hvorav 31 var registrert med frivillig deltid og 53 med ufrivillig deltid.

Enheten hadde i 2019 et merforbruk på 5,962 mill. kroner. Merforbruket fordeler seg med henholdsvis 3,3 mill. kroner for korttidsavdelingen og 2,6 mill. kroner i manglende finansiering av ressurskrevende brukere. Merforbruket ved korttidsavdelingen knytter seg til økte lønnsutgifter og høyt sykefravær.

446 Tilrettelagte tjenester

Fra 1.10.2019 ble Enhet for tilrettelagte tjenester etablert. Enheten har ansvaret for drift av bofellesskapene i kommunen. Dette var også en samlet avdeling tidligere, under omsorgsdistrikt Nes. Videre fikk enheten ansvaret for drift av 15 plasser ved Rusletun sykehjem (plasser for psykisk utviklingshemmede), og driften av tilbudet ved AO-senteret.

I løpet av 2019 er det gitt tilbud til fem nye brukere i forbindelse med åpningen av Byporten bofellesskap. Det ble bevilget midler til helårsdrift i budsjettet, men driften kom ikke i gang før mars/april. Ubrukte budsjettmidler er tilbakeført til budsjettansvar 449 Pleie og omsorgsformål – ikke fordelt enheter.

Mange ansatte tar helsefaglige grunn- og videreutdanninger. Ledere og tillitsvalgte har deltatt på opplæring i regi av HR-avdelingen om risikovurdering og tiltak ved vold. Det har også vært en satsing på å utdanne instruktører til å kunne gi mennesker med utviklingshemming bedre kunnskap og evne til å forstå hva som er vold, samtidig som de får økt selvbestemmelse og evne til å sette grenser. Instruktørene vil kurse bruker/pasient, men det er også gjennomført fagdager med ansatte om tema.

Det ble i desember 2019 gjennomført medarbeiderundersøkelse, med en svarprosent på 61,4 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og enheten vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Enheten hadde i 2019 et sykefravær på 10,4 %, som er en økning på 1 prosentpoeng fra 2018. Årsaken til fraværet er ansatte med kroniske plager og langvarige fraværperioder.

Ved utgangen av 2019 var det registrert 191 deltidsansatte ved enheten, hvorav 121 personer var registrert med frivillig deltid og 70 med ufrivillig deltid.

Takket være «gartnergruppa» på Holo kan AO-tjenesten tilby selvplukk av blomster, urter og grønnsaker til glede for besøkende og innbyggere i Ringsaker.

Tilrettelagte tjenester hadde i 2019 et merforbruk på 16,958 mill. kroner. Merforbruket skyldes hovedsakelig manglende finansiering av ressurskrevende brukere med 9,935 mill. kroner. I tillegg til nye brukere med store tjenestebehov på til sammen 2,7 mill. kroner, men som ikke er store nok til å utløse tilskudd fra toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester. Utgifter ved full drift av avlastningstilbudet for voksne i Vesselbakkvegen har medført økte utgifter med 2,2 mill. kroner.

449 Pleie- og omsorgsformål – ikke fordelte enheter

Innsendt refusjonskrav i 2019 for ressurskrevende tjenester utgjorde 131,040 mill. kroner mot 116,195 mill. kroner i 2018. Ringsaker kommune hadde en reserve til fordeling for ressurskrevende brukere på 55,818 mill. kroner i 2019, som i sin helhet er fordelt til enhetene.

Utgiftene til utskrivningsklare pasienter var budsjettet med 2,560 mill. kroner, mens kommunen totalt ble fakturert 2,301 mill. kroner. Dette er en reduksjon på 2,2 mill. kroner siden 2018. Utvikling i første kvartal i 2019 var på linje med 2018, men siden april har det vært satt inn nye tiltak for å håndtere de utskrivningsklare pasientene, noe som har hatt veldig god effekt. Enheten for tjenestetildeling og samordning har en stedlig representant ukentlig på et av sykehusene. Dette for å ha bedre dialog med pasient, pårørende og sykehuset, og behovene i forbindelse med utskrivning. Det er en målsetting at ordningen utvides til å omfatte flere sykehus. Det jobbes kontinuerlig med å forbedre kommunikasjonen med sykehusene gjennom elektronisk meldingsutveksling (EMU).

Flytting av legevakt og KAD-plasser på Lillehammer til nye lokaler har medført en økning i utgifter til KAD-plasser på kr 541.000 sammenlignet med budsjett 2019. Avtalen med Lillehammer kommune om KAD-plasser ble vedtatt sagt opp i k.sak 84/2019, med virkning fra 1.1.2021. Bakgrunnen for dette er at sengeplassene har blitt lite brukt, og det er kapasitet til å håndtere disse pasientene ved Kommunalmedisinsk senter Ringsaker.

Ringsaker kommune mottok i 2019 tilskudd fra IMDi til bosetting av asylsøkere med kjente funksjonshemninger, på til sammen 4,854 mill. kroner.

2.5.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Internkontroll

Alle enheter innenfor virksomhetsområde VO 40 Pleie og omsorg har over mange år benyttet EQS for oversikt og nødvendig oppdatering av styrende dokumenter som gjelder for tjenesteutøvelse og HMS-prosedyrer, samt for å håndtere avvik som meldes fra ansatte. Det er jobbet for å utvikle en organisasjon som preges av tillit, hvor ansatte føler det er trygt å melde fra om feil, og hvor avvik benyttes som utgangspunkt for læring og videre utvikling.

Ønsket om å legge bedre til rette for ledelse og styrke arbeidet med kvalitetsforbedring på alle nivå, har vært et sentralt mål med de organisatoriske endringene som er foretatt innenfor virksomhetsområdet i 2019. Det arbeides med tydeliggjøring av ansvar, roller, oppgaver og ressurser knyttet til ledelse og kvalitet.

Det er mulig å hente ut statistikk både i EQS og pasientjournalssystemene om en rekke forhold rundt både pasienter og tjenester. På grunn av omleggingen av organiseringen som skjedde i løpet av 2019 har det vært vanskelig å fremskaffe statistikk om blant annet avviksmeldinger som gir et relevant bilde av situasjonen. Kvalitetssystemets oppbygging må justeres i henhold til ny organisering. Dette skal skje tidlig i 2020. I den forbindelse skal det også utvikles bedre system for rapportering om faglig kvalitet basert på informasjon som kan hentes ut av kvalitetssystemet og andre registreringer.

Tjenestetildeling

Enhet for tjenestetildeling og samordning, som startet opp 2.5.2018, hadde første hele driftsår i 2019. All tjenestetildeling i henhold til helse- og omsorgstjenesteloven er da samlet. Enheten har i løpet av 2019 behandlet totalt 5.944 saker. Av disse ble 4.905 søknader om tjenester innvilget, og 100 ble avslått. Videre ble 91 søknader avsluttet uten behandling, og 848 tjenester ble avsluttet eller ferdigstilt. Dette kan skyldes at søknaden var uaktuell fordi brukeren døde, eller at brukeren ikke lenger hadde behov for tjenester.

Enhet for tjenestetildeling er i gang med å få på plass bedre statistikkgrunnlag slik at det blir mulig å sammenligne tallmateriale fra år til år. Fra 2018 til 2019 er det også vanskelig å få sammenlignbare tall på grunn av de omlegginger som ble foretatt i organisasjonsstrukturen på slutten av året. Det ser imidlertid ut til at antallet øker, både når det gjelder søkere og tjenester som blir gitt.

Aktivitetsledere i «sommergruppa» i Ringsaker kommune har som jobb å lage verdens beste sommer for funksjonshemmede barn og unge. Tilbudet består i ulike dagaktiviteter. Her padler sommergruppa på Næra.

2.6 Barne- og ungdomsvern (VO nr. 50)

Barnevernsjef: Lisbet Gjønnnes

2.6.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter barneverntjeneste, ungdomskontakt, bosettingstiltak for enslige mindreårige flyktninger (BEMA), interkommunal barnevernvakt, samt lavterskeltiltak i Familiens hus.

2.6.2 Hovedkommentar

Barneverntjenesten i Ringsaker har aldri før mottatt så mange bekymringsmeldinger som i 2019. Utfordringen er å utvikle gode hjelpetiltak som tidlig kan forebygge videre problemutvikling. Enkelte barn med utviklingsforstyrrelser utvikler så store relasjonsproblemer overfor øvrig familie i ungdomsårene, at det ikke finnes andre alternativ enn plasseringstiltak utenfor familien med hjemmel i barnevernloven.

Ringsaker interkommunale barnevernvakt ble opprettet med virkning fra 1.1.2019 for å oppfylle nasjonale krav til barnevernets tilgjengelighet til enhver tid.

Ungdomskontakten er et viktig psykososialt lavterskeltiltak for ungdom. I 2019 ble det på nytt iverksatt et prosjekt for forebygging av skolefravær, ved hjelp av statlige midler gjennom ordningen *Oppfølgings- og løsfunksjoner* for en periode på tre år. Antallet barn og unge med bekymringsfullt skolefravær synes å øke.

2.6.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det ble ikke gjennomført brukerundersøkelser i enheten i 2019.

Barne- og ungdomsvern gjennomførte i desember 2019 medarbeiderundersøkelse, og 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Svarprosenten var på 84,9 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og enheten vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	8,0 %	9,8 %

Sykefraværet i 2019 var på 9,8 %, som er en liten økning fra 9,5 % i 2018. Kommunens gjennomsnitt er satt som mål for enheten. Sykefraværet er lavest i Barnevernvakta (3,5 %) og høyest i BEMA (17,7 %). Sykefraværet handler i hovedsak om langtidsfravær på grunn av kroniske sykdommer, medarbeidere med rehabiliteringssak og gravide med behov for avlastning. Det dreier seg i mindre grad om merbelastninger på grunn av arbeidets art. Spesialisering og mindre kontrollspenn har bidratt til redusert sykefravær i barneverntjenesten.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	57,95	64,75	72,77	72,77

Ved utgangen av 2019 var 17 av totalt 21 medarbeidere med deltidsstillinger registrert med frivillig deltid, mens fire var registrert med ufrivillig deltid. Tre av de fire som er registrert med ufrivillig deltid har annen fulltidssysselsetting, men har registrert seg med ufrivillig deltid fordi de ønsker en større

deltidsstilling. Antallet deltidsstillinger har økt med 10 siden 2018, på grunn av behovet for å dekke helgevaktene i den interkommunale barnevernvakta.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	98 286	102 734	106 105	118 644
Driftsinntekter	30 912	31 533	32 458	44 997
Netto driftsutgifter	67 374	71 201	73 647	73 647

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
500 Barne- og ungdomsvern	73 647	72 990	657	0,9 %

Enheden hadde i 2019 et mindreforbruk på kr 657.000. Dette skyldes blant annet ubesatte vikariater og inntekter i form av særtilskudd fra staten for en bruker med spesielle behov, som ikke var budsjettet.

Driftsregnskapet – Ringsaker interkommunale barnevernvakt (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	-	-	9 527	11 260
Driftsinntekter	-	-	9 527	11 414
Netto driftsinntekter	-	-	0	154

Utgiftene til Ringsaker interkommunale barnevernvakt fordeles på deltakerkommunene basert på innbyggertall. Barnevernvaktas mindreforbruk i 2019 på kr 154.000 kommer til fratrukk på kommunenes deltagerandel i 2020.

2.6.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Barneverntjenesten

Tabellen under viser hvor mange barn barneverntjenesten har mottatt melding om, fordelt på alder. Det er flest meldinger for de yngste barna, men antallet meldinger vedrørende ungdom har økt mest.

Antall meldinger med aldersfordeling på barn i melding

	2017	2018	2019
0-6 år, inkl. melding på ufødt barn	144	145	145
7-12 år	127	129	143
13-18 år	106	108	131
Sum	377	382	419

Rus og andre atferdsproblemer er sentrale risikoområder i meldingene som gjelder ungdom. Det er påfallende at mange av ungdommene har hatt utviklingsutfordringer som ble avdekket allerede mens de var små. Når barna kommer i tenårene har problemene blitt uhåndterlige for foreldrene, med rus, vold og utagering som konsekvens.

Antall nye undersøkelser i løpet av året 2017-2019

	2017	2018	2019
Sum	334	347	368

Tabellen over viser hvor mange av meldingene som førte til nye undersøkelser i løpet av året.

Hvem melder til barneverntjenesten i Ringsaker

Meldingsinstans	2017	2018	2019
Andre	21	18	16
Annen offentlig instans	6	16	9
Asylmottak/IMDi/UDI	4	0	0
Barnehage	26	21	17
Barnet selv	1	1	1
Barneverntjenester	42	55	73
Barnevernvakt	26	27	27
Familie forøvrig	4	16	18
Familievernkontor	4	3	3
Frivillige organisasjoner	0	0	2
Helsestasjon	34	17	14
Krisesenter	3	5	4
Lege/sykehus/tannlege	38	33	40
Mor/far/foresatt	21	39	47
Nabo/andre privatpersoner	12	28	25
Politi	48	29	51
PPT	6	0	0
Psykisk helsevern barn/unge	6	6	9
Psykisk helsevern voksne	20	10	9
Rustjenester	0	2	6
Skole	51	47	48
NAV kommune og stat	7	11	3
UK/fritidsklubb	4	2	0
Sum	384	386	422

Kilde: IKT-verktøyet Familia, manuell kontroll

Oversikten viser hvem som melder bekymring for barn til barneverntjenesten. Tre barn ble meldt av flere, derfor er summen 422 i denne tabellen. SSB-statistikken mangler kategori for anonyme meldere, og disse registreres derfor under kategorien Andre.

Kvalitetsindikatorer	Landet	Hedmark	Ringsaker
Andel fristbrudd i undersøkelsessaker	6,6 %	2,8 %	1,6 %
Andel barn i hjelpetiltak med tiltaksplan	89,3 %	84,7 %	83,3 %
Andel barn med evaluert tiltaksplan	78,0 %	79,7 %	81,8 %
Andel fosterbarn som ikke har fått oppfølging iht. lovkrav	9,1 %	6,9 %	0 %
Andel tilsynskrav i fosterhjem som ikke er oppfylt	12,9 %	11,5 %	0 %

Kilde: Barnevernmonitor, Bufdir – tall pr. 1. halvår 2019

Kvalitetsindikatorerne rapporteres til Fylkesmannen hvert halvår og publiseres på Barnevernmonitoren. Tall pr. 31.12.2019 foreligger ennå ikke. På tross av høyt antall meldinger i 2019, er resultatet for overholdelse av frister i undersøkelser gode. Internt kvalitetsarbeid har økt andelen barn med tiltaksplan fra 83,3 % pr. 30.6.2019 til 93,2 % ifølge egen oversikt pr. 31.12.2019, samt en økning til 86,4 % for evaluerte tiltaksplaner.

Måloppnåelse forutsetter at planer er ferdigstilt når tiltaket starter, noe som ikke alltid vurderes som faglig hensiktsmessig. Måloppnåelse for evaluering krever at både barn, foreldre og aktuelle samarbeidspartnere har deltatt i evaluering av tiltaksplanen fire ganger årlig. Det prøves ut alternativer som muliggjør evaluering med effektiv bruk av personalressurser.

Ringsaker har svært gode resultater for oppfølging av og tilsyn med fosterhjem.

Bakgrunnsinformasjon, dekningsgrad og kapasitet

	Landet	Hedmark	Ringsaker
Andel barn med bekymringsmelding i forhold til barnebefolkningen	4,5 %	5,1 %	4,9 %
Andel barn med undersøkelse	4,9 %	5,4 %	5,5 %
Andel barn med barneverntiltak i alder 0-17 år	4,3 %	4,9 %	4,9 %
Andel barn med hjelpetiltak i hjemmet, av alle barn med tiltak	72,4 %	70,7 %	71,8 %
Andel barn som bor utenfor hjemmet i løpet av året	1,2 %	1,4 %	1,4 %
Andel av fosterhjemstiltak i familie og nært nettverk	33,2 %	30,1 %	27,7 %
Andel barn med akuttvedtak pr. 1.000 barn i barnebefolkningen	1,3 %	1,4 %	0,9 %
Antall barn med undersøkelse eller tiltak pr. årsverk	18,7	20,1	21,7
Antall fagstillinger i barneverntjenesten pr. 1.000 barn 0-17 år	5,0	5,2	4,8

Kilde: Barnevernmonitor, Bufdir – rapportering pr. 1. halvår 2019

Ringsaker ligger, som resten av Hedmark, over landsgjennomsnittet når det gjelder antall meldinger og undersøkelser i barnevernet. I Ringsaker er andel barn med akuttvedtak lavere enn gjennomsnittet, men andelen av barn som bor utenfor hjemmet har økt siden 2018. Ringsaker ligger nå over landsgjennomsnittet, og på samme nivå som gjennomsnittet for Hedmark. Bufdir har varslet at barnevernreformen, som forventes å tre i kraft fra 2022, vil ha en ambisjon om at barneverntjenestene skal rekruttere 75 % av fosterhjemmene selv, gjennom barnets slekt og nettverk, og på det området ligger Ringsaker foreløpig lavere enn landsgjennomsnittet. Med et lavere antall medarbeidere enn gjennomsnittet, kan det gi utslag i kvalitet, kapasitet eller dekningsgrad.

Barn med tiltak fra barne- og ungdomsvern

Barn i tiltak pr. 31.12.	2017	2018	2019
Antall barn i tiltak utenfor hjemmet	106	104	107
Antall barn med hjelpetiltak i hjemmet	169	150	145
Sum antall barn med tiltak pr. 31.12	275	254	252
- Herav unge over 18 år	27	26	32

Kilde: IKT-verktøyet Familia, manuell kontroll

Det er mål om tidlig hjelp på lavest mulig nivå, og det er ikke en ønsket utvikling at antallet barn med hjelpetiltak reduseres. Motivering til hjelpetiltak er arbeidskrevende, og andelen som tar imot tilbud om hjelpetiltak går typisk ned når arbeidsmengden i de alvorlige sakene øker. Pr. 31.12.2019 bodde tolv ungdommer i institusjon. Dette er kostbare tiltak, som bør reduseres til fordel for lokale tiltak.

Familiens hus – lavterskeltiltak

Familiens hus er et tverrfaglig samarbeidstiltak, som tilbyr forskjellige lavterskeltiltak til familier, det vil si tiltak som alle kan ta del i uten henvisning eller vedtak. Innholdet i de forskjellige typene av tiltak varierer ut fra den enkelte familiens behov.

Ringsaker kommune har en avtale med kompetansesenteret NUBU (Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge) om å være en TIBIR-kommune (Tidlig Innsats Barn I Risiko). Som TIBIR-kommune får Ringsaker tilgang til kompetanseheving og kan tilby kartleggingsmetoder og tiltak.

Tiltaksutvikling Familiens hus

	2017	2018	2019
PMTO (individuell foreldreveiledning), antall familier	16	12	9
- Antall barn	16	24	17
Foreldrekurs "DUÅ"* gruppetiltak, antall familier	24	12	16
TIBIR-rådgivning antall familier (individuell korttidsveiledning)	14	14	14
- Antall barn	53	21	22
COS-P veiledning gitt i gruppe**, antall familier	15	21	30
- Antall barn	-	-	43
ICDP foreldreveiledning i gruppe***, antall foreldre	24	36	32

* Medarbeidere fra helsestasjon og PPT

** Medarbeidere fra helsestasjon, PPT og barnevern

*** Medarbeidere fra helsestasjon, PPT og Ungdomskontakt

Tiltakene som tilbys gjennom Familiens hus handler om å veilede foreldre til å forstå barns signaler, styrke samspill og bevisstgjøring om egen oppdragerstil. Foreldrene lærer effektive strategier for å samhandle bedre med barnet, forebygge atferdsproblemer og redusere utfordrende atferd. Metodene gjennomføres via kommunens ordinære budsjetter og har i tillegg vært styrket ved hjelp av årlige tilskudd fra Helsedirektoratet. Tilskuddene har vært avgjørende for å opprettholde omfanget på tilbudet. Siste år med tilskudd var i 2018, og i 2019 ble tilbudene opprettholdt ved hjelp av restmidler.

Bosettingstiltak for enslige mindreårige flyktninger (BEMA)

Ringsaker kommune videreførte i 2019 botiltaket for enslige mindreårige, som er innvilget asyl i Norge. Bosettingstiltaket fokuserer på skole, omsorg og voksenkontakt. Dette bidrar til gode resultater når det gjelder utdanning og yrkesdeltakelse for tidligere beboere.

Ungdomskontakten

Ungdomskontakten er et psykososialt lavterskeltilbud for unge i alderen 13 til 23 år. Det tilbys åpne aktiviteter for alle og tiltak til ungdom med spesielle utfordringer, som lettere angst og depresjon, skolefravær, belastninger i hjemmet, forholdet til venner eller rus. Tilbudet omfatter individuell oppfølging, gruppetiltak, familieveiledning og aktiviteter.

Aktivitet ungdomskontakten

Type tiltak	2017	2018	2019
Antall ungdom med individuell oppfølging	159	175	169
Antall ungdom med familiesamarbeid	78	100	86
Antall ungdom i lukkede gruppetiltak	45	46	56
TIUR: Totalt antall ungdom fulgt opp	47	73	101
TIUR: Individuelle oppfølginger v/Ungdomskontakten	43	60	67
Oppfølgings- og losfunksjoner (skolefravær)	28	18	21

TIUR (Tidlig intervensjon unge og rus) er en tiltakskjede utarbeidet i Ringsaker kommune. Det arbeides forebyggende og som lavterskel-behandlingstiltak for ungdom, etter en etablert samarbeidsmodell. Antallet ungdom med rusbekymring steg i 2019 og førte til økt aktivitet i det tverrfaglige arbeidet. Helsestasjonens kapasitet til rustesting ble økt med 40 % for å ivareta behovet i forbindelse med inngåtte ruskontrollavtaler, noe som var avgjørende for oppfølgningene som TIUR gjennomførte med enkeltungdommer.

Ringsaker fikk midler fra Bufdir til Oppfølgings- og losfunksjoner, fra august 2019 til juli 2022, for arbeid mot skolefravær. Prosjektmedarbeider ble ansatt høsten 2019. Det fokuseres på tidlig fravær for å hindre at elever blir borte fra skolen over måneder og år. Det viktigste fraværsforebyggende

arbeidet skjer i skolen, men noen ganger er det nødvendig med ekstern miljøterapeutisk innsats for barn og familie.

Ringsaker interkommunale barnevernvakt

Ringsaker interkommunale barnevernvakt ble startet opp fra 1.1.2019 for å overta barnevernfaglig akuttberedskap for 15 kommuner. Fra 1.9.2019 ivaretar barnevernvakta også telefonberedskap for barneverntjenesten i Nord-Østerdal (5 kommuner), som selv har bakvakt for utrykninger. De 20 kommunene er: Engerdal, Trysil, Stor-Elvdal, Åmot, Elverum, Løten, Stange, Hamar, Ringsaker, Lillehammer, Gausdal, Øyer, Ringebru, Sør-Fron, Nord-Fron, Rendalen, Alvdal, Folldal, Tolga og Tynset.

Aktivitet Ringsaker interkommunale barnevernvakt 2019

Henvendelser og tiltak	Antall totalt	Ringsaker
Henvendelser til barnevernvakta med oppfølging	1 011	177
Antall barn registrert	598	175
Antall hasteflyttinger av barn	13	5
Antall bekymringsmeldinger til kommunene	224	38
Antall rapporter til kommunene	444	78

Oversikten viser de henvendelsene til barnevernvakta som blir fulgt opp i en eller annen form. Totalt kom det inn 1.011 henvendelser med oppfølging i 2019. Av disse gjaldt 177 barn i Ringsaker. 598 enkeltbarn ble registrert, og av disse var 175 hjemmehørende i Ringsaker. Det ble gjennomført 13 hasteflyttinger av barn, og av disse var 5 fra Ringsaker. 224 av henvendelsene til barnevernvakta førte til at bekymringsmelding ble oversendt til de respektive kommunale barneverntjenestene, mens det ble sendt 444 rapporter til kommunene over arbeidet som barnevernvakta hadde gjennomført. Av disse gjaldt 78 arbeid som var gjennomført for barneverntjenesten i Ringsaker.

Ringsaker interkommunale barnevernvakt var operative og i drift fra 1. januar 2019. I alt 15 kommuner deltar i samarbeidet om en felles barnevernvakt, som skal bidra til å sikre god beredskap for barn og unge.

Saksbehandling

Rapport om bruk av delegert myndighet, klager, fylkesnemnd- og rettssaker, samt akuttvedtak

	2017	2018	2019
Antall enkeltvedtak iht. lov om barneverntjenester i IKT-verktøyet Familia	539	901	946
Antall klagesaker/tilsynssaker til fylkesmannen	7	5	6
Antall hasteflyttinger	9	14	15
Antall saker med rettsmøte i fylkesnemnda eller tingretten	16	24	20
Antall fylkesnemnds-/rettsdager gjennomført	33	49	27

Økningen i antall enkeltvedtak fra 2017 til 2018 handler om endret registreringspraksis. Økningen fra 2018 til 2019 skyldes høyere aktivitet. Det har vært færre saker i fylkesnemnd og rettsapparat i 2019 enn foregående år. Dette handler i stor grad om at det har vært færre krav om tilbakeføring av barn under omsorg, og færre krav om endring av samvær. Dette kan handle om at mange norske barnevernsaker behandles i den Europeiske menneskerettighetsdomstolen, og at advokater råder sine klienter til å vente og se om EMD-dommene vil føre til endret praksis fra norsk høyesterett.

Fylkesmannen ferdigbehandlet seks klagesaker fra Ringsaker. Fylkesmannen konkluderte i alle sakene med at det ikke forelå lovbrudd.

2.7 Sosiale tjenester (VO nr. 51)

Leder NAV Ringsaker: Roy Carstens

2.7.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter økonomisk sosialhjelp, råd og veiledning, kvalifiseringsordningen, midlertidig bolig, individuell plan og gjeldsrådgivning. Enheten inngår som en del av NAV Ringsaker.

2.7.2 Hovedkommentar

De senere års vekst i sosialhjelpsutbetalinger ser ut til å ha stagnert. De samlede utbetalinger til livsopphold, boutgifter og tilleggssytelser er redusert med 2,0 % fra 2018 til 2019. I 2019 har 908 brukere mottatt økonomisk stønad, som er 83 færre enn i 2018. Det er en økning på 15,6 % i utbetaling av supplerende ytelser til deltakere i kvalifiseringsprogrammet, noe som skyldes flere deltakere i programmet. Supplerende ytelser til introduksjonsdeltakere har en nedgang på 29,4 %, men er likevel høyere enn budsjettet.

2.7.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse eller medarbeiderundersøkelse i 2019.

Brukere	Mål	Resultat
Andel søknader behandlet innen to uker	80 %	76 %
Andel klagesaker omgjort av Fylkesmannen	0 %	15 %

45 klagesaker ble oversendt Fylkesmannen for endelig avgjørelse. Det er en økning på åtte saker fra 2018. Kommunens vedtak ble opprettholdt i 39 saker, fire ble opphevet til ny behandling og to vedtak ble omgjort. Andel søknader behandlet innen to uker var 79 %, mens 93 % av sakene ble behandlet innen fire uker.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	6,0 %	7,7 %

Sykefraværet på 7,7 % er en nedgang på 0,4 prosentpoeng fra 2018, men noe høyere enn målsettingen. Fraværet er i all hovedsak langtidssykemeldinger og i liten grad relatert til arbeidsplassen. Høyt sykefravær følges opp i dialog med HMS-rådgiver og aktiv bruk av bedriftshelsetjenesten.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	33,35	33,35	34,35	34,35

Enheten har fire deltidsansatte, som alle arbeider frivillig deltid.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	101 159	104 769	91 659	106 200
Driftsinntekter	12 168	14 112	5 746	20 287
Netto driftsutgifter	88 991	90 657	85 913	85 913

Netto driftsutgifter pr. resultatenhet før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
510 Sosiale tjenester	85 913	91 390	-5 477	-6,4 %

Sosiale tjenester hadde et akkumulert merforbruk på 5,477 mill. kroner i 2019. Av dette utgjorde overført merforbruk fra tidligere år 1,770 mill. kroner. For 2019 hadde enheten et merforbruk på 3,707 mill. kroner. Merforbruket skyldes at flere deltakere enn budsjettert får tilbud om et tredje år på introduksjonsprogram, samt en økning av antall deltakere i kvalifiseringsordningen.

2.7.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer**Sosialhjelpsutgifter og boutgifter 2017-2019 regnskapstall (beløp i kr 1.000)**

	2017	2018	2019	Endring i % 2018 -2019
Livsopphold	17 993	17 560	17 200	-2,1 %
Boutgifter	24 325	25 016	25 137	+0,5 %
Tilleggsytelser	5 501	5 357	4 981	-7,0 %
Kvalifiseringsprogram - stønad	6 199	7 460	9 448	+26,6 %
Kvalifiseringsprogram - supplerende sosialhjelp	447	621	718	+15,6 %
Introduksjonsstønad	15 308	15 245	12 888	-15,5 %
Introduksjonsstønad - supplerende sosialhjelp	2 149	1 746	1 233	-29,4 %

Kategorien *tilleggsytelser* innbefatter ytelser som kommer i tillegg til veiledende livsoppholdssats. Dette er utgifter som skal vurderes ut ifra den enkeltes livssituasjon og omfatter utgifter til lege, psykolog, medisiner, tannbehandling, briller, flytteutgifter, innbo, bilhold mv.

Kvalifiseringsprogrammet

Gjennomsnittlig antall deltakere pr. måned var 50 i 2019 mot 44 deltakere i 2018. I 2019 avsluttet 27 personer programmet. Av disse gikk åtte personer til ordinært arbeid, fem personer har søkt uførepensjon eller AAP, tre personer er på individstønad, en person har flyttet, og en person har tidsbestemt lønnstilskudd. Fire personer sluttet uten annet tilbud og fem personer mottar fortsatt sosialhjelp.

Introduksjonsprogrammet

Gjennomsnittlig antall deltakere pr. måned var 70 i 2019 mot 84 deltakere i 2018. Selv om antall deltakere har gått ned fra 2018 til 2019, er nedgangen lavere enn forutsatt i budsjettet som er basert på 45 deltakere pr. måned. Årsaken til at antall deltakere ikke reduseres like mye som antatt er at flere deltakere, etter individuell behovsvurdering, får tilbud om et tredje år. Voksenpedagogisk senter har hatt ansvaret for Introduksjonsprogrammet fra august 2016. Sosiale tjenester forestår utbetaling av introduksjonsstønaden, men fra 2020 overtar Voksenpedagogisk senter ansvaret for denne utbetalingen.

Sosiallån

Det er faste og gode rutiner for innfordring av sosiallån. I 2018 og 2019 ble det innvilget økonomisk sosialhjelp i form av sosiallån på henholdsvis kr 757.000 og kr 738.000.

Delta prosjektet

NAV Ringsaker har fått prosjektmidler fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) gjennom nasjonal tilskuddsordning mot fattigdom. Det er også mottatt til sammen 1,2 mill. kroner fra Gjensidigestiftelsen, Sparebankstiftelsen DnB og Sparebankstiftelsen Hedmark til formålet.

Det er etablert en utstyrssentral, BUA Ringsaker, i Nygata 12 i Brumunddal, der alle kan låne sports- og fritidsutstyr gratis. Utstyrssentralen holder åpent tre dager i uka, og har i snitt hatt 627 utlån hver måned siden oppstarten 1.4.2019. Det er også etablert et aktivitetskort som gir en deltaker med ledsager/venn mulighet til å være med på aktiviteter i 2019.

I juni 2019 var BUA Ringsaker Norges fjerde mest brukte BUA-ordning med 470 utlånte enheter. Her kan alle som ønsker låne friluftsutstyr, sykler og annet utstyr helt gratis.

Individuell jobbstøtte

NAV Ringsaker har mottatt tilskudd fra Helsedirektoratet til IPS (Individual Placement and Support). IPS driftes som et samarbeidende prosjekt i regi av NAV Innlandet. Det er et tilbud til personer med moderate til alvorlige psykiske helseproblemer, og/eller rusproblemer, som ønsker hjelp til å komme i arbeid eller beholde ordinært, lønnet arbeid. Arbeid inngår som en viktig del av behandlingen, og jobbspesialister er en integrert del av behandlingsteamet i den kommunale helse- og omsorgstjenesten eller spesialisthelsetjenesten.

Aktivitetsplikt ved tildeling av økonomisk stønad

Stortinget innførte en lovmessig aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk sosialhjelp under 30 år med virkning fra 1.1.2017, jf. § 20 a i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Formålet med aktivitetsplikt er å styrke sosialhjelpsmottakerens muligheter for overgang til arbeid, utdanning eller bli selvforsørget på annen måte enn ved økonomisk stønad. Aktivitetsplikten er vesentlig for å hindre vekst i sosialhjelpsutbetalinger.

Et viktig verktøy for oppfølging av aktivitetsplikten er arbeidssentralen, som kommunen etablerte i desember 2015. Arbeidssentralen holder til i leide lokaler i Strandvegen 4 i Brumunddal. Det er knyttet tre årsverk til tiltaket, som i 2019 har hatt til sammen 90 brukere. I løpet av året er 84 brukere avsluttet sin aktivitet på arbeidssentralen. Av disse har 17 brukere gått til arbeid, 24 brukere til

tiltak/skole, 1 bruker har flyttet og 19 brukere har stans i sosialhjelp. Kun 23 brukere mottar fortsatt økonomisk sosialhjelp. Det vil si at 61 brukere (73 %) ikke lenger mottar økonomisk hjelp fra kommunen. I tillegg er det arbeidet med avklaring på 21 brukere opp imot varige trygdeytelser.

Rapport om bruk av delegert myndighet

Type sak	2017	2018	2019
Enkeltvedtak i sosialavdelingen	6 097	6 147	6 426

Antall enkeltvedtak har gått opp med 279 saker, 4,5 %, fra 2018.

I januar 2019 lanserte NAV aktivitetskortet – et kort som gir barn fra lavinntektsfamilier gratis tilgang til aktiviteter og opplevelser.

2.8 Helsestasjoner (VO nr. 52)

Resultatenhetsleder: Ingeborg Nordbryhn Wien

2.8.1 Ansvarsområde

Helsestasjonens ansvarsområde omfatter jordmortjeneste, helsestasjonstjenester for barn 0-5 år, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, helsetjenesten for migranter, fysioterapi for barn og unge, og driften av Familiens hus. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og i lov om folkehelsearbeid. Tjenesten skal bidra til å forebygge sykdom og fremme god fysisk, psykisk og sosial helse hos blivende foreldre og hos barn 0-20 år og deres familier. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er lokalisert i Brumunddal, Moelv, Nes og Brøttum, samt helsestasjon for ungdom på Mølla senter i Brumunddal.

2.8.2 Hovedkommentar

Det er registrert 329 nyfødte i kommunen i 2019. I helsestasjonstjenesten vektlegges støtte og veiledning til foreldre for å styrke relasjon og samspill mellom barn og foreldre. Familiens og barnets behov står sentralt for alle faggrupper. Jevnlige faste kontakter styrker målsettingen. Mange familier har større utfordringer, og samarbeid med andre instanser er nødvendig. Enheten tilstreber å oppfylle kravene i Nasjonal faglig retningslinje for helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Her legges begrunnede føringer for oppgaver og prioriteringer.

Home Start-koordinator Kjersti Marita Gresseth har jobbet systematisk for å rekruttere flere familiekontakter til barnefamilier som trenger litt hjelp og avlastning i hverdagen. Her er hun sammen med de to familiekontaktene Kjersti Platou og Kari Bergaust.

Enheten fordeler ressurser og fagpersoner til fire helsestasjoner, samt helsestasjon for ungdom. Det er tilstedeværelse av helsesykepleier ved alle skoler i kommunen, fordelt etter elevtall. Dette gir desentraliserte tjenester og nærhet til helsestasjons- og skolehelsetjenesten for brukerne. Ved at ansatte kjenner hverandre godt på tvers av faggrupper og lokaliteter, reduseres sårbarhet ved fravær og ferieavvikling. Det blir større rom for å hjelpe hverandre, også mellom faggrupper og arbeidsteder. Elektroniske brev og innkallinger er tatt i bruk, og mobilt telefoni er under innføring. Løsningene bedrer journalføring, og ivaretar behovet for sikker kommunikasjon.

Fylkesmannen i Innlandet gjennomførte tilsyn av skolehelsetjenesten for 1. til 7.trinn 1. halvår 2019. Det ble påvist tre avvik. Det er mangelfull styring som medfører at det er risiko for at elever i 1. til 7. trinn ikke får forsvarlige helsetjenester. Ringsaker kommune sikrer ikke forsvarlig tilbud om somatisk undersøkelse ved skolestart, og tilbud om samtale og undersøkelse av jenter med bakgrunn i kulturer hvor kjønnslemlestelse er utbredt. Avviket handler om at tjenesten ikke har ressurs for skolelege. Det er manglende samarbeidsrutiner som gir risiko for at barn som bekymrer ikke fanges opp, og ikke får helhetlige og tverrfaglige tjenester. Det er utarbeidet en handlingsplan for lukking av avvikene. Fylkesmannen har avsluttet tilsynet på bakgrunn av handlingsplanen, og kommunen må fullføre handlingsplanen innen ett år.

2.8.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det er gjennomført bruker- og medarbeiderundersøkelse i 2019.

Det er gjennomført brukerundersøkelse blant brukere som har oppsøkt og fått tjenester fra helsestasjon for ungdom, og 34 % har svart på undersøkelsen. I oppfølgingen vil enheten sette fokus på møte med ungdommen.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, og 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Svarprosenten var på 84,6 %. Resultatene forelå rett før årets slutt, og enheten vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Brukere	Mål	Resultat
Tilfredshet med tjenestene	5,0	5,1
Kvaliteten på tjenestene	5,0	4,9
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	5,0	5,1
Tilfredshet med informasjon	5,0	4,9

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	6,0 %	4,8 %

Det samlede sykefraværet siste 12 måneder var på 4,8 %, som er under målsettingen på 6 %. Det er en reduksjon i sykefraværet fra 2018, hvor sykefraværet var på 5,3 %. Det jobbes fortløpende med oppfølging av sykmeldte, og de sykmeldte kommer raskt tilbake i arbeid.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	27,11	29,19	29,79	29,79

Enheten har 21 ansatte i heltidsstillinger og tolv i deltidstillinger. Tre ansatte er i ufrivillig deltid. Alle tre har vikariater eller engasjementer og jobber heltid. Det er flere ansatte som ikke ønsker å jobbe heltid av helsemessige eller omsorgsmessige årsaker. Enheten har utfordringer med deling av stillinger for å dekke forskjellige tjenestetilbud ved fem ulike arbeidsteder.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	28 745	30 944	26 563	32 501
Driftsinntekter	8 307	10 176	5 123	11 061
Netto driftsutgifter	20 438	20 768	21 440	21 440

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	0	0	450	225
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	0	0	450	225

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
520 Helsestasjoner	21 440	21 226	214	1,0 %

Helsestasjoner hadde et mindreforbruk på kr 214.000 i 2019. Mindreforbruket er i hovedsak knyttet til periodevise vakanser i stillinger.

2.8.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer**Brøttum og Moelv helsestasjon**

Det er gjort endringer i tjenestetilbudet ved Brøttum helsestasjon ved at jordmortjenesten betjenes fra Moelv helsestasjon. Tilbudet ved Brøttum helsestasjon var tidligere en dag pr. uke. Det var ikke tilstrekkelig for å fylle kravene som ligger i Nasjonal faglig retningslinje for barselsomsorgen. Dagens tilbud ved Moelv helsestasjon strekker seg over hele uka, og gir tilgjengelighet for gravide og nyfødte når det er behov.

Lokalene ved Moelv og Brøttum helsestasjon er oppgradert.

Ny virksomhetsplan

Ansatte i enheten har gjennomført et to dagers arbeidsseminar for å utarbeide ny virksomhetsplan for de kommende fire år. Der ble det besluttet fem satsingsområder for perioden. Dette er kosthold og aktivitet, søvn, seksuell helse, forebygging av vold og overgrep og forebygging av rus. Hensikten er å heve kompetansen til de ansatte, utarbeide relevante prosedyrer og utvikle tjenestene som gis.

Satsing på helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Det ble søkt og innvilget tilskudd fra Helsedirektoratet på 4,1 mill. kroner i 2019. Tilskuddet ble benyttet til styrking av skolehelsetjenesten med mer tilstedeværelse i skolene, utvidet tilbud til skolebarn, forebyggende fysioterapi i barneskoletrinnet, og til styrking av jordmortjenesten for å tilstrebe et større tilbud til familiene i barselperioden. Tilskuddet har gitt grunnlag for høyere kvalitet i tilbudene.

Foreldrestøttende tiltak

Det ble søkt og innvilget tilskudd fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet på kr 451.000 i 2019. Tilskuddet ble benyttet til International Child Development Program (ICDP) foreldreveiledning. Det ble

gitt tilbud til foreldre med minoritetsspråklig bakgrunn, til foreldre når barna har særskilte behov og en har etablert foreldreveiledning til foreldre med tenåringer.

Alle nybakte foreldre har siden august 2019 fått utdelt en babybody fra Ringsaker kommune med teksten «Jeg er i vekst og utvikling». Bodyen blir utdelt på helsestasjonene i kommunen, og er en velkomstgave til den nye ringsaksokningen.

Familiens hus

Det gis løpende tilbud om foreldreveiledning eller foreldrerådgivning med tverrfaglig innsats og ulike tilbud som kan tilpasse den enkelte families behov. Det er tilbud om Marte Meo, Circle of Security Parenting (COS P), De utrolige Årene (DUÅ), Tidlig Innsats for Barn i Risiko (TIBIR), stressmestringskurs og International Child Development Program (ICDP). Det har vært arbeidet med styrking av tverrfaglig samarbeid overfor barn og unge med sammensatte behov.

Lederteam for Familiens hus har inneværende år revidert plan for Familiens hus med handlingsplan.

Kompetanseheving

To helsesykepleiere fullførte videreutdanning i kognitiv terapi trinn 1, for å bedre kompetansen om psykisk helsearbeid til ungdom med angst og depresjoner. To fysioterapeuter gjennomfører videreutdanning i «Rehabilitering, samhandling og mestring». Ansatte har deltatt på kurs vedrørende temaer som er innenfor enhetens satsingsområder som for eksempel søvn, seksuell helse, forebyggende arbeid relatert til vold og overgrep, barn som lever i konfliktfylte hjem, kosthold, aktivitet og arbeid med overvekt.

Oversikter i tabellform

År	2017	2018	2019
Antall konsultasjoner hos jordmor	2 779	2 813	2 606
Antall konsultasjoner hos helsesykepleier 0-5 år	6 300	6 524	7 253
Antall konsultasjoner hos helsesykepleier 6-15 år	4 547	5 515	7 281
Antall barn med tverrfaglig samarbeid hvor ansatte deltar 0-16 år	230	252	163
Antall barn som får tilbud fra fysioterapeut i RE helsestasjoner 0-18 år	330	414	412
Antall konsultasjoner i HFU	5 319	5 976	7 213

2.9 Kultur (VO nr. 55)

Kultursjef: Asle Berteig

2.9.1 Ansvarsområde

Kultur har ansvar for forvaltning av idrett, friluftsliv og folkehelse, kulturminnevern, kunstformidling, og tilrettelegging for allmennkulturaktivitet. I tillegg kommer drift av kommunale idrettshaller og badeanlegg, kommunale kulturbygg, samt drift og utvikling av nasjonalt kulturhus for Alf Prøysen, Prøysenhuset. Kultur skal legge til rette for at kommunens innbyggere kan oppleve et mangfold av aktiviteter for barn, unge, voksne og eldre, med særlig vekt på barn og unge.

2.9.2 Hovedkommentar

Ringsaker viderefører arbeidet med å skape gode fellesskapsopplevelser for innbyggerne ved å legge til rette for sosialt utjevne og inkluderende kulturopplevelser for alle kommunens innbyggere med utgangspunkt i de to byene Moelv og Brumunddal.

Enheten arbeider med å bygge identitet og stolthet gjennom gode opplevelser og historier fra Ringsaker. Kultur produserer og tilrettelegger kulturopplevelser for barn, unge, voksne og eldre gjennom et livslangt kulturløp. Enheten gir tilskudd til kommunens lag og foreninger gjennom ulike tilskuddsordninger og prosjektstøtte.

Prøysenhuset arbeider for å minne, hedre og aktualisere Alf Prøysens forfatterskap. Det fokuseres på to hovedsesonger, *Sommer i Prøysen* og *Jul i Prøysen*. *Sommer i Prøysen* har et variert dags- og kveldsprogram med teater og konserter, og *Jul i Prøysen* inneholder et rikholdig førjulsprogram med teater, konserter og juleverksted.

2.9.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det er ikke gjennomført noen brukerundersøkelse i 2019.

Kultur gjennomførte i desember 2019 medarbeiderundersøkelse, og 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Svarprosenten var på 70,4 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og enheten vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	7,0 %	6,1 %

Sykefraværet i 2019 var på 6,1 %, noe som gir en nedgang fra 2018 og er innenfor målsetting om et sykefravær på 7,0 %. Korttidssykefraværet har også gått noe ned, og utgjorde i 2019 kun 0,6 %. Enheten arbeider ut fra kommunens retningslinjer for oppfølging av langtidssykmeldte og i samarbeid med HMS-rådgiver.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	34,24	36,00	38,95	38,95

Kultur har 38 faste deltidsstillinger. Av disse er det ni ansatte som arbeider ufrivillig deltid. Det arbeides med å tilby ansatte i små stillinger utvidelse av sine stillinger når enheten får ledige hjemler.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	63 769	61 129	59 325	74 903
Driftsinntekter	24 154	19 128	13 375	28 953
Netto driftsutgifter	39 615	42 001	45 950	45 950

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	6 803	5 592	21 502	20 302
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	6 803	5 592	21 502	20 302

Investeringsregnskapet inkluderer utgifter til utendørs kulturarenaer, Prøysenutstilling og formidling, tilbakeføring av Brumunddal kino til øvingslokaler, bygging av gjerde på festetomt ved Prøysenhuset, Moelv kulturhus trinn 2, permanent belysning ved Prøysenstua og på statuen og langs vegen, uteområdet ved Prøysenhuset og inventar og utstyr til Mjøsbadet i Brumunddal.

Det ble en låvefest av de sjeldne da Ringsaker kommune takket innbyggere, frivilligheten, idretten, kulturlivet og næringslivet under RingsakerGallaen 2019.

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
550 Kultur	45 950	45 701	249	0,5 %

Enheten hadde et mindreforbruk i 2019 på kr 249.000. Mindreforbruket forklares blant annet med økt omsetning i Prøysenhusets Kafé Julie og høyere besøkstall i svømmehallene enn budsjettet.

2.9.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Registrerte brukere av utvalgte tjenestetilbud innenfor kultur

	2017	2018	2019
Prøysenhuset	25 319	23 577	17 270
Fritidsklubbene	15 682	13 744	1 207
Fritid	535	572	513
Barne- og ungdomsorganisasjoner	317	313	681

Prøysenhuset har gjennom 2019 erfart at de faste programpostene utenom hovedsesongene tiltrekker seg et stabilt publikum, som bruker huset regelmessig. Prøysenhusets publikumstall for omvisning og formidling i 2019 var 17.270. I tillegg besøkte 28.618 Kafé Julie eller som leietagere i Prøysensalen. Det gir brutto besøkstall på 45.888. Nedgangen i brutto besøkstall fra 2018 til 2019 på 3.068 skyldes trolig at det i 2018 var en varm og solrik sommer, mens sommeren 2019 var mer uforutsigbar værmessig. Stor oppgang i besøk i Kafé Julie som skyldes at fredagskaffen har stabilisert seg med mange besøkende.

For Fritidsklubbene er det til og med 2018 blitt regnet et gjennomsnitt av antall oppmøtte pr. uke ganget med antall uker klubbene holdes åpne. Fra 2019 er tallet endret til faktisk antall registrerte brukere, uavhengig av deres antall oppmøter.

For Fritid er det innrapportert antall deltakere som har tilbud om å benytte seg av tjenestene.

Til og med 2018 gjaldt det innrapporterte tallet medlemstilskudd for barne- og ungdomsorganisasjoner innen sang og musikk. Fra og med 2019 rapporteres det på medlemstilskudd for alle barne- og ungdomsorganisasjoner. Regionale tilskudd til Defrost, Hedmark og Oppland kretskorps og Hedmark barne- og ungdomssymfoniorkester er ikke tatt med i det innrapporterte tallet.

Fritid

Nøkkeltall	2017	2018	2019
Antall brukere, funksjonshemmede	306	322	305
Antall brukere, psykisk helse	230	250	203
Sum antall brukere	536	572	508
<i>Aktivitet funksjonshemmede</i>			
Deltagere i faste, organiserte aktiviteter	114	120	150
Deltagere i ferietilbudet barn/unge	35	36	26
<i>Aktiviteter psykisk helse</i>			
Deltagere i faste, organiserte aktiviteter	122	130	140
Deltagere i ferietilbudet barn/unge	14	102	41
Sum deltagere i fast, organisert aktivitet	285	388	357

Idrett

Utleietid i timer i idrettshallene, utenom skoletid	2017	2018	2019
Brumunddalshallen	1 217	1 016	503
Fagerlundhallen	1 126	1 170	1 265
Moelvhallen	1 070	1 101	1 226
Neshallen	935	910	976
Brøttumshallen	603	558	575
Furneshallen	-	-	90
Totalt	4 951	4 755	4 635

Ny driftsavtale med Fylkeskommunen i kraft 1.1.2019. Brumunddalshallen stengte 1.4.2019 på grunn av rehabilitering, og Furneshallen ble åpnet for utleie fra medio november 2019.

Svømmehall

Publikumstall i åpningstidene for folkebad	2019
Moelv svømmehall	9 742
Mjøsbadet i Brumunddal	9 157
Totalt	18 899

Moelv viser besøkstall over elleve måneder. Mjøsbadet åpnet for folkebad 13. juni 2019, og tallene viser driften for seks måneder inkludert sommerdrift. Statistikken over besøkstall viser at åpningstidene er godt tilrettelagt i det første driftsåret.

Generelt

Det ytes tilskudd til bade- og friluftsområder, velforeninger i fjellet, aktivitetstilskudd, driftsstøtte til anlegg, tilskudd til ekstraordinært vedlikehold, maskiner, utstyr og kommunale utgifter, tilskudd til barne- og rekrutteringsfremmende tiltak, klubb utvikling og representasjonsoppgaver. Ringsaker gir også et særskilt tilskudd til løypekjøring i fjellet. Kultur har ansvar for saksbehandling og faglig veiledning i alle søknader om spillemidler til idretts- og nærmiljøanlegg i kommunen. Det ble i 2019 gitt tilsagn tilsvarende 10,039 mill. kroner i statlige spillemidler til anlegg.

Innen folkehelsearbeidet og tilbud om fysisk aktivitet for Ringsakers befolkning fortsetter 10 topper, Stolpejakt og FYSAK-postkasser i kommunen. Disse har fortsatt en økning i deltakelse samlet sett og er eksempler på godt etablerte tiltak som treffer bredt i befolkningen. Som et resultat av 10 topper i Ringsaker blir det også etablert varig merkede stier til nye turmål.

Fra 1. mai til 15. oktober kunne innbyggere og besøkende i Ringsaker delta på stolpejakt – et gratis trim- og orienteringstilbud. I «jaktseongen» ble det satt ut 15 stolper i Moelv, 15 stolper i Brumunddal og hele 20 stolper på Helgøya.

Enheten Kultur yter ulike tilskuddsordninger fordelt på scenekunst, korps, kor og andre barne- og ungdomsorganisasjoner. I 2019 ble det gitt grunn- og medlemstilskudd, arrangements- og konserttilskudd, tilskudd til sommermusikkole, instrumenttilskudd, tilskudd til 1. og 17. maispilling, samt tilskudd til NM-deltakelse.

Regionalt er det gitt tilskudd til Stiftelsen Domkirkeodden, Skibladner, Hedmarken Symfoniorkester, Hedemarken barne- og ungdomsorkester (HEBU), Defrost Youth Choir og Hedmark og Oppland Kretskorps (HOKK). Ringsaker kommune gir særskilt tilskudd til RingsakerOperaen basert på andelen av statsstøtte. I 2019 utgjorde støtten til RingsakerOperaen kr 947.000.

Kultur har forvaltningsansvar for Den kulturelle skolesekken (DKS) og Den kulturelle spaserstokken (DKSS). DKS-prosjektet #minnestasjon ble tildelt kr 90.000 i fylkeskommunale midler.

Arrangementet Skaperfest hvor teknologi, kunst og vitenskap møtes trakk en stor mengde mennesker til Brumunddal sentrum. Lysvandringen langs Brumunda ble videreført, og mer enn 1.200 personer møtte opp til tross for dårlig vær. Barnehageprosjektet «Karusellkoret» er godt etablert som et årlig sangprosjekt for kommunens femåringer.

Under Skaperfest Innlandet kunne publikum gjøre et dypdykk i teknologi og skaperglede.

Torgarrangementene gjennom istid, sommertid og juletid skapte også i 2019 stor oppslutning. Sommeren ga mange gode og urbane opplevelser på torgene, med rundt 20.000 besøkende. Noen viktige begivenheter som kan nevnes er:

- fredag 21. juni ble skulpturen «Silva» i Moelv avduket
- lørdag 22. juni var den aller første Sankthansfeiringen i Mjøsparken
- lørdag 15. august anløp Skibladner den nye Skibladnerbrygga i Brumunddal

Matfestivalen *Matlyst* satte i 2019 publikumsrekord, og over 5.000 deltok på 78 arrangement i løpet av tre hektiske novemberdager. Åtte førjulsarrangement på torgene sørget for god julestemning for innbyggere og besøkende. Julegatene fikk også i 2019 gode tilbakemeldinger fra publikum, og HA kåret julegata i Brumunddal til årets beste julegate med terningkast 5. Nyttårsfeiringen ble i år endret fra offentlig fyrverkeri til fakkeltog på ettermiddagen fra sentrum og ned til Mjøsa i hver by, med påfølgende vardetening.

Matlystfestivalen 2019, med sine 78 arrangement, ble en smakfull suksess. Nærmere 5.000 publikummere spiste, drakk, smakte, hørte, lærte og ble inspirert i løpet av festivalens tre dager i november.

Kultur driver kommunens tre fritidsklubber. Deres funksjon som trygge og positive møteplasser står sentralt i arbeidet. Kultur legger til rette for fritidsaktiviteter og kulturtilbud for innbyggere som i en periode trenger en grad av tilrettelegging for å kunne gjøre nytte av gode kulturopplevelser. Enheten har satsset på kursbaserte fritidsaktiviteter for ulike målgrupper, som for eksempel friluftsliv, ballspill, svømming, maling og kor. Kultur tilbyr også sommerferieaktiviteter formet som dagsturer for voksne og fem uker med dagaktiviteter for funksjonshemmede barn og unge.

Nye tiltak

Kultur utviklet i løpet av 2019 flere nye aktiviteter for kommunens innbyggere. Eksempler på dette er Frivillighetsfestivalen som involverte 40 ulike lag og foreninger, ungdomsfestivalen #mingreie, sankthansfeiringen i Mjøsparken, åpningen av Skibladnerbrygga og sommerforestillingen «Præstvægen Grand Prix».

Kultur har i 2019 hatt et aktivt år med ferdigstilling av flere idretts- og nærmiljøanlegg. I november ble Furneshallen, som er en ny flerbrukshall, åpnet for utleie. Mjøsbadet startet med skolesvømming i februar, og folkebadet åpnet i juni. Alle skolene bruker svømmehallen på dagtid, og SFO/AKS har tilbud 2-3 ettermiddager i uken. Andre målgrupper som har startet opp med organisert tilbud i

svømmeanleggene er kommunalt fysioterapitilbud for barn og unge, varmtvannstrening i regi av kommunale fysioterapeuter og tilrettelagte kulturtilbud, Revmatikerforeningen, babysvømming og barnehagekurs.

Ringsaker kommune startet en bred og tverrfaglig prosess med å kartlegge befolkningens helsetilstand for framtidig folkehelsearbeid i kommunen. Videre har prosjektet «Ungdomsskapt folkehelseiltak» blitt etablert og vil vare i inntil fem år.

I juni 2019 ønsket Ringsaker kommune velkommen til sankthansfeiring i Mjøsparken for aller første gang. Flere tusen innbyggere strømmet til parken for å se Gaute Ormåsen spille «Hei sommer» og andre godlåter. Kommunen stilte med varme griller og la rammene for en nydelig ettermiddag i Mjøsparken, som badet i sol denne dagen.

2.10 Kulturskole (VO nr. 56)

Leder kulturskole: Benedicta Gray

2.10.1 Ansvarsområde

Kommunen er pålagt å drive kulturskole etter opplæringsloven § 13-6. Kulturskolen gir tilbud om undervisning til barn og unge innenfor musikkbarnehage, musikkførskole, instrumental og vokal musikk, kunst-karusell, barne- og ungdomsteater, visuell kunst, barnedans, klassisk ballett, jazz- og moderne dans og hiphop. Tilbudet gis både individuelt og til grupper av elever. I tillegg kommer tilbud til elever knyttet til det organiserte fritidsmusikklivet, barnehage og grunnskole.

2.10.2 Hovedkommentar

I 2019 fylte Kulturskolen 40 år. Kulturskolen ble opprettet i 1979 og det var 78 elever som fikk opplæring på strykeinstrumenter, treblåseinstrumenter og sang. I dag har Kulturskolen 482 registrerte elever pluss ukentlig kontakt med ytterligere ca. 500 barn gjennom salg av tjenester til barnehager, korps og grunnskoler. Skolen har nå fire avdelinger, dans, musikk, teater og visuell kunst.

11. april 2019 feiret Ringsaker kulturskole sitt 40-årsjubileum med en storslått forestilling i Teatersalen i Brumunddal. 250 elever fra kulturskolens fagområder musikk, dans, teater og visuell kunst hadde sydd sammen en flott forestilling til stor glede for publikum.

Kulturskolen er fortsatt i utvikling. Fra høsten 2019 er det inngått samarbeid med Ringsaker Operaskole, som har fått fast undervisningsplass i Kulturskolens lokaler i Brumunddal. Elever fra avdelingen for dans deltar på Operaskolens oppsetning av *Trollmannen fra Oz* våren 2020, og planlegging er i gang for flere samarbeidsprosjekter de kommende årene.

Kulturskolen bidro aktivt i kommunens kulturliv gjennom å delta på arrangementene *Stafett for Livet* og *Lysvandring* i tillegg til en rekke oppdrag for forskjellige lag og foreninger. Gjennom året er det gjennomført en slagverkfestival, holdt flere huskonsserter, og avdelingen for visuell kunst har avholdt kunstutstillinger vår og høst. 40-årsjubileet ble feiret med en tverrfaglig forestilling i Teatersalen i Brumunddal i april. Mer enn 250 elever deltok på to utsolgte forestillinger. Året ble avsluttet med juleballettforestillinger i Moelv kulturhus, to forestillinger åpne for publikum, i tillegg til en egen forestilling for barnehagebarn. Kulturskolens adventskalender, som ble gjennomført for sjettede gang, fikk mer enn 12.500 visninger.

2.10.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Kulturskolen gjennomførte i desember 2019 medarbeiderundersøkelse, og 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Svarprosenten var på 66,7 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og enheten arbeider videre med resultatene av denne undersøkelsen i 2020. Det er ikke gjennomført noen brukerundersøkelse i 2019.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	4,0 %	3,3 %

Sykefraværet har økt fra 2,7 % i 2018 til 3,3 % i 2019. Dette er under målsettingen på 4,0 %.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	12,79	12,79	12,79	12,79

I 2019 hadde Kulturskolen 20 fast ansatte, tre heltid og 17 deltid. Av de 17 deltidsansatte er ti registrert som ufrivillig deltid. Kulturskolens ansatte har et svært spesialisert fagfelt, vanligvis med kompetanse innen ett instrument/fag. Dersom det ikke er tilstrekkelig elevgrunnlag for å utvide stillingsstørrelsen blir en utvidelse ikke gjennomførbare, selv om enheten skulle besitte ledige stillingsressurser.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	9 751	9 908	10 318	10 449
Driftsinntekter	2 559	2 626	2 877	3 008
Netto driftsutgifter	7 192	7 282	7 441	7 441

Netto driftsutgifter pr. resultatenhets beløp for årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
560 Kulturskole	7 441	7 684	-243	-3,3 %

Enheden har i 2019 et merforbruk på kr 243.000, hvorav kr 130.000 dekkes av enhetens disposisjonsfond. Merforbruket skyldes økt bruk av vikarer ved korttids sykmeldinger, innkjøp av nye mobiltelefoner og utstyr i forbindelse med overgang til ny telefoniløsning, og utgifter i forbindelse med jubileumsforestillingen. I tillegg har enheten reduserte inntekter fra brukerbetalingen til tross for at elevtallet økte med 105 fra vårsemesteret til høstsemesteret.

2.10.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Nasjonalt er det et markant frafall av elever i kulturskolene når de kommer opp i ungdomsalder. For å forebygge dette har Kulturskolen utviklet flere tilbud spesifikt rettet mot ungdom. Et av tiltakene er en ungdomsoppsetning av musikalen *Grease*. I 2019 ble det gjennomført audition, og startet øving. Ca. 40 ungdommer vil stå på scenen i Teatersalen under forestillingene i 2020.

Kulturskolens dansetilbud er fra høsten 2019 utvidet til å inkludere hiphop. Tilbudet er delt i tre nivåer, og har vist seg å være populært, med 40 påmeldte elever og flere på venteliste.

Antall elever ved Kulturskolen

År	2017	2018	2019
Avdeling dans	94	112	141
Avdeling musikk	222	245	260
Avdeling teater	20	19*	26
Avdeling visuell kunst	40	38	39
Kunstkarusell	11	16	16
Salg av tjenester til barnehager	188	191	196
Salg av tjenester til korps (ca. tall)	195	195	200
Salg av tjenester til grunnskoler	127	125	120
Sum	897	941	998

* Våren 2018 var det 6 teater elever

2.11 Bibliotek (VO nr. 57)

Biblioteksjef: Mette Westgaard

2.11.1 Ansvarsområde

Ringsaker bibliotek er desentralisert med avdelinger i Brumunddal, Moelv og Brøttum. Bibliotek er en lovpålagt tjeneste som skal sikre innbyggerne fri og offentlig tilgang til alle typer medier, digitale ressurser og tilgjengelig teknologi. Gjennom aktiv formidling av kunnskap og kultur fremmes opplysning, utdanning og kulturell aktivitet.

2.11.2 Hovedkommentar

Ringsaker bibliotek er en levende kulturarena og kommunens meste besøkte kulturinstitusjon. Biblioteket spiller en sentral rolle i integrering, i opplæring og som serviceinstitusjon. Det er et fristed som er åpent og tilgjengelig for rekreasjon, debatt, opplysning og kunnskap. Arrangement til barn og voksne trekker stadig nye grupper til biblioteket.

I juli åpnet Visit Innlandet et nytt turistkontor i Moelv. Turistkontoret er samlokalisert med biblioteket og Innbyggerservice avdeling Moelv.

Tilbudet til barn og unge er bibliotekets hovedsatsningsområde. Gode leseevner er avgjørende for å tilegne seg kunnskap og informasjon. Skole og bibliotek har et felles samfunnsoppdrag blant annet når det gjelder kunnskapsformidling, informasjonskompetanse og lesing. Aktiv formidling med bokprater, forfatterbesøk og lesekampanjer skaper leselyst og leseglede.

Prosjektet «Lesestimulering i Ringsaker-skolen» er støttet av Utdanningsdirektoratet og har som mål å styrke kommunens skolebibliotek. Aktiv bruk av velfungerende skolebibliotek støtter opp om kommunens målsettinger knyttet til lesing, dybdelæring, kritisk tenkning og personlig vekst.

2.11.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2019.

Brukere	Mål	Resultat
Besøk pr. innbygger	4,5	4,1
Utlån pr. innbygger	4,2	3,6
Antall arrangement og klassebesøk barn/ungdom	160	252
Antall arrangement voksne	100	196

Utlåns- og besøkstillene har en liten oppgang. Bibliotekets aktivitet har vært stor, med mange godt besøkte arrangement gjennom året.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	4,5 %	9,2 %

Sykefraværet har økt i 2019. Fraværet er knyttet til helseproblemer som ikke er relatert til jobbsituasjonen.

Medarbeiderundersøkelse ble gjennomført i desember 2019, og 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Svarprosenten var på 100 %. Enheten vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	11,03	11,03	11,03	11,03

Biblioteket har til sammen tolv medarbeidere. Åtte ansatte har heltidsstillinger og fire ansatte har frivillig deltid.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	9 085	9 440	9 059	9 702
Driftsinntekter	1 394	1 623	1 097	1 740
Netto driftsutgifter	7 691	7 817	7 962	7 962

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
570 Bibliotek	7 962	7 801	161	2,0 %

Biblioteket hadde i 2019 et mindreforbruk på kr 161.000. Hovedforklaringen til det positive avviket er vakante stillinger i forbindelse med sykefravær og permisjoner.

2.11.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Sommerlesekampanjen som retter seg mot barn hadde svært høy deltagelse. Tiltaket er positivt for lesingen og utlåns- og besøkstallene. Kampanjen ble avsluttet med «Bokdag» på biblioteket i Moelv og på torget i Brumunddal.

Flere av bibliotekets arrangementer er finansiert gjennom prosjektmidler. Prosjektet *Brev til en datter* var støttet av Fritt Ord og hadde mange godt besøkte foredragskvelder. Under Forskningsdagene var temaene bærekraftig utvikling, ytringsfrihet og livsmestring. Prosjektmidler fra Sparebankstiftelsen er delvis benyttet til formidling for ungdom, og dels til opprusting av ungdomsavdelingen i Brumunddal.

Matfestivalen «Matlyst» ble arrangert i november. Biblioteket var arena for flere vellykkede arrangementer.

Som en følge av stor aktivitet økte bibliotekets besøkstall i 2019. Noe av økningen skyldtes også at avdelingene i Moelv og Brumunddal hadde stor pågang som forhåndsstemmesteder ved kommune- og fylkestingsvalget.

Ringsaker kommune fikk uvurderlig hjelp av «valgfrivillige» under avviklingen av kommune- og fylkestingsvalget 2019.

2.12 Brann (VO nr. 60)

Brannsjef: Ragnar Sund

2.12.1 Ansvarsområde

Virksomheten reguleres vesentlig av brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter, plan- og bygningsloven med forskrifter, samt forurensningsloven. Utrykningsstyrkens hovedoppgaver er først og fremst å redde mennesker og dyr, for deretter å begrense skader på miljø, bygninger og materiell. Beredskapen omfatter slokking, restverdiredning, bistand ved vannskader, redning ved trafikkulykker mv., samt skadebegrensning ved akutt forurensning og andre redningsoppgaver.

Andre gjøremål omfatter brannforebyggende arbeid i henhold til gjeldende lover og forskrifter, inkludert tilsyn av fyringsanlegg og feiing av piper og ildsteder. Enheten ivaretar også oppgaven med å føre tilsyn og holde register over nedgravde oljetanker. Det er fire brannstasjoner i Ringsaker kommune. Disse er Mesnali, Nes, Moelv og Brumunddal, hvor også administrasjonen er plassert.

2.12.2 Hovedkommentar

2019 var ett år med mange utrykninger for brannvesenet, hvor de aller fleste ble løst av et vaktlag. Det var færre bygningsbranner i 2019 enn i 2018, og ingen av dem var større branner.

2.12.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det ble ikke gjennomført brukerundersøkelser i 2019. Medarbeiderundersøkelse ble gjennomført i desember, og 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Svarprosenten var på 90,9 %. Resultatene vil bli fulgt opp i 2020.

Brukere	Mål	Resultat
Antall gjennomførte fullstendige tilsyn av særskilte brannobjekter	36 stk.	61 stk.
Antall tilsyn og feide pipeløp tilbudt av feierne av fritidsbolig	450 stk.	804 stk.
Antall utarbeidede eller reviderte innsatsplaner	20 stk.	22 stk.
Antall gjennomførte standardøvelser med tidskrav	3 stk.	3 stk.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	5,0 %	7,2 %

Måloppnåelsen var svært god i 2019, og alle resultatmål, unntatt sykefraværs målet, ble nådd. Av sykefraværet på 7,2 % utgjør rundt 5,3 % langtidsfravær (ut over 57 dager). Korttidsfravær (1-8 dager) utgjør kun 0,7 % av fraværet. Kommunens sykefravær rutiner blir fulgt.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	19,72	20,72	20,72	20,72

Det er ingen ansatte i enheten som er definert med ufrivillig deltid. Deltidsansatte brannmannskaper er ikke medregnet i statistikken, da dette er spesielle stillinger knyttet til Ringsakers brannordning. Disse har en annen hovedstilling hos privat arbeidsgiver, eller i kommunen. Det er i dag én ansatt i en 50 % stilling i feiervesenet, som etter eget ønske har fått redusert sin stilling fra hel til halv, samt 65 deltidsansatte brannmannskaper med stillingsstørrelser på 1,78 % (53 stk.) og 2,26 % (12 stk.).

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	32 527	36 289	33 661	35 158
Driftsinntekter	10 657	14 161	11 298	12 795
Netto driftsutgifter	21 870	22 128	22 363	22 363

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	1 637	630	6 607	6 621
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	1 637	630	6 607	6 621

I 2019 ble en av feiernes dieselbiler byttet ut med en ny elektrisk bil. I tillegg ble mannskapsbilene knyttet til Brumunddal brannstasjon og Nes brannstasjon byttet ut.

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
600 Brann	22 363	22 063	300	1,3 %

Enheten oppnådde et mindreforbruk i 2019 på kr 300.000, som i hovedsak skyldes ubesatte stillinger i påvente av nyansettelser, samt noe langtidssykefravær som ikke ble dekket gjennom vikarbruk. Det ble også noe høyere inntekter på beredskapsområdet enn det var budsjettet med.

2.12.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer**Forebyggende brannvern**

Også i 2019 ble brannforebyggende innsats for utsatte grupper prioritert. Gjennom bruk av midler fra Gjensidigestiftelsen er det kjøpt inn mobile slukkeanlegg og røykvarslere som er blitt utplassert hos utsatte grupper, hvor slikt utstyr ikke var på plass da feier eller brannmannskap var på befaring.

I det forebyggende brannvernarbeidet rettet mot de yngste barna ble brannbamsen «Bjørnis» brukt en god del i 2019. Det var i forbindelse med besøk fra og i barnehager, Moelvdagene, blålysdagene i Brumunddal, og også noen arrangement utenfor egen kommune.

Brannvesenets Facebook-side blir brukt aktivt for å nå ut til flest mulig med brannverninformasjon og informasjon om brannvesenets virksomhet. Det ble ikke produsert så mange informasjonsfilmer i 2019 som det ble i 2018, men informasjonen via denne kanalen når likevel veldig mange personer.

Elleve virksomheter søkte om oppbevaring og salg av fyrverkeri. Åtte av disse ble godkjent og ble kontrollert minst én gang i salgsperioden i romjulen. Elleve søknader om oppskyting utenom nyttårsaften ble behandlet og godkjent.

Brannvesenet gjennomførte et brannforebyggende undervisningsopplegg med 379 elever fra 6. trinn fra elleve skoler. Den årlige brannvernuken med åpen brannstasjon samlet i år mange personer på de fire brannstasjonene. Eksakte tall foreligger ikke, men det var minst 1.000 besøkende. Det ble også gjennomført komfyrkampanje i samarbeid med Eidsiva og Elsikkerhet Norge, og enheten markerte røykvarslerdagen med stand på CoopObs på Rudshøgda, Mølla senter i Brumunddal og på IKEA i Furnes. Det er også gjennomført øvelser og brannverninformasjon for flere enheter og grupper, i tillegg til mange slokkekurs.

En av branningeniørene har deltatt på brannetterforskning av fem branner, og i forbindelse med den oppgaven har vedkommende også deltatt på kurs i brannetterforskning.

I samarbeid med kommunens HR-avdeling gjennomførte enheten i 2019 brannvernlederkurs internt i kommunen.

Rundt 100 saker vedrørende oljetanker ble behandlet i løpet av året, og i hovedsak dreide det seg om tanker som ble tatt ut av bruk. Av disse ble 23 saker behandlet som delegerte saker. I løpet av året ble det mottatt 13 bekymringsmeldinger fra publikum som ble fulgt opp. Det ble også gjennomført tilsyn med brannfarlige varer hos tre bedrifter.

Nye brannforebyggende forskrifter medførte endringer i tilsynsvirksomheten fra 2017. Fra faste intervaller på tilsyn bestemmer brannvesenet selv hvor hyppig tilsynene skal gjennomføres for de særskilte brannobjektene ut i fra en risikovurdering. Ut fra det er antall tilsyn redusert vesentlig og tidsforbruket til det øvrige brannforebyggende arbeidet økt.

Feiing

Nye brannforebyggende forskrifter medførte at det fra og med 2017 ble startet med obligatorisk feiing og tilsyn av fyringsanlegg på fritidsbolig. Frekvensen er satt til hvert 15. år. Samtidig ble frekvensen for tilsyn av boliger økt fra hvert 4. til hvert 8. år.

Feiing	2016	2017	2018	2019
Feide piper helårsbolig	7 886	5 218	6 883	4 967
Feide piper fritidsbolig	46	422	432	617
Tilbudte tilsyn i fritidsbolig		560	515	804
Utførte tilsyn fritidsbolig ¹⁾		364	396	527
Utførte tilsyn av fyringsanlegg ¹⁾	2 067	1 282	1 105	1 255
Tilbudte tilsyn av fyringsanlegg	2 894	1 743	1 605	1 837
Antall søknader/meldinger om ildsted behandlet	133	168	124	278
Antall søknader fritak feiing/tilsyn behandlet	86	93	55	67

¹⁾ Fyringsanlegg som er registrert som tilbudt, men ikke utført, skyldes at huseier ikke har møtt fram til avtalt tidspunkt eller meldt avbud samme dag som tilsynet skulle gjennomføres. Tilsyn fritidsbolig tilbudt f.o.m. 2017.

Beredskap

Vaktlaget i Brumunddal rykket innenfor normalarbeidstiden ut på 103 av utrykningene. Utrykning til trygghetsalarmkunder med tilhørende røykvarsler utgjorde tolv av det totale antallet utrykninger. Flere av disse ble i 2018 registrert som unødvendig utrykning. I 2019 ble de registrert som brannhindrende tiltak.

Utrykninger	2016	2017	2018	2019	Gj.snitt
Unødvendig/falsk alarm	133	213	220	180	187
Gressbrann/skogbrann	8	8	10	4	8
Bil-/båt-/vognbrann	12	8	12	12	11
Pipebrann	7	13	12	7	10
Annen brann	20	18	13	13	16
Brannhindrende tiltak	22	14	67	39	36
Trafikkulykke/ulykke	46	60	50	65	55
Utrykninger	2016	2017	2018	2019	Gj.snitt
Vannskade/oversvømmelse	17	17	9	48	23
Akutt forurensning	3	4	3	5	4

Annen assistanse	41	21	55	44	40
Innbruddsalarm ¹⁾	18	13	27	27	21
Ambulanseoppdrag	34	37	38	49	40
Hus/hytter/bygninger	21	22	35	27	26
Sum	382	448	551	520	475
Kontrolloppdrag ²⁾	12	11	16	36	19
Utrykning fra Hamar brannstasjon	18	38	28	8	23

¹⁾ Enkelte kommunale bygg er knyttet til brannvesenet også med innbruddsalarm.

²⁾ Kontrolloppdrag er meldinger som ikke er av så alvorlig karakter at hele vaktlaget blir alarmert.

I løpet av året ble Ringsaker brannvesen alarmert til Hamar to ganger, Lillehammer to ganger og Gjøvik 19 ganger, hvorav en av disse var bistand helse. Lillehammer region brannvesen rykket ut en gang til Ringsaker i løpet av 2019.

Hver uke gjennomfører utrykningsstyrken øvelser, aller mest på lagsnivå. Men også øvelser i samarbeid med andre, slik som Røde kors hjelpekorps. Lederøvelse, ble også gjennomført i 2019 med overordnet vakt i brannsamarbeidet mellom Mjøsbyene (Mjøsby samarbeidet).

I april gjennomførte Ringsaker brannvesen en øvelse i elveredning i Brumunda med både båt og redningsline. Formålet med øvelsen var å trene brannmennene i redningsaksjoner i rennende vann.

I det samme Mjøsby samarbeidet (Hedmarken brannvesen, Lillehammer region brannvesen, Gjøvik Brannvesen og Ringsaker brannvesen) har det vært flere samarbeidsmøter både på beredskap, forebyggende og brannsjefsnivå.

Det ble også gjennomført tre røykdykkerøvelser med nedbrenning av tilsvarende antall bygninger.

Nye tiltak

I samarbeid med flere brannvesen i Norge tok Ringsaker brannvesen 2019 i bruk Branttips.no. Det er en nasjonal kanal, der publikum kan melde bekymringer knyttet til brannsikkerhet i kommuner som deltar i ordningen. På nettsiden kan publikum velge hvorvidt tipset skal gis anonymt eller ikke.

2.13 Landbruk (VO nr. 61)

Landbrukssjef: Stein Inge Wien

2.13.1 Ansvarsområde

Landbrukskontoret har ansvar for den kommunale landbruksforvaltningen. Dette omfatter administrasjon av økonomiske og juridiske virkemidler som regulerer landbruket. Enheten arbeider aktivt med næringsutvikling innen tradisjonelt landbruk og bygdenæring, samt øvrige landbruksrelaterte næringer i kommunen. Enheten har også ansvar for landbruksvikar, klinisk veterinærvaktordning i kommunen, kommunalt fellingslag, viltforvaltning, samt naturforvaltning.

2.13.2 Hovedkommentar

Tabellen under viser en oversikt over noen av de viktigste tilskuddsordningene som forvaltes av landbrukskontoret og hvilke beløp som er tilført landbruket i Ringsaker kommune i 2019:

Tilskuddsordninger (beløp i kr 1.000)

Produksjons- og avløsertilskudd/sykdomsavløsning	141 600
Investeringsstilskudd til tradisjonelt landbruk og bygdenæring	5 000
Spesielle miljøtiltak i jordbruket	1 000
Regionalt miljøprogram	8 522
Drenering	1 224
Skogkultur/skogsbilveier	2 100
Totalt	159 446

I 2019 var det en variabel vekstsesong med til dels svært sen våronn i enkelte områder, og med påfølgende krevende innhøstingsforhold. For mange resulterte dette i reduserte avlinger og kvalitet. Enkelte grasprodusenter hadde også ettervirkninger av tørken året før. Landbrukskontoret har i 2019 mottatt 24 søknader om avlingsskadeerstatning mot 390 søknader i 2018, normalt ligger det på 2 til 3 søknader pr. år.

Ringsaker er en kommune med et betydelig husdyrhold. Fjoråret bar preg av en markedsituasjon med overproduksjon i de aller fleste husdyrproduksjoner. Reduserte priser og en generell uavklart markedsituasjon har medført at husdyrprodusentene i kommunen er avventende til produksjonsøkning og store investeringer. Det er imidlertid et markeds potensial innen ulike planteproduksjoner.

Landbrukskontoret behandlet 16 søknader om investeringsmidler innen tradisjonelt landbruk i 2019. Dette er færre søknader enn det har vært de siste årene, noe som relateres til markeds situasjonen for produksjon av kjøtt, melk og egg, samt tørkesommeren 2018. En redusert investeringsaktivitet er i stor grad sammenfallende med situasjonen i landet for øvrig. Innkomne søknader utgjorde et samlet investeringsgrunnlag på rundt 31 mill. kroner. Det gjaldt investeringer i ulike planteproduksjoner med korntørker og vanningsanlegg, samt mindre investeringer innen melke- og storfekjøttproduksjon og tiltak vedrørende gjødselhåndtering. Investeringene er relatert til ombygging og oppgradering for å opprettholde dagens produksjon, samt gjøre driften mer rasjonell. Søknader om investeringer til sau og kraftfôrkrevende husdyrhold ble ikke prioritert hos Innovasjon Norge i 2019.

Med tanke på dagens markedsituasjon er det viktig å fokusere på mindre investeringer for å gjøre driften mer rasjonell, opprettholde dagens produksjonsvolum og øke i de produksjoner der markedet gir rom for det.

Det ble behandlet seks søknader innen bygdenæringene. Dette var søknader som omhandlet videreutvikling av eksisterende bedrifter rettet mot lokalmat, opplevelser og utviklingsprosjekt for innhenting av ny kunnskap.

Antall dekar omsøkt for nydyrking i Ringsaker var mindre enn året før, men fortsatt betydelig. Landbrukskontoret har de senere årene behandlet langt flere søknader om nydyrking enn tidligere. I perioden 2015 til 2019 er det omsøkt gjennomsnittlig 1.010 daa/år. I 2019 ble det omsøkt 629 daa.

Det ble i 2019 sluppet 15.232 sau og 1.614 storfe på utmarksbeite i fjellet i Ringsaker. Dette er en reduksjon på 1.208 sau og 218 storfe fra 2018. De siste to årene er totalt antall beitedyr i fjellet redusert med 2.259. Det var et noe lavere tap av bufe til rovvilt i 2019 enn det har vært de siste årene. Totalt ble det gitt erstatning for 188 dyr med et erstatningsbeløp på om lag kr 508.000. Gjennomsnittlig totaltap av sau var på 5 % mot 5,2 % i 2018. Det var store tap i enkeltbesetninger. Det kommunale fellingslaget besto av 19 mann. Det ble gitt betinget fellingstillatelse på bjørn i ti dager, og fellingslaget la ned 60 timer i forbindelse med fellingsforsøk uten resultat. Det ble dokumentert skader av bjørn og gaupe i 2019.

Helgøya er Norges største innlandsøy med store biologiske og kulturhistoriske verdier knyttet til et meget aktivt jordbruksområde. I 2018 fikk Helgøya status som nasjonalt utvalgt kulturlandskap i jordbruket. Satsingen er en oppfølging av nasjonale mål om å ivareta og utvikle unike kulturlandskap. Verdiskaping basert på kulturlandskapets verdier er også et viktig satsingsområde for denne ordningen, som er et samarbeid mellom landbruks- og miljøforvaltningen og grunneiere. Grunneiere som ønsker å gjennomføre ulike tiltak for å ta vare på viktige verdier i kulturlandskapet vil kunne søke midler til dette. Fra 1.1.2020 tar kommunene over forvaltningsansvaret for denne ordningen.

Den høye avvirkningen av tømmer for salg fra Ringsakerskogene fortsatte i 2019. Avvirkningen utgjorde 266.000 m³ salgsvirke til en førstehåndsverdi på 116 mill. kroner. Etter nedgangen i 2018, var det en økning i skogkulturaktiviteten i 2019. Det ble plantet 1.197.000 skogplanter, markberedt 3.199 daa, mens ungskogpleien utgjorde 4.156 daa. Gjødsling av skog på fastmark utgjorde 206 daa.

Det var stort sett gode avsetningsmuligheter for tømmeret i 2019. Eksporten av tømmer fra Norge til Sverige var fortsatt stor, særlig første halvår, mye grunnet avsetningssituasjon og måleregler. På sommeren medførte store barkbilleangrep i Tyskland og Tsjekkia store mengder tømmer inn i det europeiske tømmermarkedet. Dette påvirket også det norske tømmermarkedet med reduserte leveransemuligheter og prisnedgang på tømmeret som resultat. Selv med denne nedgangen gjorde høye tømmerpriser første halvår sitt til at snittprisen i førstehåndsverdi m³ tømmer steg fra kr 417 i 2018 til kr 436 i 2019.

2019 var siste året for bestandsplanen (2017 til 2019) for elg og hjort. Til sammen la planen opp til en avskyting på 1.227 elg og 39 hjort. Fellingsresultatet ble 1.142 elg (93 %) og 24 hjort (61,5 %). Fellingsresultatet i 2019 utgjorde 349 elg og 8 hjort. I løpet av våren 2020 utarbeides nye bestandsplaner for elg og hjort for perioden 2020 til 2022.

Det ble felt 236 rådyr av en kvote på 339 (69,6 %). Dette er den høyeste avskytningsprosenten siden 1993. Rådyrbestanden varierer en del innad i kommunen. Den snørike vinteren 2017/2018 synes ikke å ha påført nevneverdige reduksjoner i rådyrbestanden. Det ser heller ut til at bestanden er økende og livskraftig.

2.13.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i desember 2019, og en 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Enheten har en svarprosent på 87,5 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og

enheten vil arbeide med resultatene fra undersøkelsen i 2020. Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2019.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	3,0 %	1,3 %

Enheten har et sykefravær på 1,3 %, noe som er en nedgang på 0,3 prosentpoeng fra 2018.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	9,09	9,09	9,09	9,09

Det er ikke ufrivillig deltid ved enheten. Alle ansatte er i 100 % stilling, bortsett fra fire i 1,5 % stilling som arbeider med fallvilt, og som hovedsakelig godtgjøres etter timelister.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	10 369	11 258	10 393	11 286
Driftsinntekter	4 049	4 772	3 581	4 474
Netto driftsutgifter	6 320	6 486	6 812	6 812

Netto driftsutgifter pr. resultatenhet før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
610 Landbruk	6 812	6 980	-168	-2,5 %

Enheten har i 2019 et merforbruk på kr 168.000, som i all hovedsak skyldes utgifter i forbindelse med hogst i tilknytning til boligområdet på Torsberget, samt reduserte inntekter i forbindelse med viltforvaltningen. Merforbruket er dekket av enhetens disposisjonsfond. Arbeidet med fallvilt fikk i 2019 et merforbruk på kr 84.000, som er dekket av Viltfondet.

2.13.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Enheten har i 2019 fortsatt samarbeidet med Strand Unikorn, Nortura og gårdbrukere i Ringsaker for å realisere en regional merkevare basert på storfekjøtt fra Ringsaker/Mjøsregionen. Dette er storfekjøtt som i sin helhet er produsert på norsk fôr og med høy utnyttelse av lokale grovfôrressurser. Prosjektet er delfinansiert av Innovasjon Norge, og arbeidet vil fortsette i 2020.

I samarbeid med landbrukskontoret på Hedmarken er *Kornskolen 2019/2020* etablert. Målet med kurset er å øke den grunnleggende kunnskapen om korndyrking, med fokus på god agronomi og dyrkningsteknikk. Kurset er delfinansiert av Fylkeskommunen.

Det ble i 2019 startet opp en møteserie innen fornybare energikilder i landbruket. Tiltaket er delfinansiert av Miljødirektoratet, og skal øke kunnskapen rundt bruk av fornybare energikilder med fokus på tiltak på den enkelte gård.

I samarbeid med landbrukskontoret på Hedmarken er prosjektet *Møteplass for lokalmatnettverket på Hedmarken* etablert, og prosjektet fortsetter i 2020. Landbrukskontoret er med på å arrangere Innlandsmarkedet. I tillegg til dette deltar enheten på en rekke arrangementer og arrangerer ulike fagmøter gjennom året.

Landbrukskontoret har i samarbeid med faglag, veterinærene og enhet Psykisk helse og rustjenester i kommunen, etablert *Bondens nettverk* i 2019. Dette er et tilbud for gårdbrukere som trenger noen å snakke med om det som oppleves som vanskelig. Nettverket skal være med på å senke terskelen for både å gi og ta imot hjelp i en vanskelig situasjon. Prosjektet er delfinansiert av Fylkesmannen.

Gjennom prosjektet Bondens nettverk er det etablert et nettverk for bønder som trenger noen å snakke med når det oppstår situasjoner eller hendelser som er vanskelig å håndtere på egenhånd.

Den totale kjøttproduksjonen i Ringsaker har i perioden 2010 til 2018 økt med 12 %, mot 9 % i landet totalt, og var i Ringsaker i 2018 på omlag 17.000 tonn. Det har vært en betydelig produksjonsøkning for alle typer kjøtt bortsett fra fjørfe i denne perioden. Melkeproduksjonen er relativt stabil, mens kornproduksjonen har blitt noe redusert.

Aktiviteten i Bjørkeprosjektet i Mjøsområdet er økende, og flere sagbruk i området er involvert. Prøveleveransene til Jordan Fabrikker i 2019 var oppløftende. Det ble levert bjørk av bedre kvalitet fra Ringsaker enn det bedriften fikk gjennom import fra Sverige. Det er nå etablert leveranser av høykvalitetsbjørk fra Ringsakerskogene, og det er planer om å etablere et dedikert bjørkesagbruk på Nes. Landbrukskontoret har vært delaktig i prosessen.

Økt verdiskaping og næringsutvikling innen både jordbruk, skogbruk og ulike bygdenæringer er en avgjørende målsetting for landbrukskontoret. Enhetens deltakelse i samarbeid med ulike samarbeidspartnere gir resultater og synliggjøres blant annet i en betydelig investeringslyst når markedet og økonomi gir rom for det. Dette er viktig for økt verdiskaping i alle ledd av verdikjeden.

Et utvalg av behandlede saker/nøkkeltall for landbrukstjenesten

	2016	2017	2018	2019
Produksjonstilskudd – søknader	442/548	554	531	524
Konsesjonssaker – søknader	13	28	18	16
Jordlovsaker – søknader	45	35	49	38
Bu-midler, tradisjonelt landbruk – søknader	32	30	38	16
Bu-midler, tilleggsnæring – søknader	9	11	9	6
Bu-midler, tradisjonelt landbruk, beregnet kost	82 mill. kr.	100 mill. kr.	115 mill. kr.	31 mill. kr.
Gjødslingsplaner – søknader	72	64	58	53
Regionalt miljøprogram – søknader	211	226	251	240
Dreneringstilskudd – søknader/mill. kroner	11/0,4	21/1,3	21/0,7	25/1,3
Spesielle miljøtiltak i jordbruket – søknader	23	22	14	8
Avlingsskadeerstatning – søknader	3	2	390	25
Landbruksveier – søknader	5	8	6	5
Vernesogsaker – søknader	2	2	2	2
Skogfondbilag	337	304	310	371
Sykeavløsertilskudd – søknader	81	108	89	34
Nydyrking – søknader/daa	38/982	36/1 886	32/718	24/629
Viltlovsaker	7	6	6	6
Elg – tillatt felt/felt	420/406	437/417	395/376	369/349
Hjort – tillatt felt/felt	12/4	13/4	13/12	13/8
Rådyr – tillatt felt/felt	344/203	369/230	339/191	339/236
Fallvilt hjort/elg/rådyr/villrein	1/56/99/0	1/72/117/0	1/74/181/0	4/46/86/1
Hogstkvantum – avvirkning i m ³	282 519 m ³	271 565 m ³	267 236 m ³	265 883 m ³
Antall skogplanter plantet	1 049 215	1 350 247	991 440	1 196 941
Behandlet areal for ungskogpleie i daa	2 354	3 358	3 108	4 156
Behandlet areal for markberedning i daa	2 736	2 412	1 894	3 199

2.14 Teknisk drift (VO nr. 62)

Teknisk sjef: Tor Simonsen

2.14.1 Ansvarsområde

Teknisk drift har ansvaret for de kommunaltekniske tjenesteområdene veg, vann, avløp og park. Enheten har også ansvar for å planlegge og gjennomføre utbyggingsprosjekter innenfor de nevnte tjenesteområdene. Videre har enheten ansvar for forvaltningsoppgaver innenfor renovasjon av husholdningsavfall, fjell- og fritidsrenovasjon, forurensningssaker, byutvikling samt tilrettelegging av bolig- og næringstomter.

2.14.2 Hovedkommentar

Vann og avløp

Kommunen drifter og vedlikeholder 989 km med vann- og avløpsledninger ved utgangen av 2019, som er fordelt på 408 km vannledninger, 378 km spillvannsledninger og 203 km overvannsledninger. Ved utgangen av 2019 var det 14.743 abonnenter på vann og 14.825 abonnenter på avløp, som er en økning på henholdsvis 532 og 507 abonnenter fra 2018. Avlesning av vannmålere foregår manuelt med registrering på SMS og avlesningskort. Årlig mottas avlesning på om lag 85 % av målerne. Dette arbeidet er tidkrevende å følge opp, og det pågår et prosjekt der muligheten for fjernavlesning av vannmålere i samarbeid med Hias AS og eierkommunene utredes.

Den viktigste oppgaven med drift av ledningsnett er å redusere vannlekkasjene. Dette arbeidet er i dag teambasert for best mulig å kunne målrette innsatsen. Arbeidet er krevende arbeid fordi en stor del av vannlekkasjene befinner seg på den private delen av nettet (stikkledningene). Stikkledningene utgjør ca. halvparten av den samlede lengden av vann- og avløpsledninger. En av metodene for å redusere lekkasjer i vannettet er å redusere trykket i ledningen, og i 2019 er det arbeidet med å identifisere områder som er egnet for trykkreduksjon.

Det ble i 2019 lokalisert 46 vannlekkasjer på ledningsnett og 42 lekkasjer ble utbedret. Av disse var 31 lekkasjer på private stikkledninger og 11 på det kommunale nettet.

Utvikling i lekkasjeprosent på vannledningsnett, sanering og registrerte nyanlegg 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sum vannlekkasjer	38 %	39 %	37%	44 %	38 %	42 %	32 %

Lekkasjeandelen på vannledningene har variert fra år til år, og for 2019 vises det en positiv tendens. Årsaken til den positive utviklingen ligger i et systematisk og målrettet arbeid med lekkasjesøk og utbedringer av vannledningene. Målsettingene i felles kommunedelplan VA er nådd for 2019.

Målsettingene for sanering av ledninger vedtatt i felles kommunedelplan for VA er 1 % årlig. Denne målsettingen ble ikke oppfylt i 2019 hvor det bare ble sanert ca. 200 meter (0,2 %) vann- og spillvannsledninger.

Kommunens fem vannverk er godkjent i henhold til drikkevannsforskriften. Vannkvaliteten på ledningsnett er tilfredsstillende, og det drives et systematisk arbeid på vannverkene for å forbedre vannkvaliteten. Det er registrert to vannanalyser med utilfredsstillende resultat. Det ble her umiddelbart tatt en oppfølgingsprøve som viste et godkjent resultat. Det er i 2019 bestilt UV-anlegg til Narud vannverk, og anlegget blir levert i 2020. Kommunen har beskyttet vannforsyningen med hensynssoner ved grunnvannsanleggene.

Alle avløpsrenseanleggene har i 2019 oppfylt de renskrav som fylkesmannen har stilt i utslippstillatelsen. Det er imidlertid fortsatt en utfordring med høy innlekkingsprosent på avløpsnett. Ved Moelv renseanlegg er det i 2019 lagt nytt tak med ny isolasjon på ca. 700 m² av taket, samt at deler av kledningen er byttet ut.

Utvikling i mengde fremmedvann som lekker inn på spillvannsnett, sanering og nyanlegg 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Innlekk avløpsnett	43 %	49 %	43%	40 %	40 %	40 %	38 %

Innlekk av fremmedvann på spillvannsledningene er redusert, og en kan konstatere at målsettingen satt i felles kommunedelplan VA er nådd. Varierende klima og nedbørsmengder påvirker innlekkingen, men et systematisk arbeid med lekkasjekontroll gir positive resultater. Kontroll med innlekkingen virker direkte inn på å redusere utgiftene på renseanleggene.

Det er i 2019 anskaffet et energiovervåkningssystem der Teknisk drift får inn målerstand fra strømmålere ved de ulike anleggene. Det er et mål om å kunne drive anleggene så energieffektivt som mulig, og det arbeides videre med anvendelse av dataene i 2020.

Det er i 2019 ikke registrert tilfeller av utslipp til ytre miljø eller tap via overløp som overskrider myndighetenes krav til kommunens avløpsanlegg.

Det pågår et prosjekt for å styrke produksjon, leveranse og leveringsikkerhet i vannforsyningen til Brumunddal og Moelv, herunder Rudshøgda. Det betyr at Moelv vannverk må øke sin produksjonskapasitet. Byggingen av nye Moelv vannverk ble i hovedsak ferdigstilt i 2019, med prøvedrift og oppstart av vannproduksjon i 2020. Igangsetting og drift vil ha høy prioritet for driftspersonellet i første halvdel av 2020.

Oppdimensjonering av ledningsnett ved Storgata 131 (Friskbygget) i Moelv ble gjennomført i 2019. Det er påbegynt et arbeid med innkjøp og installasjon av nye vannkiosker. De skal erstatte de gamle vannpostene, og det skal etableres fire vannkiosker totalt. Dette arbeidet vil fortsette, og skal ferdigstilles i 2020. Vannkiosken vil ha en betalingsløsning som skal bedre ordningen med tapping av vann utenfor ordinære sanitærabonnement.

Det er i 2019 ferdigstilt fem trykkøkningsstasjoner mellom Næroset og Sjusjøen, og stasjonene var klare til påsken. Stasjonene bidrar til en bedring av forsyningssituasjonen på Sjusjøen ved høytider. Det arbeides videre med planer for økt utnyttelse av kapasiteten til overføringsledningen opp til fjellet. Dette vil sikre vannforsyningen for eksisterende abonnenter. Videre arbeid med vannverket i Mesnali ble satt på vent på grunn av uenighet i avtaletolkning mellom kommunen og grunneierne i fjellet.

Det har vært kontinuerlig utbygging av vann- og avløpsanlegg i hytteområdene rundt Sjusjøen, hvor de tre grunneierne Pihl AS, Ringsaker Almenning og Brøttum Almenning har bygget anleggene, og kommunen skal overta anleggene etter ferdigstilling. Det er ikke overtatt nye ledninger i 2019. Det ble i juni 2019 innført tilknytningsstopp til det offentlige vannettet på grunn av kapasitetsutfordringer i vannforsyningen.

Veg/samferdsel

Av vegnett har kommunen ansvaret for 224 km kommunal veg, herunder 134 km asfaltert veg og 90 km grusveg. I tillegg kommer rundt 41,5 km gang- og sykkelveg. Det har medgått rundt 11.000 tonn grus og 96 tonn magnesiumklorid til vedlikehold av grusveger. Det ble asfaltert ca. 0,5 km med grusveg.

Kantslått utføres to ganger hver sesong. Det pågår systematisk utskifting av stikkrenner og defekte skilte. Vintervedlikeholdet ble satt ut på anbud til sju forskjellige entreprenører med underentreprenører fordelt på 15 roder. Utbrøyting av kryss og bortkjøring av snø utføres i egen regi fra sentrumsområder.

Teknisk drift følger opp kommunens mål om å bli mer miljøvennlig og har begynt utskiftingen på deler av bilparken med el-biler. Pr. 31.12.2019 har enheten ni el-biler.

Enheden har ansvar for drift og vedlikehold av 4.040 lysmaster. Det foregår fortsatt utskifting av gamle armaturer til led for å redusere strømforbruk og bedre kvalitet og driftssikkerheten på anlegget. Krav fra myndighetene medfører at alle tennskap som ikke har energimåler må bygges om. Det er i 2019 bygd om ni skap, og det gjenstår fortsatt to anlegg. Det er gitt en utsettelse på fristen for fullføring av dette arbeidet i forståelse med Eidsiva Nett. Utskiftning av råtestolper fortsatte i 2019 og 32 råte stolper ble byttet.

Park

Det er fokus på miljøvennlige driftstiltak i parkavdelingen. El-biler ble tatt i bruk i sentrum av byene gjennom hele sesongen med gode tilbakemeldinger. El-sykler ble tatt i bruk som fremkomstmiddel i driften. Prosessen er i gang med kompostering av plantemateriale til produksjon av jorddekke som vil ha en langsiktig virkning i ugressbekjempelse. Det ble en hektisk sesong i Mjøsparken som hadde et godt besøk gjennom hele sommeren.

El-sykler teknisk drift - parkavdelingen

Utbygging

Det er fortsatt stor aktivitet innen utbygging av kommunaltekniske anlegg. Teknisk drift har gjennomført flere større og mindre prosjekter det siste året. Av de viktigste nevnes:

- Bystranda i Mjøsparken.
- Skibladnerbrygge i Brumunddal.
- Fem trykkøkere mellom Moelv og Sjusjøen.
- Parkeringsplass på Granerudjordet.
- Sanering av vann- og avløpsledninger i Kårtorpvegen.
- Nye sykkelparkeringer i Moelv og Brumunddal.
- Gang- og sykkelveg ved Furnesvegen 28.

17. august 2019 ble den nye Skibladnerbrygga ved Mjøstårnet i Brumunddal offisielt åpnet.

Miljørettet arbeid

Ringsaker kommune har to snødeponier. Det ene ligger i Industrivegen i Moelv, og det andre ligger i Byhagan i Brumunddal. Snødeponier kan være en kilde til forurensning, så plasseringen av deponiene må alltid vurderes opp mot faren for å påvirke det omkringliggende miljøet negativt. For å få oversikt over forurensningsgraden på snødeponiene i Ringsaker, er det startet et overvåkningsprogram som går ut på at hvert av deponiene blir prøvetatt to ganger pr. sesong. Prøvetakningen startet opp i 2019 og vil fortsette i 2020. Når prøvene fra 2020 er klare, vil det utarbeides en risikovurdering basert på prøveresultatene fra 2019 og 2020.

Det er ved utgangen av året registrert 35 saker som gjelder forsøpling og forurensning. Dette er omtrent samme antall som i 2018. Sakene er omfattende og går over flere år, samt at avsluttede saker blir erstattet av nye saker som kommer inn. Utfordringene med forsøplingsaker er i hovedsak knyttet til de omfattende sakene, hvor det er store utgifter forbundet med å foreta opprydding for grunneier.

Slike saker er tidkrevende og krever tett oppfølging. Forurensningssaker har i hovedsak vært knyttet til gravearbeider i forurenset grunn, hvor teknisk drift godkjenner tiltaksplaner. Teknisk drift godkjente sju slike tiltaksplaner i 2019.

Teknisk drift mottok midler i 2019 for å utbedre rensesystemet ved Tandeskogen avfallsdeponi. Det ble bygget et anlegg i 2010 som ikke fungerer etter hensikten. Det har vært engasjert konsulent til å vurdere situasjonen og komme med forslag til utbedring. Arbeidet med utredning og tekniske løsninger videreføres i 2020.

2.14.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det ble gjennomført 10-faktor medarbeiderundersøkelse i 2019, og svarprosenten var på 78,3 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og vil bli gjennomgått med medarbeidere og arbeidet med i 2020.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	5,0 %	7,6 %

Enheten har de siste 12 måneder hatt et sykefravær på 7,6 %. Dette er høyere enn målsettingen på 5 %, og høyere enn 2018 hvor sykefraværet endte på 5,6 %. Fraværet i enheten har i hovedsak vært langtidsfravær og kan knyttes til konkrete sykdomstilfeller. Medarbeidere med sykefravær blir fulgt opp i henhold til kommunens interne retningslinjer.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	69,50	73,00	75,40	75,40

Enheten har tre deltidstillinger, hvorav én ansatt jobber ufrivillig deltid.

Tabellen nedenfor viser enhetens måloppnåelse ved bakterielle vannprøver og krav til utslipp.

Brukere	Mål	Resultat
Bakterielle vannprøver	100 %	99,4 %
Utslippskrav avløp	100 %	100 %
Utført internrevisjon avløp	100 %	0 %

Det ble gjennomført 342 ordinære vannprøver i 2019, som alle er tatt på rentvannssiden (vannverk og nett). Gjennomførte prøver påviste ett tilfelle av koliforme bakterier og ett tilfelle med funn av intestinale enterokokker. Avløpsprøvene, til sammen 84, overholdt kravene til utslipp av fosfor samt biologisk- og kjemisk oksygenforbruk i utslippstillatelsene. Internkontrollsystemet ved teknisk drift har hatt en ombygging i 2019, det er derfor ikke gjennomført internrevisjon ved anleggene.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	254 785	277 731	271 467	278 388
Driftsinntekter	216 867	236 389	227 706	233 573
Netto driftsutgifter	37 918	41 342	43 761	44 815

Budsjettavviket på 1,054 mill. kroner skyldes fremførbart underskudd på renovasjon, som må dekkes inn ved økte gebyrinntekter i neste økonomiplanperiode.

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	249 426	271 113	253 598	209 607
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	249 426	271 113	253 598	209 607

Avvik i netto investeringsutgifter skyldes i hovedsak at flere planlagte og budsjetterte prosjekter i 2019 er så omfattende at de strekker seg inn i 2020, og deler av utgiftene kommer derfor i 2020.

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
620 Teknisk drift	43 761	44 322	-561	-1,3 %

Før årsoppgjørdisposisjoner har teknisk drift et merforbruk på kr 561.000, som er dekket av enhetens disposisjonsfond.

Utgifter til vintervedlikehold ble betydelig høyere enn budsjettert. Året 2019 ble ikke like snørikt som 2018, men til gjengjeld var det svært varierende vær og føreforhold. Kjøp av entreprenørtjenester til grusing/strøing økte betydelig. Et etterslep på fakturering av utførte brøytetjenester i 2018 påvirket regnskapet for 2019 negativt, og det har ført til redusert omfang av asfaltering og vegvedlikehold.

Flom som følge av ekstremnedbør 12. og 13. august påførte veger og anlegg i deler av Brumunddal betydelige skader. Kostnader med utbedring av veger og anlegg ble estimert til 2,9 mill. kroner. Ringsaker kommune søkte Fylkesmannen om skjønnsmidler etter flommen 2019, hvor det ble redegjort for omfanget og utgiftene i forbindelse med flommen. Fylkesmannen behandlet saken, og Ringsaker kommune ble tildelt 1,58 mill. kroner for å dekke deler av de uforutsette utgiftene.

I april gjorde parkavdelingen i Ringsaker kommune det «vårfint» i hele kommunen. Hele 2.000 stemorsfiol ble plantet i urner, krukker og bed.

2.14.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Dekningsgraden angir hvor stor andel av utgiftene som dekkes av inntekter. Når dekningsgraden er over 100 %, avsettes overskytende på bundet VAR-fond for å få avgiftsregnskapet i balanse. Når dekningsgraden er under 100 %, brukes VAR-fond for å få avgiftsregnskapet i balanse.

Dekningsgrader for vann, avløp, septik og renovasjon (beløp i kr 1.000)

	2016	2017	2018	2019
<u>Dekningsgrad vann (funksjon 340, 345)</u>				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	44 117	60 528	69 517	60 274
Inntekter	46 865	57 471	53 097	52 585
Prosentvis dekning	106,2	95,0	76,4	87,2
<u>Dekningsgrad avløp (funksjon 350, 353)</u>				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	77 590	95 461	97 159	87 408
Inntekter	71 417	88 604	84 626	84 700
Prosentvis dekning	92,0	92,8	87,1	96,9
<u>Dekningsgrad septik (funksjon 354)</u>				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	7 796	7 670	9 380	9 555
Inntekter	7 293	7 319	7 422	7 693
Prosentvis dekning	93,5	95,4	79,1	80,5
<u>Dekningsgrad renovasjon (funksjon 355, 357)</u>				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	42 604	44 737	51 749	59 269
Inntekter	43 912	43 962	51 037	57 501
Prosentvis dekning	103,1	98,3	98,6	97,0

Ved beregning av kapitalkostnader for rente på den investerte kapitalen innen VAR-regnskapet er det benyttet 5-årig swaprente på 1,8 % tillagt 0,5 prosentpoeng. I opprinnelig budsjett for 2019 var det lagt til grunn en rente på 2,5 % som da tilsvarte 5-årig swaprente på 2,0 % tillagt 0,5 prosentpoeng.

Hovedområde vann fikk i 2019 et underskudd på 7,689 mill. kroner. I budsjett inkl. endring ble det beregnet bruk av fond på 4,517 mill. kroner. Merforbruket skyldes i hovedsak at utgiftene til vedlikehold av vannledninger økte og at inntektene fra tilknytningsgebyrer ble betydelig lavere enn budsjettet. Renteinntekter fra bundne fond vann ble kr 330.000, som gir netto bruk av bundne fond vann på 7,358 mill. kroner i 2019.

Hovedområde avløp fikk i 2019 et underskudd på 2,708 mill. kroner. Det ble i regulert budsjett beregnet bruk av fond på 5,915 mill. kroner. Mindreforbruket skyldes i hovedsak lavere driftsutgifter enn budsjettet, i hovedsak vakanser. Renteinntekter fra bundne fond avløp ble kr 302.000, som gir netto bruk av bundne fond avløp på 2,406 mill. kroner i 2019.

Hovedområde septik fikk i 2019 et underskudd på 1,861 mill. kroner. Det ble budsjettet med bruk av fond på 1,706 mill. kroner. Merforbruket skyldes i hovedsak at utgiftene til rensing og transport av slam ble høyere enn det som var lagt til grunn i budsjettet. Renteinntektene fra bundne fond septik ble kr 70.000, som gir netto bruk av bundne fond septik på 1,791 mill. kroner i 2019.

Hovedområde renovasjon fikk i 2019 et underskudd på 1,767 mill. kroner. Det ble budsjettet med bruk av fond på 1,0 mill. kroner. Merforbruket skyldes i hovedsak at inntektene fra årsgebyr ble lavere enn budsjettet og at utgiftene knyttet til vinterrenovasjon ble høyere enn budsjettet. Det er ført kr

4.000 i negativ rente. Bundet fond for renovasjon dekker kun kr 714.000 av underskuddet. Det resterende underskuddet på 1,054 mill. kroner blir et fremførbart underskudd som må dekkes inn ved økte gebyrinntekter i neste økonomiplanperiode.

Det budsjetteres med bruk av fond for både vann, avløp og septik i den neste økonomiplanperioden for å begrense prisstigningen på de kommunale eiendomsavgiftene.

Oversikt over bundne fond innen VAR-området siste 5 år (beløp i kr 1.000)

År	Vann				Avløp			
	IB	Bruk	Avsetn.	UB	IB	Bruk	Avsetn.	UB
2015	26 991	0	6 057	33 048	37 440	4 809	5 737	38 368
2016	33 048	1 066	4 392	36 374	38 368	6 212	641	32 797
2017	36 374	3 263	897	34 008	32 797	6 892	617	26 522
2018	34 008	16 420	611	18 200	26 522	12 533	480	14 469
2019	18 200	7 688	330	10 841	14 469	2 708	301	12 062

År	Renovasjon				Septik			
	IB	Bruk	Avsetn.	UB	IB	Bruk	Avsetn.	UB
2015	0	0	813	813	6 672	319	125	6 478
2016	813	0	1 333	2 146	6 478	503	94	6 069
2017	2 146	774	35	1 406	6 069	351	116	5 834
2018	1 406	713	25	718	5 834	1 958	115	3 991
2019	718	718	0	0	3 991	1 861	70	2 200

Pr. 31.12.2018 var VAR-fondene på til sammen 37,378 mill. kroner. Fra 2018 til 2019 er det en netto reduksjon på VAR-fondene med 12,275 mill. kroner. Dette inkluderer avsatte renter på VAR-fondene med til sammen kr 701.000. Pr. 31.12.2019 er saldoen på fondene 25,103 mill. kroner.

2.15 Kart og byggesak (VO nr. 63)

Kart- og byggesakssjef: Atle Ruud

2.15.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter bygge-, delings- og seksjoneringsaker, kart og oppmåling, avløp fra spredt bebyggelse og eiendomsskatt.

2.15.2 Hovedkommentar

Aktiviteten innenfor byggesaksområdet var stor også i 2019. I alt ble det behandlet 727 byggesaker og gjennomført 62 tilsyn. I 2019 ble det opprettet 308 eiendommer/tomtefester. Ved utgangen av 2019 var det ca. 22.000 eiendomsskattepliktige eiendommer. Etter omtakseringen i 2017 ble nye eiendomsskattetakster skrevet ut med virkning fra 1.1.2018. Innkomne klager var ca. 850, det vil si ca. 4 %. Det gjenstår behandling av om lag 200 saker.

2.15.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Ett av målene for å vurdere kvaliteten på tjenesten er at ingen klagesaker med hensyn til bygg- og delingssaker skal omgjøres av Fylkesmannen på grunn av saksbehandlingsfeil. I 2019 ble ingen saker omgjort på grunn av dette.

Brukere	Mål	Resultat
Antall klagesaker omgjort på grunn av saksbehandlingsfeil	0	0

Det ble i 2019 gjennomført 10-faktor medarbeiderundersøkelse, og svarprosenten i enheten var på 94,1 %. Resultatene vil bli gjennomgått med medarbeiderne og arbeidet videre med i 2020.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	5,0 %	3,0 %

Enheten har de siste 12 måneder hatt et sykefravær på 3 %. Dette er lavere enn målsettingen, men en økning fra 2018 da sykefraværet var 2 %. Sykefraværet er fordelt på korttids- og langtidsfravær med henholdsvis 1,9 % og 1,1 %. Det er ikke rapportert om fravær som skyldes arbeidsrelaterte forhold. Medarbeidere med sykefravær blir fulgt opp i henhold til kommunens interne retningslinjer.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	19,10	19,10	19,20	19,20

Ved utgangen av 2019 har enheten 17 heltidsstillinger og tre deltidsstillinger. Én ansatt jobber ufrivillig deltid.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	24 737	24 619	20 669	22 082
Driftsinntekter	24 671	22 673	20 661	21 265
Netto driftsutgifter	66	1 946	8	-809

Avviket på kr 809.000 skyldes i hovedsak fremførbart underskudd på byggesaksområdet, som må dekkes inn ved økte gebyrinntekter i neste økonomiplanperiode. Av det fremførbare underskuddet på totalt kr 932.000 på byggesaksområdet er kr 123.000 midlertidig dekket ved regnskapsavslutningen i 2019.

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
630 Kart og byggesak	8	-1 629	1 637	20 462,5 %

Før årsoppgjørdisposisjoner har Kart og byggesak uten selvkostområdet et mindreforbruk på 1,637 mill. kroner, som i hovedsak skyldes høyere gebyrinntekter enn budsjettet.

2.15.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Dekningsgraden angir hvor stor andel av utgiftene som dekkes av inntekter. Når dekningsgraden er over 100 %, avsettes overskytende til byggesaksfond for å få avgiftsregnskapet til å gå i balanse. Når dekningsgraden er under 100 %, brukes byggesaksfond for å få avgiftsregnskapet i balanse.

Dekningsgrad for selvkost byggesak (beløp i kr 1.000)

	2017	2018	2019
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	9 856	10 957	10 172
Inntekter	11 194	10 163	8 479
Prosentvis dekning	113,6	92,8	83,4

Byggesaksgebyrer ble inkludert som eget selvkostområde fra 2017. I 2019 fikk selvkostområdet et underskudd på 1,654 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak lavere gebyrinntekter enn budsjettet. Bundet fond byggesak dekker kun kr 721.000 av underskuddet, noe som betyr at det resterende underskuddet på kr 932.000 blir et fremførbart underskudd som må dekkes inn ved økte gebyrinntekter i neste økonomiplanperiode.

Det har i 2018 og 2019 blitt gjennomført et betydelig arbeid for å ta inn et etterslep med hensyn til oppmålingssaker. For flere større utbyggingsprosjekter har oppmåling blitt utsatt til utbygging på det nærmeste var ferdig og en er nå á jour.

Nye tiltak

Gjennom GIS-samarbeidet med de andre kommunene på Hedmarken foregår det en løpende utvikling for å gjøre kartmodulen best mulig for flest mulig på ulike medium. Prosess med å legge kartmodulen ut på anbud pågår, og valg av leverandør forventes gjennomført sommeren 2020.

Hovedtrekk i årsproduksjonen	2017	2018	2019
Byggetillatelser for nye boenheter (antall)	315	271	259
Byggetillatelser for nye hytter (antall)	207	141	93
Nye eiendommer	345	284	308
Nye seksjoner	237	286	402

Rapport om bruk av delegert myndighet	2017	2018	2019
Delegerte byggesaker	870	784	727
Delegerte delingssaker	246	222	224
Delegerte dispensasjonssaker	306	265	272
Delegerte utslippssaker	95	68	109

2.16 Servicesenteret (VO nr. 71)

Leder servicesenter: Roger Nilssen

2.16.1 Ansvarsområde

Servicesenterets oppgaver spenner fra råd, veiledning og regelstyrt saksbehandling, til skjønnsmessig og faglig myndighetsutøvelse. Målgruppe for senteret er innbyggere, næringsliv, turister og besøkende som trenger kommunale tjenester. Enheten har blant annet ansvar for kommunens hovedsentralbord, tildeling av kommunal bolig samt saksbehandling av Husbankens bostøtte, startlån og tilskudd. Servicesenteret er lokalisert med en avdeling i Kommunebygget i Brumunddal og en avdeling i Herredshuset i Moelv.

2.16.2 Hovedkommentar

Servicesenteret har i 2019 jobbet målrettet med å utvikle og styrke enhetens bolig- og innbyggjerservice. Løpende arbeid med digitalisering har vært en viktig del av dette. Enheten har vært en aktiv bidragsyter til gjennomføring av kommunevalget gjennom deltakelse i prosjektgruppen, og med ansvar for forhåndsstemming. I 2019 har 34 personer fått kjøpt seg bolig ved hjelp av startlån, og samlet utlån har vært på til sammen 83,1 mill. kroner som er rekordhøyt sammenlignet med tidligere år.

2.16.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2019. Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i desember 2019, og 10-faktorundersøkelse ble brukt for første gang. Det var 100 % deltakelse, og resultatet fra undersøkelsen vil følges opp i 2020.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	5,0 %	3,5 %

Sykefraværet var på 3,5 % i 2019, mens det i 2018 var på 2,5 %.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	14,50	12,00	12,00	12,00

Servicesenteret består av avdeling Innbyggjerservice i Brumunddal med seks årsverk, inkludert avdelingsleder og enhetsleder, samt avdeling Boligservice i Moelv med seks årsverk, inkludert avdelingsleder og boligsosial koordinator. Enheten har to fast ansatte i 50 % stilling som har 100 % fast stilling i kommunen. Enheten har ingen ansatte som jobber ufrivillig deltid.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	19 276	16 133	12 652	16 592
Driftsinntekter	8 740	7 955	3 639	7 579
Netto driftsutgifter	10 536	8 178	9 013	9 013

Regnskapsførte driftsutgifter og driftsinntekter er høyere enn budsjettet. Dette skyldes etablerings- og tilpasningsstilskudd som blir fullfinansiert av Husbanken.

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	0	250	272	272
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	0	250	272	272

Servicesenteret har anskaffet en el-bil til tjenestekjøring. Bilen kostet kr 272.000 i innkjøp og er finansiert av midler fra enhetens disposisjonsfond.

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
710 Servicesenteret	9 013	8 705	308	3,4 %

Servicesenteret har et mindreforbruk på kr 308.000 i 2019. Enhetens mindreforbruk skyldes primært vakanse i stilling og refusjon sykelønn.

2.16.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer**Innbyggjerservice**

Servicesenteret yter råd og veiledning på mange fagområder. Ved kommunens hovedsentralbord tas det imot i snitt 170 telefoner pr. dag. Telefoniprojektet med utfasing av sentraler og fasttelefoner er i slutfasen, og alle enheter har nå gått over til mobile løsninger. Det er stor etterspørsel etter veiledning i plan- og bygningsloven. Servicesenteret har ansvar for salg av kommunale tomter. Det ble ikke solgt noen tomter i 2019 på grunn av mangel på attraktive tomter, spesielt sentrumsnært i Brumunddal og Moelv. I Moelv har Servicesenteret felles publikumsmottak med biblioteket.

Antall saker/vedtak på ulike fagområder i 2017, 2018 og 2019

Sakstype	2017	2018	2019
Serveringsbevilling	14	16	10
Skjenkebevilling for enkeltanledning	110	97	101
Farlig skolevei	132	222	150
Parkeringstillatelse for forflytningshemmede	173	200	202
Meglerhenvendelser vedrørende salg/overdragelse	892	973	994
Egenerklæring om konsesjonsfrihet ved erverv av fast eiendom	337	178	223
Motorferdsel i utmark	4	12	2
Teknisk forhåndsgodkjenning (spillemidler)	7	3	3

Det er behandlet 150 søknader om skoleskyss på grunn av særlig farlig skoleveg, hvorav 132 er innvilget og 18 er avslått. Tre avslag er påklaget, hvorav ett ble omgjort etter ny befarings. To avslag ble sendt Fylkesmannen i Innlandet for endelig avgjørelse, hvor kommunens vedtak ble opprettholdt. Det er behandlet 202 søknader om parkeringstillatelse for forflytningshemmede, hvorav 120 søknader er nye, 74 er fornyelser og åtte er avslag.

Enheten er kontinuerlig opptatt av tilgjengelighet og service, og det jobbes aktivt med digitalisering og fornying for å hjelpe innbyggere med å bli elektronisk selvhjulpne. Via Wave Multikanal kontaktsenter (sentralbordløsning) svarer Innbyggjerservice opp manuelle henvendelser via chat og Facebook Messenger i tillegg til vanlige telefonsamtaler. Loggføring viser nedgang i antall telefonsamtaler pr. år, noe som er i tråd med kommunens digitale satsing. Siden oppstart i oktober 2019 har enhetens chatterobot *RingChat* mottatt 400 henvendelser. *RingChat* er kontinuerlig under utvikling.

Kommunen har mottatt søknad om Husbankens bostøtte fra 959 husstander i 2019. Av disse har 784 husstander fått positivt vedtak hvorav 208 er barnefamilier. Det er innvilget i gjennomsnitt kr 2.253 pr. måned pr. husstand. I 2019 søkte 83,5 % bostøtte elektronisk, noe som er en betydelig økning fra 2018 hvor det da var 63 %.

Servicesenteret har ansvar for utleie av torg/kommunal grunn samt løpende booking av idrettshaller og kulturbygg. Fra 2019 er det tatt i bruk et nytt bookingsystem som vil forenkle lag og foreningers muligheter til å bestille lokaler. Enheten holder oversikt over befolkningsutviklingen i Ringsaker og sender månedlig ut velkomstbrosjyre til nye innbyggere. Totalt er det sendt ut innflytterpost til 1.072 husstander i 2019.

Boligservice

Servicesenteret har helhetlig ansvar for kommunens boligsosiale virkemidler. Enheten er gitt myndighet til å tildele kommunale utleieboliger og omsorgsboliger etter retningslinjer vedtatt av kommunestyret. Kommunen gjennomfører årlig kartlegging av bostedsløse i uke 48, og i 2019 var det ti bostedsløse, noe som er omtrent på samme nivå som 2018 da det var elleve. Antallet bostedsløse i Ringsaker har vært stabilt lavt siden 2015. I 2014 var det 32 bostedsløse.

Boligservice mottok 182 nye søknader om kommunal bolig i 2019, noe som er en nedgang fra 2018 da tallet var 196.

Tildeling av bolig til vanskeligstilte på boligmarkedet i 2019

Tildelinger	Antall	Tildelt bolig	Venter på ledig egnet bolig pr. 31.12.2019
Positivt vedtak (fyller vilkårene)	56	39	23
Vedtak om fornyet leiekontrakt	7		
Søknad trukket*	45		
Avslag	36		
Under behandling pr. 31.12.2019	38		
Sum	182	39	23

* Søknad trukket betyr at boligbehovet har blitt løst på annen måte og at søknaden/saken derfor er trukket.

Boligservice gir mye veiledning om boligmarkedet gjennom råd- og veiledningssamtaler. Flere profesjonelle utleierytter med økende utleieportefølje har gitt mulighet til at flere personer kan skaffe seg bolig uten søknad til Ringsaker kommune. Behovet for kommunale boliger er likevel tilstede og antallet som venter på egnet bolig har økt med tre personer sammenlignet med 2018. Det er mest utfordrende å finne egnet bolig til personer som har betydelig oppfølgingsbehov. Boligservice erfarer også at det er betydelig mangel på store utleieboliger for familier med mange barn.

I 2019 mottok Boligservice 135 nye søknader om omsorgsbolig. Tilsvarende tall for 2018 var 150, mens det i 2017 var 135 søknader.

Tildeling av omsorgsbolig i 2019

Tildelinger	Antall	Tildelt bolig	Venter på ledig egnet bolig pr. 31.12.2019
Positivt vedtak (fyller vilkårene)	127	61	30
Vedtak om fornyet leiekontrakt	0		
Søknad trukket*	5		
Under behandling pr. 31.12.2019	3		
Sum	135	61	30

* Søknad trukket betyr at boligbehovet har blitt løst på annen måte og at søknaden/saken derfor er trukket.

I 2019 har 61 personer fått tildelt omsorgsbolig, noe som er en reduksjon fra 2018 da tallet var 91. Ferdigstillelse av 26 nye omsorgsleiligheter på Tømmerli i Brumunddal i november 2018 er årsaken til den betydelige nedgangen i antall søknader og tildelinger i 2019. Det er flest personer som venter på ledig omsorgsbolig i Brumunddal.

Startlån og tilskudd

Startlån er et virkemiddel for å gi vanskeligstilte på boligmarkedet mulighet til å kjøpe eller beholde nøktern bolig i Ringsaker kommune. Saksbehandling skjer i henhold til Husbankens forskrift for tildeling av startlån og lokale retningslinjer vedtatt av kommunestyret i Ringsaker. I 2019 har Servicesenteret mottatt 260 nye søknader om startlån. Tilsvarende tall for 2018 var 183. Alle søknader mottas nå elektronisk.

Saksbehandling av søknad om startlån i 2019	Antall
Innvilgede saker	48
Avslag med begrunnelse i retningslinjene	153
Trukket søknad pga. ikke lenger behov for startlån	6
Søknader under behandling	9
Avslag med begrunnelse i oppbrukte midler*	44
Sum	260

* Dette ble gjort på slutten av året.

Etterspørselen etter startlån i 2019 i form av søknader har vært større enn tilgjengelige lånemidler, selv om kommunen har fått utbetalt 80 mill. kroner fra Husbanken. Ved årsslutt ble 44 søknader avslått med felles begrunnelse om at midlene er oppbrukt. Det er en nedgang i avslag med begrunnelse i oppbrukte midler fra 107 i 2018 til 44 i 2019. Det opplyses i avslaget om at en kan søke på nytt i 2020 når Husbanken har bevilget nye lånemidler.

Tildeling av startlån i 2019

Type tildeling	Antall	Beløp
Fullfinansierte boligkjøp med startlån	34	65 204 431
Startlån til utbedring av bolig	1	65 774
Startlån til refinansiering av bolig	9	9 378 029
Tildelt/forhåndstilsagn, ikke utbetalt	4	8 418 000
Sum	48	83 066 234

Andelen fullfinansierte boligkjøp med startlån har en økning fra 21 saker i 2018 til 34 saker i 2019. Årsaken til økningen er primært økt startlånsramme, men også det at mange i målgruppa ikke har mulighet til å spare opp midler til egenkapital eller få lån i privat bank. I 2019 var det ingen kjøp med samfinansiering med privat bank. Av de som fikk tildelt startlån i 2019 er 72 % barnefamilier.

Tildeling av tilskudd til etablering og tilskudd til tilpasning i 2019

Type tildeling	Antall	Beløp
Tilskudd til etablering sammen med startlån*	9	2 950 000
Tilskudd til etablering uten startlån	2	249 511
Tilskudd til tilpasning av bolig	2	386 135
Avsetting tapsfond	0	0
Sum	13	3 585 646

* Disse 9 sakene inngår i det totale antall innvilgede saker med tildeling av startlån.

Av de som fikk tilskudd til etablering eller tilskudd til tilpasning i 2019 er 60 % barnefamilier.

Det har vært vekst i boligprisene i Ringsaker de siste årene. Dette, sammen med en strengere utlånspraksis hos private banker, har bidratt til et større behov for startlån og tilskudd i hver konkret sak. Startlån kan gis med en nedbetalingstid på inntil 50 år i henhold til retningslinjer vedtatt av kommunestyret. I 2019 ble det innvilget 16 startlån med 50 års nedbetalingstid.

Husbankens By- og tettstedsprogram

I k.sak 43/2016 ble det fattet vedtak om at kommunen skal delta i Husbankens By- og tettstedsprogram som en oppfølging av boligsosialt utviklingsprogram, som ble avsluttet i 2015. Rådmannen skrev under avtalen med Husbanken i juni 2016 og det ble etablert en egen styringsgruppe for programmet.

Det mest sentrale i programmet for 2019 har som tidligere år vært arbeidet med fremskaffelse av utleieboliger gjennom samarbeid med private utbyggere og bruk av tilvisningsavtaler. I løpet av året har det blitt ferdigstilt tre nye prosjekter med til sammen 37 boenheter. Siden 2015 har det nå blitt ferdigstilt totalt 14 boligprosjekter hvor kommunen har tilvisningsavtale. Dette har tilført utleiemarkedet i Moelv og Brumunddal 208 nye utleieboliger hvor kommunen har tilvisnings- og tildelingsrett til henholdsvis 80 og 11 boenheter. Det er planlagt to byggeprosjekter i 2020 og pilotprosjektet «Midtbyen Palé» i Brumunddal er ett av disse.

Et annet prioritert tiltak i programmet har vært å følge opp bosatte flyktningfamilier med tanke på å gå fra leid til eid bolig. Til sammen fire familier har i den sammenheng fått inntektsgivende arbeid og dermed mulighet til å få kjøpt egen bolig ved hjelp av startlån og tilskudd i 2019.

2.17 Renhold (VO nr. 80)

Renholdsleder: May Britt Kringsjå

2.17.1 Ansvarsområde

Renhold har ansvar for å utføre renhold i Ringsaker kommunes skoler, barnehager, sykehjem og administrasjonsbygg. Enheten har også ansvaret for vaskeriene på sykehjemmene.

2.17.2 Hovedkommentar

I januar 2019 startet tolv deltakere opp med fagbrevutdanningen *Fagbrev på jobb*. Dette er en ny ordning der personer som er i lønnet arbeid kan bli realkompetansevurdert, få opplæring på arbeidsplassen og ta fagbrev på grunnlag av det. Målgruppen er voksne i arbeidslivet som har fullført grunnskole eller tilsvarende opplæring, og som har noe praksis fra lærefaget, men som har behov for veiledning og opplæring før de kan gå opp til fagprøven. Alle deltagerne besto teoretisk eksamen i desember 2019. Andelen ansatte med fagbrev var 27 % i 2019, som forventes å øke til 38 % i 2020.

Enheten startet renhold i Newton-senteret i Brumunddal høsten 2019, og i desember i nye Stavsberg skole og Furneshallen. Enheten har med dette fått økt sitt renholdsareal med 5.500 m².

Renhold har gjennomført et vellykket 50-timers norskkurs for fremmedspråklige medarbeidere, der Providor stod for gjennomføringen. Enheten har samlet alle sine kurs og opprettet en renholdsskole for egne ansatte, og kursene spenner fra grunnkurs til fagbrev som renholdsoperatør.

2.17.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Enheten gjennomførte ikke brukerundersøkelse i 2019, men 10-faktor medarbeiderundersøkelse ble gjennomført i desember 2019. Svarprosenten på undersøkelsen var på 97,5 %. Resultatet forelå rett før årets slutt, og enheten vil arbeide med resultatene av undersøkelsen i 2020.

Brukere	Mål	Resultat
Gjennomsnittlig pris pr. rengjort m ² pr. år.	382	382

Gjennomsnittsprisen fremkommer ved å dele enhetens totale utgifter på netto rengjort areal i antall kvadratmeter. I gjennomsnittsprisen ligger også utgifter til drift av husvaskeriene, håndsåpe, toalett- og håndtørkepapir, samt våtorganiske poser til alle bygg i kommunen. Enheten har en noe høyere gjennomsnittspris sammenlignet med 2018. Dette skyldes at enheten har fått større arealer og økte lønnsutgifter i forbindelse med lønnsoppjøret.

Enheten jobber kontinuerlig med å finne utgiftsbesparende tiltak og evaluere ressursbehov og riktige renholdsplaner.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	11,0 %	9,3 %

Sykefraværet i 2019 var på 9,3 % og er lavere enn målsettingen på 11,0 %. Av fraværet på 9,3 % er langtidsfravær ut over 57 dager på 5,9 %. Enheten kartlegger funksjonsnivå ved oppfølgingssamtaler og tilrettelegger ut fra den enkeltes mestringsevne og hva som finnes av tilpasningsmuligheter. De enkelte avdelingene gjennomfører sosiale tiltak for å øke nærværet. For øvrig følger enheten opp langtidssyke i henhold til kommunens interne retningslinjer.

Enheten jobber bevisst med holdningsskapende arbeid og økt samarbeid mellom både kolleger og brukere. Videre har enheten prioritert nærvær ute hos renholdere, og det arbeides med å skape samhold og stolthet av tjenestene som enheten leverer.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	89,69	90,54	91,48	91,63

Enheten har jobbet kontinuerlig med optimalisering av renholdsplaner og teamoptimalisering. Dette er gjort mulig gjennom avklaringer for langtidssykmeldte, og det har vært mulig å innfri de aller fleste krav om fast ansettelse som har kommet. Det ble i 1. tertialrapport 2019 opprettet 0,15 årsverk til økt renhold ved Ringsaker bibliotek i Brumunddal.

Enheten hadde pr. 31.12.2019 totalt 69 fast ansatte i deltidsstillinger, noe som er én færre enn i 2018. Av disse har 26 personer oppgitt at de har ufrivillig deltid. Enheten har 43 fast ansatte i 100 % stilling. Enheten har ut fra dette en gjennomsnittlig ansettelsesprosent for renholdere på 78,07 %. Dette er en økning i gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 2,46 prosentpoeng fra 2018, da den lå på 75,61 %.

Enheten har jobbet grundig ved vakante stillinger for å ta hensyn til ufrivillig deltid så langt det lar seg gjøre og med tanke på en god driftssituasjon. Det er utfordrende å kunne kombinere stillinger, da mange ansatte etter hvert har en høy stillingsprosent, og ledig stilling kan være på bygg som er spredt over et stort geografisk område.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	63 439	61 316	62 086	63 472
Driftsinntekter	10 928	7 786	6 673	8 059
Netto driftsutgifter	52 511	53 530	55 413	55 413

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
800 Renhold	55 413	53 910	1 503	2,7 %

Enheten hadde i 2019 et mindreforbruk på 1,503 mill. kroner. Dette skyldes blant annet enhetens oppfølging for å holde utgiftene til forbruksmaterieell lavest mulig, og gode rutiner for vikarinnssetting i forbindelse med ferie og fravær.

2.17.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Renholdsenheten jobber etter begrepet *Good to Great, fra god til fremragende*. Gjennom godt lederskap og kunnskap påvirkes de ansattes engasjement og løsningsorientering, humor og arbeidsglede, respekt og anerkjennelse.

Enheten fokuserer på god kommunikasjon i alle ledd. Det legges vekt på hvordan en kommuniserer med hverandre, og hvordan enheten får det beste ut av medarbeidere gjennom god kommunikasjon. Det arbeides med omdømme og merkevarebygging for den enkelte medarbeider, avdeling, enhet og for kommunen. Dette gjøres gjennom én-til-én-samtaler, medarbeidersamtaler, avdelingsmøter og allmøter. I avdelingsmøter jobbes det regelmessig med gruppeoppgaver som omhandler enhetens

verdier, mål og strategier. Ved nyansettelser har enheten et introduksjonsprogram, som gir innføring i enhetens drift, reglement i kommunen, samt etiske retningslinjer.

Allmøte for enheten arrangeres på Renholdernes dag første mandag i desember hvert år, der også årets medarbeider kåres. Det er gjennomført ulike aktiviteter gjennom året for å styrke samholdet blant renholdere ut over det avdelingene selv gjennomfører.

Renholderne i Ringsaker gjør en uvurderlig jobb med å holde det rent i alle kommunale bygg.

2.18 Bygg og eiendom (VO nr. 81)

Bygg- og eiendomssjef: Petter Granum

2.18.1 Ansvarsområde

Enheten har ansvar for drift og vedlikehold av kommunens totale bygningsmasse, vaktmesterkorps, bygging av nye kommunale bygg, ombyggings- og rehabiliteringsarbeid, samt forvaltning av kommunens utleieboliger og bygg som ikke er i aktiv tjenesteproduksjon. Unntaket er bygg som tilhører enhet Teknisk drift. Energiledelse, energioptimalisering og renovasjon for kommunale bygg er også oppgaver som er tillagt enheten.

2.18.2 Hovedkommentar

2019 har vært et år med svært høy aktivitet både innen forvaltning, drift og vedlikehold, samt investeringsprosjekter. Hele enheten er i utvikling, og høsten 2019 ble det internt jobbet frem en overordnet handlingsplan som definerer en felles retning for videre utvikling av enheten i tråd med kommunens visjon – vekst og utvikling. Planen inneholder blant annet konkrete mål om brukertilfredshet, utleiegrad, ENØK, forvaltningsplaner, HMS- og arbeidsmiljø, kompetansekartlegging og utviklingstiltak. Videre konkretisering av disse målsettingene med tydelige aktiviteter vil være et viktig arbeid fremover.

Ordfører Anita Ihle Steen og rådmann Jørn Strand på omvisning i nye Stavsberg skole 12. november 2019. Et flunkende nytt skolebygg skreddersydd for tomte og dimensjonert for vekst i søndre Ringsaker.

Nye Stavsberg skole og Furneshallen ble ferdigstilt og overtatt i desember 2019. Byggeprosjektet har gått etter planen, og resultatet er et flott flerbruksbygg som vil være til glede for mange innbyggere i forhold til både læring og fysisk aktivitet i årene fremover. Ellers er det lagt ned mye arbeid for god drift av bygningsmassen, og det er gjennomført viktige investerings- og vedlikeholdsprosjekter rundt om i kommunen.

I 2019 har Bygg og eiendom forvaltet 470 boenheter som omfatter tjenesteboliger, boliger for vanskeligstilte i boligmarkedet, flyktningeboliger og boliger for enslige mindreårige asylsøkere. 282 av boenhetene er omsorgsboliger. Enheten har forvaltningsansvar for 30 eiendommer/bygg/deler av bygg som ikke benyttes i aktiv tjenesteproduksjon.

2.18.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det er gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2019, hvor 10-faktorundersøkelse er brukt for første gang. Svarprosenten i enheten var på 91,7 %. Resultatene forelå i desember og enheten vil arbeide med resultatene og aktuelle fokusområder gjennom 2020.

Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2019.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	5,0 %	9,5 %

Enheten har de siste 12 månedene hatt et totalt sykefravær på 9,5 %. Dette er høyere enn målsettingen på 5 %, men noe lavere enn 2018 hvor sykefraværet endte på 10 %. Korttidsfraværet i 2019 utgjør 1,6 %. Medarbeidere med sykefravær blir fulgt opp i henhold til kommunens interne retningslinjer, og det jobbes aktivt med dialog, forebyggende arbeid og tilrettelegging for sykmeldte på arbeidsplassen.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	49,47	51,06	51,66	51,66

Bygg og eiendom hadde to deltidsansatte ved utgangen av 2019, av disse arbeider en ansatt i ufrivillig deltid. På grunn av interne justeringer vil denne ressursen være ansatt i 100 % stilling fra og med 1.2.2020.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	123 132	131 007	131 410	135 195
Driftsinntekter	50 127	54 957	53 621	57 406
Netto driftsutgifter	73 005	76 050	77 789	77 789

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	46 269	23 235	19 488	21 375
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	46 269	23 235	19 488	21 375

Avviket mellom investeringsbudsjett og regnskap på om lag 1,89 mill. kroner skyldes i hovedsak tidsforskyvning ved enkelte prosjekter, hvor utgiftene som er budsjettet i 2020 er belastet i 2019.

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
810 Bygg og eiendom	77 789	77 210	579	0,7 %

Bygg og eiendom har et mindreforbruk på 0,579 mill. kroner i 2019. Områdene strøm og energi og kommunale avgifter og renovasjon har samlet et mindreforbruk på 0,423 mill. kroner. Den øvrige virksomheten har et mindreforbruk på 0,156 mill. kroner.

2.18.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer**Drifts- og vedlikeholdsavdelingen**

Avdelingen drifter og vedlikeholder kommunale tjenestebygg, ca. 185.000 m² bygningsmasse. I løpet av året har det vært flere forsikringsaker, hvor noen ikke er avsluttet ved utgangen av året. Det er i 2019 brukt 13,220 mill. kroner til større rehabiliteringsprosjekter. Enkelte av tiltakene har vært nødvendige på grunn av et vedlikeholdsetterslep.

Bygg og eiendom har de siste årene hatt en betydelig økning i utgifter til vintervedlikehold. Dette går ut over omfanget av vedlikeholdsarbeidet på bygningsmassen.

I tillegg har drifts- og vedlikeholdsavdelingen hatt ansvaret for flere investeringsprosjekter på andre tjenesteområder.

Investeringsprosjekter (beløp i kr 1.000)

Prosjekt	Utgifter
60442 Utbedring lekeapparater	180
60443 Utbedring Kylstad skole	368
60446 Opprustning miljørettet helsevern	4 769
60454 Utbedring av toaletter for elevene ved Nes u.skole	594
60635 Diverse utbedringer barnehager	63
60750 Investeringer VO 40 ufordelt	236
60806 Utbedring av 26 postkjøkken	1 802
60808 Ventilasjonsaggregater bo- og aktivitetssenter	3 614
60916 Utbedring/oppgradering av sykehjem	1 271

Avdeling for fellesfunksjoner og utvikling**Energi**

Totalt energiforbruk for kommunens tjenestebygg i 2019 var 32,670 mill. kWh. Samlede utgifter utgjorde 25,775 mill. kroner, som innebar en besparelse på 2,374 mill. kroner i forhold til budsjett. Porteføljeprisen for elkraft i 2019 ble 0,208 kr/kWh eks. mva. Inklusive avgifter og øvrige utgifter utgjør elkraftprisen 0,70 kr/kWh eks. mva.

El-sertifikater

I 2019 ble det kjøpt inn el-sertifikater for kr 746.848 til å dekke kommunens portefølje, noe som utgjør kr 0,025 pr. kWh. Dette er en lovpålagt ordning i henhold til el-sertifikatloven, som forvaltes av NVE.

Prosjekt ENØK

Det ble brukt 2,175 mill. kroner i ENØK-prosjekter og 2,383 mill. kroner i energisparemidler på

driftsprosjekt 15955 Energisparetiltak i 2019. Disse tiltakene forventes å gi energiøkonomisering og muligheter for positiv gevinst på driftssiden. Dette bidrar til mer energieffektive anlegg og et bedre inneklima i tjenestebyggene og at målene i energi- og klimaplanen blir ivaretatt.

Prosjekt energimerking av bygg

Den ordinære energimerkingen av kommunens bygg ble sluttført i 2016. Energimerkeordningen omfatter energivurdering av tekniske anlegg over en viss størrelse som skal utføres hvert fjerde år. Dette vil bli fulgt opp i årene som kommer, samt energimerking av utleide bygg/lokaler og bygg som eventuelt skal selges.

Energi- og klimaplan

I henhold til kommunens vedtatte energi- og klimaplan, skal det blant annet fokuseres på tiltak innen energisparing, avfallshåndtering og forvaltning. Siden planen ble vedtatt i 2010 har bruk av fyringsolje vist en nedgang fra 8,3 % av totale energiutgifter til 1,7 % i 2019. De siste ni årene har det vært en nedgang i bruk av fossilt brennstoff på hele 90 %.

Kommunale avgifter og renovasjon

Totale utgifter for kommunale avgifter og avfallshåndtering i tjenestebygg utgjorde 8,313 mill. kroner i 2019, som er et merforbruk på 1,816 mill. kroner i forhold til budsjett. Merforbruket er dekket opp av mindreforbruk på energi.

Bolig- og forvaltningsavdelingen

Enheten har forvaltningsansvar for 470 boenheter, hvorav 282 omsorgsboliger. For de kommunale utleieboligene har enheten en målsetting om å ha 90 % av boligmassen utleid til enhver tid, og pr. 31.12.2019 var utleiegraden 89 %. Det er i 2019 inngått 112 leiekontrakter (nye og fornyelser). Det er fortsatt utfordrende å finne leietakere til omsorgsleilighetene i Furnes og Veldre på grunn av usentral beliggenhet.

2019 har vært et krevende år med stram økonomi blant annet som følge av høye utgifter til vintervedlikehold. Dette har ført til mindre vedlikehold enn ønskelig på de kommunale utleieboligene.

I 2019 ble det anskaffet en bolig på Åshøgda, mens det ble revet fire boenheter i Selandsgutua fordi de var ubeboelig.

Bygg som ikke er i aktiv tjenesteproduksjon

Bygg og eiendom har forvaltningsansvaret for bygg som ikke er i aktiv tjenesteproduksjon og lokaler som har lav utnyttelsesgrad. Noe av bygningsmassen leies ut til lag og foreninger og til næringsdrivende. I tillegg disponerer kommunale enheter deler av bygningsmassen til lagring. Det er satt i gang arbeid med forvaltningsplan for disse byggene som blir grunnlag for vedtak om framtidig forvaltning av eiendomsmassen. Politiet og Røde kors har kommet inn som leietakere i Storgata 31, tidligere lokaler til Kilde skole.

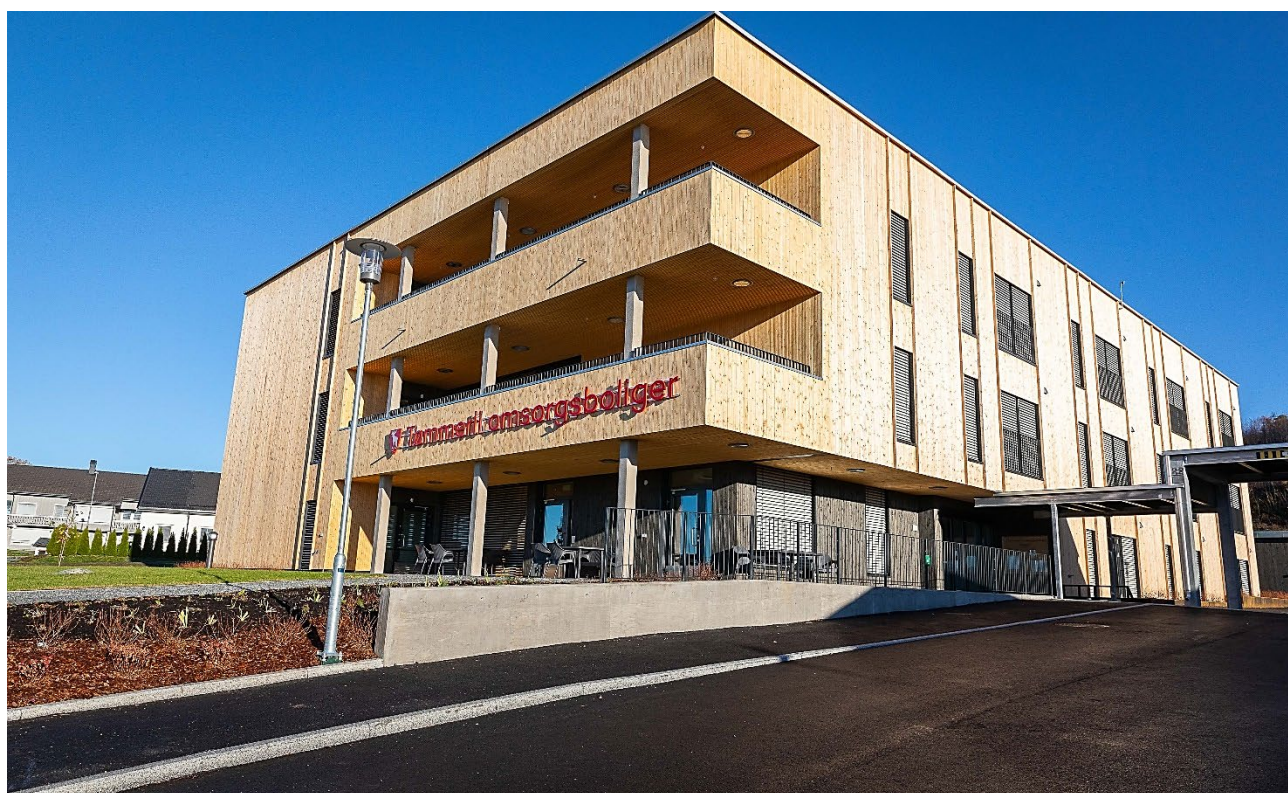
Prosjektavdelingen

Prosjektavdelingen har et vedvarende høyt aktivitetsnivå. Avdelingen har i 2019 arbeidet med videreutvikling av modellen for samspillsentreprise sammen med valgte entreprenører. Erfaring og tilbakemeldinger fra bransjen i forbindelse med den innovative anskaffelsesprosessen for nytt sykehjem i Moelv, viser at prosjektutviklingsfasen bør gjennomføres over en lengre periode for å sikre grundigere gjennomgang av planer, avtaler og milepæler underveis med målpris. For å sikre best mulig brukerforståelse av sluttresultatet vil det fremover fokuseres ekstra på å benytte 3D-modeller og aktuelle visualiseringsverktøy.

Det er gjennomført en innovativ anskaffelsesprosess med benevnelsen *Morgendagens sykehjem* i

arbeidet med funksjonsprogrammet for det nye sykehjemmet i Moelv. Arbeidet med funksjonsprogrammet er gjennomført med støtte fra Nasjonalt program for leverandørutvikling (LUP). LUP er et samarbeid mellom NHO, KS, DIFI, Innovasjon Norge og Forskningsrådet. Det er gjennomført en dialogkonferanse og én-til-én-samtaler med aktuelle leverandører. Dialogkonferansen tiltrakk seg et vidt spekter av leverandører som for eksempel bygg-entreprenører, arkitekter og leverandører av velferdsteknologi, innredning med flere. Det er gjennomført intervjuer med aktuelle enheter i pleie og omsorg, samt med frivillige lag og foreninger som er aktive i det sosiale tilbudet på dagens sykehjem. Alle innspill er samlet og vil bli benyttet videre i prosjektutviklingen.

I løpet av 2019 er prøvedriftsperioden for omsorgsboliger på Tømmerli ferdigstilt og tekniske anlegg er overtatt. Prøvedriftsperioden på Moelvhallen er også avsluttet. Nye Stavsberg skole og Furneshallen sto klar til innflytting i desember og prøvedriftsperioden går frem til desember 2020. Moelv kulturhus byggetrinn 2 med nye garderober, inngangsarealer og serveringsareal sto ferdig sommeren 2019.

Slik ser Tømmerli omsorgsboliger ut fra utsiden – et topp moderne bygg.

De største byggeprosjektene som prosjektavdelingen har håndtert i 2019 er:

Prosjekt	Totalramme	Status ved utgangen av 2019	Overtakelse
60441 Moelvhallen – svømmebasseng og flerbrukshall	225,800 mill. kroner	Avsluttet prøvedrift	Vår 2019
60431 Stavsberg skole og stor flerbrukshall	315,803 mill. kroner	Ferdigstilt/prøvedrift	Desember 2019
60917 Bygging av omsorgsboliger	94,874 mill. kroner	Avsluttet prøvedrift	Høst 2018

Av andre prosjekter nevnes prosjektutvikling/oppstart bygging av tilbygg på Prøysenhuset og forberedende arbeider i forbindelse med ombygging av tidligere Moelv videregående skole.

2.19 Matproduksjon (VO nr. 82)

Resultatenhetsleder: Vidar Sveadalen

2.19.1 Ansvarsområde

Enheten produserer og leverer frokost, lunsj, to-retters middag og kveldsmat til beboere på institusjoner, beboere i bofellesskap og hjemmeboende brukere i hele kommunen. Det produseres og distribueres om lag 5.000 middagsporsjoner pr. uke. Maten produseres etter «kok/kjøp»-metoden for å ivareta matens næringsstoffer, utseende og smak på en god måte. Enheten har ansatte fordelt på alle institusjoner. De ansatte bestiller, sorterer og kvalitetssikrer maten og har en tilretteleggerrolle for ca. 40 postkjøkken ved fire sykehjem, Sundheimen og Kommunalmedisinsk senter Ringsaker. I tillegg drifter enheten ni kantiner og tilbyr catering internt i kommunen. Distribusjon av maten foregår med egen kjølebil og sjåfør. Den ferdigproduserte maten kjøres ut til institusjoner og hjemmeboende brukere to ganger pr. uke.

2.19.2 Hovedkommentar

Enhetens målsetting er at det skal leveres mattjenester av høy kvalitet til institusjoner, dagsenter og hjemmeboende brukere. I tillegg skal det være høy kvalitet og service på kantine- og cateringtilbudet til ansatte internt i kommunen. Menyer tilpasses etter sesongvariasjoner ut i fra hva som tilhører de forskjellige årstidene. Med gode lokale råvarer lages det hjemmelagde retter, som brukerne kjenner igjen fra sin egen oppvekst eller når de lagde sine egne retter hjemme. Dette oppleves som viktig for den enkelte bruker, og er ofte et samtaletema rundt matbordene og ved hjemmebesøk. Gode tilbakemeldinger fra brukerne gjennom årets brukerundersøkelse bekrefter dette.

Enheten har hatt og har stort fokus på matsvinn for å sørge for at alle råvarene blir utnyttet best mulig. Det er gjennomført samarbeidsmøter med avdelingene som har ansvaret for postkjøkkenene, for å tilpasse bestillinger og mengder etter avdelingens behov. Det har også vært en gjennomgang på beregning av porsjonsstørrelser for å tilpasse dette best mulig ut i fra tilbakemeldinger fra brukere og ansatte. Bruk av middagsrester har også vært et tema, hvordan kan rester bli til nye retter til lunsj eller kveldsmat, med hovedfokus på at det skal kastes minst mulig mat.

2.19.3 Måloppnåelse og ressursbruk

Det er gjennomført bruker- og medarbeiderundersøkelser i 2019.

Brukere	Mål	Resultat
Tilfredshet med tjenesten	5,0	5,2
Kvaliteten på tjenesten	5,0	5,3
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	5,0	5,1
Tilfredshet med informasjon	5,0	4,9

Våren 2019 ble det gjennomført en brukerundersøkelse blant hjemmeboende med matlevering, beboere på sykehjem og dagbrukere som benytter middagstilbudet ved sykehjemmene. Det var totalt 262 personer som besvarte undersøkelsen, hvorav 76 var hjemmeboende og 186 var dagbrukere eller beboere på institusjon. Matproduksjon oppnådde målsettingen på 5,0 eller høyere på fire av fem indikatorer i styringskortet. Den laveste scoren er på informasjon med 4,9 og det er hjemmeboende brukere som er minst fornøyde. På spørsmålet om du får nok mat gjennom dagen viser resultatet hele 5,9, noe som viser at fokus på forebygging av underernæring fungerer. På spørsmålet om du ønsker å velge mellom to retter svarte ca. 31 % at de ønsket større valgmuligheter.

Helhetlig sett gis det svært gode tilbakemeldinger på kvalitet på tjenesten, og de ansattes engasjement og kompetanse. Gjennomsnittlig resultat for alle indikatorene viser 5,2. Resultatene er gjennomgått og drøftet med medarbeiderne for blant annet å finne gode tiltak for å opprettholde høy kvalitet, og å ivareta informasjon på en bedre måte.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i desember 2019, og 10-faktorundersøkelsen ble brukt for første gang. I enheten var det en svarprosent på 86 %. Det skal i 2020 gjennomføres en prosess der medarbeiderne er involvert i resultatene, og det skal i felleskap jobbes fram fokusområder for å opprettholde gode resultater og sette inn tiltak der det er forbedringsmuligheter.

Organisasjon	Mål	Resultat
Sykefravær	7,0 %	9,2 %

Sykefraværet for 2019 er på 9,2 %, noe som er over målsettingen på 7 %. Årsaken til fraværet er sammensatt av sykdom og muskel- og skjelettplager. Det jobbes aktivt med jobbrulling og ergonomi for å redusere belastningen på hver enkelt medarbeider. Enheten har et korttidsfravær over 1-16 dager på 2,6 %, 17-56 dager utgjør 3,4 % og langtidsfraværet på over 57 dager utgjør 3,1 %. Det jobbes aktivt med tilrettelegging av arbeidsoppgavene ved risiko for fravær, og for at medarbeiderne skal komme raskest mulig tilbake etter sykdom. De sykmeldte følges opp i henhold til retningslinjene for sykefraværsoppfølging.

Personalinnsats	31.12.2017	31.12.2018	Budsjett 2019	31.12.2019
Antall årsverk	21,63	22,63	23,28	23,88

I forbindelse med at enheten overtok driften av kantina i administrasjonsbygget fra 1.8.2019 ble det overført 0,60 årsverk assistent til Matproduksjon.

Enheten har totalt 29 ansatte, hvorav 16 har heltidsstilling. 13 ansatte har deltidsstilling hvorav elleve frivillig og to ufrivillig. Ved ledighet i stillinger har ufrivillige deltidsansatte, som er kvalifisert for stillingen, fått økt sin stilling. Utlysninger av ledige stillinger blir gjort tilgjengelig for alle ansatte og spesielt for de som har ufrivillig deltidsstilling. Ansatte i ufrivillig deltidsstilling oppfordres til å søke.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Driftsutgifter	27 956	29 530	30 270	30 479
Driftsinntekter	9 864	10 512	10 460	10 669
Netto driftsutgifter	18 092	19 018	19 810	19 810

Investeringsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Investeringsutgift	299	1 305	1 405	1 284
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	299	1 305	1 405	1 284

Netto driftsutgifter pr. resultatenheter før årsoppgjørdisposisjoner (beløp i kr 1.000)

Resultatenhet	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik	Avvik i %
820 Matproduksjon	19 810	19 783	27	0,1 %

Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 27.000 ved utgangen av året. Det skyldes i hovedsak et stort merforbruk på matvarer som er dekket opp av merinntekter på salg av mat, og høyere sykepengerefusjon enn budsjett.

2.19.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Investeringsutgifter

Enheten overtok driften av kantina i administrasjonsbygget fra 1.8.2019, og kantina ble pusset opp for kr 927.000 i 2019. Kjøkkenet er utvidet og rustet opp med nytt og moderne utstyr tilpasset dagens drift. Det er nymalte vegger, nye himlingsplater med ledbelysning, nytt gulv og nye kantine møbler. I tillegg er det i 2019 skiftet ut produksjonsutstyr som stekepanne, røremaskin, kjølemonter og sveiselister på produksjonskjøkken for kr 357.000.

3.1 Avslutning

Rådmannens årsberetning, som legges fram sammen med årsregnskapet, er en viktig del av kommunens styringssystem. Her rapporteres hva som er oppnådd i 2019 i forhold til de mål, tiltak og økonomiske rammer som kommunestyret vedtok i budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022. Årsberetningen gir et viktig grunnlag for videre prioritering inn mot budsjettprosessen 2021.

Ringsaker kommune driver en omfattende virksomhet som spenner over et vidt spekter av samfunnsområder. Kommunen legger bak seg nok et år preget av høy aktivitet, enten det gjelder velferdstjenester, investeringer, etableringer eller planlegging for fremtidig vekst og utvikling. For å gi en oversikt over alt som har skjedd, vil derfor årsberetningen måtte bli omfangsrik, samtidig som den inneholder mange detaljer. Dette er gjort for at politikere, ansatte, innbyggere, næringsliv og andre lesere skal få grundig informasjon om kommunens virksomhet i 2019.

Det er utfordringer med økonomien innenfor enkelte av tjenestene som det må tas tak i, og Ringsaker kommune fikk i 2019 et negativt netto driftsresultat. I 2019 har det vært nødvendig å bruke av tidligere avsatte driftsinntekter for å dekke opp for økte utgifter. Det må i tiden fremover arbeides med tiltak for å få en balanse mellom utgifter og inntekter. Uten slik balanse vil egenkapitalen svekkes ytterligere. Dette vil derfor være en høyt prioritert oppgave fremover.

Rådmannen ønsker å trekke fram alt det gode arbeidet som gjøres av dyktige og engasjerte medarbeidere i Ringsaker kommune for å ivareta kommunens oppgaver og imøtekomme innbyggernes behov på best mulig måte, samt i arbeidet med vekst og utvikling i Ringsaker. Rådmannen takker alle ansatte for helhjertet innsats, samt tillitsvalgte og verneombud for et godt samarbeid i 2019.

Rådmannen i Ringsaker, den 21.4.2020

Jørn Strand

Espen Hvalby
Assisterende rådmann

Rita Hidemstrædet
Økonomisjef

Vedlegg 1: Plan- og utredningsarbeid

Plan- og utredningsarbeid behandlet av planutvalget og kommunestyret i 2019

Reguleringsplaner

Sluttbehandling og vedtak av reguleringsplaner

Ringsaker handelspark, kryss fv 66, endring av plan	Sak 8/2019
Birkebeinerbakken øst	Sak 9/2019
Svarthaugen Nattrudstilen 10	Sak 15/2019
Kryssing mellom E6 og Dovrebanen ved Tjernli	Sak 31/2019
Kongelhol 2	Sak 48/2019
Østgård – Marihøna gårds- og friluftsbarnhage	Sak 49/2019
Jessnesstranda 54	Sak 50/2019
GS-veg langs FV 1778 (Fv91) ved Arnkvern	Sak 66/2019

Endring av planer gjennom forenklet prosess - vedtak

Tandeskogen fjelltak, endring av bestemmelser	Massetak
Brumunddal sørvest, nye bydeler, Strandvegen 12	Næringsområde
GS-veg langs Fv2 Gutubakken - Rømåsbommen	Veganlegg
Gutubakken sør, endring av bestemmelser	Fritidsbebyggelse
Almslia, Brøttum	Boligområde
E6 Arnkvern – Tjernli ved Arnkvernkrysset	Veganlegg
Myrvoll	Næringsområde
GS-veg Fv60 Gjerlu - Røset	Veganlegg
Besøksenter Prøysenstua	Kulturarena
Brumunddal sørvest, utfullende regulering	Næringsområde
E6 Botsenden – Moelv ved Skarpsno	Veganlegg
Kongsvegen 4, Brumunddal	Boligområde
E6 Arnkvern – Tjernli, Botsenden, Moelv, endringer	Veganlegg
E6 Arnkvern – Tjernli ved Nydal, Ikea handelspark Nord	Veganlegg
Ringsaker handelspark	Næringsområde
Storåsen hyttefelt, innregulering av nye adkomstveger	Fritidsbebyggelse

Planer utlagt til offentlig ettersyn

Verven 2	Boligområde
Brumunddal sentrum nord,	Områdeplan
Jessnesstranda 54	Boligområde
Østgård – Marihøna gårds- og friluftsbarnhage	Tjenesteyting
Stavsberg militærområde	Boligområde
GS-veg langs FV 1778 (Fv91) ved Arnkvern	Veganlegg
Bjørkhaugen	Fritidsbebyggelse
Mjøsa ferie- og fritid	Campingplass
Gruva Moelv, endring av plan	Forretning/bolig

Reguleringsplaner under utarbeidelse (oppstart er varslet)

GS-veg Byflatvegen
Fv 92 Veldresagvn – Bøvra bru
Danseråsen, Veldre
B14 Bakken søndre
Byhagan
Gausdal Land
Storgata Nord
Kvartalet Øverbakkgata-Nygata
Jessnes Mølle
Kvitsand
Mesnali, forretning
Fv 216 ny Næroset bru
FV 216, Kvernstubrua
Lund BR13 og BR14, Stavsberg
Øverkvern Nord
By massetak
Tørudvegen 12-14
Gutubakken nord
E6 Moelv – Biri
Storgata Nord, sykkelveg m/fortau
Borghild Ruuds Veg (del av B8)
Rosenlundvegen, Stenbekk

Veganlegg
Veganlegg
Fritidsbebyggelse
Boligområde
Næring/aktivitetsområde
Næringsområde
Områdeplan
Boligområde/sentrum
Boligområde
Fritidsbebyggelse
Forretning/bolig
Veganlegg
Veganlegg
Boligområde
Boligområde
Område for uttak av masser
Boligbebyggelse
Fritidsbebyggelse
Veganlegg
Veganlegg
Boligområde
Boligområde